

1918 č. 3.

MATKA.

Knih pro matky.

Napsal

K. Balík.

**Knih „Dědictví Svatojanského“ číslo 142.
Podíl údů „Dědictví Svatojanského“ na rok 1918
číslo 3.**

Cena 2 K.

V Praze 1918.

**Nákladem „Dědictví Svatojanského“.
Tiskem kniž. arcib. knihtiskárny v Praze.**

Povídky

vydané „Dědictvím sv. Jana Nepomuckého“:

Duševní zábava. Sběrka povídek	—	K 60 h
Otcové a děti. Povídka V. Pakosty	1	„ — „
Z města a ze vsi. Povídky od Aloise Dostála	—	„ 80 „
Irena. — Pro Boha a pravdu. Povídky z pol- štiny přel. od Václ. T. Kamejského a Jos. T. Kajetana	5	„ — „
Po cestách života. Povídky Vlasty Pitt- nerové	5	„ — „
Z horských far i z jich okolí. Črty a obrázky. Napsal Fr. Jiří Košťál	—	„ 60 „
Několik povídek. Napsal Jindřich Š. Baar	—	„ 60 „
Svatá Hora. Několic dějepisných obrázků z dějin Českých Lourd. Napsal a poutníkům svatohorským věnuje Alois Dostál	—	„ 80 „
Jan Cimbura. Jihočeská idylla. Vypravuje Jindřich Š. Baar	3	„ — „
Mzikové obrázky. Napsal Jindřich Š. Baar. Řada I. Velké a malé děti	1	„ — „
Řada II. Hloží a bodláčí	1	„ — „
Řada III. Z jiného světa. — Sedmero hlav- ních hříchů	2	„ — „
Na cestě k lepšímu. Povídka. Napsal Alois Dostál	1	„ — „
Z nedávných dob. Různé obrázky a povídky. Napsal Jul. Košnář	1	„ — „
Povídky. Napsal Jan Nep. Ráž	—	„ 60 „
Z měst a městeček. Napsal Alois Dostál	2	„ — „
Selská pycha. Obraz ze života lidu. Napsala Vlasta Pittnerová	2	„ — „

MATKA.

Knih pro matky.

Napsal

K. Balík.

Knih „Dědictví Svatojanského“ číslo 142.

Podíl údů „Dědictví Svatojanského“ na rok 1918
číslo 3.

V Praze 1918.

Nákladem „Dědictví Svatojanského“.

Tiskem kníž. arcib. knihtiskárny v Praze.

Nihil obstat.

Pragae, 22. Januarii 1918.

Dr. Aloisius Kudrnovský,
censor.

Imprimatur.

Ex archiep. Ordinariatu Pragae, 20. Februarii 1918.

Dr. Mauritius Pícha,
vicarius generalis.

Nr. 2369.

1. Úvod.

Pán Bůh obdařil mne nehodného, darem nesmírné ceny — dal mi znamenitou matku. Dítky pravidelně říkají, že jejich matka je nejlepší ze všech matek. Odvážuji se mluvit podobně, ale prosím vás, abyste mi věřili úplně — moje matka byla vskutku žena obdivuhodná. Nebyla učená — všeho všudy chodila do školy pouze jednu zimu — ale zdaž velikost ženy neměříme spíše dle srdce než dle rozumu? Nečetla a necestovala — za okruh své vesničky vycházela jen jednou týdně do kostela, jednou za rok někam na pout a asi dvakrát za rok do města. Její láska k tatínkovi a její trpělivost s námi dětmi byla nevyčerpatelná. Pán Bůh, otec a my dítky zaujali jsme celé její srdce, byli jsme střed všech jejích myšlenek, cíl všech jejích snah a předmět celé její péče. Zlobiti se jsem jí vůbec nikdy neviděl a hádati se nebo křičeti jsem jí vůbec nikdy neslyšel. Mnoho pracovala a mnoho se modlila. Povahy byla veselá a v nehodách zůstávala klidná. Byla citlivá a nadmíru dobrosrdečná.

Když jsem jednou slyšel nadšenou řeč o lásce k vlasti a národu, byl jsem vznešeným citem tak roznícen, že jsem celým srdcem zatoužil, aby náš drahý národ český byl slavným a váženým, a přemýšlel jsem, jaký dar voliti by měl ten, kdo by ho chtěl obdařiti darem nejlepším. A dospěl jsem k přesvědčení, že nejlepším darem pro národ byly by dobré matky. A hned maně vynořil se mi v mysli obraz mé drahé matičky. Duchem přelétnul jsem a přehlédli celý její život a povzdychnul jsem si: Kéž bych mohl vlasti darem dáti množství takovýchto matek!

Chtěje českým ženám vykresliti a za vzor ukázati obraz dobré matky, zvolil jsem si ji za model k tomuto obrazu. Sebral jsem, urovnal a doplnil, co jsem kdy na ní viděl a od ní slyšel, a slovy vyjádřil, co veliké její srdce cítilo. Tak vznikla tato kniha. Jenom mám obavu, že jsem v ní nezachytil vše, nebo že mnohé zachytil jsem jen povrchně.

Vám, drahé matky české, tuto knihu věnuji a prosím Vás, abyste ji laskavě přijaly! Učiňte tak, snažně Vás o to prosím, už k vůli mé drahé matce.

2. Manželská věrnost.

„Milost nad milost, jest žena
svatá a stydlivá.“

(Sir. 26, 19.)

Susanna, manželka Helkiášova, žena velmi krásná, procházela se jednou za poledne ve štěpnici. Když ji dva muži, kteří byli toho roku soudci lidu, tam přepadli, k nepočestnému skutku sváděli, a aby spíše svolila, i pomstou vyhrožovali, pravila: „Lépe mi jest bez skutku upadnouti v ruce vaše, nežli hřešiti před obličejem Páně“ (Dan. 13, 23.). I zkríkla a přivolala služebnictvo. Ale nešlechtní soudci křivě ji nařkli, a lid uvěřiv jim odsoudil ji na smrt. Když již vedena byla na popraviště, zastal se ji moudrý Daniel, dokázal její nevinu, usvědčil z křivého svědectví ony soudce a způsobil, že byla se slávou propuštěna, ale nešlechtní soudci k smrti odsouzeni a zabití.

Tato ctihodná žena starozákonní, o níž už věkové s pochvalou vypravují a vždycky s obdivem vypravovati budou, která už nesčetným manželkám byla zajisté příkladem a povzbuzením, budiž i tobě, matko křesťanská, vzorem nejdůležitější tvé ctnosti—manželské věrnosti.

Snad i tebe nešlechtní svůdníci, kterých se vždycky ve světě potulovalo a potuluje s dostatek, lákají ke hříchu, ale byť by ses

domnívala, žes ve skrytosti a že tě nikdo nevidí, pamatuj vždy jako Susanna, že Bůh tě vidí a že si přeje, abys muži svému zůstala věrna. A byť se ještě i jiní zlí svůdníci snažili tě svést — říkáme jim zlé naruživosti a převrácené vášně — usadili se ve tvém vlastním srdci, ozývali se a k nepravosti povzbuzovali, vyžeň je, přemoz je, a jako Susanna volala o pomoc, obrať se prosběně k Bohu o přispění.

Snad nebude věrnost tvá zapsána v knihách věkům budoucím k poučení, ale jistě zapsána bude ve zlaté knize, do níž andělé zapisují naše skutky dobré.

Když jsi klečela v den svatby u oltáře se svým mužem držíc jeho pravou ruku, přísahalas mu před křížem a rozsvícenými svíci manželskou věrnost. Bůh tu přísahu přijal, a tys přísně zavázána ji plnit. Pamatuj na ni stále. Kdykoliv se ráno a večer modlíš a v přikázáních Božích říkáš »Nepožádáš manželky bližního svého«, vzpomeň si vždy, že deváté Boží přikázání týká se nejen muže, ale i ženy.

Všechny upomínky na známosti ze svobodna, jako milostné dopisy, podobenky a dárky, spal a znič, neboť každý pohled na ně budí nebezpečné vzpomínky na ty, kdož je kdysi zaslali nebo darovali, a ohrožují nedělitelnou lásku k muži. Přejdeme-li řeku a nesmíme-li již zpět, nejlépe jest strhnouti

mosty. Uchovává-li manželka s úctou a láskou upomínky z dob svobodných, nebo mluví-li ráda s těmi, s kterými za svobodna ráda mluvila, vzniká v srdci mužově žárlivost, která je velikým nepřítelem manželského štěstí.

Všecky dopisy, které sama dostáváš, muži svému ukaž. Pověz mu vždy pravdivě, s kým jsi mluvila a o čem.

Nedovol, aby kdo jiný s tebou důvěrně jednal nebo žertoval. Dej hned na jevo, že se ti takové jednání protiví a hnusí. Ano i v obcování s muži příbuznými buď velice opatrná! Nevěř nepatrnostem a nepodceňuj maličkostí — velký pád začíná obyčejně jen malou nevěrností. »Jak mnoho nepravostí začalo s útlostí květiny!« praví Bossuet.

Společností mužů bez potřeby nevyhledávej, ano spíše se jim vyhýbej, neměj zálibu v tancích a zábavách, nečti knih nemravných a nechod na divadla a do biografů, jejichž hlavní zajímavostí a přitažlivostí bývá manželská nevěra. »Kdo miluje nebezpečenství, zahyne v něm« (Sir. 3, 27.).

I v oděvu ukazuj vážnost vdané ženy a počestnost věrné manželky. Svatý Tomáš A. praví, že oblek není řádný, když ho užíváme k tomu, bychom docela jiných účelů dosáhli, než Bůh chtěl a rozum učí. Hlavně ve městech některé i vdané ženy se zálibou nosí na plesy ano i na procházky šaty příliš

vystřižené. O věrnosti takových manželek možno obyčejně pochybovati. Věrná manželka už si vždycky koupí o nějaký kousek látky na šaty více, aby přikryla si i prsa, ramena a hrdlo — to už tolik nestojí...

V životopise svatého Ambrože, biskupa milánského, se vypravuje, že zastavil jakousi ženu, která v neslušném obleku šla do kostela: »Kam pak jdete v tomto obleku?«

»Jdu do kostela.«

»Mělo by se raději říci, že jdete na komedii nebo k tanci. Zpátky, nestydatá ženo! Přijďte na posvátné místo hříchů svých oplakávat, ale nikoliv Ježíši Kristu se rouhat a jiným pohoršení dávat.«

Svět odsuzuje neslušný oděv i u svobodné, ale u vdané tím více. Křesťanská žena má se spíše zdobiti, jak svatý Pavel žádá, stydlivostí a počestností.

Ani myšlenkami ani žádostmi a řečmi nesmí se žena manželské věrnosti zpronevěřiti. Kterak mohla by se muži svému podívati do očí, když by si sama vyčítati musila, že ho za jeho zády klame? Nevěrou rozvrátila by domácí štěstí, poskvrnila posvátnost života rodinného, vypudila ze svého obydlí Boží ochranu a zatarasila cestu Božímu požehnání.

Manželství křesťanské je nerozlučitelné. Co Bůh spojil, toho člověk nerozlučuj. Nikdo na světě nemá práva manželství rozloučiti — k tomu má právo jedině smrt.

I kdyby manželka od muže odděleně žila nebo s ním byla rozvedena, zůstává přece manželkou a nesmí proti manželské věrnosti se prohřešovati. Zachovati věrnost je přísně povinna až do smrti své nebo smrti svého manžela. Svatý Pavel praví: »Těm však, kteří jsou v manželství, prikazuji nikoliv já, nýbrž Pán, aby manželka od muže neodcházela. Odejde-li však, zůstaň nevdanou aneb se smíř s mužem svým« (I. Kor. 7, 10—11.). A Kristus Pán výslovně řekl: »Jestliže by žena propustila muže svého a za jiného se vdala, cizoloží« (Mar. 10, 12.).

Ovšem znova vdáti se může, jestliže ovdoví, neboť sv. Pavel takto dí: »Žena provdaná připoutána jest zákonem k muži živému; zemře-li muž (její), jest rozvázána od zákona o muži. Proto za života bude slouti cizoložnicí, oddá-li se muži jinému; jestliže však muž její zemře, jest svobodna od zákona (o muži), tak že nebude cizoložnicí, oddá-li se muži jinému« (Řim 7, 2—3.).

Nezachovávej manželskou věrnost jen ze strachu před lidmi, zákonem a hříchem, ale z lásky k Bohu a k svému muži.

3. Manželská láska.

Z lásky mají se manželé vzíti, lásku si u oltáře slibují a lásku mají si zachovati až

do smrti. Láska manželská je vnitřní cit, kterým manželé k sobě lnou.

U oltáře přísahalas muži svému lásku, na tuto přísahu pamatuj stále a veliký tento poklad drž oběma rukama, očima, ušima a všemi myšlenkami. Muž poznává již na tváři své ženy, jak její srdce ho miluje, neboť vnitřní cit pravé lásky dodává i zevnějšímu podivuhodného kouzla, které přitahuje a rozechřívá a jež i vrásky a skvrny v obličeji činí neviditelnými.

Pravá láska mezi manželi, které někdo říká »rodinné štěstí«, jiný »domácí spokojenost«, je nutný požadavek svátosti stavu manželského. Je to rosa, která udržuje nebeskou květinu Bohem samým na zemi zasazenou stále svěží.

Nedovol, aby kdo jiný vedle tvého muže nebo místo něho zaujal ve tvém srdci místo. Každou takovou myšlenku vypuď hned v zápětí, jako »bez okolků hned vyháníme psa z kostela«, jak se vyjádřil spisovatel A. Conti.

Muži svému vyhov ve všem, ustup a věnuj mu pozornost. Můžeš-li mu udělati něčím radost, neopomeň toho — vzájemná láska vaše se tím jenom posílí. Každý projev lásky hasnoucí cily vznešeného ohně znova rozechřívá.

Nechtěj míti vždy jen sama poslední slovo, nezačínej hádek, nikdy se s mužem nehašteř, nekřič a nenadávej mu. Kdo chceš pokoji,

nečiň zmlínky o boji. Nikdy nezapomínej, že máš za muže člověka a nikoliv anděla.

Nestav muži před oči stále jen jeho vady a chyby, neboť tím ho nezískáš, nýbrž jen zapuďíš a zatvrdíš. Slabost, která prosí, vždycky porídí více než síla, která vyhrožuje.

Muži svému buď vždy milou společnicí, sestrou a matkou, ale nikdy ne soudcem, velitelem a poručníkem. Ani v hádce ho neurážej. Rozumně odporovati smíš, ale vaditi se a hubovati nesmíš nikdy. Dobré slovo nachází měkkou odpověď. »Odpověď měkká skrocuje hněv, řeč tvrdá vzbuzuje prchlivost.« (Přísl. 15, 1.).

Jestliže si Kristus Pán přál, »aby všichni jedno byli jako ty, Otče, ve mně a já v tobě« (Jan 17, 21.), přál si toho jistě v první řadě o manželích.

Žena jednati má s mužem vždy mírně a laskavě. Láskou a moudrostí napraví i muže ke hněvu a sváru náchylného. Mírné slovo ženino zkrocuje hněv muže. »Slovo sladké rozmnožuje přátele a ukrocuje nepřátele, a jazyk milostivý v dobrém člověku rozhojňuje se« (Sir. 6, 5.).

Žena mírná zachová svornost, ale žena svárlivá způsobuje rozmlísky. Písmo svaté naznačuje oblič, jakou má muž s takovou ženou. »Jako vstupování písečné pro nohy starého, tak jest žena štěbetná muži pokojnému« (Sir. 25, 27.). »Střecha, skrze kterouž

kape v den zimy, a žena svárlivá jedno druhému podobné« (Přisl. 27, 15.). »Lépe jest seděti v koutě na podstřeší než s ženou svárlivou v domě společném« (Přisl. 21, 9.).

Proti výbuchům hněvu ať oprávněným ať neoprávněným vždycky zachovej klid. Nikdy mu neodporuj, je-li rozhněván. Co chceš říci, řekni vždy klidně.

Nežádej na muži zbytečně peněz a šatův. Čeho potřebuješ, dosáhneš toho jistě spíše prosbami a láskou nežli hrozbami a křikem. Rousseau napsal: »Muž by musil býti netvorem, jež by nedovedla obrátit a podmanit dobrotivost ženy.« A. Conti dí: »Muž, není-li hotovým ničemou, vždycky vyhoví ženě, umí-li s ním ona moudře a laskavě zacházeti.«

Nedurdi se hned a nevzdoruj, jestliže přání tvému nevyhověl. Staří Čechové říkali: »Jedno minout, druhé svinout, třetímu pomlčet, cesta ku pokoji.«

Buď veselé myslí. »Žena statečná obveseluje muže svého a léta života jeho naplní pokojem« (Sir. 26, 2.). Mrzutá a zamračená žena je břemenem sobě a muži dvojnásob. Nenalézá-li muž u své ženy něžnost, lásku a přítulnost, hledá ji jinde... Špatná nálada ženy už často vyhnala muže do hospody k pivu a kartám.

Dopřej muži nevinné zábavy. Kouř-li, nezakazuj mu toho, ale kup mu ještě tabák,

a je-li mu to milé a přijme-li tu oběť od tebe, připrav mu i dýmku. Mnohý muž, nesmí-li kouřiti, je mrzutý a bručí.

Dopřej mužovi najíst. Musí těžce pracovat, vydělávat a proto potřebuje posily. Vař jídla mu milá a vypusť z jídelního lístku jídla, kterých nemá rád. Už přece nesčetněkrát bylo řečeno, že cesta k srdci vede žaludkem.

Strasti a slasti jsou sice společným majetkem manželův, ale moudrá žena stýská si a nařiká před mužem co nejméně. Neobtěžuje ho stálými nářky a žalobami. Hlavně ho neobtěžuje, když přijde domů unaven z práce žalobami na dítky a čeládku. Mysl jeho je ještě unavena pracemi povolání, hlava obtížena různými starostmi, je mrzut nad jednáním svých zaměstnavatelů, proč ho v té chvíli ještě více rozrušovati? Proč nepočkati se stesky a žalobami až se uklidní a si odpočine? Na žaloby je dost času později.

Nedoléhej a neobtěžuj v té chvíli také muže otázkami, nemrač se a nezlob, není-li s něčím spokojen, ale vyčkej jen trpělivě, až se zase nebe vyjasní.

Postarej se raději, aby muž přišel do příjemného ovzduší, aby měl doma pořádek, čistotu, světlo, teplo, pokrm a nápoj.

Nikdy muže svého nepomlouvej.

A »vytrestat muže«, to slovo už dokonce ze slovníku moudré ženy dávno je vyškrt-

nuto. V Číně se přiházívá, že žena, která s manželem nežije v lásce a pokoji, chce-li se mu hodně vymstít, skočí do studně neb oběsí se na stromě jen proto, aby mu způsobila nepříjemnosti se soudy.

O hněvu ženském Písmo velmi názorně se vyjadřuje: »Není hněvu nad hněv ženy. Více libiti se bude bydliti se lvem a s drakem, nežli bydliti se ženou zlou. Zlost ženy proměňuje obličej její, a zamračuje obličej svůj jako medvěd, a jako pytel jej ukazuje« (Sir. 29, 23—24.). Byl prý jednou jeden muž, který měl hněvivou a žárlivou ženu. Mnohdy prý zlosti až plakala. Když přišel k bráně nebeské, ptal se ho nebeský klíčník mezi jiným i toto: »Jak dlouho jsi byl ženat a jakou jsi měl ženu?« A muž nyní bez bázně od plic — vždyť to žena neslyší! — si ulevil: »Byl jsem čtyřicet let ženat a měl jsem ženu zlostnou.« — »Pojď, ubohý muži«, pravil sv. Petr, »pojď přímo do nebe, neboť očistec odbyl jsi si už na zemi.«

Žena, která opravdu miluje, náchylna bývá k žárlivosti. O této nectnosti dí Písmo: »Bolest srdce a truchlení jest žena žárlivá. Při ženě žárlivé jest bič jazyka, se všemi se sdělující. Jako jho volů, kteréž se viklá, tak i žena zlá: a kdož ji má, jest jako ten, kdož uchopí štíra« (Sir. 26, 8—10.). Varuj se tohoto velmi nebezpečného nepřítelů rodinného krbu.

Nejlépe miluje žena, která miluje pravou křesťanskou láskou i duši svého muže. Důbravka, dcera českého knížete Boleslava I. Krutého, obrátila svého manžela Mečislava I. vévodu polského, na víru křesťanskou r. 965. Svatá Hedvika hleděla především svého muže poučovati v náboženství a uváděti ho na cestu ctnosti.

Když císař Konrád na začátku dvanáctého století obléhal město Weinsberg, přísahal ve hněvu, že pobije obyvatele, jakmile ho dobude. Brzy vzdalo se město. Císař dovolil ženám svobodně vyjítí a co mají nejdražšího, s sebou vzítí. Ženy vycházely a odnášely na svých ramenou — jedna otce, jiná bratra nebo syna nebo muže. Podobně činí žena, která vyprosňuje muže z nebezpečné společnosti. . . .

Vpravdě milující žena se za svého muže denně i modlí . . .

Lásku mu zachovej i tehdy a hlavně tehdy, je-li nepřítomný. Muž odejel za prací, hledá výživu pro rodinu. Žena doma pilně pracuje a každý krok svůj doma posvěcuje myšlenkou na nepřítomného. Je-li možno, časem ho navštíví. Když r. 1852 Karel Havlíček Borovský byl odvezen do Brixenu, odstěhovala se za ním jeho šlechetná choť Julie i s dceruškou Zdeňkou, aby sdílela s ním smutné vyhnanství.

4. Manželská poslušnost.

Když Bůh stvořiti chtěl ženu, pravil: »Není dobře člověku býti samotným; učiníme mu pomocnici jemu podobnou... Seslal tedy Hospodin Bůh na Adama tvrdý spánek; když usnul, vyňal mu jedno žebro, a místo jeho vyplnil masem. Ze žebra pak, které byl vyňal z Adama, Hospodin Bůh učinil ženu a přivedl ji k Adamovi« (Gen. 2., 18., 21—22.). Když Eva potom uvěřila svůdné řeči nepříteli pekelného, jedla se zapověděného stromu, svedla Adama, a Bůh jí za to chtěl vyřknouti trest, pravil: »Pod mocí muže budeš, on bude nad tebou panovati« (Gen. 3, 16.). Ejhle, tím je dostatečně vysvětleno, proč u oltáře ženich slibuje jen věrnost a lásku, ale nevěsta nejen věrnost a lásku, nýbrž i poslušnost.

Zachovej slib poslušnosti složený před oltářem Božím. Poslouchej svého manžela. Muž mívá více rozumu, žena více citu, a cit má vždycky rozumu poddán býti. Pro mnohou ženu je silná ruka mužova pravým dobrodiním. »Muž jest hlava rodiny jako Pán Ježíš hlava církve. Proto nikdy mu neodpírej úcty spojené s láskou. Tys jeho družkou, ne služkou — ale ve správě domácnosti a rodiny on jest pánem. Ty máš panovati láskou. Jestliže chtějí dva poroučeti, nikdo neposlouchá. Také nikdy nekřič před mužem,

neboť se mu to protivi a bývá příčinou, že vzájemná láska ochladne.« (A. Conti.)

Žena neposlušná, odmlouvačná, hubatá a svěhlavá jest odjakživa neštěstím v domě, kdežto žena poslušná, tichá, mírná a ústupná jest okrasou domu a požehnáním. »Z mírnosti ženské a přirozené ráznosti mužské vyplývá soulad, ale ten se ničí, když ženy špatně vychované si hrají na muže, a když leckdy babští muži dělají ženy.« (A. Conti.)

Rozumná žena povolí vždy ve věcech, které jsou dovoleny, nebude se nikdy s mužem bez příčiny přiti a jemu odpírati. Vždy udělá přesně, co jí muž poroučí. Je-li muž přísnější, svěhlavost, tvrdošijnost a vzdorovitost ženy ho jen více popuzují a stav její zhoršují. Není divu potom, že mnohý Jakub hledá metlu na zlou Teklu. Vždycky více pořídíš mírnou řečí nežli prudkou sečí. Odmlouvačnost a neženská žena bývá příčinou mnoha bledých obrojbů v manželství. Zlý jazyk mnoho z ctností natropí. Plutarch dí: »Nic není tak hbitého jako jazyk ženy, nic kousavějšího, jako její výčitky, nic hroznějšího, jako její zlost, nic ošemetnějšího jako její slzy«.

Mnohá žena, umíní-li si něco, ani palicí jí toho nevyrazíš; neprosadí-li svou, pláče, hned má bolení hlavy, omdlévá a volá lékaře...

V novější době povstal mezi ženami zvláštní myšlenkový proud, dle něhož prý »poslou-

chati muže« je pro ženu ponižující a zahanbující. Ženy, které k tomuto novému náhledu se přiklonily, chtějí sebe a celé své pokolení z tohoto stavu vymaniti, nebo-li, jak říkají, »emancipovati«. Jaké stanovisko zaujme k této emancipaci žen křesťanská matka? Nechme napřed promluvit americkou spisovatelku paní Baconovou: »Žena může býti spokojena jen tehdy, když jest vdána a má děti. Více dětí a méně hlasovacího práva, to jest co ženy potřebují. Mnohé z tak zvaných sufražetek, které ústa daleko otvírají a o tom mluví, že chtějí svět osvoboditi a očistiti, nebyly by ani s to zbaviti svou domácnost malých starostí a držeti ji v čistotě, kdyby neměly služek. Nemají ponětí, jak by měly své děti vychovávat a žvatlají o hlasovacím právu jakožto výchovném prostředku pro dorůstající generaci. Mám několik dětí a chtěla bych jich míti ještě více. Když my ženy vychováme dobré muže, pak je naše povolání dokonáno a sociální problémy dojdou pak svého možného rozřešení samy sebou.« Není-liž to rozumné slovo z úst rozumné ženy a matky? Jisto jest, že největší obhajovatelky ženských práv mívají nejzanedbanější domácnosti.

Moudrá matka ví, že žena nemůže míti táž práva i povinnosti jako muž, poněvadž se to protíví jejímu pohlaví a přirozenosti. Rozdílnost pohlaví má za následek i roz-

dílnost náklonností, a různé náklonnosti i různě uzpůsobují k rozdílným zaměstnáním. Žena je způsobilější k pracem v kuchyni, muž k pracem ve stodole.

Filosof B. Nietzsche o emancipaci žen takto se vyjádřil: »V životě ženy jest láska a dítě všecko; její blouznění o emancipaci, její míchání se do literatury, vědy a průmyslu, její soupeření s mužem v zápase o existenci, všecko to zasluhuje jenom útrpného úsměvu. Pro ženu jest to cesta k záhubě a konečnému otroctví, poněvadž ztrácí svoji tajemnost, poetičnost a kouzlo, ztrácí i svůj význam v očích mužových.«

Tento úsudek moderního filosofa o právech žen jest ovšem příliš příkrý, a křesťanství zastávajíc se vždy práv slabšího zastává se přirozeně i spravedlivých práv ženy, ale soudný rozum praví, že vznešenost manželství nedá se dobře srovnati s politikou, spolkařením a veřejným životem, poněvadž vše to odcizuje matku jejímu vlastnímu určení a otupuje její cit, což je pro ni ztrátou nenahraditelnou, které ani sebe větší zisk z práce veřejné a politické vyvážití nemůže. Stav hospodyně, ženy a matky jest pro ni nejdůstojnějším, její království jest rodinný krb. Tam jest láskyplnou královnou a vládkyní. Konajíc velmi potřebné a důležité práce domácí není nižší než muž, ale jistě alespoň jemu rovna.

Ostatně ženy řídí svět, protože vychovávají ty, kteří svět ovládají . . .

5. Byt.

Když na jaře přiletí od jihu párek vlaštoviček a chtějí si založiti u nás svou domácnost, nejdříve ohlížejí se a pátrají po vhodném místě. A když si vyhlídnou kdesi pod střechou chráněné místo před deštěm, větrem a palčivým sluncem, vystaví si tam hnízdečko. Jejich vrozený pud už je k tomu nutká, aby pro rodinu vyhledaly a upravily vhodný byt.

Žena, když se vdává, má se také starati o vhodný a dobrý příbytek.

Byt má býti pokud možno ve zdravé krajině, co nejdále od továren a nádraží, aby nebyl začazován a vzduch kolem otravován nepříjemným zápachem, kouřem a sazemi. Proto bydlení na venkově bývá mnohem zdravější než ve městě.

Byt má býti dostatečně prostorný, vzdušný. Okny má býti obrácen raději na stranu východní a jižní, neboť kam nechodí slunce, tam chodí lékař.

Je-li možno pěstovati kolem nebo v blízkosti bytu stromy, křoviny a květiny, nemáme toho opominouti, neboť to oku, mysli a plícím velmi prospívá. Také květiny za okny jsou milou ozdobou bytu.

Příjemnější je byt odlehlý od hluku a lomozu ulic, tržnic, silnic a cest než v blízkosti stálého víru a hluku povozu, pískání a hukotu vozidel a proudění chodcův.

Na venkově spatřujeme leckde, že bytu věnují malou pozornost, ano že spíše se odhodlají vystavěti novou stáj pro dobytek, nežli novou světnici pro sebe, což nutno odsouditi. Vhodný byt je základ zdraví a spokojenosti rodin.

Naopak zase ve městech shledáváme se s úkazem obráceným. Městské ženy, když se vdají, zhusta chtějí míti řadu pokojů, řídí do všech drahý nábytek a tak do domácího zařízení bezúročně ukládají celé své věno, nebo veškeré úspory svých mužů, nebo se zatěžují dluhem pro budoucnost. Na bytě sice se šetřiti nemá, ale na nákladný byt vyhazovati zbytečně peníze je nerozum. Světnice, kterých nutně nepotřebujeme, ale které i s nábytkem zahálí po celý čas prázdné, jsou zbytečná přítěž a škodlivý cizopasník pro rodinu. Právě tím mnohé chudší rodiny upadají do dluhů a nespokojenosti, že na venek chtějí rovnati se bohatým a žítí přepychově.

Byt si zaříď prostě a jednoduše. Právě v jednoduchosti jest krása.

Tři věci se nutně vyžadují k výzdobě příbytku křesťanského : Kříž, obraz Panny Marie a kropěnka se svěcenou vodou u dveří. To

jsou nutně tři součástky příbytku křesťanského, na které nikdy nesmíš zapomenouti. Postav sebe a svou rodinu pod ochranu Krista a jeho Matičky. Kříž má vždy zaujmouti nejvýznačnější místo v průčelí. Požehnání Boží, jehož všichni potřebujeme jako soli, provází toho, kdo o něj dbá. Naopak zase bez Božího požehnání marné naše namáhání. »Nebude-li Hospodin stavěti domu, nadarmo pracují, kteří jej staví« (Ž. 126. 1.). Pohled na kříž dodá ti vždy trpělivosti v souženích.

Pohlédneš-li na obraz Mariin, jenž je zavěšen nedaleko kříže, vždy si vzpomeň, že P. Maria ráda dlela u Svého Syna, pro Něho roucho tkala a šila a když za svým povoláním byl venku, myšlenkami ho provázela. Zdaž i ty nemáš povinnost s radostí a láskou dlíti blízko svého muže, o jeho časné potřeby dbáti a je-li za svým povoláním z domu vzdálen, provázeti ho svými myšlenkami? Takové myšlenky posvěcovati mají práce, jež žena v domácnosti koná.

Voda v kropěnce znamená čistotu všech myšlenek, cílův a snah.

Chceš-li si vyzdobiti příbytek ještě jinými obrazy, nebráním ti, ale jen nezavěšuj na zeď svého bytu nikdy nic nevkusného nebo pohanského. Kdykoliv vidím v křesťanském příbytku kříž a vedle někde na stěně obraz nějaké pohanské bohyně nebo nějakou »na-

hotinu*, vždycky si vzpomenu, jak Filištíni archu úmluvy postavili vedle sochy pohan-
ského boha Dagona...

Kříž a obrazy svatých nežli zavěsíš na zeď, dej si vždy knězi posvětit. Svěcením teprve stávají se obrazy hodnými, abychom se před nimi modlili.

Postarej se, aby všichni domácí měli dobrá lůžka — každý člen rodiny zvláštní.

V zimě má býti dostatečně zatopeno, v létě dle potřeby spuštěny záclony.

V příjemném bytě rád se zdržuje muž, nenutí do hospody a ve zdraví vyrůstají děti.

6. Domácnost.

„Jako slunce, kteréž vychází
světu na výsostech Božích,
tak jest krása ženy dobré
k ozdobě domu jejího.“

(Sir. 26, 22.)

Ve starém Římě uctívali bohyni domácího krbu Vestu, a šest panen Vestálek v jejím chrámě dnem i nocí udržovalo posvátný oheň.

Takovou Vestálkou, ovšem ve smyslu ještě vznešenějším má býti každá matka. Sv. Pavel praví o manželce, že má »domáckou« býti, totiž že má milovati domácnost, doma ráda

se zdržovati a o domácnost a domácí pečovati.

Spisovatelka Marie z Ebner-Eschenbachu praví: »Pokud se může země nebem státi, potud jest to pouze ve šťastném manželství.« J. A. Komenský dí: »Vlastní chalupa peklo i ráj.« Žijí-li manželé doma v šťastné shodě a spokojenosti, skryta jest pod jejich střechou částka nebe, jsou-li nespokojeni, jest pod jejich střechou už kousek pekla.

Klidná, spokojená a šťastná domácnost je pravidelně dílem moudré ženy. Žena jest duší domácnosti, a jaká je duše, takový je i celek. Žena rozvážná, ústupná, mírná, věrná a zbožná šťastnou domácnost vytvoří a stane se požehnáním celé rodiny. Dobrá žena utvoří z domácnosti nebe, špatná peklo.

Moudrá žena ráda se zdržuje doma. Tam je celé její království. Tam vládne muži i dítkám láskou, láskou upoutává je doma, takže i oni domácnost milují, neporučí jim, a oni přece poslouchají, nežádá od nich úcty, a oni přece ctí ji neobmezeně. Královna, která by ráda ze svého království utíkala, nezískala by si nikdy úcty a lásky svých poddaných.

Dobrá manželka a matka je myslí veselé a radostné. Veselá mysl blahodárně působí na celé její okolí, kdežto zachmuřené čelo nasazuje těžké ovzduší do celého domu. Ráda pobaví muže vtipným vypravováním, ale ne-

obtěžuje ho přílišným a stálým mluvením nebo křikem. »Píšťaly a harfy činí libý zvuk, a nad to obé jest jazyk lahodný« (Sir. 40, 21.). Ale »lépe jest bydleti v zemi pusté než se ženou svárlivou a zlobivou« (Přísl. 21, 19.).

Jazyk ženy je zřídlo útěchy i zármutku, pramen vody sladké i hořké.

Nechtěj míti výhradně jen ty pravdu. Vyhni se domácímu rozbroji a kdyby se v domácnosti zablesklo nebo zahřmělo, pečuj, aby sklenula se ihned v zápětí duha míru.

Pečuj láskyplně o domácnost a domácí. Dbej, aby měli všichni dostatečnou výživu, aby pokrm byl včas, aby bylo jejich prádlo a šatstvo dobré, zdravé a vhodné. Postarej se, aby vše roztržené bylo vždy hned spraveno, knoflíky utržené přišity a skvrny na šatech vyčištěny.

Měj úctu a lásku k mužovým rodičům, neboť oni ho milovali dříve nežli ty. Máš-li dávatí výměnek, dávej ho ráda, ochotně a spravedlivě.

Nekřič na služebné a nenadávej jim, neboť před Bohem jsou ti rovni. Miluješ-li je, učíš je lásce, nenávidíš-li jich, učíš je nenávisti. Považuj je za členy rodiny. Dáváš-li dítkám nějaký zákusek, dej jim také, neboť je to poctí a ukojí se jejich zvědavost. Nedávej jim k jídlu, co nechají děti, neboť tak by se jim na jevo dávala jejich poníženost a závislost. Nebuď k nim pánovitá a odmě-

řená, nýbrž laskavá, vlnná a sdílná — takovými zlatými páskami je získáš a připoutáš k rodině. Nepomlouvej jich.

Nevyuášej zbytečně ničeho z domu a nenos na trh vše, co kdo doma řekl nebo co se doma stalo.

Mimo dům zdržuj se co nejméně. Hornolužické přísloví dí: »Lépe šiti a páрати, než po domech klepy sbíрати.« Kdosi pravil, že žena a kočka mají se držeti v domě. Přebíhání k sousedkám, sbírání novin a klepů a přenášení jich k ničemu dobrému nevede. Ženě, která se ráda zapovídá, kterou baví nesmírně nejnovější klepy a klípky, která ještě se na kousek řeči k sousedce vrátí, ačkoliv už se s ní jednou rozloučila, snadno vyteče na plotně mléko... Věz, že pravdivé je slovo Kristovo, že »z každého slova prázdného, které lidé promluví, vydají počet v den soudu« (Mat. 12, 36.). Na Balkáně mají přísloví: »Pokud naše ženy mají jazyky, nepotřebujeme telegrafův.« Žena, která klevety miluje, obyčejně sama do klevet se zamochá. »Jakou přízi napředeš, takovou i tkáti budeš«, praví dávné přísloví.

Nestarej se o to, co se děje u sousedův. Jsou-li v rozbroji, polituj jich, můžeš-li, smíř je — vykonáš dobrý skutek — ale není-li naděje na dobrý výsledek, do sváru se ani nemíchej. Když u sousedů hoří, odstav svého.

Nedbej toho, co kdo o tobě řekl. Čiň ty, co máš, a nech lidi mluvit, co chtějí. Kdo sobě svědom, zasměje se klevetám. Musel by mnoho plátna mít, kdo by chtěl lidem ústa zašít.

Nevyhledávej zábav a radovánek mimo dům. Jsou vždycky nebezpečny a dobrou matku spíše unavují nežli osvěžují.

Jakmile žena začne větřit, běhat do tanečních zábav, koncertů, divadel a biografův a vůbec jinde než doma zábavy hledá, bývá to vždy špatné znamení. Polské přísloví dí: »Která čítá, zpívá, hude, div, dobrou-li ženou bude.« Špatným znamením bývá i četba románů, škandálních historek a sensačních zpráv v novinách. Srdce takové ženy pustne a ztrácí celou pravou mateřskou něžnost. Od četby vstává rozrušená a ze zábavy přichází unavená, nešťastná a nespokojená. Společnost muže stává se jí obtížnou a pláč dětský nesnesitelným — rozvrat v rodině se kvapem blíží, není-li ovšem už těsně u dveří... Oč spokojenější a šťastnější je matka, která sedí doma u kolébky a plete pro dítě punčošku! Dobrá žena myslí jen na muže a na děti, žena světácky smýšlející jen na sebe.

Také jsem jednou z úst jedné matky slyšel: »Alespoň nedělní odpoledne chci mít úplně pro sebe.« Ani takové řeči nemohu schvalovat. Pravá matka pro sebe nežádá nic, pro muže a děti všechno.

Také jsem nechválil jednu matku, která nechala doma malé dítě a šla na pout. Řekl jsem jí přímo, že by vykonala čin záslužnější, kdyby místo pouti zůstala doma je ošetřovat.

Rovněž nekoná nic záslužného žena, která zanedbává domácnost a běhá po kostelích a pobožnostech. Práci ženinu v tiché domácnosti Pán Bůh přijímá právě tak jako modlitbu. Zbožnost je základní ctnost pravé matky, ale rozkaz samého Boha je : Starej se především o dítě, které jsem ti svěřil. Může-li opomenutí veřejné pobožnosti přispěti k domácímu pokoji, i tuto obět moudrá manželka ráda přinese a tím vroucněji modlí se doma.

Veřejného života účastní se moudrá žena jen potud, pokud tím její povinnosti mateřské netrpí a pokud to životu rodinnému prospívá. Súčastní se spolků jen takových, ve kterých se sama jako žena a matka prospěšně vzdělává a které mají za účel chrániti rodinu a upravovati rodinné zákonodárství. Ovšem vždy prvním, hlavním a nejdůležitějším spolkem pro ni jsou : Muž a děti.

7. Hospodárnost.

Na jednom starobylém náhrobku, který byl odkryt nedaleko Říma, byl nápis : »Zde odpočívá žena Markova. Byla dobrá a krásná,

pilná, zbožná, cudná, hospodárná a šetrná. Kéž by podobnou požehnanou památku zanechaly po sobě všechny naše české matky!

Hospodárnost — vlastnost, která se na ženě Markově zvláště velebí — je velmi důležitou vlastností každé moudré manželky a matky.

Žena hospodárná je základ bohatství, zámožnosti a spokojenosti celého domu, ale žena nehospodárná je příčinou bídy, rozvratu a nespokojenosti. Ženu hospodárnou Písmo velebí takto: »Kdo má ženu dobrou, má základ jmění; pomoc podle něho jest, i sloup jeho odpočinutí« (Sir. 36, 26.). Ale o ženě nešetrné se tam praví: »Kde není hradby, rozebráno bude jmění, a kde není ženy, vzdychá nuzný« (Sir. 36, 27.). Žena v evangelickém podobenství, když ztratila peníz, rozžehla svíci a hledala až ho našla.

Buď rozumě šetrná a hospodárna. Hospodárnost je dovršení pracovitosti, neboť kdo pracuje a nešetří, nenashromáždí právě tak nic jako lenoch. Šetři! »Groš, který žena uspoří, nese větší užitek, nežli zlaták, který vydělal muž«, říkali naši předkové. Má-li muž ženu nehospodárnou, může se udržet, nic mu to neprospívá.

Nenaříkej na bídu, ale pracuj a šetři! Pláčem se nic nespraví a slzy nepomáhají tam, kde nedělné nebo nešetrné jsou ruce.

Neumíš-li něco, co jsi si měla už do manželství přinést, rychle se douč. Učiti se třeba od služky nebo posluhovačky není hanbou.

Pokrm vař sytý a dostatečný, ale nikdy zbytečně mnoho nebo drahý. Nemusíš míti na jaře první okurku nebo první husičku!

Nepodaří-li se ti jídlo, nevylévej do kanálu, aby muž nevěděl. Před mužem neskrývej ani svých chyb a nehod.

Bez vědomí a rady mužovy nic nekupuj a neprodávej. Nechtěj na něm stále jen peníze. Jemnost ženská už se sama nad stálými výdaji znepokojuje.

Nekupuj, čeho není nutně třeba. Nakoupiti prádla, šatů, nádobí a náradí na leta do zásoby a nechati tento kapitál, jenž časem sám na své ceně trati, ležeti bez úroků, je nehospodárnost.

Dbej, aby se nikde nic nepokazilo. Dobré jest spredu i zadu oči míti. Hospodárná žena ví v domě o každém hřebíčku.

Kupuj pokud možno u stálých obchodníkův a dodavatelův a nepřebihej bez potřeby od jednoho ke druhému. Obchodníci si svých stálých zákazníků váží a dávají jim zboží lepší a levněji.

Bez vědomí muže nic z domu neodnášej — ani máslo, ani vejce, ani obilí. Staré přísloví praví, že žena v zástěře více z domu vynosí, než muž vozem přivéztí může. Podobným způsobem už innohé selky celé své

statky odnosily za mlsky a na parádu ne-svědomitým kupcům a hostinským.

I chceš-li dáti almužnu, daruj ji jen s vě-domím muže. Kdyby proto měla býti v domě mrzutost, nedávej nic a odepři si blahý po-cit, který nás dávající almužnu blaží.

Co můžeš udělati sama, na to nejednej a co sama můžeš ušít, nedávej ke krejčímu.

Malé děti obleč sice teple a čistě, ale vy-střihej se zbytečné parády. Obyčejně děti naparáděné z mládí bídu mívají v stáří.

Ani na oděv dospělých dcer nevydávej veškeré jmění nebo příjem svého muže. Znal jsem rodinu — nejmenuji jí jménem, neboť ještě žijí a manžel sedí v kriminále — kde matka chodila nádherně oblečena, dcery měly šaty a klobouky vždy dle nejnovější mody, ale příjmy mužovy na to nestačily... Brzy byl v novinách sensační článek s nadpisem: »Defraudoval«. »Marnivost je vždy prvním krokem k propasti« správně dí Vrchlický. Manžel marnivé paničky musí býti buď velmi bohat nebo je velmi nešťasten. Bohužel tato nectnost je u našich žen velmi rozšířena, podkopávajíc štěstí rodin a blahobyt národa. Manžel jedné parádivé ženy koupil své drahé polovici nový klobouk a utíkal s ním domů. Když ho známý potkal a ptal se ho, proč tak spěchá, odpověděl: »Utíkám, abych byl s kloboukem doma, dokud je ještě moderní.

Mám strach, kdybych šel pomalu, že nastala by mezi tím jiná moda.«

Oblékej se sice slušně a vkusně, ale nikdy ne výstředně a nechtěj býti v módě první.

Kdo mívá zlato ve vlasech a na prstech, nemívá ho v kapse.

Rozumná matka především zdobí duši svou a potom teprve tělo.

Šetři, abys mohla dáti chudým a potřebným. Když zemřela Tabitha, která byla »plna dobrých skutkův a almužen«, láska k chudým jí vrátila život, neboť když sv. Petr přišel, »tu obstoupily ho všechny vdovy plačlice a ukazující mu sukně i šaty, které jim udělala« (Sk. 9, 39.). I pohnut byv Petr řekl : »Tabitho, vstaň. I otevřela oči své.«

Na nepravém místě byla šetrnost jedné paničky, která se zelenářkou nebo posluhovačkou se handrkovala o halěř, ale vyhazovala zlatky, aby se její jméno blýsklo v novinách.

Kdo k velkým věcem dospěti chce, musí malými začíti, a kdo chce mnoho nahospodařiti, nesmí opomíjeti maličkosti. Šetrná hospodyně sehne se i pro klas na strništi nebo husí péro na trávníku. »Kdo pohrdá malými věcmi, pomalu zahyne« (Sir. 19, 1.).

Ale aby žena v této snaze nepřekročila meze, nezabíhala do směšností a nezabočovala do lakoty, pozdvihuje ji evangelium od přílišných starostí tohoto světa. Každé

ženě platí slova, která řekl Spasitel v Bethanii: »Marto, Marto, pečlivá jsi a znepokojuješ se ve mnoha věcech, ale jednoho jest zapotřebí« (Luk. 10, 41—42.). Toto »jedno« jest — péče o spásu nesmrtelné duše ...

8. Péče o čistotu a pořádek.

Jako druhou přirozeností ženy, hospodyně a matky má býti péče o čistotu a pořádek v domě.

Pořádku milovná žena dbá, aby v příbytku byl vždy čistý a zdravý vzduch, aby stěny byly čistě vyбіleny nebo vymalovány, podlaha umyta a zametena, postele vždy hned ráno ustlány, nenechává hromady špinavého prádla, nýbrž pere raději častěji. Čistota půl zdraví.

Prádlo z domu nedává, nýbrž pere doma.

Nádobí umyje vždy hned po jídle, osuší a na své místo uloží.

Dbá, aby prádlo a peřiny všech členů domácnosti byly čisté, neboť ví, že čistý příbytek svědčí o řádné hospodyně.

Šatů nenechá váleť se po lavicích, židlích a po zemi, nýbrž dbá, aby vše bylo zavěšeno neb uloženo ve skříních. Nežli je uloží, dá je vyschnout a vyčistí je.

Skříně často prohlíží, aby nikde v šatech nebo v zásobách potravin neřádila plíseň, moli nebo rez.

Žádného přepychu není třeba, možno spokojeně v rodině žít i bez nádhery, ale bez čistoty a pořádku žít v spokojenosti je nemožno.

Na mytí země, bílení a velký úklid v domě zvolí si den, kdy je muž mimo dům, neboť taková věc někdy muže vyrušuje a znepokojuje, a někdy ji považuje za zbytečnou.

Kdo čistotu dělá, sám se umaže, a žena poklizející velmi snadno se ušpiní. Ale má ihned po práci se zase umýt, učesat a upravit. Nic se muži tak neprotiví, jako neupravená, ušpiněná a rozčuchaná žena. Mnohá nečistá žena svoji nepořádností muže přímo do hospody vyháň. Ovšem zase stále se jen mýt, česat, ulizovat a před zrcadlem stát byla by zavržitelná výstřednost.

Každý předmět v domácnosti, každý nástroj a nádoba má mít své určité a trvale stejné místo a na toto místo má hned po použití vrácen býti. Tak se uspoří čas hledáním, a je lepší přehled. Řádná hospodyně i potmě najde snadno kahan nebo klíč.

Jedna paní ve městě nechávala zboží v kornoutkách a sáčkách tak, jak je u kupce koupila, a tím se stalo, že jednou, když v rychlosti chtěla osoliti guláš, vzala hrst sody a vysypala ji na rozkrájené maso. Jiná

zase jednou dala do polévky místo rýže mravenčí vajíčka, která měla přichystána pro kanára. Tak se mstí nepořádek!

Zvláštní péči věnuj kuchyni. Tam zachovej čistotu až úzkostlivou, neboť tam chystáš pro domácí pokrmy. Ať nikdy nedostane se do pokrmů vlas nebo nějaká nečistota! Ať nikde nic neleží založeno, zapomenuto a nehnuje!

Vše si zapisuj — příjem i vydání. Vše pořádej a počítej. Účty častěji přehlížej, opravuj a doplňuj. Nedělej dluhův! Účty plat správně a včas!

Se služebními vždy předem smluv podmínky zřejmé, jasné a určité. Říkají-li lidé »vždyť se nějak potom dohodneme«, obvykle se potom nedohodnou a pomrzejí se. Dobrý pořádek, dobří přátelé. Ve všem buď správná — i v maličkostech. Ulož si to sama sobě za přísnou povinnost!

Důležité rodinné listiny a spořitelní knížky dobře uschovej. Ať nic myši nesežerou!

Zachovej přesný denní pořádek. Časně do postele, časně z postele. Kdo časně vstává, tomu Pán Bůh dává. Ulehej i vstávej v určitou hodinu. Čas k dlu, čas k jídlu.

Nejez, kdykoliv ti napadne, nýbrž jen v určité hodiny.

Rozumné rozdělení a využitkování času prodlužuje čas, protože v něm více vykonáme.

Hlavně však pečuj o čistotu a pořádek —
v duši...

9. Křesťanský řád.

Žena v pohanství žila jako ubohý tvor. Muž považoval ji jenom za věc, kterou mohl dle libosti koupiti nebo prodati. Ale křesťanství postavilo ženu na roveň muži učíc, že má tak dobře nesmrtelnou duši jako muž, že také k obrazu Božímu stvořena, k věčné blaženosti povolána a že zde na zemi má také nárok na lidská práva. Křesťanství ctíc Pannu a Matku Marii vyzdvihlo, očistilo a posvětilo touto úctou mateřství vůbec. Kde křesťanství se zakořenilo, docházela žena a matka vždy náležité úcty a ochrany, kde klesala víra a zbožnost, stejnoměrně do neúcty, nevážnosti a poníženosti klesala žena. U pohanských a mohamedánských národů žena dosud nepožívá lidských práv a žije v ponížení. Bezecnost ženy na př. u Číňanů naznačuje jejich přísloví: »Kdyby měla dívka tolik ctností jako všech osmnáct kajicníků, přece nemá do sebe tolik ceny jako pajdavý klučina«. Kdyby u nás poklesla víra křesťanská nebo rozmohla se nevěra, první následek toho by byl zneuctění a ponížení ženy.

Poněvadž křesťanství o práva ženy zjednalo si tak obrovských zásluh a poněvadž

vážnost ženy a matky udržuje a chrání, již vděčnost a obezřetnost ženě velí, aby o křesťanství dbala a o jeho rozšíření se přičiňovala.

Nejlepší příležitost k uplatnění této snahy má v rodině. Také zde práce její v tomto směru je nejjistější. Žena má býti sama zbožna a v rodině má udržovati všemožně staročeský křesťanský řád a pořádek. Staví-li na zeď svatý obraz Panny Marie, staví tím k úctě vzor nejdokonalejší ženy a vyzdvihuje a posvěcuje tím práva ženy a matky. Slavný Windhorst napsal: »Žena jest Bohem povolána za strážkyni zbožnosti v rodině a koná-li úkol svůj v domácnosti před mužem i dětmi svědomitě, šíří požehnání, nad něž si nelze lepšího pomysliť.« Takovouto ženu Písmo takto velebí: »Jako slunce, kteréž vychází světu na výsostech Božích, tak jest krása ženy dobré k ozdobě domu jejího. Jako svíce, kteráž svítí na svícně svatém, tak i krása tváře v věku stálém. Jako sloupové zlatí na podstavcích stříbrných, tak jsou nohy pevné na patách ženy stálé. Jako základové věční na skále pevné, tak i přikázání Boží v srdci ženy svaté« (Sir. 26, 21—24.).

Dbej, aby příbytek tvůj byl malým kostelem. Sama se vždy ráno a večer modli a přičiň se, aby modlili se vždy i všichni domáci tvoji. Modli se — a ať se modlí i ostatní! — před jídlem i po jídle a když

se ráno, v poledne a večer zvoní »klekání«. Modli se i, když se v pátek ve tři hodiny zvoní na památku bolestné smrti Páně.

Chodť vždycky v neděli a ve svátek na mši svatou a pečuj, aby i všichni domácí toto přikázání církevní zachovávali.

Chodť k svaté zpovědi a přičiň se, aby i ostatní chodili. »Muž nevěřící posvěcen jest skrze ženu věřící« (I. Kor. 7, 14.).

Zachovávej v rodině starobylé domácí křesťanské zvyky, jako jsou na př. společné modlitby a nábožné zpěvy domácí v adventě a postě, krásné křesťanské zvyky o sv. Mikuláši, sv. Třech Králích, o štědrém večeru a pod. U nás na př. v rodině slavil se štědrý večer takto: Dospělí všichni postili se celý den, a my děti alespoň až do poledne, abychom večer uviděli »zlaté prasátko«. Když se začalo stmívat, pokryla maminka starý dubový stůl bílým ubrusem a přichystala jídlo. Toho dne modlil se před večeří hlasitě otec sám — jindy modlilo se vždy nejmladší školní dítě. Když se otec domodlil, odříkalo dítě, které se jindy modlívalo, zvláštní vánoční veršované blahopřání. Potom políbilo tatínkovi a mamince ruku, a zasedli jsme ke stolu. Ach, jak chutnávala ta štědrovečerní ryba! Za jídla přišel pastýř, postavil se venku pod okno, zatroubil a blahopřál šťastných a radostných svátkův. Obdržel za to slušnou odměnu v potravinách.

Po večeři, která se konala v povznesené a radostné náladě, nadělila nám maminka každému jablek, ořechův a vánoček.

Chvíli bavili jsme se louskáním ořechův a překrajováním jablek, ale brzy sejmul otec s police starý »špaliček« a zanotoval: »Narodil se Kristus Pán, veselme se« a již jsme všichni zpívali s ním. Byli jsme v rodině všichni zpěváci, celé adventní a postní večery jsme vyzpívali a veliké množství písni uměli jsme napaměť. Po písni »Narodil se Kristus Pán« zpívali jsme ještě »Veselé vánoční hody«, »Chtíc, aby spal...« a j.

Potom některý buď něco četl, otec se modlil růženec sám potichu kleče, někteří si zdřímli u kamen a kolem půl jedenácté šli jsme na půlnoční. Šli jsme přes pole. Šli jsme všichni. Doma zůstala obyčejně jen matka, bylo-li malé dítě, nebylo-li, zůstal doma otec. O rodičích mohu směle použít slov Písma: »Byli pak oba spravedliví před Bohem chodíce ve všech přikázáních a spravedlnostech Páně bez úhony« (Luk. 1, 6.).

Matka netrpěla, aby kdo v domácnosti klel, a ani cizí člověk u nás klítí nesměl, poněvadž »klením vyhání se z domu požehnání Boží«.

Pod naší střechou nebylo hádek, křiku, ani nadávek.

Když hřmělo a byla bouřka, rozsvěcovali jsme hromničku a modlili jsme se společně.

Dopis začínala maminka vždy slovy »Pochválen buď Pán Ježíš Kristus«.

Se vším byla spokojena a zlé i dobré přijímala od Boha s díkyčiněním a trpělivostí.

10. Posty.

Slavný kazatel P. Abel dí : »Křesťanskou rodinu poznáme po pátku, neděli a velikonoční svaté zpovědi a svatém přijímání.« V dobrých rodinách chodí všichni členové v době velikonoční k svaté zpovědi, každou neděli a svátek jdou na mši svatou a zachovávají přikázání o postu.

Poněvadž žena je duší každé domácnosti, má ona v prvé řadě povinnost pečovati, aby v rodině posty zachovávány byly. Má si pamatovati, kdy a jakého druhu posty předepsány jsou, nerozumí-li nebo nepamatuje-li si výroční ohlašování postů, má se zeptati. Každý kněz neb i vzdělanější laik jí vše jistě milerád vysvětlí. Také i v některých katolických knihách, časopisech a novinách najde příslušné vysvětlení a návod.

Žena připravuje pokrmy a proto se má včas o to postarati, aby věděla, jakého druhu toho neb onoho dne pokrmy vařiti může. Poněvadž pravidelně ostatní domácí jedí, co jim hospodyně uvaří a předloží, bývá ona zodpovědna za celý dům a na ni jaksi pře-

cházi zásluha nebo vina i s ostatních členů rodiny.

Katolická církev předpisuje posty malé, ano proti některým jiným náboženským vyznáním téměř nepatrné, a proto je tím větší naší povinností tomuto lehkému příkazu dostát. Ano můžeme skoro tvrditi, že zachovávající předepsaný půst nepřinášíme ani tak oběť sebezáporu jako spíše oběť poslušnosti k církvi, neboť plnění přikázání postní ukazujeme příslušnost, oddanost a poslušnost k ní.

O Střezislavě, zbožné matce sv. Vojtěcha, s pochvalou vyznává její životopisec, že »půst a modlitba bývaly její rozkoší, nuzní pak milými hostmi. Na Libickém hradě nacházel zajisté sirotek, vdova i příchozí bezpečné přístřeší; paní rozlehlých statků byla sirotkovi matkou, k příchozímu a vdově měla se jako sestra k sestře.«

Nauč sebe a své domácí postiti se duchem a v duchu pravého křesťanství. Postem cvičíme se v sebekázni a sebeovládání. Nedo-
stačuje jenom nejísti, ale vyžaduje se nejísti proto, že si toho církev přeje, míti přesvědčení, že půst je skutek opravdu bohubí, že duši naší prospívá, a nésti oběť postu v duchu pravé kajicnosti a lásky k Bohu. Kdo by myslel, že půst spočívá jen v tom, když nejíme, a o nic jiného by se nestaral, podoban by byl člověku, který klekne, odříkává mod-

litby, ale na smysl slov, která říká, nemyslí. Jeho modlitba, poněvadž vychází toliko ze rtův a nikoliv ze srdce, nemá právě tak žádné zásluhy jako půst konaný jenom zevnějškem bez účasti vnitřka.

Jídlo samo v sobě, byť bylo i masité v pátek, neposkvřňuje, ale poskvřňuje neposlušnost. Zevnějšek je vedlejší, nitro je hlavní. Pán Ježíš jednou výslovně pravil: »Ne, co vchází do úst, poskvřňuje člověka, nýbrž co vychází z úst« (Mat. 15, 11.). A když apoštol Petr žádal o vysvětlení, pravil dále: »Co vychází z úst, jde ze srdce, a to poskvřňuje člověka. Ze srdce zajisté vycházejí zlé myšlenky, vraždy, cizoložství, smilstva, krádeže, křivá svědectví, rouhání. To jsou věci, které poskvřňují člověka« (Mat. 15, 18—20.).

Kdo by se postil na venek a vnitřkem hřešil, nesmí se domnívati, že snad má nějakou zásluhu nebo že postem hříchy své nějak vyrovnává.

Kdo se postí, má především nitro své mít čisté a má se snažiti, aby i zevnějšek s vnitřkem svým uvedl v soulad.

11. Památné dny v rodině.

Život rodinný setkán je z vláken, kterých nemožno ani měřiti ani vážiti. Toto tkanivo má býti pevné. Všichni členové rodiny mají

se přičiňovati, aby se pásky něžnosti a lásky mezi jednotlivými členy rodiny nezpřetrhaly, ale mají i dbáti, aby se čím dále tím více utužovaly. V první řadě je to povinností matky. A proto ona používá všech příležitostí a všech prostředkův, aby radost, vzájemnou důvěru a lásku v rodině posilovala.

Jedním takovým prostředkem na posilování a utužování svazků rodinných jsou památné dny v rodině. Jaké jsou to dny? Jsou to dny památných rodinných událostí a rodinných oslav.

Především je to vždy výroční den s v a t b y. V ten den vzpomeň na slib učiněný před oltářem, obnov jej, připomeň muži, že už tolik a tolik let jste svoji, a můžeš-li, jdi toho dne do kostela.

Památnými dny jsou dny narození dětí. Křesťanská matka zapisuje dny narození dětí do svých modlitebních knížek, aby vždy, kdykoliv je otevře a se modlití chce, zahrnovala do zbožných vzpomínek a modliteb své miláčky. Tyto dny i dítkám připomíná.

Památnými dny jsou narozeniny a jmeniny jednotlivých členů rodiny. Tyto dny projev blahopřání, uť dítky, aby blahopřály otci, dědouškovi, babičce, kmotříčkovi, kmotříčce, strýčkovi, tetě, sobě navzájem ano i osobám služebným. Zaopatři dítkám životopisy jejich svatých patronův a uť je

právě v den jmenin se k nim více než jindy modlití. Pohní je, aby v ty dny šly do kostela a k sv. zpovědi.

Spisovatel V. Kosmák vypravuje ve svých vzpomínkách na svou matku toto : »Bylo mi pět let. Můj nejmladší bratr, tenkrát asi půl roku starý, ležel na kolébce a spal. Bylo to večer. Matka pravila : „Děti, pojdte se pomodlit než půjdete spat.“ Klekla si s námi ke kolébce a složila spícímu bratříčkovi ruce jako k modlitbě. — „Děti, zítra bude sv. Františka Paulánského. Náš František bude mít svátek. Nemůže se chudinka ještě sám ke svému svatému patronovi modlití ; pojdte, pomodlíme se za něj.“ — Modlili jsme se. Matka plakala.«

Oslav den prvního svatého přijímání dítek, den svatého biřmování, zasnoubení a jiných památných dnův.

V památné dny něco lepšího vždy uvař neb upeč, neboť spokojený žaludek dělá vždy dobrou náladu.

Úmrtní dny oslavujeme tak, že dáváme v ty dny za své drahé zemřelé na mši svatou a jdeme do kostela.

Na nepříjemné a nemilé události v rodině hlasitě a okázale nevzpomínáme, abychom v srdci neobnovovali starých už zacelených ran . . .

12. Rodina.

Rodina je spolek, jehož předsednictvo tvoří otec a matka a jehož členstvem jsou děti. Stanovy tohoto spolku dal sám Bůh, když řekl k rodičům: »Rostte a množte se« (Gen. 1, 28.) a k dítkám: »Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl na půdě, kterou ti dá Hospodin, Bůh tvůj« (Ex. 20, 12.).

První rodiče stvořil Bůh sám, ale ačkoliv by mohl jistě i dále sám lidi tvořiti, nečiní tak, nýbrž za tím účelem ustanovil rodiče. Rodiče tedy zastupují u dětí místo Boží, neboť jim z vůle Boží dávají život.

Většinu darů svých, které dává Bůh dítkám, dává jim rukama jejich rodičův, aby i nadále udržoval a naznačoval úzkou spojitost mezi nimi.

Rodina je oporou a dobrodiním jak rodičů tak i dítek. Jenom manželé, kteří mají děti, cítí se dokonale šťastnými, a naopak zase děti jen od rodičů nabývají pravé podpory a jen na srdci svých rodičů docházejí útěchy v těžkých chvílích.

Není tedy divu, že šťastnému životu rodinnému věnovali a věnují básníci nejlepší své básně, a malíři nejlepšími obrazy snažili se ho oslavit a důležitost a kouzlo jeho zachytiti.

Rodina má pro celé národy nesmírný význam. Z rodin sestávají národové, a jaké jsou

tyto stavební kameny, z nichž celek je složen, takovou budoucnost má i budova celá. Je-li národ složen z mravných a spořádaných rodin, byť byl malý a utiskovaný, spěchá jistými kroky ku slavné budoucnosti, zavládla-li však v rodinách, z nichž je složen, nemravnost a nevěra, byť byl veliký a politickými právy zahrnován, klesá, a pád jeho je nezadržitelný. S nemravností v rodinách nejen klesá počet dítek, ale i celé pokolení pomalu vymírá. Dějiny nás učí, že říše rostly, držela-li jejich rodinný život víra a mravnost, ale klesaly, jakmile padly tyto dva sloupky rodinného života. Ohromná, mocná a bohatá říše Římská klesla jen proto, že v ní poklesl život rodinný. Právem dí spisovatel A. Conti: »Z věcí všech nejlepší rodina dobrá, z věcí všech nejhorší rodina špatná.«

Každý zákonodárce a státník, jenž o blaho říše upřímně pečuje, má předem vždy se ptáti, když chce nějaký nový zákon dávat nebo starý pozměnit, jaký zisk z toho bude mít život rodinný, a jen takové zákony má připustiti, které v lůně dobré rodiny vyrostly a se vyvinuly. Každý správný zákon napřed byl vždy vytvořen v dobré rodině, než ho odhlasoval sbor zákonodárný nebo dal vrchní vladař. Správný zákon, než byl odhlasován, přišel na svět a snad po svém navrhovateli dostal jméno, vyklíčil napřed v rodině asi tak jako v lůně matčině vyvinuje se dítě a

teprve, když je vyvinuto a schopno života, rodí se na svět a dostává křestní jméno. A tak žena jsouc duší rodiny, dříve správné zákony tvoří nežli muž, jenž třeba zasedá jako poslanec ve sboru zákonodárném a pro chystané zákony hlasuje. Rodina je tedy v řádném státě první a základní sbor zákonodárný. Rodina je malé království, od něhož velké říše jsou odvislé. »Je-li kořen svatý, jsou i ratolesti« (Řim. 11, 16.). Kde je spořádaný život rodinný, tam je i řádný život společenský, veřejný a státní.

Ošetřuj pečlivě život rodinný a bdi nad jeho posvátností. Nedovol, aby škůdce ať jest jakéhokoliv druhu drzou rukou v práva spořádaného života rodinného zasahoval nebo spořádaný život rodinný ohrožoval. Veliká věc je hodna veliké péče . . .

13. Matka.

Neznám sladšího slova na světě, slova, které ústy vyřknuto již srdce rozechřívá, nad slovo matka. Každý na světě má matku, a poněvadž každý má i srdce, do něhož Stvořitel přikázání lásky k matce Sám vepsal, každý od přirozenosti matku miluje. I turecké přísloví dí, že »úcta před matkou je důkazem vznešené mysli«. Materství — mluvím ovšem o materství svátosti stavu manželského posvěceném — je nejvyšší důstoj-

nost ženy. Chceme-li Pannu Marii poctiti oslovením, které vyjadřuje její nejvyšší důstojnost, zoveme ji Matkou Boží.

Ale křesťanská matka má si býti nejen této veliké hodnosti vědoma, ale má býti i hodna úcty, kterou ji svět prokazuje. Má býti dobrou matkou. Důležitost a cenu dobré matky duchaplně vyličuje biskup Ketteler slovy: »Největším dobrodiním časným, které Bůh člověku uděliti může, jest jistojistě opravdově křesťanská matka. Úmyslně nepravím: něžná, laskavá matka; neboť je-li matka sama světského ducha, tož není láska její dítěti prospěšnou, nýbrž spíše zhoubnou. Ale křesťanská matka jest ze všech darů Božích darem největším. Ó jak bouří se ve mně všecko, slyším-li, že svět měří často štěstí dítek bohatstvím rodičův! Nesmírně nešťastným je dítko, oděné třeba hedvábím, má-li matku bez víry a ctnosti křesťanské. Nesmírně šťastným jest dítko, které má v pravdě křesťanskou matku, i kdyby v hadrech vyrostlo a v hadrech žilo až do smrti.«

Ruce matky drží budoucnost národů — dobrá matka je požehnáním, špatná kletbou budoucích pokolení. Dobře se vyjádřila paní Kampanová, když pravila císaři Napoleonovi: »Veličenstvo, to nejlepší, co můžete Francii dáti, jest pokolení dobrých matek.« Na dobré matce spočívají nebesa i země. Svati a svě-

tice Boží měli zpravidla i svaté matky. Turecké přísloví dí, že »pod kročeji matky zkvétá ráj«.

Matka musí mít některé nepostrádatelné ozdoby. Především musí zdobiti ji pevná víra v Boha — asi taková víra, jakou měla svatá žena, manželka a matka Františka Římská, o níž se praví, že »věnovala, prázdné hodiny svoje modlitbě a zbožnému rozjímání«. Dobrá matka ve víře a zbožnosti hledá útěchy a nabývá posily.

Druhou velikou její okrasou je m r a v n o s t. V očích jejích, řečech a v celém zevnějšku má se vždy odrážeti a zračiti svatá vnitřní cudnost. Stydlivost její rovná se stydlivosti ctnostné panny nebo dobře vychovaného dítěte. V této ctnosti má zvláštní zalíbení, a proto je dítětem až do smrti. Ví, že manželství je stupeň, přes nějž kráčeji zanechatí má vzadu všecku lehkomyšlnost a patřiti jen ku předu na důležitý a vážný úkol života. Matka, která si dovoluje neslušné řeči, žerty a písňe, která odhrnuje roušku, již ostýchavost zakryla věci s mateřstvím spojené, která mluví bez potřeby o věcech, s kterými se svěřujeme jen lékaři nebo knězi ve zpovědnici, která zahazuje posvátný stud let panenských jako věc přežilou, nezaslouží, aby krásným jménem matka byla nazývána.

Další ozdobou pravé matky je dobro-srdečnost. V jejím srdci zůstává stálá

starost o chudé a útrpnost s opuštěnými. Ráda dá almužny, ráda poradí a pomůže. Panna Maria, když slyšela, že Alžběta stala se matkou, spěchala s chvátáním přes hory, aby jí v domácnosti byla nápomocna. Podobnou pomoc, je-li toho třeba, i každá dobrá matka sousedce ráda poskytne.

Další důležitá ozdoba matčina je pracovitost. Matka, chce-li jen, nemusí a také nemá ani minuty zaháleti. Vydělává pro děti, šije a pere na děti a modlí se za děti.

Je i trpělivá. Moje matka říkala, že s dětmi musí být »pytel trpělivosti«. Svatá Monika trpělivostí a modlitbou získala církvi muže i syna.

Jsou ještě jiné okrasy pravé matky, jako šetrnost, snášenlivost, střidmost, pokora a j., ale to, co matce největší vážnosti a ceny udává, je její nesmrtelnost. Vlastnost tuto nezískává si sama, ale dostává ji již svou hodností. Pravá matka stárí se nebojí. Nestrachuje se ani, když objevují se kolem očí první vrásky, neleká se, spatří-li první šedivý vlas nebo vylomil-li se jí zase jeden zub... Nebojí se ani smrti, neboť ví, že ve svých dětech žítí bude dále. Neumírá, ale ve svých dětech a svými dětmi žije — je nesmrtelná...

14. Nový člen rodiny.

„Žena spasena bude rozením dětí, jestliže setrvá ve víře a v lásce a v posvěcení se střízlivostí.“ (I. Tim. 2, 15.).

Když ustanovoval Bůh manželství, řekl: „Rosťtež a množte se“ (Gen. 1, 28.). Čím má tedy matka více dětí, tím spíše vyplnila úkol manželství. Napoleon pravil: „Největší ženou na světě je ta, která má nejvíce dětí“. Míti mnoho dítek není pro matku hanbou, nýbrž ctí. Každé nové dítě je sice pro ni nová obrovská oběť, ale také i nová neskonale zasluga.

Křesťanská matka se mnoha dítek nebojí. I kdyby byla chuda a obávala se, že by se o ně jednou nemohla dostatečně postarati, přijímá je přece z rukou Božích s ochotou, neboť ví, že ten, jenž o trávu a kvítka polní pečuje, postará se i o její děti.

Nejlepší lidi často vycházejí z četných a chudobných rodin, kdežto neužiteční nebo zhýralí lidé často vyrostli v přepychu a v rozmařilosti a v rodinách počtem nepatrných. Známo jest přece všeobecně, že největším neštěstím jak pro rodiče tak pro dítě bývá jedináček. A to proto, že na něho soustřeďují jeho rodiče pohodlí a péči, kterou rodiče četnými dětmi obdaření jsou nuceni na více dítek rozdělovati. Dítě jedináčka obyčejně

zmaří příliš velká ano i nerozumná péče jeho rodičův. Bývá zpupné, sobecké, nesnášenlivé a rozmařilé.

Staré české pořekadlo di : »Zima bez sněhu, matka bez dětí.« Jako zima bez sněhu vlastní a pravou zimou není, tak není ani vlastní matkou žena nemající dítě. Taková žena ztrácí cíl svého pozemského života, cítí opuštěnost, neví, pro koho pracuje a šetří, trápena je nudou, nespokojeností a někdy i žárlivostí. Není-li dítě, není ani, co by ji s mužem těsně spojovalo, neboť teprve dítky korunují a utvrzují pravou lásku manželů navzájem. Dobře dí turecké přísloví, že »děti jsou nejsladším ovocem na stromě života«.

Mají-li některé ženy strach z mateřství, jsou pošetilé. Žena, která v mateřství vidí jen pouta, která její svobodu omezují a v dítěti vidí »přítěž«, názvu matka ani nezasluhuje.

Pravá křesťanská žena se mateřství nebojí. Přijímá do srdce svého dítě i dosud nenarozené a modlí se za ně. Věnuje mu lásku od prvních počátkův. Ví, že přikázání páté chrání život dítěte ještě nenarozeného, a že křesťanská mravouka učí, že maření plodu lidského je tak těžký hřích, že jeho rozhršení je někde samému biskupu vyhrazeno.

V době těhotenství pečuje o dobrou výživu, protože vlastně živiti musí životy dva,

ale vystřihá se pití piva, vína a kořalky, neboť alkohol činí ji náchylnou k nemocem a na zárodek lidský zhoubně působí.

Vystřihá se příliš rychlých pohybův, ale vyhýbá se zahálce. Varuje se všelikého rozčilování.

Koná více než jindy dobré skutky. Pamatuje stále, že její smýšlení dobré už blahodárně působí na dítě, jakož i že zhoubně na ně působí smýšlení a žádosti zlé. Dítě bývá jí nejen dle těla, ale i dle duše podobno.

Když blíží se veliká chvíle, dojde si ještě do kostela posilnit se svatou zpovědí a svatým přijímáním, neboť v té chvíli život matčin zhusta visí na nitce. Bůh sám řekl ženě, když ji z ráje vyhnati chtěl: »Rozmnožím tvé útrapy při těhotenství, s bolesti budeš roditi děti« (Gen. 3, 16.).

Vítá-li otec nového člena rodiny a nového jedlíka se zasmušilým čelem, s tím jasnější tváří přivítá ho pravá matka. »Žena, když rodí zármutek má, neboť přišla hodina její; když však porodila dítě, již nepamatuje na bolest pro radost, že se narodil člověk na svět« (Jan 16, 21.).

Matka pečuje, aby co nejdříve dítě bylo pokřtěno, a jakmile může choditi, jde k »úvodu«. I Panna Maria podrobila se zákonu o »očišťování« a šla s dítětem svým do chrámu.

Šestinedělka drží se doma a přijímá návštěv co nejméně. Nestará se o svět, nýbrž jen o sebe a své dítě. Je s podivem, že mohlo za starodávných věků povstati toto přísloví: »Kdo chce novin, jdi do lázně neb do krčmy a k šestinedělce, najdeš.« Dobrá matka novin nedbá a o klepy se nestará.

Dítě své kojí si sama. V době kojení pečuje o dobrou a přiměřenou výživu. Ovšem opět se vystřihá alkoholu.

Co leží v kolébce? Dítě mlčí a spí... Zadívá se na ně v blahém pocitu mateřského štěstí... Sedí u něho a šije mu košilku. Co z něho bude? V řece Nilu ležel také v kolébce chlapeček a plakal. Snad mnozí šli okolo, ale nikomu nenapadlo se zeptat: Co tam je? Až dcera Faraonova pochopila cenu člověka, protože byla vzdělaná, ujala se ho a utišila plačící dítě. V kolébce leží člověk. Má duši a tělo. Chce jísti, píti a spáti. Touží po lásce. Třeba bude z něho člověk velmi slavný. V kolébce leží budoucnost světa...

Spi děťátko spi,
zahmuř očičky,
Pán Bůh bude s tebou spáti
andělíčky kolíbatí,
spi děťátko spi!

15. Láska k dětem.

„Láska matky staví mosty
ke všemu dobrému zde i
na věčnosti.“

(Turecké přísloví.)

Do srdce mateřského vložil Stvořitel zvláštní cit k dítěti — lásku. Je to přirozený důsledek těsné spojitosti, s kterou dítě s matkou od nejprvnějších počátků spojeno bylo. Křesťanská matka tomuto citu neodpírá a miluje své dítky opravdově.

Svatý Augustin dí, že žena obdržela od Boha poklad lásky a něžnosti, který ustavičně se vylévá a nikdy nevysychá. Když stala se matkou, stala se zároveň i pomocnicí jednoho z duchů nebeských, jemuž přikázal Bůh nově narozeného člověka milovati a střežiti. Obětuje se, neboť sebeobětování jest nejvyšší stupeň lásky. Pracuje a namáhá se. I když je chudičká a podává děcku za pokrm jen skývu chleba, dává-li mu ji s láskou, dává mu dar veliký, mnohem větší, než se dostává někde v zámku dítěti knížecímu, jemuž podávají na stůl řadu vybraných jídel, ale dává mu je cizí guvernanka. Pravá láska matčina jest to, co každé dítě činí bohatým.

Pravá matka nezlobí se, pláče-li dítě. Bez příčiny dítě nepláče. Snaží se vypátrati příčinu jeho nespokojenosti a odstraniti. Lásky-

plně dívky své uspává a láskyplně budí. Miluje toho, kdo miluje její dívky. Je ochotna každé chvíli říci o svých dítkách to, co řekla Kornelia, matka Gracchů, ukazujíc na syny své: »Ejhle poklady mé«. Sázení neštovic více bolí ji nežli dítě. S dětmi ráda si pohraje, dopřeje jim nevinné radosti a zábavy, nekřičí na ně, neboť je to dělá zlostnými a zatvrzelými. Hněvá se jen tehdy, chce-li ukázati jim nelibost nad jejich nějakým skutkem hříšným, ale takový hněv pocházející z lásky snadno se utiší a dětem neškodí. A i kdyby vzplanula okamžitým hněvem, dítě nemá nikdy trpěti jeho následky — alespoň nikdy nesmí trpěti nespravedlivě. Není pro každý poklesek hned vzteklá a prudká. Je-li ve špatné náladě, nemají o tom děti ničeho zvědět. Dítě má vždycky v matčině oku čisti nápis: »Miláčku, já tě mám ráda!«. Byť mu toho ústa neříkala, oči mu to povědí věrně.

Na otázky dětské vždycky odpovídá s vlídností a láskou, a čím více se dítě táže, tím větší má radost, neboť ví, že dítě prozrazuje čilý duševní život.

Markéta, domovnice, celou hodinu stála a klepala v krámě u krupařky. Přemlely živé i mrtvé. Když se vrátila domů — přišla nějak rozzlobena — ptal se jí už u vchodu malý František: »Maminko, proč má strážník šavli?« — »Mlčíš, fakane!« osopila se domovnice. A František smutně se zadíval do

země. Hodinu klepat ji nemrzelo, ale odpovédět svému dítěti, když se tázalo, ji mrzelo. Co zaslouží taková matka?

Někdy zase spatřujeme bolestný zjev, že matka některé své dítě více miluje než jiné. Některé je i veřejně označováno jako »maminčin miláček«. Toť politování a odsouzení hodno! Všechny dívky bez rozdílu mají býti »maminčinými miláčky«. Všecky stejně má uzavřít do srdce a věnovati jim ho stejnou část. Je pravda, že všechny dívky nejsou stejné. Některé je podařenější na těle nebo obdařenější na duchu, jiné je přítulnější, poslušnější, vděčnější nebo sympatičtější nad jiné. Ale také je pravda, že jsou to všechny dívky tvé, že všechny jsou k obrazu Božímu stvořeny, že máš povinnost býti láskyplnou matkou všem, a že snad jen tvou vinou nejsou všechny stejně dobře vychovány. Jejich tělo a duši přijmi u všech stejně vděčně tak, jak jim je Pán Bůh dal. Vždyť je na světě asi 1500 milionů lidí a ani dva z nich nejsou ani na těle ani na duchu úplně stejní, a přece jsou všichni dítkami téhož Otce, který je stvořil a všechny stejně miluje.

Když bys milovala jedno dítě více než ostatní, připravovala by ses u ostatních o pravou lásku, důvěru a vzbuzovala bys mezi dítkami závist a nenávisť. Dobré naučení dává spisovatel A. Conti: »Kdybys jedno

dítě měla raději než druhé, bylo by to jakobys milovala jedno své oko více než druhé, a bylo by lépe, abys přišla o jedno oko, než abys takto, dávajíc jednomu dítěti přednost, dávala jim příčinu závisti vespolek a nenávisť proti tobě a otci.«

Konečně varuj se lásky nepravé. Někteří spisovatelé se zálibou mluví o »přílišné« láске rodičů k dítkám. Zůmyslně vyhýbám se tomuto slovu, protože rodiče, byť sebe více dítky své milovali, nikdy jich nemilují »příliš«. Ovšem na pojmenování nezáleží. Touto nepravou, přehnanou, přílišnou nebo-li »opičí« láskou rodiče více dítkám škodí než prospívají. Zasypávající je okazale přízní, nadbytkem a pobodlím, rozmazlí je, zchoulostiví a učiní je pánovitými. Všecko dítkám povolující, odpouštějící chyby a netrestající jejich rozpustilosti dovolí vzrůst v jejich srdcích zlým náklonnostem a nárůživostem. Právem proto před touto láskou veliký český myslitel Tomáš Štítný rodiče varuje, an dí: »Pro Bůh! Každý se střež té milosti; neb cožkoli člověk příliš miluje, to způsobí Bůh, že bude je mrzeti příliš.«

Láska k dětem nevyklučuje přisnost. Je-li dítě neposlušné nebo vzdorovité, matka je potrestá a trestá je právě proto, že je opravdu miluje. Nebojí se dětských slzí. Ukazuje vždycky dítkám lásku, ale nikdy ne slabost.

Láska mateřská, ona pravá láska, která dítky neobmezeně miluje, která miluje všechny stejně a která vystříhá se lásky přehnané, nezůstává osamocena, nýbrž roznlí zase v srdcích dítek neobmezenou lásku k matce.

16. Získej si důvěru dětí.

Nutná podmínka zdárné výchovy dítek je získati si jejich důvěru. Jen tehdy je poměr mezi matkou a dítětem správný, jestliže si plně důvěřují. Jak může matka docílit této důvěry a jakou má důležitost?

Matka nesmí vykonávati svůj úřad mateřský jen řemeslně, nýbrž s láskou a opravdovou oddaností. To také dítě ihned velmi dobře vycítí a podobné podobným splácí. Matka dobrá ráda je v blízkosti svých dítek a již tento stálý těsný styk důvěru dítku k ní podporuje. S dítkem směje se směšnému a truchlí s ním, jestliže má nad něčím zármutek. Sklání se k dítěti a snaží se mysliti tak jak smýšlí dítě. Nedává dítku znáti svoji duševní povýšenost. Nejedná s ním odměřeně a nekárá je pro každou maličkost. Když něco rozbije, rozleje nebo pokazí nechťc, nebije ho. Ví, že matka bude jednou před soudnou stolicí odpovídati nejen z přílišné shovívavosti, ale i z přílišné tvrdosti a nelaskavosti, a proto nikdy nejedná s dětmi zpuřně, nemilosrdně a ukrutně. Kdo myslí, že největší

vychovávací moudrost je křičet, velet, poroučet a bít, nezná ani základních pojmů z výchovatelství. Takovým způsobem snad cvičí někde v lesích některý myslivec svého mladého psa, ale člověk se takovou methodou vychovávatí nemá. A jestli se přece tak dítě vychovává, je ustrašené, plaché, nesmělé, nedůvěřivé, a poměr mezi ním a matkou je pokažen.

Důvěra dítěte k matce má nesmírnou důležitost. Dítě má se vždy a se vším své matce svěřiti. Musí mít jistotu, že nebude bito a plisněno, svěří-li se s něčím, co třeba s vůlí matčinou se nesrovnává. Musí mít odvalu říci, kde bylo, s kým bylo, co a jak dělalo, co se mu líbilo nebo ne. A musí býti od malička k tomu vedeno, aby také vše řeklo, nic nepřekrucovalo a nezapíralo. Musí mít přesvědčení, že má sděliti matce vždy pravdu a že s ní vždycky smí a má jíti na světlo. Matka ovšem nikdy dítěto svěrující se třeba i s hříchem nebije, nýbrž jen napomíná a poučuje, nikdy ho nesesměšňuje, nečiní mu výčitek a nikdy nepoužívá žádného úskoku, kterým by třeba důvěru dítěta v budoucnosti mohla si zviklati.

Dítěto má se svěruiti matce s nemocemi duše i těla. A byť i otec byl dítěti osobou sice milou, ale přece jen povýšenou, matka má býti srdci a ústům dítěta zcela blízka a přístupna. Nikdy nemá být cizí. K ní má

míti plnou důvěru, ji se má tázati na věci, o nichž neví, jsou-li dovoleny čili nic, jí má otevřítí stísněné srdce. Ó, jak se mu ulehčí, když se matce svěřilo! Kdežto, nemá-li k matce důvěry, nesvěří se jí, neuleví si, něco je tam v tom mladém srdci ukryto, hlodá tam — dítě je zasmušilé. To už není dítě, nýbrž stařec.

Proto prosím tě: Získej si důvěru dětí. Není to tak nesnadno.

17. Zachovej si úctu dítek.

Dítky již od přirozenosti mají úctu k matce, neboť od malička cítí a chápou svoji odvislost od ní. Vidí v ní něco vyššího, co zasluhuje úcty. A tento vnitřní přirozený cit je podporován i příkázáním čtvrtým »Cti otce svého i matku svou«, které se dítě již od malička dvakráte denně doma modlí a k jehož zachovávání doma, ve škole i v kostele je nabádáno. Toto příkázání zvenčí podporuje dítko v tom, co vnitřek mu káže, usnadňujíc mu tak plnění jeho povinnost.

Úctu tedy matka u dítěte má — jenom se jedná o to, jak si ji má nadále zachovati, udržeti a posilovati.

Uč dítky, aby tě oslovovaly »Vy« a nikoliv »Ty«. V oslovování slůvkem »Ty« není ovšem také nic zlého, ale poněvadž se jím oslovují děti mezi sebou vzájemně, je obava,

aby do stejné řady nestavěly i každého, koho stejným způsobem oslovují. Oslovením »Vy« rozdíl mezi dítkami a rodiči lépe vyniká, úcta, kterou dítky k rodičům míti mají, se naznačuje ano k ní napomáhá.

Dítkám buď vždy upřímnou rádkyní a přítelkyní, ale nikdy rozpustilou kamarádkou. Matka nemá býti sice nikdy zasmušilá, ale veselá, současně však při tom vážná a důstojná. Hraje si s dětmi ráda, poněvadž to děti mají rády, ale chrání se všech rozpustilých kousků — nenasazuje si směšnou čapku na hlavu, netroubí na dětskou trubku a vystříhá se všeliké divokosti.

Chrání se úzkostlivě všeho, co by její úctu před dětmi porušilo nebo zničilo. Jak může dítě ctíti svou matku, vidí-li na př., že ona sama nectí svých starých rodičův? Jak mohou ji ctíti, vidí-li, že přilévá vody do mléka určeného k prodeji? Nebo když sama učí nebo posílá dítky krást? Znal jsem matku, která svečerem poslala dítky krást brambory, ale večer se s nimi modlila a ovšem je učila modliti se i »Nepokradeš!« A dodnes vzpomínám s bolestí oné dívky, která svou starou matku vedla domů a podpírala ji, protože byla — opilá. Když mne potkala, rozplakala se studem.

Dobrá matka z lásky k dětem a aby uchránila si jejich úctu pečuje o čest a dobré

jméno. Pečuje, aby nebyla trestána. Matčina dobrá pověst úctu dítek rozmáhá.

Matka nejen se bojí úctu dítek si poškodit, ale snaží se, aby si ji nejen neporušenou udržela, ale i rozmnožila. A opět jenom svým jednáním toho docíliti může. Dítka tím více ctí matku, čím horlivěji vidí ji konati své povinnosti. Vidí-li, že ráno a večer pokleká k modlitbě, že v neděli a ve svátek chodí na mši svatou, že přikleká u oltáře k svatému přijímání, úcta k ní v jejich srdcích vzrůstá.

Jako hodná matka zavěšuje na zeď obraz Panny Marie, před ním se modlí a třeba i lampičku rozsvěcuje, tak zavěšují zase hodně dítky ve svém srdci obrázek své matičky, uctívají jej jako obrázek svatý a rozsvěcují před ním své obětní světlo...

Každým dobrým skutkem, který děti na matce vidí, roste její velikost. Povím Vám, co se mi jednou přihodilo. Jednou šla maminka na pole plít mák. Vzala mne s sebou. Byly mi sice teprve asi čtyři roky, ale i v těch letech brala nás maminka už s sebou na pole. Cestou jedli jsme vdolek — velmi dobrý vdolek z bílé mouky, jaké snad jen naše maminka péci uměla. Vždycky, když jsem dojedl, ulomila mi z něho a dala zase kousek. Byl krásný jarní den. Vyšli jsme za vesnici. Na hrázi mezi cestou a rybníčkem seděl pod olší starý žebrák a rovnal si kra-

jlčky chleba, kterých ve vsi vyžebbral. Když jsme k němu přišli, maminka mu celý zbytek vdolku položila na klín. Na vřelé žebrákově »Zaplať Pán Bůh« odpověděla jen »Dejž to Pán Bůh« a šla dále. Tázavě jsem se na ni podíval, neboť bych i sám ještě kousek chutného vdolku snědl, ale maminka se lehce usmála, vzala mne za ruku a pravila : »Mlč, až přijdeš domů, dám ti celý.« Mlčky šli jsme dále na pole . . . Tehdy jsem vlastně ani nepochopil cenu tohoto o samotě a beze svědků vykonaného skutku, ale přece památka jeho usadila se v mém srdci nesmazatelně, žije v něm a hřeje až podnes a povzbuzuje mne k lásce, úctě a k modlitbě za dobrou mou matičku. Matky české, prosím Vás, zanechte i Vy všecky takovou svatou památku v srdcích svých dětí, a zabezpečíte si také jejich neskonanou úctu.

Ale jaký vlastně má význam tato úcta a jakou má důležitost? Matka má si proto zachovati úctu svých dětí, aby vážnost a úctu mělo její napomínání, výstrahy a rozkazy. Má-li úctu, má její přání a vůle sílu, nemá-li jí, vyzní na plano. A tak důležité pravidlo pro matku, která chce děti dobře vychovati, jest: *Zachovej si úctu svých dětí.* Má-li kázání kněze, jeho napomínání a výstrahy na osadě působiti, je nutno, aby požíval u svých osadníkův úcty. A právě podobně úcty požívati má matka v rodině.

18. Nauč dívky vážit si otce.

Otec je hlavou rodiny jako Kristus je hlavou církve. Bůh udělil mu část Své tvůrčí moci, ale přeje si, aby následoval Ho i v Jeho dobrotivosti. Jako Bůh stará se o všechny tvory, tak má starati se otec alespoň o úzký kruh své rodiny. A také každý dobrý otec tento úkol plní. Vydělává, aby pořídil oděv a koupiti mohl chleba. A za tuto péči už jistě si zasluhuje úcty. Každý, kdo pracuje a je dobrotiv, zasluhuje úcty, ale otec zaslouží si jí od dítek svých dvojnásob, protože pro ně dvojnásob pracuje a je k nim dvojnásob dobrotiv.

Jak matka tak i otec zasluhují si od dítek úcty a lásky, ale kdyby bylo dovoleno vůbec jednoho více jen ctíti a druhého zase více jen milovati, vyjádřila by se veliká většina dítek takto: Otce ctíme a matku milujeme.

Čtvrté přikázání »Cti otce svého...« nejen přikazuje dětem rodiče ctíti, ale hned i přislubuje jim za to odměnu — že se jim dobře povede na zemi.

Milá matko! Máš jistě své miláčky ráda a přeješ jim ze srdce všeho nejlepšího od Pána Boha v hojnosti. Bůh jim může lepší dary dáti než si sama i jen můžeš pomyslet. Proto nauč dívky své dokonale plniti čtvrté přikázání Boží, aby je Bůh vezdejším požehnáním obdařil. Nauč je ctíti otce!

Měla bys je vlastně učití ctíti tebe i otce, ale poněvadž přirozenému citu vzdělaného člověka se přící na jiném vlastní úctu požadovati nebo vymáhati, pečuj v první řadě o to, abys je naučila dobře ctíti otce. Však zase dobrý otec z vděčnosti se postará o to, aby naučil dívky dokonale ctíti tebe. Podporujte se vzájemně, neboť kde noha nohu podpirá, stojí obě dobře.

Uč je především této úctě svým příkladem. Sama napřed muže cti, a dívky ho budou ctíti za tebou. Netřeba dívku stále opakovati »ty musíš otce ctíti« — vidí-li, že činí tak matka, učiní tak také i beze slov a příkazův.

Nauč dívky oslovovati otce slovíčkem »Vy« a nikoliv »Ty«. V rodinách, kde dívky říkají otci »Ty« nebývá pravé úcty dítek k otci. A kde dítě říká otci »Ty« a otec dítěti »Vy«, tam není už naprosto žádné.

Uč také dívky každodenně se za otce modliti. Tím se úcta k němu podporuje a dodává se jí vyššího posvátného posvěcení.

K svátku a k Novému roku přidrž děti k tomu, aby otci blahopřály. Není třeba opisovati nebo učití se napaměť blahopřáním z tisknutého gratulantu, ale stačí úplně prosté a samorostlé, ze srdce vytrysklé přáníčko : »Milý tatínku, já Vám přeji k dnešnímu dnu stále zdraví a všechno dobré od Pána Boha.«

Podobné přání s políbením otcovské ruky postačí úplně.

Také dbej, abys vlastní vinou nikdy úctu k otci v srdcích dětí nepodkopávala. I kdyby chybil, nedomlouvej mu nikdy před dětmi, nýbrž v soukromí. Nevytýkej mu jeho poklesky v přítomnosti dětí, neboť čím kdo má v očích našich více skvrn, tím černěji se na něho díváme.

I kdyby muž měl vady na duši nebo na těle, ani pro takové věci nesmí úcta jeho před tebou a dětmi doznati újmy. Ano kdyby byl úplně slepý nebo hluchý nebo zapomětlivý, nesmíš se mu pro to vysmívati ani žerty si z něho nebo s ním tropiti a nic podobného dítkám netrpěti.

Kde strpí žena, aby poklesla v srdcích dětí úcta k otci, plete si bič na sebe, neboť děti ztratíce úctu k otci, ztratí ji i vbrzku k matce.

A proč vlastně mají dítky otce ctíti? Mají ho ctíti proto, poněvadž toho jeho úřad nutně vyžaduje. Otec vychovává, učí, napomíná a poroučí. A protože rozkazy a přání se stejnou úctou přijímáme a plníme jak ctíme osobu rozkazujícího, musí dítky ctíti otce velice, aby úplně a dokonale ctily i jeho rozkazy. Otec poroučející a napomínající nutně úcty dětí potřebuje.

19. Nauč dívky vážit si starých lidí.

Povinností mládeže jest staré lidi ctíti, a povinností matky jest učití děti, aby tuto povinnost plnily.

Příkaz úcty ku stáří zahrnuje nejen čtvrté přikázání Boží, ale i přirozená společenská slušnost. U všech národů vzdělaných vždycky stáří bylo ctěno, a tato úcta byla známkou pravé vzdělanosti, jako naopak zase neúcta k stáří považována byla za známku nevzdělanosti a hrubosti.

Církev svatá požadavek úcty ku stáří přijmula a poroučejíc biskupům, aby na Zelený čtvrtek dvanácti starcům umývali nohy, dala mu zvláštní posvěcení.

Proto každá křesťanská matka se všemožně stará o to, aby v srdcích jejích dítek úcta ku stáří již od malička dokonale se vkořenila. Rozumná matka právě v nynější době o tuto úctu zvláště pečuje, protože ví, že právě nynější věk neúctou a nevážností ke stáří smutně se vyznamenává.

Proto dítkám přikazuje, aby staré lidi ctily, neboť Písmo sv. poroučí: »Před šedivou hlavou povstaň a cti osobu starého« (III. Mojž. 19, 32.), aby je vždycky pozdravovaly, aby v kostele nelezly do lavic a nezabíraly jim tak místa, aby byly k nim úslužny, mluvili-li starší člověk, aby vyslechly ho s uctivostí a nevskakovaly mu do řeči, aby

starým lidem nikdy pro jejich vady se nesmály, vypravujíc jim, je-li toho třeba, výstražný biblický příběh, kteráť medvědi roztrhali nezvedené hochy, kteří se proroku Eliseovi pro jeho holohlavost vysmívali; dbá, aby nesmály se starým lidem ani tehdy, mají-li tito třeba nápadů podivínské nebo výstřední, učí je rad jejich dbáti a zkušeností jejich si vážit. »Nepohrdej vypravováním starších moudrých a v příslovích jejich se obírej« (Sir. 8, 9). Vypravuje dětem, že staří lidé mnoho se už napracovali, mnoho zkusili a mnohé zkušenosti mají.

Každý, kdo si o lidstvo nějakou zásluhu zjednal, zaslouží si úcty, ale staří, kteří zjednali si těchto zásluh mnoho, kteří se stárli v práci namáhavé a horlivé, kteří úkolu životnímu dobře dostáli, zasluhují si zvláštní úcty. V dobrém roce po krásném jaro následuje požehnaný podzim. Jaro je nám sice milejší, ale podzim užitečnější, protože přináší plody. A tak máme si zasloužilých lidí zvláště v době jejich podzimku vážit. Když generál Zietzen vysokého již stáří dosáhnul, usnul jedenkrát při hostině, kterou král Bedřich II. vystrojiti dal. Král tu pravil: »Mluvme tišeji, abychom stařečka nevzbudili, dosti pro nás bdíval.«

O starých lidech matka nikdy před dětmi nevyjadřuje se posměšně, netupí jich, neodsuze a nedovoluje nic podobného ani dětem.

Učí cítit všechny lidi staré, ať jsou příbuzní nebo cizí, vyšší nebo nižší, nadřizení nebo služební.

Zvláště ošetřuje-li své nebo mužovy staré rodiče nebo dává-li jim výměnek, i kdyby snad jejich ošetřování bylo jí obtížno, nebo při odvádění výměnku pocítovala nevoli, před dětmi nedá na sobě nikdy ničeho znáti, neboť dívky z lásky k matce milují a cítí toho, o kom jsou přesvědčeny, že ho má jejich matka ráda a ihned nenávidí toho, o kom myslí, že jejich matka ho nenávidí. A lásku a nenávisť matčinu vždy hned a velmi dobře vycítí a dle ní snad se jedenkrát i k tobě zařídí.

Nauč dívky cítit stáří, aby cítily i tebe, až sestárneš.

20. Tělesná výchova.

Člověk se skládá z těla a z duše. Obé jest dar Boží a třeba o obé se starati. Matka jednak z povinnosti a jednak z přirozené lásky má děti dobře jak tělesně tak i duševně vychovati.

Přihlédněme napřed k výchově tělesné.

Dávné přísloví »Zdravý duch ve zdravém těle« je už vyzkoušeno a za správné uznáno. Tělo je nástroj, jehož duše používá, a činnost její způsobilým tělem je podporována, nezpůsobilým však omezována.

Vychovej, matičko, dítě své i dle těla dobře, neboť to má velikou důležitost.

Koj si své ditko sama a nepřenechávej ho jiné. Kojení spojuje jaksi nadále dítě s matkou i po narození. Jím tělesné a duševní vlastnosti matčiny dítě takoruka v sebe vssaje a tak se úkol matky dovršuje.

Úst dítěti nelíbej a nedovol ho ani jiným líbat, neboť líbáním se přenáší nemoci. Zavržitelný je také zvyk některých matek, jež krmíce dítě samy kašičku jim napřed přežvykují. I tím způsobem se různé nemoci přenáší.

Naprosto odsouzení hodno jest počínání některých nerozumných matek, jež chtějíce, aby jim děti usnuly, uspávají je odvarem makovým nebo kořalkou. Následky takového jednání jistě se dostaví — děti takové jsou slabé, bledé, blbé a dostávají křeče.

V útlém věku koupej dítě denně a dej mu každodenně čisté a suché prádlo. Všecky krajky, pentličky a vyšívání je zbytečno a spíše jen překáží a škodí — prosté, jednoduché prádélko ze sepraného plátna, které možno lehce práti, je mnohem účelnější a výhodnější. Koupel nemá trvati dlouho — nejvýše pět minut — a voda nemá býti příliš teplá — nikdy ne přes 28° R, neboť příliš teplá koupel seslabuje.

Nenuť dítě brzy stát a chodit — nohy se snadno zkříví, nemohou-li tělščka unést.

Mnohá maminka už se nemůže dočkat, až její miláček bude chodit, toužebně vyhlíží první zoubek, plesá nad prvním krůčkem, rozplývá se nad prvním copánkem nebo prvními kalhotkami... Jen trpělivost...

Dítě uč chodit zpříma, a uč ho používatí pravé a nedovol mu zvyknouti si používatí levé ruky.

Dbej, aby se dítě nepopálilo, neporezalo, nepopíchalo, neutopilo nebo neudávil. Dítěti nůž do ruky a ryba do úst nepatří. Nauč je opatrně zacházeti s nožem a vidličkou.

Vzduch má dýchatí čistý. Proto nechod s dítětem na ruce do zaprášených tančiren a zakouřených hostincův. Obydlí nutno větratí a dětem dopřátí co nejvíce přírody. Obydlí má býti zdravé a suché, teplota v něm přiměřená.

Potrava má býti záživná a dostatečná. Masa co nejméně, žitného chleba co nejvíce. Cukroví žádné, koření žádné, a uzeniny také žádné.

V jídle třeba zachovati pořádek. Maličké ditky potřebují jísti vícekrát denně, dospělejší navykány buďtež zachovávati obvyklý denní pořádek tří neb čtyř jídel. Za nápoj nejlépe se hodí mléko a voda, nejméně líhoviny a černá káva.

Oděv má býti prostý, účelný, přiměřeně teplý a volný. Kéž by už přece jednou naučily se matky neutahovat svých dcerušek

do šněrovaček! Vždycky se mi zdá, jakoby to ubohé stvoření odsoudily do žaláře! Nedovol nosit dětem prstýnkův. Učí se tak zbytečně parádivosti a ješitnosti. Nedovol děterám věsiti na sebe pestré tretky a zbytečné ozdoby.

Zdraví podporuje tělesná čistota. Té se již od malička mají učit. Dítka mají se každodenně mytí a pokud možno často i koupat.

Prospívá jim i pohyb — proto jim ho dopřejme — vždyť od přirozenosti po něm touží! Učme je práci. Také prospívá těloevik.

Dítka potřebují i odpočinku. Nejlepším odpočinkem je spánek. Dopřejme jim ho do syta. Dítě má mít každé svou postýlku, nemají spát ani dvě spolu, tím méně s člověkem dospělým, neboť prý dítě spící s dospělým člověkem vysílá.

Tělo má se vychovávat tak, aby údy stejnoměrně se vyvínovaly, otužovaly, nabývaly pružnosti a ohebnosti, neboť vlastností těch v každém povolání člověk potřebuje.

Tělo má se také — ovšem poznenáhla, postupně a rozumě — již z mládí dostatečně otužit, aby v budoucnosti proti všem vlivům vnějším takřka obrněno bylo. Otužilé tělo je také základem pevného zdraví a zdatnosti v povolání.

Zvláštní péči věnuj vyvinutí a uchování zraku a sluchu, neboť těmito smysly duše ze srdce se dívá, okolní svět pozoruje a chápe.

Malé dítě nekladí proti slunci, neboť se tím kazí zrak. Také spáti se má raději tak, aby slunce do očí nesvítlo. Zrak se kazí patřením do slunce, patřením na jiskřící se a blýskající sníh, ostrým rychle se střídajícím nebo mihotajícím světlem, náhlým přechodem ze světla do tmy, silným větrem, prachem, prací v temnu, čtením drobných liter, čtením a psaním v soumraku, pletením nebo láčkováním jemných ručních prací a přepracováním očí, to jest hleděním do práce očí unavující i tehdy, když už oči bolí. Dobrý zrak je pro člověka neocenitelný dar.

Kdyby však dítě stávalo se krátkozrakým nebo zrak jeho slábnul, třeba vyžádati rady lékaře, který obvykle předepíše vhodné brýle. Bez potřeby nikdo brýle nositi nemá, ale když je jich třeba, má mu lékař předepsati vhodné číslo sklíček. Mně v Praze oční lékař dal na uchování zraku tyto tři rady: Vleže nečíst, nic těžkého nezdvíhat a nenosit těsný límeček u krku.

Skoro jako zrak důležit je i sluch. Proto matka pečuje, aby dívky sluch si uchovaly. Především pečuje o čistotu jejich uší, a chrání je průvanu. Sluch se kazí i náhlým a prudkým zvukem. Proto nenechává děti

blízko střelnice, blízko hučících továrních strojů, v mlýnech, kovárnách, dílnách a vůbec na místech hlomozných.

Důležitá je ochrana zubů v. Proto již od malička poříd každému dítěti kartáček na zuby a nauč je, aby nejen ráno, ale i po každém jídle ústa si vyplachovaly vlažnou vodou a kartáčkem čistily. Dětským zoubkům také velmi škodí kousání pecek a ořechů, proto jim toho netrp.

Důležité je také vzdělání mluvidel. Proto před dítětem, na dítě a s dítětem mluv co nejvíce, co nejsrozumitelněji a co nejsprávněji. Dítě dříve rozumí než dovede mluvit. Nešišlej na dítě a s dítětem, ale předřikávej mu lehká slova čistě, pomalu a zřetelně. Chybí-li, neplisni aniž se chybě směj, ale v laskavosti ji oprav. Dbej, aby se nenaučily koktat. Koktati naučily se někteří lidé jen vinou rodičův. Mluvidla dobře se cvičí i vhodnými deklamovánkami a zpěvem.

Dbej, aby děti mluvily hlasitě, dobře vyslovovaly, myšlenky krátce a jadrně vyjadřovaly a nezvykly si mluvití nosem nebo tónem zpívavým.

Zdraví dítek opatruj, ale kdyby se dítě roznemohlo, postarej se o lékařskou pomoc. V jedné »panské« rodině se jednou rozplakalo malé dítě. Plakalo a nemohli ho utišiti. Proto hned běželi pro doktora. Doktor dítě prohlédl a ukázal na červenou skvrnu

na zádičkách — kousala je blecha. Jindy opět, když dítě plakalo a volali ho, shledal, že dítě má hlad. Poručil uvařiti kaši, dítě se najedlo a přestalo plakati. Když odcházel, pravil: Je to vždycky chyba, když si dítě vybere nerozumné rodiče ... Tedy pro malichernosti volati lékaře je zbytečno, ale povolati ho ve skutečné nemoci je velice důležité. Různé »babské« léky a prostředky už mnohým dětem uškodily.

Zdravé dítě je chloubou matčinou. Ale naopak zase nic tak matku netrápí jako vědomí, že má mrzáčka. Kdo nadává dětem »pajdavý«, »šmatlavý«, »zrzavý« a p. sahá matce na nejcitlivější místo v srdci. Proto také jsem se velice jednou rozzlobil na ženu, která své sousedce v hádce vmetla ve tvář: »Bůh tě potrestal — dal ti mrzáčka.«

21. Hry a zábavy dítěte.

Dítě je od přirozenosti hravé jako kotě. Rozumná matka chápe se tohoto přirozeného pudu oběma rukama a učíní jej svým velmi důležitým pomocníkem výchovy. Nebrání dítěti hráti si, ale jeho hry účelně řídí.

Hry podporují výchovu tělesnou i duševní. Tuží svaly a plíce, podporují ohebnost údův.

Udržují veselou mysl. Mluví-li kdo o »zlatém mládí«, mívá na mysli dobu radostných dětských her. Mladost radost. Učíme člověka

příjemným jaro jeho života, neboť život těžký ho čeká — opatřme dítě radosti, po nichž touží a jež mu prospívají.

Hry podporují přemýšlení, budí vlohy duševní a brousí ostrovtip. Když dítě třeba i někde něco hrou pokazí, veliký zisk, který na druhé straně zase ze hry má, tuto hmotnou ztrátu skvěle vynahraňuje. Co na tom, když roztříhá kousek staré barevné látky nebo kus papíru na dlouhé pásy, aby z nich vystavělo silnici?

Sestavením hraček projevují dítě duch a nadání. Z kousků dřev nebo kostek sestavují »domy«, »kostely«, »věže«, v písku dělají »zahrady«, »rybníky« a p. Mladá mysl pracuje, učí se samostatně tvořit a obrazotvornost je v činnosti...

Měj trpělivost s hrajícími si dětmi, raduj se z jejich čilosti, dej si od nich vysvětlit, co která věc znamená, staví-li »zámek«, ptej se, kde jsou »dvěře«, kde »střecha«, kde »okna«, projev obdiv, vidíš-li, že něco se vskutku podařilo, pochval, co chvály zasluhuje a naznač, co by mělo nebo mohlo být lepší.

Máš-li čas, pohraj si i sama chvilku s nimi. Když matka na zahradě vezme dcerušku za ruce a otáčí se s ní, svědčí to oběma. Hráti si s dětmi je větší radost než baviti se někde ve společnosti, vykládati nebo hráti v karty, jiné pomlouvati a sháněti klepy.

Hry zaměstnávají ducha a učí dítky činnosti. Čím je pro dospělého práce, tím je pro dítě hra. Urovnávajíc a skládajíc malá prkénka domnívá se opravdu, že staví dům. Zahálka ubíjí velkého i malého, a nečinnost byla by zhoubou dítěte. A jak zdravě spí v noci, když ve dne stavělo! Po práci sladký a zasloužený odpočinek...

Hry mají vždy obsahovati něco výchovného nebo mravoučného. Alespoň nikdy nesmí obsahovati nic, co by výchově bylo na závalu. Když jsme jednou udělali z louči »studnu«, dali do ní kočku, která chtějíc se z ní vyprostiti ji rozbořila a pod hromadou louči se ocitla, pravila nám matka: »Děti, kočka má také cit, vás by také bolelo, kdyby se na vás hromada dříví sesypala; vícekrát toho nedělejte!« A nedovolila nám opakovati hru onu, poněvadž otupovala náš cit.

Rovněž nutno zakázati i hry, které svádějí k přílišné hravosti, neboť platí-li všude přísloví »všeho s měrou«, platí to i o hře, jakož i hry, které podporují vášeň hráčskou jako na př. hry v karty.

Matka i na hrající si dítky má stále dohlížeti.

Moudrá matka postará se dětem i o přiměřené hračky. Hračky volí laciné, jednoduché, trvanlivé a pevné. Dítěti je milejší třeba řípa s napíchanými slepičími pery než drahá gumová panna samočinně zavírající

a otevírající oči. Mařenka dostala od kmo-
třičky pannu. Panna je pro dívky vždy ne-
nahraditelně milou hračkou, ale Mařenka by
ji byla zlíbala radostí, neboť to byla první
krásná panna, kterou dostala. Zalezla si
s ní do koutku, mazlila se s ní, houpala ji,
uspávala, ale konečně chtěla i zvědět, jaké
má šatičky. Začala ji prohlížeti a rozbírat,
až se vyvalily z ní — piliny. Zklamána a
ustrašena běžela k matce, ale ta ji ke všemu
ještě vyplatila, protože tak brzy tak drahou
pannu pokazila. Jakou vděčností byla by si
ji zavázala, kdyby byla ji uchlácholila a
pomohla ji natrženou pannu spraviti!

Děti chtějí raději samy tvořiti, a proto
vždy přednost dáváme hračkám, z nichž si
něco teprve samy tvořiti mohou. Dej dce-
rušce dřívko a kousek látky, ať si pannu
sama ušije, dej hochovi hůlku a provázek,
ať si udělá bič, nebo pomoz mu zrobiti dře-
věnou šavli a vystříhati z papíru vojáky.
Dej dětem arch papíru a tužku na malby.

Děti rády napodobují rodiče, a tudíž i hry
a hračky týkající se zaměstnání jejich rodičů
jsou jim mnohem milejší. Šel jsem kdysi
vesnicí. Několik hochů hrálo si na koně.
Dva byli už spřaženi, třetí držel je na oprati,
a čtvrtý malíčkový dělal hříbátko. Když vozka
vedl své bujné oře do pohybu, vykřikl jeden
z nich na druhého: »Splaš se! Splaš se!«
A hned začali se plašiti a vyskakovati, že

jich kočí nemohl ani udržeti. I hříbátko vyskakovalo a rychle utíkalo... Dítka kupcovy zase již od malička prodávají, a dítka krejčího šijí a rovnají šaty.

Nezahrnuj dítka množstvím hraček, neboť by jim sevšedněly.

Ke hře jim dej horší šaty, dej jim zástěrky a nezlob se, když se někdy trochu pomaží.

Stane-li se, že dítka některé od sebe odstrkují nechťejíce si s ním hráti, buď že od přirozenosti ho nemají tak rády nebo že jim svou nemotorností hru kazí, postarej se, aby je vlídně přijaly, a aby nepocíťovalo již od mládí svůj společenský útisk a nezatvrzovalo se. Vezmi je s sebou a hraj si raději i sama chvílku s nimi se všemi, jen abys je všechny do hry zavedla a dopomohla i odstrkovanému k jeho právu. Společná hra dítek pěstuje v nich vzájemnou lásku.

Když si přestanou hráti, ať nenechají vše rozházeno a neutekou od toho, nýbrž ať vše seberou, srovnají a uloží.

Pro větší dobře se hodí obrázkové knížky a pohádky. Ukazuj jim obrázky, vysvětluj, co který znamená, vypravuj pohádky, zpívej jim, vypravuj jim příběhy biblické a příběhy z dějin naší vlasti. Mravní naučení z příběhů vtiskuje se nesmazatelně v mladou duši.

22. Zvyk.

Co si člověk z mládí navykne, to provází ho obyčejně i v životě budoucím jako jeho vlastní stín. Zvyknul-li si z mládí jednati dobře, zpravidla zůstává i nadále šlechetným člověkem, navyknul-li však z mládí špatností, i v budoucnosti obyčejně špatně jedná. Čemu Janek z mládí zvykne, toho se Jan dokud živ drží. Zvyk má železnou košili, a tato košile зробena jest častým opakováním.

Proto má zvyk nesmírnou důležitost, a matka chtějíc z dítek vychovati dobré lidi musí se snažiti, aby již z mládí zvykaly si dobře jednati.

Proto pečuj, matičko, aby dítky již od nejútlejšího mládí zvykaly si všemu dobrému a aby tato zvyklost vryla se do jejich mladé duše. Navyknou-li si konati dobré, budou je potom konati ze zvyku nemyslíce ani, že by mohly i jinak jednati. Vyjezděnou drahou snadno se jezdí a nejraději.

Pečuj, aby si zvykly pravidelně se modlívati, pravidelně choditi do kostela, pracovati, šetřiti a vůbec vše, co na řádném člověku chválíme a co jemu a lidstvu prospívá.

Naopak zase nikdy nedovol, aby si zvykly necností, ať jsou jakéhokoliv druhu. Můj jeden známý už jako dospělý člověk, když se ráno oblékal, napřed si vždy obul boty

a potom teprve přes boty navléknul si kalhoty. Když jsem se ho jednou ptal, proč tak činí, pravil: »Od malička jsem si tak zvyknul.« A různé jiné věci, které odsuzujeme, dělají lidé jen proto, že jim to rodiče od mládi trpěli. Mnohý kleje ze zvyku, jiný je ze zvyku »levičkář«, jiný zvyknul si přimhuřovati oči, jiný zvyknul si nepořádku a pod.

Neříkej: »Až bude dítě větší, odvykne si to.« Nikoliv! Zvyk je druhá přirozenost. Velmi dobře o tom dří veliký vychovatel J. A. Komenský: »Nic na světě těžšího není, jako člověka zle navedeného, zle navyklého, lépe chtítí navésti a vyučiti. Nebo strom, jak roste, tak stojí, buď přímě buď křivě, na výš vystřelený neb na šíř rozložený; přestrojovati ho, pomínul-lis čeho, dokud mladistvý byl, již pozdě, již darmo.« Dovolíš-li, aby dítky si navykly něčemu špatnému, i kdybys později chtěla ono zlo vykořeniti nebo dřívější své opomenutí napravití, nic už nezmůžeš.

Proto řiď se touto zásadou: Ani malému dítěti nedovol konati to, co nebude směti konati, až dospěje, a pečuj, aby od malička zvyklo si konati, co bude povinno konati ve věku dospělém.

23. Dobrý příklad.

„Tak svěť světlo vaše před lidmi, ať vidí statky vaše dobré a velebí Otce vašeho, jenž jest v nebesích.“

(Mat. 5, 16.)

Poroučí-li Kristus Pán, aby každý člověk bližním svým svítil a rozechříval je moci svého dobrého příkladu, přeje si v prvé řadě, aby dobrý příklad dávali rodiče svým dítkám. neboť jak žijí rodiče, tak učí se žiti i děti. Sv. Isidor dí: »Na rodiče pohlíží dítko pevným jasným okem jako žák na předložené vzorné písmo. Jejich příklad jest tiskem, jenž v útlé srdce se vtiskuje, jest formou, již duše dětská na sebe přijímá«.

Dítě myslí, že musí žiti právě tak jako jeho rodiče. Jako obyvatele města řídí se věžními hodinami, tak dítky v rodině řídí se příkladem svých rodičův. Jdou-li rodiče správnou cestou ctnosti, jdou ji i dítky, jdou-li však špatně, i dítky mají ukazatele špatného a bloudí. Proto vidíme, že dobří rodičové mívají dobré dítky, ale zlí zlé, nebo-li, jak naše české přísloví dí, že »jablko nikdy daleko od stromu nepadne«.

Poněvadž dobrý příklad rodičů je nejlepším vychovatelem dítek, mají rodiče až úzkostlivě o to pečovati, aby dětem svým vždy dobrý příklad dávali.

A poněvadž zase pravidelně matka více se s dětmi stýká než otec, poněvadž ji dívky častěji vidí, a poněvadž je jim tedy spíše vzorem, dle něhož svou duši upravují, má zvláště matka dobrý příklad nade vše ceniti a jím dívky vychovávat. Má pečovati, aby celý její život byl pro dívky zrcadlem, do něhož mohou s radostí vzhlížeti a které nikdy žádnou skvrnou není umazáno a žádným hříchem zakaleno.

Jest ovšem pravda, že matka má dívky přiměřeně poučovati, k dobrému nabádati a před zlem varovati, ale také je pravda, že všechna slova její by vyzněla na plano, kdyby nebyla podepřena mocí jejího příkladu. Příklad, toť mocný kazatel, jehož hlas nejlépe přesvědčuje. Slovo zní, příklad hřmí. Slova napomínají, příklady táhnou. Mnohem lepší je příklad beze slov nežli slova bez příkladu. »Mocnější jsou příklady než slova; a úplněji se poučuje skutkem než hlasem« dí sv. Lev.

Svatý František posílaje své druhy do města, říkal jim, aby šli kázat. Nevybízel jich tím snad, aby ve skutečnosti kázali, ale aby se mírně, uctivě a zbožně chovali a dobrým příkladem svým duše získávali. A opravdu kázání tato působila velmi blahodárně.

Proto, matičko milá, vychovávej především dívky svým dobrým příkladem. Ani

nevíš, jak tvé jednání dítky pozorují! Ani slovo ani pohyb ani tvůj dech jediný jim nenjde. A hned vše napodobují. Dobře dí J. A. Komenský: »Uč je činiti svým činěním nebo děti opičátka jsou; co uhlédají, dobrého neb zlého, hned dělají.«

Jaká je matka, bývají i dítky. Jaká matka, taká Katka. A slova Aristotelova, že »matka je půl dítěte« můžeme směle doplniti, že matka je skoro celé dítě.

Jako největšího neštěstí chraň se dáti dětem příklad špatný. Tímto těžkým proviněním svědomí své nikdy neobtěžuj.

Také prohledej celé okolí dítěte a podrob je zkoušce, není-li někde špatný příklad možný. Z otrávené studny dětem píti nedovoluj. Sv. Jarolím praví: »Rodiče bývají na své malé dítky dosti pečliví, aby jim hadi nebo jiná jedovatá zvířata neublížila, a takováto péče jest i chvalitebna; než měli by tuto péči obracet též i na duše dětské, aby škody netrpěly zlým učením a špatnými příklady.«

Každý obraz má líc a rub. Buď svým dítkám obrazem, který se jim líbí, na nějž rády se dívají, ale který je k nim vždycky obrácen lícem příkladu dobrého, nikdy však na ruby příkladem zlým ...

24. Pečuj, aby se dítky nepokazily.

Matka dvojím způsobem vychovává dítky: Přičiňuje se, aby v jejich srdce rozmáhalo se dobro a potom zamezuje do něho přístup zlu. Pečuje, aby nikdy nic neviděly a neslyšely, co by je mohlo pokaziti a srdce jejich poskvřniti. Nejen sama se střeží dáti jim v něčem špatný příklad, ale dbá, aby ani jiní lidé, s nimiž její dítky se stýkají, jich nepokazili. Co by prospěla všechna dobra naučení a napomínání, když by jiní zase vše to v zárodku zničili?

Když se rozvine jaro, květiny pomalu rostou a rozkládají se, ale tu pojednou přijde někdy mráz, a rázem je veta po tom, co teplé sluníčko pomalu vytvořilo. A tak je tomu mnohdy i s výchovou. Matka od malička duši dítěte šlechtí a pěstí, raduje se z jejich pokroků v ctnosti, ale tu pojednou nějaký »mráz« špatného příkladu nebo mravní nákazy dlouholeté její úsilí najednou zničí.

Pečlivý zahradník byliny zvláště milé před mrazem chrání, a podobně i matka chrániti má nejdražší bylinky svého srdce.

Dbá především, aby nikdo z domácích dítě nezkažil. Někdy nesvědomití služební mívají zkázu dítek na svědomí, a proto volbě služebných věnuje matka zvláštní pozornost. A není-li přesvědčena o mravní spolehlivosti služebných, raději ani dítkám s nimi stýkati

se nedovoluje. Nejsou řídké případy, že služební naučili dítky krásti, že naučili je rodiče přelhávati nebo že svedli je k nemravnosti.

Pečlivá matka bedlivému uvážení podrobí i společnost mimo dům, s kterou se dítko stýká. Pověz mi, s kým obcuješ, a já ti povím, jaký jsi. Špatná společnost dítko skoro najisto by pokazila. Kde stýkají se lidé dobří se zlými, vždycky spíše dobří se pokazí od zlých nežli obráceně. Když před potopou světa »synové Boží« obcovali se syny »tohoto světa«, pokazili se tak, že posléze tak nešlechetní byli jako tito. A působivost zla je tak mocna, že i jen jedno jablko zkažené sto zdravých pokazí.

Proto na dítě, máš-li je opravdu ráda, pečlivě dohlížej a nenech je nikdy ani hráti si neb obcovati ani s dětmi špatně vycištěnými ani s lidmi nakaženými nevěrou nebo nemravností. Pečuj, aby dítky co nejvíce byly doma a pod tvým dohledem. Jest smutné, že mnohdy mají rodiče větší starost o to, přišly-li večer všechny husy domů, je-li doma prasátko nebo telátko, ale jsou-li po večerním klekání doma už i dítky, o to se nestarají. Tma je vždycky nepřitelem mravnosti a proto rodiče dbají, aby zvláště večer a v noci dítky byly doma.

Pečlivá matka tak se o dítě stará, že nikam, ani ne na pout, nepouští je samotné. Když

dvanáctiletý Ježíš šel prvně na pout do Jerusalema, šla Matička jeho s ním.

Tím méně pouští je matka samotny do zábav, cirků, biografův a divadel, kde by snadno mohly viděti a slyšeti, co se pro dívky nehodí.

Matka nebere s sebou děti aniž dovolí otci je bráti s sebou do hostinců, do tanečních síní a koncertů, protože takové ovzduší bývá pravidelně pro útlou duši dětskou otravné.

Ano matka nebere s sebou dítěte ani do společností jinak žslušných, jestliže by se v nich mohlo vyskytnouti nebezpečí pro ně. Matka přišla jednou s dceruškou do společnosti. »To je hezká holčička! A jak je nastrojena!« přivítala paní domu malou návštěvnici. Děvče se ulizovalo, pochvala do očí vyslovená jí lahodila. Ale matka její, poněvadž byla rozumná, vícekrát s ní do společnosti té nešla, aby nebyla tam znova pochválena a nestávala se ješitnou.

Jiná nerozumná žena opět pravila před malým hochem: »Ty budeš bohatý a nebudeš musít pracovat.« I takováto řeč zasadila duševnímu vývinu dítěte řádný políček.

Kdo mluví s dětmi nebo před dětmi, má býti na řeč zvláště opatrný.

Matka dbá, aby nikdo ani slovem ani skutkem jejich dětí nepokazil a aby ani

samy návštěvou závadných míst, špatnou četbou nebo ve špatných spolcích se nepokazily.

Stavíc chrám výchovy jedná jako židé, o nichž praví Písmo, že stavíce kostel »jednou rukou každý dělal a v druhé držel meč« (II. Esd. 4, 17.).

25. Napominání a výstrahy.

Rozmlouvati se svými dětmi je největší radostí každé pravé matky. Ale rozumná matka nerozmlouvá s dětmi snad jen pro zábavu, ale právě rozhovory, jež bývají srdečné, vštěpuje jim nejdůležitější naučení pro život.

Na moudrá naučení svých matek z nejútlejšího mládí vzpomínáme s povděkem po celý život. Tato naučení, napominání a výstrahy bývají nám často druhým andělem strážným na cestě života chráníce nás před poklesky a pomáhajíce nám povstati, když jsme poklesli. Svatý Augustin, i když nejhlouběji v prostopášnostech tonul, na moudrá napominání matky své vzpomínal. Tak utkvěla mu v paměti. A konečně z rozmařilého tohoto jinocha udělala kajícího se muže, svatého biskupa a velmi slavného církevního spisovatele.

Moudrá matka používá každé příležitosti, aby dítkám moudrá napominání dávala a

před zlem je varovala. Dítky jsou nevědomé, prostomyslné, od přirozenosti ke zlému náchylné a proto takového napominání a výstrah jako soli potřebují.

Nezapomenutelný spisovatel V. Kosmák vypravuje ve vzpomínkách na svou matku: »Jedenkrát jsem šel s matkou přes pole na návštěvu. Byli jsme chudi. Obuv jest drahá. Sezuli jsme střevíce a šli bosí. Bylo nám jíti po stráni podle rybníka, kde bylo mnoho drobného kamení. Píchalo mne to. »Maminko, mne to píchá do nohou«, žaloval jsem. »Dítě, nenaříkej. — Jak to teprve Pána Krista píchalo, když šel bos na horu Kalvarii a nesl ještě těžký kříž a bili ho a strkali jim!« Vytáhla růženec a počala se modliti. Mne to již nebolelo.«

Matka je láskyplnou učitelkou svých dítek učíc je zachovávatí přikázání Boží a církevní, nabádajíc je k bohumilému životu a varujíc před hříchem. Blanka říkala svému synu Ludvíkovi: »Kdybys na smrt byl nemocen a pouze nějakým hříšným skutkem mohl ses dodělati ztraceného zdraví, raději bych tě u svých nohou viděla mrtvého než smrtelným hříchem poskvrněného.«

Napominání a výstrahy neodporoučí se přeháněti, protože by se všedněly, a kdo chce dosáti příliš mnoho, obyčejně docílí málo nebo nic. **Nedoporučí se dítek mravokár-**

nyimi kázáními přecpávat. Jako všude jinde tak i zde střední cesta je zlatá cesta.

Ovšem se nemá také opakovati stále totéž.

Na konec přijmi, milá matko, dobré napomenutí i sama : K čemu dítka napomináš, musíš sama napřed činiti před nimi názorně, a před činem je varuješ, toho sama předem vždy chrániti se musíš. Jenom tak budou tvá napominání a výstrahy míti pravou cenu a působivost.

26. Trest.

V některých krajích rozšířena je modlitba, která sice církví svatou ani schválena není aniž s věroukou katolickou se srovnává, ale je plna poesie a dobrého mravního naučení. Začíná slovy »Tamhle je kostelíček, v tom kostelíčku je zvoneček...« V této modlitbě se praví:

Podej duše pravé ruky
provedu tě skrze muky,
skrze muky do očiště,
tam uhlídáš své rodiče
jak tam pláčou, naříkají,
že své dítka netrestají...

Matka vychovávajíc dítka pečuje, aby byly dobře zvedeny. Jakmile se v něčem proviní nebo něco zlého si zvykají, trestá je. »Metla a kárání dává moudrost, ale pachole, jemuž

se dopouští vůle jeho, zahanbuje matku svou« (Přisl. 29, 15.). »Neodjímej od pacholete kázně; nebo budeš-li je mrskati metlou, neumře. Ty je metlou mrskati budeš, a duši jeho z pekla vysvobodíš« (Přisl. 23, 13—14.). Kdo roste neboje se, sestará nestydě se. Kdo zroste bez bázně, zstará se bez kázně.

Trest má dvojí význam: Předně, aby spravedlnosti učiněno bylo zadost a podruhé má býti lékem proti pokleskům v budoucnosti.

Svět viditelný i neviditelný je už tak zařízen, že každé zlo musí býti potrestáno a každé dobro odměněno. Jestliže dítě se proviní, spravedlnost káže, aby za vinu pykalo.

Trest, jejž trpěti musí, je mu zároveň výstrahou, že to zlé, za které trpělo, nemá dělati podruhé.

Trestem vykořeňuje se bejlí vášní, náruživostí a zlých náklonností ze srdce rostoucího dítěte. Kdybychom neprořezali stromu a nechali ho zarůstí »vlky«, nepřinesl by užitku. »Bláznovství přivázáno jest k srdci pacholete, ale metla kázně vyžene je« (Přisl. 22, 15.).

Žádná matka netrestá ráda, a musí-li trestati, je to pro ni samu už trestem. Matěřské její srdce vzpirá se, ale srdce musí ustoupiti, kde káže rozum. Rozhodnul-li rozum, že dítěto trestu zasluguje, má také trestáno býti. Matka poskytne dítěto tohoto

hořkého léku a poskytuje mu ho právě proto, poněvadž je opravdu miluje. Zdaž i lékař, jenž nemocného operuje a řezé, neprokazuje mu dobrodiní?

Není pravda, že by dívky k matce, která je trestá, ztrácely lásku — právě naopak! Trestá-li je spravedlivě, tím více ji milují, neboť dítě vycítí velmi dobře, že trestající ruku vede milující srdce.

Ovšem samo s sebou se rozumí, že trest musí vždy vyplývati z lásky a nikdy ne ze msty nebo vzteku. Matka, která by si chtěla na dětech »vylít zlost« sama zaslouží provaz na krk. .

Nikdy netrestej v rozčilení nebo zlosti. K trestání se vždy vyžaduje klidná mysl a náležité ovládání sebe. Raději netrestej, nežli bys způsobila něco, co by mohlo mítí nej-povážlivější následky. Jedna matka ve zlosti dala hochovi do hlavy válečkem na nudle, poněvadž ho právě držela v ruce, když »ji vztek popadl«, a hoch z toho zblbnul.

Nikdy netrestej za něco, co dítě udělalo nechtíc, z nevědomosti a ze slabosti tělesné nebo duševní. Trestej jen za skutky vykonané ze zlé vůle a zlomyslnosti.

Netrestej mnoho. Dítě »otlučené« pozbývá citu, otupuje a sesurovuje. Trestej jen zřídka.

Tresty přiměřeně stupňuj. Napřed trestej pohledem, potom slovem, odejmutím milého jídla, milé zábavy a teprve když všechny

ostatní stupně trestů selhaly, přikroč na stupeň nejvyšší — k trestu tělesnému. Ten je až poslední na řadě, proto také velmi řídký. a jenom až největší nutnosti vyvolaný, jako na př. za lež, neposlušnost a vzdorovitost.

Nikdy nebij do hlavy. Část těla, na kterou sedáme, je jako stvořena k tomu, aby trpěla za všechny poklesky a přehmaty, které spáchala ústa, ruce, nohy ...

Nebij rukou, ale metlou. Písmo Svaté opět a opět mluví o metle. U nás doma měla metla trvale své čestné místo za svatým obrazem na zdi.

Trest má odpovídati provinění — za menší vinu menší trest, za větší provinění také větší potrestání. Trest musí býti nejen odůvodněný, ale i spravedlivý.

Třeba používat také trestů vhodných a nikdy takových, kterými by nebylo pravého účele dosaženo.

Je-li trest zahanbujícím, nemá býti zahanbujícím trvale, nybrž jen na nějakou dobu. Dítě nesmí si nésti žádné Kainovo znamení.

Jakého druhu je vina, takového druhu má býti i trest. Pijákům a jedlíkům předpisuje lékař půst, a dětem, u nichž se vyvinula hříšná touha po jídle a pití, ukládáme za trest zdrženlivost. Někdy trestá už příroda sama. Dostane-li dítě bolení břicha, protože mlsalo, nebo vrhne-li hoch, protože kouřil,

což jest to jiného než spravedlivý trest, který jim příroda uložila? Podle učitelky přírody naučme se také voliti vhodné tresty.

A ještě něco: Co jsi po zralé úvaze trestala jednou, musíš trestati už vždy. Musíš býti důsledna. A stejnou vinu stejně přísně vždy trestej! Jaká je to výchova, když matka jednou se dítěti zasměje, jak umi pěkně nadávat a podruhé ho za to bije? Anebo když jedno dítě trestá za to, co druhému promíjí?

Konečně varuj se následovati některé příliš útlocitné maminky, které dítě brání a schovávají, když je otec bije nebo bítí chce. Otec a matka mají býti vždy a ve všem svorní. Co chválí jeden, má pochváliti druhý, a co kárá jeden, má i druhý kárati. Matka má snahy otcovy podporovati a nikoliv je mařiti a křížiti. Jak často už se stalo, že takový synáček, kterého maminka před otcem bránila, aby nebyl bit, když dorostl, se ji za to jak náleží odměnil a sám ji notně zbil! Dostala jen, co zasloužila... Matka, i kdyby viděla, že otec trestá snad nadmíru nebo že trestá nespravedlivě, nekárá ho za to před dětmi, ale domluví mu teprve mezi čtyřma očima.

Některá maminka, když dítě potrestá, a vidí, že dalo se do pláče, hned je zase hladí, líbá a laská se s ním, jakoby je hned zase za odpuštění prosila a jemu soustrast vy-

slovovala. Takový trest miji se úplně účinkem. Když jsi dítě potrestala, nech je jen, pláče-li, však se brzy samo uklidní. Je-li vzdorovito, přidej mu.

Po trestu vždy pozoruj, jaký dojem trest na dítě učinil, abys měla vodítka pro budoucnost. Tehdy také nejlépe poznáš pravou povahu dítěte — právě poznání povahy je pro celou výchovu nadmíru důležité.

27. Odměna.

Moudrá matka nemračí se jen stále na dítky, nekřičí na ně jako kaprál na vojáky, nebije a neplísni jich bez ustání, nýbrž je k nim vlídná, laskava a dobrosrdečná. V přírodě hřímá a blýská se jen velmi zřídka, jen když je toho třeba, aby vzduch se vyčistil, ale většinu roku vidíme milé a usměvavé sluníčko, které zahřívá, blaží a nesčetné dary nám dává.

Matka netrestá jen, ale používá i odměn, aby vedla dítky cestou k dokonalosti.

Odměna je dobrá pomůcka vychovávací, a moudrá matka neopomijí tohoto prostředku hlavně v letech útlého mládí používat.

Vždyť i Bůh vychovává lidstvo používá odměn: Dětem, které otce a matku ctí, slíbil za odměnu ochranu a poželání, a věčnou blaženost slíbil nám za odměnu našeho ctnostného pozemského života.

Odměna posiluje slabou vůli dítěte. Slíbí-li mu matka odměnu, snaží se dobře jednati, aby ji dosáhl. Snaha po odměně udržuje je na dobré cestě, posiluje v dobrém předsevzetí, pobízí k větší pšli a vytrvalosti. A když setrvalo na dobré cestě, je mu dosažená odměna příjemným následkem jeho dobrého konání.

Slíbíš-li něco, a dostojí-li dítě podmínce, odměnu jistě uděl, neboť dítě musí býti předem jisto, že vždy pravdu mluvíš, věrna slibu zůstáváš a slovu dostojíš.

Snad netřeba ani podotýkati, že odměňujeme jen dobro a nikdy zlo. »Maminko, podívejte se,« volala malá Mařenka celá udýchaná veběhši do světnice, »poslala jste mne za krejcar pro svazeček nití, a já jsem přinesla dva. Nitě jsem si vybírала, a když se kupec ohlédnul, jeden svazeček jsem mu ukradla.« — »To je dobře«, pochválila maminka malou zlodějku místo co měla vzíti metlu, nalupati jí a nitě vrátiti. Zlých skutků nemáme chváliti a nesmíme odměňovati nikdy.

Odměna není mzda, nýbrž jenom mimořádné povzbuzení k něčemu dobrému nebo vyznamenání za nějaký mimořádný dobrý výkon. Neodměňujme dítě za to, že poslouchá, neboť to jest jeho povinností. Smlouvá-li dítě s matkou jako na trhu »poslechnu, dáte-li mi«, má je metla naučiti mluvit jinak.

Neodměňuj stále a za všecko, neboť tak by odměna sevšedněla, ztrácela na působivosti nebo mífjela se úplně účinkem. Odměňuj jenom zřídka. Jsou lidé, kteří, nejsou-li stále chváleni, vidí už v tom pohanu. Ti byli špatně vychováni, protože jejich maminky stále a za vše od maličkosti je chválili. S chválou jako s kořením — málo a zřídka.

Každý člověk má v sobě touhu po cti. Touha tato, je-li v pravých mezích, člověku prospívá, neboť jej vede a povzbuzuje k vyniknutí. Slechetná ctižádost je zřídlem největších činů. Odměna tuto ctižádost udržuje, podporuje a pěstí, ale nesmí ji vypěstovati nadmíru, neboť potom stala by se hříšnou a škodlivou. Vidiš-li, že odměnami stává se dítě hříšně ctižádostivým, že celou mysl soustřeďuje jen k tomu, jak by co nejvíce odměn sklidilo, ustaň s odměnami, neboť bys jimi dítě pokazila.

Rovněž nesmí se odměnou vypěstovati přílišná snaha po zisku, ziskuchtivosti a sobeckost.

Při odměně je velmi důležité míti na zřeteli povahu dítěte, věk a pohlaví. Co jednomu prospívá, druhému by mohlo uškoditi.

Nutno se vystříhati i všelikého stranicství a nezahrnovati stále jen odměnami vyvolaného miláčka a stále ostatní druhé opomíjeti. Tím byl by porušen cit pro spravedlnost, vážnost matčina by trpěla, a v srdcích >od-

strkovaných« zahníždila by se nenávist, jež je největší nepřítelkyní společnosti lidské.

Způsobu »odměniti jednoho, aby pokárán tím byl druhý« používá matka jen velmi zřídka

Jaké jsou stupně odměny? Prvním stupněm je pochvala udělená buď vlídným pohledem, láskyplným přikývnutím nebo slovem. »Přineslas do kuchyně dříví?« ptala se maminka přicházejíc s pole a chtějíc chystati oběd své malé dcerušky. »Ano, maminko.« — »Jsi hodná, žes to udělala už bez poručení, mám tě za to ráda«, pochválila ji maminka. Vyslovená pochvala dcerušku blaží, a jistě nikdy už nezapomene dříví nanést.

Další stupeň odměny je projev důvěry. Pro dítě spolehlivé je vyznamenáním a odměnou, svěříme-li mu něco samostatně vykonati, dítěti pravdomluvnému věřme na slovo, bez pochybností, dítěti střídmemu předložme více pokrmu, aby si vzalo z nich, co chce.

Dalším stupněm je poskytnutí dovolených požitků, jako na př. lepšího jídla, dovolení nevinné zábavy a p.

Nejvyšším stupněm odměn jsou dary. Ale dávejme za odměnu jen předměty užitečné, ale nikoliv bezcenné nebo škodlivé. Dává-li matka dítěti za odměnu cukrátku, s odměnou je ve své nerozumnosti současně

i trestá, neboť mu kazí zuby a žaludek. Dobrou odměnou jsou nové šaty, dobrá kniha, nějaký užitečný nástroj a p.

I maličký dárek, který mateřská ruka z lásky a s vlídností podává, má pro obdařeného velikou cenu.

Odměna má býti úměrna s vykonaným dobrým skutkem. Čím cennější je dobrý skutek, čím většího sebezáporu k němu bylo třeba, tím vyšší stupeň odměny zvolme.

A druhy odměn střídejme. Dostává-li dítě odměnu vždycky stejnou, přesyť se mu, ano někdy i zoškliví.

Velmi důležité je pozorovati dítě po odměně. Jestliže vnitřním pohnutím zčervená, v jeho očích ukazují se slzy radosti, s vděčností děkuje, odměny jistě zasluhovalo a blahodárně na ně působí. Jestliže však odměnu přijímá lhostejně a chladně, nebo se hrdě vypíná a vychloubá, buď mu vůbec neprospívá nebo dokonce i škodí.

Čím je dítě větší, tím méně je odměňujeme a učme je jednati správně z lásky k Bohu a nikoliv z touhy po odměně. Vyspělejším dětem vštěpujme přesvědčení, že nejlepší a nejjistější odměnou za jejich dobré činy jest jim jejich vlastní svědomí.

28. Výchova duševní.

Dítě má nejen tělo, ale i duši, a matce přísluší pečovati nejen o výchovu tělesnou, ale i duševní. Vývinu duševnímu věnuje právě takovou péči, ne-li větší, jako vývinu tělesnému.

Pečovati o duši začíná již od nejútlejšího mládí, neboť záhy začítí musí, kdo blahého cíle dojíti chce. Sv. Augustin napsal: »Hned jako malý chlapeček slýchal jsem od své matky Moniky o životě věčném, jehož se nám lidem příchodem našeho Pána a Boha dostalo.« Sv. Alfons Lig. chválil po celý život svou matku a říkával: »Lze-li něco chváliti na dětství mém, nespáchal-li jsem tenkrátě hříchu, lze to přičísti jediné svědomité péči matky mé.« Hle, největší dva duchové, které dějiny církevní znají, chválí matky své, protože již z mládí o jejich duševní výchovu pečovaly.

Jak kdo z mládí byl vychován, takovým byl i později. Byli dva bratři — Boleslav a Václav. Jako synové jedněch rodičů měli jistě asi přibližně stejné přirozené vlastnosti a náklonnosti, ale výchova v mládí uvedla je na životní cesty zcela rozdílné. Václava vychovala svatá Ludmila, a následek dobré té výchovy byl, že se z něho stal světec, Boleslava vychovala Drahomíra, žena panovačná, nekřesťanská, a následek špatné této

výchovy byl, že z Boleslava stal se bratrovrah.

V duši dítěte je semeno dobrého i zlého, a výchova působí, že buďto vzroste dobro nebo zlo.

Povinností matky je pečovat, aby vzrostlo dobro. Proto dobré vlastnosti duševní pěstuje, zlé již v zárodku potlačuje.

Poněvadž matka své dobré i špatné vlastnosti nejlépe zná a poněvadž ví, že dítě po ní jak vlastnosti dobré tak i špatné dědí, ví již předem, k čemu dítě jeviti bude náklonnost, byť ji třeba ještě ani neprojevovalo, a může tudíž s úspěchem začíti pěstovati dobré vlastnosti a od kořínků dusiti zlé.

Nejlepším prostředím, v němž duše nejlépe rostou, se vzdělávají a v dobrém prospívají, je křesťanství. Žádná filosofie ani žádná soustava nebo metoda vychovávací křesťanství nenahradí. Křesťanství je obdivuhodná a duchaplná, protože božská soustava a vytyčuje výchově pevné a jednotné směry a dráhy, po kterých přesně jíti má jak vychovávající matka tak i vychovávané dítě. Také zkušenost nás dostatečně učí, že prosté ženy z lidu, které dle názorů světa nemají pražádného vzdělání a žádných vychovatelských knih nečtou, pravidelně lépe děti vychovávají než mnohé učené, vzdělané a sečtělé paničky, a to proto, poněvadž učí je modliti se a báti se Boha. A dějiny jenom

proto zaznamenaly jména některých zcela prostých žen, poněvadž vychovaly slavné syny, a vychovaly je proto tak dobře, poněvadž Bůh a jeho vůle byla jim středem celé jejich výchovy.

Matka vpravdě křesťansky smýšlející nespolehá na své slabé síly, ale hledá pomoc u Boha. Modlí se za duši dítěte, prosí Ducha Svatého, aby ji osvětlil, jak by dítě dobře vésti měla, a jakmile dítě mluvíti umí, učí je, aby samo za osvětlení Ducha Svatého se modlilo. Prosí Boha, aby její výchově žehnal a svým požehnáním ji provázal, neboť »bez Božího požehnání marné naše namáhání«. »Já jsem sázel, Apollo zaléval, ale Bůh dal vzrůst. Protož ani ten, kdo sází, jest něco, ani ten, kdo zalévá, ale Bůh, jenž dává vzrůst« (I. Kor. 3, 6—7). Bez milosti Boží nemožno jest dojíti spasení, a bez pomoci milosti Boží není možno dobře vychovati člověka. »Všelike dání výborné a každý dar dokonalý s hůry jest, sestupující od Otce světél« (Jak. 1, 17.). Vychovatel Overberg často se modlíval: »Čisté srdce stvoř ve mně, ó Bože, ó posvěť mne, aby i ti, které jsi mi svěril, skrze mne posvěceni byli.«

Modlívej se, křesťanská matičko, i ty způsobem podobným.

Věz, že před soudnou stolicí Boží nebudeš se zodpovídati jenom za duši svou, ale i za duše svých dítek. Až budeš skládat před

Bohem ústy, první otázka bude: »Jak jsi vychovala své dítě?« Blaze ti, budeš-li moci odpovědět, žeš je vychovala dobře.

29. Pěstování rozumu.

Duše má dvojí základní mohutnost, jedna myslí a druhá chce. První říkáme »rozum«, druhé »vůle«.

Všimněme si napřed první stránky a tažme se, jakým způsobem možno ji pěstovati a vzdělávati.

Pokud člověk byl ve stavu dokonalosti v ráji, byl i jeho rozum dokonalý. První lidé před pádem velmi mnoho věděli a znali. Bůh jim jako zvláštní dar vědomosti různých věcí vlil. Ale následek hříchu prvotního byl, že rozum lidský se zatemnil a že si nyní pracně různé vědomosti získávají musí. Ovšem paprsky Božského světla, toho světla, které dříve rozum úplně prozařovalo, zůstaly v něm dosud, jako zůstávají na obloze červánky po slunci, které již zapadlo.

Dítě otevírajíc oči, počíná i mysliti — rozum jeho se probouzí. Pozorujme jen bedlivě dítě a přesvědčíme se, jak jeho rozum až ku podivu brzy pracuje — již mnohem dříve než může mluvit. A jakmile začíná mluvit, překvapí nás mnohdy svými nápady. Stále na všecko se táže, takže nestačíme mu skoro ani odpovídati. V těch otázkách

odrážejí se jako v zrcadle zbytky původního Božského světla, a proto matka vítá je s radostí, vědouc dobře, že jsou to jasné a bezpečné známky čilosti rozumové. Nikdy nepovažuje otázky ty za obtíž.

Skoro každá matka vidí ve svém malém miláčku pravého »mudrce«. Skoro na potkání slyšíme maminky chváliti své caparty »To je chytré dítě«. Tak často to slyšíme, že se diviti musíme, kde se potom mezi velkými lidmi vyskytá tolik hloupých... Velmi mnohé maminky každý malicherný nápad dítěte přijímají jako projev hluboké moudrosti a neobyčejné chytrosti a stále dítě před ním a před jinými chválí pro jeho rozum. »Tak si považte, kmotřičko, jak je náš Pepíček chytrý: Když jsem šla z kuchyně do světnice a nechtěla jsem ho vzít s sebou, zamknul za mnou dvéře. To jsem se mu nasmála!« Tohleto jsem jednou slyšel na vlastní uši.

Děkuj Pánu Bohu za to, máš-li dítě rozumu zdravého, nechlub se tím, uzavři radost tu ve svém srdci a rozum dítěte rozumně pěstí jako pěstujeme milou květinu.

Co sama víš, sděl s dítětem, může-li to ovšem pochopiti a je-li mu to prospěšno. Mudrc Seneka pravil: »Cokoli vím, to vše do jiných přelíti volím.« A jindy týž mudrc pravil: »Kdyby mi s tou výminkou dávána

byla moudrost, abych ji zavřenu choval a nikomu ji nepovídal, nepřijal bych jí.«

Uč dítky modlití se. Než jdou děti do školy, mají už nejobvyklejší modlitby uměti. Vypravuj jim o Kristu Pánu, neboť taková vypravování v útlém věku vtiskují se v duši dítěte nesmazatelně. Vypravuj jim o svatých a světicích Božích, uč je znáti základní pravdy náboženské, znáti zákony Božské i církevní, znáti vůli Boží a znáti povinnosti. Také pečuj, aby světskými vědomostmi byl rozum jejich obohacován, uč je správně divati se na svět, chápati příčiny a následky všech věcí, pověz jim, co má jaký účel, jaké zařízení má který nástroj, jak co poskytuje užitek, prospívá nebo škodí, jmenuj jednotlivé předměty, uč je jmenovati, a to vždy pravými a správnými jejich jmény, zaveď dítě, máš-li k tomu příležitost, na př. do zvěřince, aby na vlastní oči vidělo cizí zvířata, nebo do okrasné zahrady, aby poznalo cizí druhy stromův a květin a vypravuj, co se dělo za tvých mladých let.

Pečuj, aby rozum dětský byl stále činný a tak jej nejen zbystříš, ale i obohatíš důležitými a všeobecně prospěšnými vědomostmi.

V první řadě ovšem pamatuj na vědomosti, které by mohly prospěti dítěti v budoucím jeho povolání.

Sdělující s dětmi vědomosti a obohacující jejich rozum musíme ovšem vždy míti na zřeteli jejich dosavadní vzdělání, chápavost, věk a pohlaví.

Také musíme jíti po stupních postupující od věcí lehkých k těžším, od menších k větším, od jednoduchých k složitějším. Varuj se všelikých nebezpečných skokův !

Poučuj názorně, jasně a poutavě.

Učme raději méně ale důkladně než mnoho a povrchně. Neodporoučí se dítě přecpávat mnoha vědomostmi. Jako neprospívá přílišné množství potravy žaludku a zdraví tělesnému, tak také neprospívá, ale spíše škodí, přílišné přecpávání rozumu.

Učme jen věcem prospěšným a neobtěžujme hlavu neužitečnostmi.

Netrpme, aby rozum dětský byl zásobován špatnými poznatky a představami. Vše škodlivé odstraňme.

Při pěstování rozumu důležité je správně pěstovati obrazotvornost a paměť.

Dítka od přirozenosti obdařeny jsou bohatou obrazotvorností, jež jest jim pramenem nejčistších radostí. V řadě dřívěk vidí řadu vojáků, z hromádky písku utvoří zahradu s mnohými stromy a křídou na podlaze hned udělají si rybník a vidí, kudy voda přitéká a odtéká. Přejme dětem této radosti, ale postarejme se, aby jejich obrazotvornost nezbužněla příliš a nestala se škod-

livou. Ukazujme sice dětkám obrazy a obrazy, vypravujme jim ušlechtilé pohádky a bájky, ale nikdy nevypravujme jim o strašidlech a nedovolme ani komu jinému o nich dětem vypravovati, neboť se tím děsí, stanou se bojácnými, ustrašenými a nezdravě vzrušenými. Také jim nedovolujme čísti »krvavé romány«, nesmyslná vypravování o indiánech a p., neboť takovou četbou obrazotvornost už mnohých dětí byla tak pobouřena a na scestí uvedena, že se z nich stali ztřeštěnci nebo zločinci. Obrazotvornost držíme v pravých mezích a dejme jí pravý směr.

Druhá důležitá mohutnost rozumová je paměť. Někteří vychovatelé říkají, že »jen tolik víme, kolik v paměti podržujeme«, ale jiní říkají, že třeba jen všemu rozuměti, avšak pamatovati si že je zbytečno. Pravda bude asi uprostřed.

Kdo obdržel od Pána Boha dobrou paměť, obdržel veliký dar a má ji účelně pěstovati; více má ji pěstovati, kdo obdržel jen prostřední, a nejvíce, kdo obdržel slabou paměť.

Matka první dobře rozpoznává duševní vlohy dítěte a je mu první učitelkou. Učí dítě modliti se, neboť tím cvičí se paměť, učí dítko, byť teprve třeba pětileté kratin-kému blahopřání k otcovu svátku, kratinké básničce, písničce, dospělejšímu svěří každodenně utrhnouti lístek na útržkovém kalen-

dáři na zdi, přinéstí několik druhů zboží od kupce a p.

To jsou nejdůležitější zásady o pěstování rozumu — byliny, jejíž ovoce je velmi užitečno.

Poněvadž sídlem rozumu je mozek a k tomuto ústřednímu rozumovému ústrojí ostatní smysly, jako na př. zrak a sluch dodávají ze zevnějšího dojmy a poznatky, pečlivá matka stará se nejen o dobré uchování ústrojí mozkového, ale i o oko, ucho a ostatní smyslová ústrojí.

Učící dítka poznávají věci kolem sebe a usuzují o nich, neopomíjí také učití je poznávají nitro a správně o něm usuzují...

Rozumní lidé vždycky měli rozumné matky.

30. Výchova vůle.

Vedle vzdělání duševní mohutnosti poznávací velmi důležité je i vzdělání mohutnosti žádací — vedle rozumu nutno vzdělání i vůli.

Vzdělání vůle se vzděláním rozumu musí jíti ruku v ruce. Vzdělání rozumu bez vzdělání vůle neprospívá a vzdělání vůle bez vzdělání rozumu je nemožno.

Co jest vůle? Jest to schopnost voliti mezi dobrým a zlým.

Mezi všemi tvory jediného člověka obdařil Bůh tímto velikým darem.

Ve stavu původní dokonalosti byla vůle člověka nakloněna jenom k dobrému, nebo-li člověk vždycky jen chtěl konati dobré. Ale pádem prvních lidí vůle naklonila se ke zlému, a od té doby vždycky člověk spíše ku zlému se kloní.

Na svobodné vůli závisí veškerá zásluha nebo vina, a tak svobodná vůle přivádí člověka buď do nebe nebo do pekla.

Protože svobodná lidská vůle je tak nesmírně důležitá, velikou důležitost má i její náležitá výchova.

Pěstění vůle dítek je nejdůležitějším, ale i nejobtížnějším úkolem matčiným. Novější směry ve vychovatelství vesměs pěstování vůle velmi zdůrazňují, a novější dobré vychovatelské knihy všechny podávají návod, jak v této výchově postupovati nutno.

Plati-li ve výchově všeobecná zásada »začítí brzy«, platí v první řadě o výchově vůle.

Dítě rodí se s náklonnostmi ke zlému, ale částečně i k dobrému, a vychovávati je znamená, náklonnosti zlé potlačovati, ale dobré síliti a dáti jim pravý směr, neboli odvracet dítě od zlého a posilovati je v dobrém.

Malý Toníček chtěl mít vše, co viděl. Byly mu teprve tři roky, ale ve všem snažil se prosaditi svou vůli. Když nedostal hned,

co chtěl, křičel, plakal, padl na zemi a zlostně hrabal nožičkami. Matka jeho umínala si, že tuto nectnost musí odstraniti stůj co stůj. A proto nevyhověla mu vždy a ve všem, nedala mu hned, co chtěl, a nepřipustila, aby malý klučina v domě vládl. Také časem vyháněla jeho vrtochy metličkou, až ho naučila konečně podrobovati se rozumné vůli rodičův.

Kdyby rodiče ponechali dětem jejich vůli, zanechali by jim velmi špatný úděl, neboť by jim ponechali hroznou metlu, která by je provázela až na věčnost. Staré jedno přísloví dí, že »svá vůle každého zepsuje«, a jiné dí, že »svá vůle v pekle hoří«.

Z duše dítěte nutno včas vyplniti všelikou svévolnost, neúctu k rodičům, pýchu, nezřízenou ctižádost, požívačnost, lakotu, náchylnost ku krádeži, ku lhaní, mlsnost, přetvářku, nestydatost a jiné zlé žádosti, náklonnosti a naruživosti.

Druhá stránka výchovy vůle spočívá v posilování v dobrém.

Doba mládí je dobou kvašení. Duch nabývá panství, rozum osvětluje cestu pravdy, dobra a krásna, a vůle má býti ochotna touto cestou jíti. Co rozum za správné uznává, toho vůle se má přidržeti. Rozum má poroučeti, vůle poslouchati.

Dítky stály kolem vánočního stromku. Svíčky už dohořívaly. »Děti, smíte si každý

něco vzíti, ale neoberte stromku úplně, pravila matka. A dovolila jim vzít si jen málo a nerozebrati zavěšené dárky najednou. V tomto jednání matčině spočívalo hluboké vychovatelské umění — chtěla v dětech slítni sebeovládání a sebezápor.

Uč, milá matičko, i ty již od malička dítky sebezáporu a odříkání — učiníš je silnými ku snášení nesnází života a zocelíš je proti životním bouřím. Dovedou-li si všelicos odepřít, dovedou spokojeně žít.

Uč je plniti povinnost, udělati si dříve úlohu nežli jít si hrát, zvykni je na píli, kázeň, přesnost, pořádek, poslušnost, svědomitost, skromnost, pokoru, spokojenost s málem, spravedlnost, přímou, stydlivost, snášenlivost a úslužnost.

Uč je přemáhati pokušení, neustupovati od dobra i za cenu velkých obětí a zvoliti si i nepříjemné, je-li prospěšno.

Uč dítě již od malička jednati svobodně. Mnohem větší cenu má dobrý skutek, k němuž se dítě samo rozhodlo, než takový, k němuž bylo donuceno. Cennější je, jestliže dítě samo poklekne a pomodlí se, než-li když musíme je k modlitbě nutiti. Čím je dítě větší, tím méně mu máme rozkazovati, ale má býti už tak vychováno, aby samo dobrou cestou svých povinností kráčelo. Má mu býti poskytnuta svoboda, nemá býti

otrocky drženo, ale dozor musí býti zostřen a svoboda omezena, jakmile by jí zneužívalo.

Velkou sílu vyvine voda, pára nebo elektrina, ale největší silou je lidská vůle. Pevná vůle všecko zmůže. Pevná vůle úspěchu základ. O lidech, kteří správně byli vychováni, říkáme, že mají »železnou vůli«. Matka nemá vychovati třtin větrem se klátících, ale lidi silných vůlí.

Kdo vychová dítě v tom přesvědčení, že musí býti ctnostným, také ctnostným je a zůstane, a kdo je vychová v přesvědčení, že musí býti bohatým, také bohatým se stane, je-li mu vůbec možno. Ten smysl mají slova Kristova, že hora se vrhne do moře, poručíme-li jí.

Vůli svou ovšem vždy a ve všem musíme podřídit vůli Boží a dle ní ji zařizovati.

Budeme-li v lásce Boží silní, v důvěře neochvějní a v snaze po dokonalosti vytrvalí, dopracujeme se ku »svobodě synů Božích«, totiž k svobodě, která si zvolila zákon Boží za nejvyšší pravidlo jednání.

31. Výchova svědomí.

Největší majetek, jaký vůbec člověk míti může, je dobré svědomí. Je to neocenitelný poklad, který rozechřívá srdce a stále blaží. Již mudrc Bias řekl, že »dobré svědomí činí

život bezstarostným«, a naše české přísloví dí: »Dobré svědomí, ustavičné hody«.

Jako dobré svědomí je velikým štěstím, tak zase špatné je velikým neštěstím člověka. Špatné svědomí, ustavičná trýzeň. Naše česká přísloví se vyjadřují: »Zlé svědomí, ustavičná poprava«, a »kdo zlé svědomí má, hada za řadry chová«. Zlé svědomí je veliký trest pro člověka.

Milá matko! Jistě chceš, aby tvoji miláčci byli šťastni. Proto, seč tvé síly stačí, k jejich štěstí napomáhej. Postarej se, aby zachovali si dobré svědomí a uvarovali se svědomí zlého. Je to ovšem velmi těžko, neboť svědomí je vnitřní hlas, který chválí nebo kárá, kterého ani nevidíme, ani neslyšíme, ale přece můžeš při výchově aspoň částečně spolupůsobiti, aby dítě tohoto hlasu správně dbalo a jím se řídilo.

Především dbej, abys měla vždy sama dobré svědomí, neboť působivost dobrého příkladu je tak mocna, že i s duše na duši se přenáší.

U malých dětí sama svědomí ještě nevyvinuté nahražuj — chval, co chvály hodno jest, a haň, co hany zasluhuje. Tak napomáháš i svědomí se probouzeti. Dobře dí biskup Ketteler: »Lidé, kteří později stali se buď katy nebo dobrodinci lidstva, přijali často seménko svých bludodárných nebo neblahých činů hned v náruči matek svých.«

Větším dítkám vylož cenu dobrého svědomí a vzbud' v nich touhu po něm a předsevzetí si je udržeti. Říkej jim, že dobré svědomí je hlas Boží, a že nám nemá záležeti při našich činech na úsudku lidí jako spíše na úsudku tohoto našeho božského hlasu. „Ať si mluví, cò kdo chce, jen když svědomí nás neobviňuje“, říkal sv. Augustin.

Uč dítky, aby předem dobře usuzovaly o tom, co dělají mluví a po činu učily se jednání své správně posouditi. Vypravuj jim vhodné příklady, jak si lidé dobré svědomí opatrovali, zdokonaluj a vhodně řiď vývin svědomí dítek, pečuj, aby bylo bdělé, ozývalo se, kdykoliv je toho třeba, aby bylo útlé, aby každý hřích hned označilo jako skvrnu duše, ale aby nebylo zase příliš úzkostlivé, totiž aby se neznepokojovalo, když k tomu není příčiny.

Poněvadž dobrá výchova svědomí je možna jenom v těsné spojitosti s výchovou náboženskou, uč dítě bázni Boží, vychovávej je přísně nábožensky, a náboženská výchova sama už tě ve výchově svědomí bude výtečně podporovati.

V dětech vzbud' i ošklivost nad svědomím zlým a předsevzetí se ho vždy chrániti. Vypravuj jim, jak Adam a Eva se schovávali po pádu v ráji, protože zlé svědomí je tlačilo, jak Kain, když zabil svého bratra, hnán byv výčitkami zlého svědomí, bloudil po

světě, jak bratři Josefovi znepokojeni byli, kdykoliv si vzpomněli, že bratra svého prodali do Egypta, jak Jidáš, zradiv Pána Ježíše, trápen byl výčitkami svědomí do té míry, že běžel za město a oběsil se. Můžeš připojit i vhodné příběhy z dějin nebo zkušenosti denního života.

Matka poslala hocha ke kupci. Dala mu korunu, aby koupil kilo cukru. Hoch položil korunu, obdržel balíček cukru, a kupecký příručí dal mu jednu korunu dvacet haléřů zpátky. Hoch vzal peníze a vyšel na ulici. Přemítal, co má dělati. Již již chtěl odejít, ale hlas dobrého svědomí zvítězil nad hlasem svůdným — obrátil se a korunu vrátil. Když přišel domů, vypravoval hned, co se mu přihodilo a co udělal. Uslyševši to matka zaradovala se, přitiskla malého synáčka k sobě a v srdečné radosti vtiskla mu vřelý polibek na čelo... Jeho jednání ji odměnilo bohatě za všechny námahy s výchovou spojené.

32. Výchova citu.

Když oko něco vidí, ucho něco slyší neb ostatní smysly něco chápou, dodávají to duši, která se z toho buď raduje nebo rmoutí, podle toho, jaké ony zevnější dojmy jsou. Dojmy krásnými a příjemnými přichází do stavu libosti, dojmy špatnými do stavu ne-

lhosti. Tato sehopnost duševní nazýváme citem.

Matka vychováváje mohutnosti duševní nesmí ani na stránku citovou zapomínati.

Ovšem zušlechtění citu neděje se jedním pokolením, nýbrž teprve v několika generacích, ale přece jest přísnou povinností matky k zušlechtění citu svých dětí přispěti a v dítkách svých postoupiti k vyššímu stupni ušlechtilosti.

Musíme si bohužel stěžovati na to, že mnohé matky pěstování citu úplně zanedbávají. Jenom učí a nevychovávají, starají se, aby naplněna byla hlava, ale je jim lhostejno, že zůstává srdce prázdné. Dávají dítky »do učení«, »na studie«, ale o pravé »vzdělání« nedbají. A následek toho jest, že vidíme kolem sebe sice dosti chytrosti, ale málo vzdělanosti, mnoho hrubosti a necitelnosti, ale málo pravé ušlechtilosti a citlivosti, mnoho řečí, ale málo soucitu.

Milá matko! Prosím tě, zadělej z jiné mouky než mnohé tvé družky. Pěstuj v duši mladé dovednou a láskyplnou rukou zárodky ušlechtilého citu, přiváděj je ke vzrůstu, rozkvětu a dosáhneš-li, aby nesly i ovoce, vykonáš neocenitelné dílo.

Jak máš cit pěstovati? Především se postarej o to, aby zárodky dobrého citu v mladých srdcích nebyly dušeny nebo zeslabovány. Cit se potlačuje necitelným zacházením

s dítětem, stálým bitím, přetěžováním pracemi a veškerou necitelností a hrubostí, kterou dítě kolem sebe vidí. Příklady hrubosti sesurovují. Drsné a hrubé jednání lidí sprostých zhoubně na dítě působí. Dítě nemá viděti ani týrání nebo zabíjení zvířat.

Dále se postarej, aby se ušlechtilý cit správně a zdárně vyvíjel. Ponech ho sice v klidu a pokoji, neboť to je první podmínka zdárného jeho vzrůstu, ale štěpuj ho svou vlastní ušlechtilostí, svým příkladem, poučením a dobrými příklady vzatými ať ze života denního, nebo dějinného nebo biblického. Vypěstuj v duši cit pro pravdu, dobro a krásu.

Malý hošíček si hrál ve světnici se židli a převracel ji tak dlouho, až mu padla na nožičku a uhodila ho. Dal se ihned do pláče a křičel, že ho bylo po celém domě slyšet. Ustrašená maminka chytila svého miláčka do náruči, chlácholila ho a konejšila. Aby tím spíše ho utišila pravila: »To je ošklivá židle, ona tě uhodila... Mlč, nabacáme jí«. Přinesla metlu, chlapeček ji zlostně chytil a vzlykaje a škytaje tak dlouho do židle tloukl, až se úplně utišil. A starostlivá maminka mu ji ještě přidržovala! Když hošík povyroste, utrhával mouchám nožky, vybíral a škrtil ptáčky, tloukl kočku a psa, trýznil dobytek a konečně byl necitelný i k lidem. Proč? Poněvadž ho tak matka vychovala.

Jeden vzdělaný muž, když se ho tázali, jak k duševní ušlechtilosti dospěl, pravil: »Zásluhu o to má moje matka. Od malička mi říkala: Dítě, Pán Bůh nám dal srdce, aby cítilo a nikoliv aby bylo necitelným. Netrap zvířat, nelámej stromů, miluj lidi. Když jsem s ní šel jednou okolo starého ušpiněného žebráka, pravila: »Dítě, i tenhle žebrák je před Bohem stejně cenný jako král. Zvláště měj soucit s lidmi potřebnými, ubohými, opuštěnými, od světa zavrženými, odstrkovanými, nemocnými a těmi, kteří od přirozenosti mají nějakou odpuzující vadu na duši nebo na těle.« Pamatuji se, jak mi plesalo srdéčko, když jednou držíc mne na klíně vypravovala mi o Milosrdném Samaritánu, jak naplněn byl soustrastí ku člověku zraněnému, který opuštěn ležel u cesty. „Jdi i ty a čiň podobně“, ta slova pamatuji si dosud, neboť mi v duši nesmazatelně utkvěla.« Takovou chválu vzdal onen muž své rozumné matce.

Netoužíš i ty, aby i tebe děti tvé podobně chválily?

Než skončím tento článku, nemohu opominouti přičiniti ještě malou poznámku: Nauč dítky city ovládati. Kdo nenaučil se tomuto umění, prozrazuje své srdce už na tváři, jako Kain, na jehož přepadlé tváři odrážel se vnitřní hněv, v radosti bývá rozpustilý a v zármutku skleslý.

Dále nauč je řídit se rozumem a nikoliv citem, zachovati si střízlivost a nejednati jen dle citové nálady,

Dále rozumně dítky otužuj, totiž zařid nebo dovol, aby si čas od času zvykaly i na pocity nepříjemné.

Dále střež se výstřednosti ve výchově citu, abys snad místo lidí citlivých nevychovala citlivůstkáře, jejichž život citový je předrážděn a stržen v klamný směr. Mnohdy se takovými stávají lidé přecitlivělou četbou nebo obcováním s lidmi přepiatými.

Konečně majíc na zřeteli, že cit je v úzkém spojení se soustavou nervovou, pečuj účelným zaměstnáním, výživou a tělesnou výchovou o dobré nervy svých dítek.

33. Výchova povahy.

Motto : „Pokrok lidstva jako celku závislý jest ne na tom, jak mnoho nových strojů pomocí elektřiny dovedeme sestaviti, nýbrž na tom, mnoho-li jest charakterů.“

(V. Gabriel.)

Korunou výchovy je vypěstování řádné povahy neboli charakteru, a proto veškerá výchovná činnost k tomuto cíli má směřovati.

Charakterem vyrozumíváme vůli, jež si navykla jednati ve všech případech a vždy dle zásad dobře vzdělaného rozumu. Je to

tedy trvalý směr vůle jednati dobře, neboli mravní síla vždycky dle určitých, stejných a dobrých zásad se řídit. Člověk charakterní je člověkem zásad, a jedná vždy důsledně.

Charakter dodává teprve člověku pravé ceny a důstojnosti. Člověka charakterního každý si váží, bezcharakterním každý opovrhne.

Vypěstuje-li matka z děcka charakterního člověka, dá mu největší věno.

Milá matko! Máš jistě své dítky ráda a máš snahu nejlepšími dary je obdařiti — postarej se v první řadě o výchovu jejich povah. Herbert Spencer a po něm mnozí naši vychovatelé mládeže staví za cíl veškeré výchovy »zvýšené trvání života«, ale křesťanská výchova, které se jakožto jedině správné přidržujeme, má za účel zlepšení člověka.

Duše narozeného člověka je podobna prázdné desce z vosku. Co do ní vtiskneme, to v ní zůstává. A první dojmy právě jsou nejdůležitější, protože se vtiskují nerasmazatelně a nejpevněji. Co k mladé duši v útlém mládí se dostalo, to provází ji až do smrti.

A kdo jest to, jenž na mladou duši má první právo a kdo zároveň má první povinnost, nakresliti v ní základní rysy dobra? Není-liž to matka? Píšíc na nepopsanou desku, rýsujíc v mladé duši správné základní

rysy budoucí povahy, stává se mnohem větším umělcem než slavný malíř, jenž na prázdné plátno načrtnul si první základní rysy obrazu, o němž doufá, že se mu obdivovati bude svět, nebo sochař, jenž v beztvárném kusu mramoru vytesal první základní rysy budoucí sochy.

Poněvadž základ je nejdůležitější částka stavby, musí i ku stavbě povahy položen býti dobrý základ a to již v nejútlejším mládí. Nedívej se na mne udivenýma očima, ale uznej za správnou výchovatelskou zásadu, že nejdůležitější výchova je v době druhého a třetího dětského roku. Tehdy rýsuj pilně základy budoucího velkého obrazu, jenž se má líbiti lidem, andělům a Bohu. Do šestého nebo sedmého roku je mravní povaha dítěte v základních rysech už pravidelně hotova, a člověk už povahou svou obyčejně zůstává takovým, jakým byl, když začínal choditi do školy. Škola, další výchova a život na základních rysech povahy už jenom stínují, je vylepšují, zdokonalují a hladí, ale vlastní povahy už nemění.

V pozdějších letech zdokonalování a broušení povahy bývá výsledkem i vlastní práce člověka, a proto k této snaze již od mládí má býti veden a má nabýti přesvědčení, že jeho povinností je stále více se zdokonalovati, aby na konec života byl tak dokonalým,

že by uznán byl za schopna vejíti do rovnorodé společnosti obyvatelů nebeských...

Než visí ti asi na rtech nevyslovená otázka : Ale jakým způsobem mohu povahu dětskou dobře vypěstovati? Tož si pamatuj hlavní zásady :

Především musíš sama býti charakterní a sama řídit se určitými a vždy dobrými zásadami, aby dívky vzdělávaly se už světlem tvého dobrého příkladu. Konfucius dí, že »jenom ten, kdo svůj vlastní charakter dovedl vypěstiti, může vládnouti jiným«.

Šlechetné jednání, ať se vyskytne kdekoliv, ať je koná kdokoliv, ať je vidí dívky na vlastní oči nebo zvědají o něm jen z do-slechu, před dětmi pochval a jednání nešlechetné vždycky odsuď.

Vypravuj dětem z bible, ze životů svatých, z dějin a denního života příklady ušlechtilého jednání, ale o zločinech a zločincích před dětmi vůbec nemluv, a je-li to nutno, vždy s opovržením.

Neslibuj nikdy, čeho sama splniti nemůžeš nebo nemíníš, ale co slíbíš, vyplň, a čím pohrožíš, vykonej. Uč dívky dostáti slovu, neslibovati nemožností, ale plniti, co slíbily.

Pěstuj v nich již od malička důslednost a poctivost. Nedovol jim nikdy nic nečestného a nedovol, aby někdy někoho oklamaly. Konečně za dívky se modli a pros Pána

Boha, aby výchově tvé žehnal a ji svou pomocí provázel, neboť »nebude-li Hospodin stavěti domu, nadarmo pracují, kteří stavějí jej» (Ž. 126, 1.).

34. Uč dívky plniti povinnost.

Slavný herec pražského »Národního divadla« Vojta Slukov napsal ve své závěti psané dne 11. dubna 1899 tato pamětihodná slova: »Poslední má prosba k Tobě, nade vše milovaná ženo, jest, abys naše děti vychovala v bázni Boží za řádné křesťany, v lásce k trpící naší vlasti. Nauč je znát a plnit povinnost. Bůh milosrdný všechny Vás posiluj a ochraňuj. Bůh Vám požehnej!«

Tento odkaz měl by býti zvlášť vytisknut a zavěšen na stěně každé české domácnosti, aby všecy české matky měly jej stále na očích a dle něj se řídily.

Již prvnímu člověku s dobrodiním života dal Bůh také povinnost — »postavil ho v rozkošném ráji, aby jej vzdělával a hleděl si ho« (Gen. 2, 15.) A od té doby každý člověk na světě má nějakou povinnost, a jak ji plní tak plní i svůj úkol životní. Jenom ten vyplnil správně své místo na zemi, kdo dostal věrně všem svým povinnostem. Naopak zase, kdo jich neplní, je neužitečným a škodlivým členem lidské společnosti.

Jenom ten, kdo věrně své povinnosti plní, může býti na světě šťasten a spokojen, kdo jich neplní šťasten a spokojen býti nemůže. Cesta povinnosti je cestou ku spokojenosti a štěstí.

Proto postarej se, matičko, aby tvé dítky již od malička učily se plniti povinnosti a zvykly si na věrné jich plnění i pro budoucí život. Ať budou potom kdekoliv a čímkoliv, všude budou platny, potřebny, užitečny a šťastny.

Malé děti mají velká práva — největší jejich právo je právo na výchovu, — ale nesmějí jich znáti — napřed mají znáti jen své povinnosti. Povinnosti tyto jsou ovšem jen malé, ale právě proto mají býti vedeny, aby tím svědomitěji a zevrubněji je plnily, aby ku věrnému plnění povinností byly naváděny a ve svědomitosti sílily.

Mudrc jeden byv tázán, proč mu Bůh tak požehnal v životě jeho, odpověděl: »Poněvadž jsem plnil nejmenší povinnost jako největší, proto požehnal mi Pán.« Ať dítky vše konají důkladně, nic povrchně a leda-byle, ať vše pojmají vážně, a nic na lehkou váhu, ať nic nenechají rozděláno, nýbrž dodělají vše až do konce. Slunce, když nastoupí ráno dráhu, nezastaví se někde na půl cestě, nýbrž dospěje až k západu. Poručíme-li děcku sesbírat zrnka hrášku, která po zemi se rozkutálela, má je sebrati všechna,

poručíme-li děvčátku hlídati na plotně mléko, nesmí odbíhati a nechati je snad vytéci, a má-li dítko psáti úlohu, musí ji udělati dříve a celou než je pustíme si hrát.

Povinnosti své má konati ochotně a s tváří veselou a všeliká odmlouvačnost a bručivost nesmí se mu trpěti.

V dětech má býti vypěstována mravní síla, aby byly odhodlány přemáhati i obtíže s povinnostmi spojené, a aby snad ze strachu před námahou od povinností neopustily.

Také musí si býti vědomy, že pro příjemný okamžik, pohodlí nebo požitek nesmí povinnosti zraditi. Sednouti si a odpočívati je sice pohodlnější a příjemnější, ale namáhati se a pracovati je čestnější a záslužnější. Kristus Pán pilné a povinnosti svých dbalé služebníky v podobenství pochválil, ale lenivého služebníka, který z pohodlí hřivnu zakopal, nazval služebníkem »nepravým« (Luk. 19, 22.).

Dítka mají míti i tolik mravní síly, aby výsměchem lidí nesvědomitých nedaly se od svých povinností odraditi. »Maminko, Francek z hospody se mi smál, že chodím do kostela,« žaloval malý školáček. »Mlč,« konejšila ho matka. »Pán Bůh si to přeje, aby chom ho v kostele navštěvovali, a těm, kteří ho navštěvuji, rozdává své požehnání. Chod jenom a o posměch se nestarej.«

Kdo jakýmkoli způsobem zrazuje od plnění povinností, velkého pohoršení se dopouští. »Ty jsi hloupý, že se mu tolik dřeš,« slycháme často, nebo »pracuj, jen když tě pán vidí, odejde-li, odpočiň si.« Takové řeči bývají nanejvýš nepoctivé a hříšné. A ještě politováníhodnější byla řeč jedné matky, která pravila: »Holka mi nechtěla doma nic dělat a nechtěla mne poslouchat, tak jsem ji dala do služby.« S takovým nevychovaným stvořením se mají tedy lidé ve světě trápit?!

Ve světě jsou přerůzná zaměstnání a každé z nich ukládá jiné povinnosti. Každé zaměstnání poctivé je čestné a byť se zdálo sebe nepatrnějším, stejně věrně máme je zastávat, svěřila-li je nám božská Prozřetelnost. Ani na nebi nejsou všechny hvězdy stejné a právě v té rozmanitosti jest krása hvězdnatého nebe. I ta nejmenší hvězdička přispívá k celkové kráse. I v přerůzných zaměstnáních na zemi je soulad a krása, a kdyby každý na zemi svítil tak jako i ta nejmenší hvězdička, byla by i na zemi taková dokonalost jako na nebi.

Abys dítky povzbudila k větší snaživosti, čas od času je pochval za věrné plnění povinností, ale nechval jich často, a neodměňuj jich jen za to, co jest jejich povinností, neboť by i v budoucím životě čekaly a žádaly zvláštní odměny za práce povinné.

Svata Terezie napsala: »Každý konej povinnost svou, byť i na odměnu neměl vyhlídky žádné . . . Vždyť víte, že zde nejsme, abychom již v tomto životě vzali odplatu svou. Na to, co věčné, mají vždy naše myšlenky obráceny býti, na to, co tomuto jen přináleží světu, nemáme žádné ceny klásti; ne zřídka trvají takovéto věci ani ne tak dlouho, jak dlouho zde ve světě žijeme.«

Konečně vštěpuj dítkám přesvědčení, že konajíce povinnost, plní vůli Boží. Jeví-li se kde potřeba náboženské výchovy, jeví se zvláště zde. Jen náboženské přesvědčení je pevným základem a bezpečnou pohnutkou k plnění povinností — všechny světské pohnutky jako »sláva,« »čest,« »lidská chvála,« »cit« a p. jsou slabé a vratké. Poslední příčinu, proč nutno konati povinnost, nutno hledati v Bohu, v jeho vůli, která je nezměnitelná, a v naději na odměnu věčnou. Proto častěji připomínej dítkám, že je vidí Bůh, anděl strážný a že Pán Bůh sám je jistě buďto odmění nebo potrestá.

Sama ovšem předcházej dobrým příkladem a všechny povinnosti ženy a matky věrně zastávej. To působí na dítky výchovně nejlépe.

35. Uč dítky plniti přikázání křesťanské lásky.

Když se jednou jeden zákona učitel tázal Pána Ježíše »Mistře, které přikázání v zákoně jest veliké?«, řekl mu Ježíš: »Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, a z celé duše své, a ze vši mysli své. To jest největší a první přikázání. Druhé pak jest podobné jemu: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého. Na těch dvou přikázáních záleží veškerý zákon i proroci.« (Mat. 22, 35—40.)

Poněvadž přikázání křesťanské lásky je tak svrchovaně důležitě, postará se pečlivá matka, aby dětem přešlo do krve.

Především naučí dítky opravdově milovati Boha. O Pánu Bohu vypravuje jim už na klíně, k Bohu pomáhá jim spinati malé ručky, k Bohu učí je obracet se v modlitbě, vede je do kostela jako Panna Maria vedla dvanáctiletého Ježíše do chrámu, učí je a povzbuzuje z lásky k Bohu vždy jednati dobře a vystříhati se hříchu, učí je, aby s Bohem ve svatém přijímání co nejčastěji a co nejúžeji se spojovaly, a vůbec rozechřívá mladé srdce, aby zaplálo čistým plamenem lásky k Bohu. Bůh jest láska, a kdo zůstává v lásce, zůstává v Bohu a Bůh v něm (I. Jan 4, 16.). Boha milovati je milovati pramen pravé lásky a býti opravdu blaženým. Člověk je

teprve tehdy opravdově spokojen a šťasten, naučil-li se vskutku Boha milovati, neboť nepokojno je srdce lidské, dokavad nespočine u Boha. Jen kdo miluje Boha, je vskutku živ, kdo nemiluje, zůstává ve smrti.

Dítku, které Boha miluje, dává Bůh za odměnu vše dobré, žehná mu a sám se o ně pečlivě postará, tak jako pečlivě stará se pozemský otec o dítě, je-li o něm přesvědčen, že ho vřele miluje.

Vedle Boha nauč dítky milovati i lidi. A nauč je milovati je pro Boha, totiž pro obraz Boží, který každý člověk v duši své nese.

Vštěpuj jim přesvědčení, že mají především pravým způsobem milovati sebe, své tělo i duši, život tělesný i duševní, majetek potřebný pro tělo a pro duši, udržeti si sílu tělesnou a uchovati zdraví, zachovati si čest, dobré jméno, dobré svědomí a posvěcující milost, neboť posvěcená duše lidská je nebe na zemi, a z lásky k sobě postarati se o budoucnost věčně radostnou.

Dále je uč pravým způsobem milovati bližního.

Povinností dítek v první řadě je milovati rodiče. Jsou-li rodiče pečliví, této lásce děti ani vůbec učití nemusí, neboť se vyvine sama sebou.

Dítky mají také vedeny býti k tomu, aby se vzájemně milovaly. Nemají hněvati

se na sebe, práti se, škádliti, žalovati na sebe, nýbrž mají se dobře srovnávat, smířlivy býti, a podporovati se. Má-li některé dítě něco lepšího, ať se rozdělí i s ostatními. Proto říkej, matičko, dítkám svým často totéž, co říkal Svatý Jan: »Miláčkové, milujme se vespolek« (1. Jan 4, 7.). Je to roztomilý obrázek, vidíme-li, že dítky téže rodiny jedno pro druhé žijí, obětují se a pomáhají si navzájem.

Dítky milujtež i své k m o t r y, kteří je v kostele při křtu svatém na rukou drželi a první úmluvu s Bohem jejich jménem učinili.

Dále mají milovati p ř á t e l e, neboť to vyžaduje společenství pokrevní, a dobrodince, neboť to žádá vděčnost.

Mají milovati c í r k e v, neboť v ní spojení jsou s lidmi téže víry, a v l a s t, neboť v ní bydlí lidé téže národnosti. Matka sama má milovati církev a vlast a lásku tuto má v mladých srdcích buditi. Její domácnost má býti kostelem a školou pravé víry a pravého vlastenectví. Jaká úloha připadá českým ženám, dobře vystihl Em. hrabě Pötting, který napsal: »Staletá práce mužů dovršena bude tehdy, až také vnitro domu v celé ryzotě a původnosti vráceno bude národu rodnému. Vnitro domu, ať prostá jizba, ať bohatá síň, ať salon šlechtice, vše to, co zde pod vládou ženy, vše, v jakém

duchu ona s dítkami žije a je vychovává, jak vůči veřejnosti vystupuje, proniknuto má býti svérázným typem rodné národnosti. Výchova křesťanská buduje nejen křesťany, ale i pravé, dokonalé a obětavé vlastence.

Láska dítek nemá však končiti jen u lidí téže víry nebo národnosti, nýbrž má rozvínovati se dále, ano vyvrcholit až v lásce k nepřátelům, a končiti nemá nikde...

Poněvadž bližního nejlépe milujeme, pečujeme-li o spásu duše jeho, nabádej, milá matičko, i dítky své, aby o spásu duší lidských horlily.

Mařenka přiběhla domů ze školy a vypravovala matce, že jim velebný pán ve škole vykládal o spolku »Dětství Páně«, jehož účelem je získávati pohanské nebo zanedbané dítky pro víru Kristovu. Jest prý v krajinách křesťanských už veliké množství dítek, které se daly zapsati za členy, skládají měsíčně malý peněžitý příspěvek, konají každodenně na ten úmysl kratinkou modlitbu, aby činnost tohoto blahodárného dětského spolku podporovaly. Z Mařenčina vypravování zřejmě matka seznala, že v mladém srdéčku hoří spasitelný plamének touhy dáti se také k tomuto spolku, a proto ochotně svolila, aby se Mařenka k němu také přihlásila, a v duchu děkovala velebnému pánu, že ji k takovému znamenitému předsevzetí povzbudil.

Nejslavnější obraz světa je lidská duše, a nejzáslužnější dílo je, postarati se, aby tento obraz v obrazárně nebeské byl umístěn.

Uč dívky, aby zařídily život svůj dle hesla českého pána Jana Jiřího Haranta z Polžic »Živ buď Bohu a bližnímu«. Sv. Tomáš Kemp. dí: »V pravdě veliký jest, kdo velikou má lásku.« Kéž jsou dívky tvé v pravdě veliké!

36. Uč dívky pobožnosti.

„Pobožnost jest ke všemu
užitečna.“ (Tim. 4, 8.).

K nejkrásnějším ozdobám křesťanské ženy náleží zbožnost. Tato vlastnost, která dodává jí pelu pravé něžnosti a jemné ženskosti, činí ji vpravdě milou. Ani krása, ani urozenost ani vzdělanost nedovedou této okrasy nahraditi. Tato vlastnost, která je ženskému pohlaví už jako vrozena, je tak uznávána, že i církev v jedné své modlitbě k Panně Marii se modlí: »Zastaň se zbožného pohlaví ženského.«

Zvláště zbožnou musí býti matka, neboť odkud odjinud nežli ze zbožnosti možno načerpati tolik lásky, trpělivosti a sebeobětování, kterýchžto vlastností je matce tak velice třeba?

Matka zbožnosti potřebuje nejen k vůli sobě, ale i k vůli dítkám. Vidi-li dívky, že jejich milá maminka zbožně kleká k mod-

litbám, v kostele se modlí pozorně z modlitebních knížek a s vroucím zanícením vzhlíží k oltáři, vytuší, že za těmito vnějšími věcmi skrývá se cosi hlubšího a že tento zevnějšek jest jen rámcem nějakého krásného vznešeného vnitřního obrazu. Matka už musí býti zbožna, aby dala dítkám dobrý příklad.

Ale její povinnost přímá jest, aby dítky od malička k zbožnosti vedla. Sv. Jan Zlat. vybízí matky: »Učte své dítky znamenati čelo svatým křížem, dříve však, nežli to dovedou, samy je křížem znamenajte.« Jakmile mluvíti začínají, první slova mají Bohu býti věnována a mají posvěcena býti modlitbou. A byť i dítě modlitbě ještě nerozumělo, přece spínání rukou, pokleknutí a slova modlitby dávají mu na srozuměnou, že jest nějaká vyšší bytost, k níž s prosbami obraceti se máme. A něco chápe dítě přece vždycky, a zásluha jeho je táž, jakoby chápalo vše. Sídlem zbožnosti není hlava, ale srdce. Kristus Pán neřekl nadarmo: »Z úst nemluvnat a kojenců připravil jsi chválu« (Mat. 21, 16.). Slavný vychovatel J. A. Komenský dí: »Hned od prvního očí, jazyka, rukou a nohou užívání ať se učí k nebi vzhlédati, ruce vzhůru spínati, Boha Krista oslavovati, před neviditelnou velebností kolena skláněti a ji ctíti... Bůh přikázal zákonem, aby všechny prvotiny jemu obětovány byly; proč ne tedy prvotiny myšlení, řeči,

hnutí a činů našich?« Týž veliký vychovatel jindy pravil, »že všechno mládeže cvičení od pobožnosti se začínati i po veškeren cvičení čas nejvyšší na ni pozor obrácen býti má«. A opět jindy dí: »Nejsnáze jest pobožnost nejprve vštípati v srdce lidské, dříve než se ono marnostmi nějakými zaneše a zaplaví.«

Začni tedy, matičko, s touto velmi důležitou úlohou brzy. Uč dítky modliti se — než jdou do školy, mají znáti nejobvyklejší modlitby — posilej je do kostela, kup jim modlitební knížky a růženec, nabádej je, aby byly při modlitbě vždy pozorny, aby nedřímaly, aby k Bohu zbožně se obracely a v rozmluvě s Bohem — v modlitbě — pravou blaženost spatřovaly.

K Bohu má býti obrácena nejen jejich mysl, ale i jejich vůle a jejich skutky. Podobné k podobnému nejraději spěje, a člověk, k obrazu Božímu stvořený, k Bohu tihnouti má. Jeť »pobožnost« asi tolik jako »po Bohu toužebnost«. Poněvadž pobožnost, jak sv. Tomáš A. dí, »záleží v ustavičné náklonnosti se rychle a ochotně službě Boží věnovati«, má v dětech tato náklonnost býti vypěstována.

Pobožně máme žiti vždycky a všude a nejen snad chvilku ráno a večer, pokud totiž trvá modlitba, nebo jen v kostele, kdež se koná bohoslužba. Pán Ježíš se modlil v zahradě, a dítko má býti navedeno, aby

i při práci v zahradě, na poli, v lese nebo v domě na Boha mysliho.

Pravá pobožnost má proniknouti člověka úplně, učiniti ho trvale dobrým a naplniti ho strachem před hříchem.

Vychovej, matičko, dítky v pobožnosti, aby utvořen byl v nich Kristus* (Gal. 4, 19.).

37. Uč dítky stydlivosti.

Pohlavní pud vyvíjí se u dítek velmi brzy. Hraje-li si čtyřleté děvčátko tak rádo s pannou, ji kolíbá a uspává, není-liž to již neuvědomělá náklonnost k budoucímu mateřství?

Čím je dítě větší, tím je také větší jeho náklonnost ku hříchům, které šesté přikázání Boží zapovídá.

Ochrana před těmito hříchy je stydlivost, a proto na vypěstění této ctnosti v mladé duši vynakládá pečlivá matka velikou péči. Jakým způsobem to činí?

Hned od malička dává dítkám sama dobrý příklad. Je opatrná při mytí, svlékání a oblékání. O pohlavních věcech před dětmi nemluví, neboť ví, že mladá mysl pase po takových věcech, že se jimi ráda obírá, jakmile něco zachytne, podržuje, vybere si vždy horší stránku, že ji takové věci dráždí a kazí.

Velmi osudného omylu se dopouští, kdo říká »dětí tomu nerozumějí« — děti chápou více než se domníváme, a i kdyby nechápaly, srdce jejich nakazí se přece. Co malé dítě slyší nebo vidí, utkví mu nesmazatelně v paměti. »Kde staří jsou necudnými, bývá nevázanost mladých větší«, správně napsal Plato.

Matka již od malička vštěpuje děcku smysl pro mravní čistotu a stydlivost.

Pro každé dítě připraví lůžko zvláštní, nedovolí, aby dvě spaly spolu, tím méně, aby spaly s dospělými.

Dítky mají spáti jen na slamnících. Tvrdé lůžko je nejvhodnější. Příkrývati se mají v létě příkrývkou, v zimě lehkou peřinou. Je-li místnost, kde spí, dostatečně vytopena, i v zimě příkrývka stačí. V posteli nemají se zbytečně povalovati, nýbrž mají vstáti, jakmile se vyspaly. Bledé tváře, vpadlé oči s černými pruhy kolem a všeobecná tupost bývají zhusta následky tajných neřestí.

Zvláštní pozornost věnuje matka společností svého dítěte. Zlá společnost kazí dobré mravy. Zlá společnost i dítky mravné dovede brzy změnití a zkaziti. Proto matka dbá, aby dítě její nehrálo si s dětmi nemravnými a s lidmi nemravnými nepřicházelo do styku. Mnozí lidé mají v »zele-
ných« řečech zvláštní zalíbení — proto ať si nehrají děti vedle dílen, slavenišť a míst,

kde více lidí společně pracuje. Vždyť prý i žid, když ho vedli na šibenici, si vyprosil, jen aby ho nevedli kolem zedníků...

Velmi zhoubna je práce dítek v dílnách a továrnách, neboť co tam slyší, zkazilo by snad i anděla.

Dítka také nemají býti dávány příliš brzy na službu.

Zvláštní pozornosti zasluhují dítky »na pastvě«, neboť již Písmo Svaté praví, že synové Jakubovi pasoucí stáda »dopustili se velmi zlého hříchu« (Gen. 37, 2.).

Pečlivá matka nepustí dítek do cirků, kde by slyšely necudné vtipy, nedovolí jim čísti nemravných knih a časopisů, nepustí jich do neslušných divadel neb obrazáren, nedovolí jim prohlížeti závadné obrázkové knihy a vůbec mysl jejich odvrací ode všeho, co by červa nákazy do srdce nasaditi mohlo. Oči jsou okna do srdce a těmito okny vniká tam často zloděj, aby ukradl, co tam nejdražšího...

Milá matko! Vychovávej dítky nábožensky a vštěpuj jim vědomí Boží všudypřítomnosti a vševědoucnosti. Pán Bůh všecko vidí, všecko ví, a při posledním soudu všecko před celým světem, lidmi i anděly, bude odhaleno — toť nejjistější uzda, kterou pohlavní výstřednosti ovládnouti možno.

Zaměstnej dítky, neboť stojaté vody hnijí. Kdo je stále zaměstnán, nemá času na ne-

pravosti mysliti. Práce a modlitba jsou vůbec největší dobrodinci lidí.

Kdybys chtěla dítky napomínati slovy Písma, hle, zde máš vhodné příklady: »Ne-kraluj tedy (již) hřích ve smrtelném těle našem, tak abyste poslouchali žádosti jeho, ani nedávejte údů svých hříchu za nástroj nepravosti, nýbrž oddejte se Bohu jakožto takoví, kteří (vstavše) z mrtvých jsou živi, a své údy (oddejte) Bohu za nástroj spravedlnosti« (Řim. 6, 12—13.). »To jest totiž vůle Boží, vaše posvěcení: abyste se zdržovali od smilství« (I. Thess. 4, 3.). »Nevíte-liž, že jste chrámem Božím, a že Duch Boží přebývá ve vás? Kazí-li někdo chrám Boží, toho zkazí Bůh, neboť chrám Boží jest svatý, a tím jste vy« (I. Kor. 3, 16—17.).

38. Uč dítky skromnosti.

Milada, dceruška bohatého obchodníka, měla od malička všeho nadbytek. Nejlepších jídel měla mnoho, šatů krásných hojnost a množství nejdražších braček. Otec všímал si skoro výhradně jen rozvětveného a výnosného obchodu, k němu soustřeďoval veškeru pozornost, a starosti o obchod zatlačily u něho úplně do pozadí péči o výchovu dítek, a matka, která ostatně také skoro stále dlela v prodejně, myslila, že láska mateřská spočívá v tom, dáti dítěti vše, čeho

si žádá, a poněvadž Miladku měla velmi ráda, dávala jí vše, co chtěla, co se jí líbilo, co jí chutnalo a co jí lahodilo. Když přišel někdo na návštěvu, s přidechem chlouby ukazovala mu všechny nádherné Miladčiny šaty a šperky, všecky její panny v sametových šatičkách a zvláště jí těšilo, když jí někdo pochválil Miladčiny uměle nakadeřené vlasy.

Miladka měla od maličkosti tolik krásných obrázkových knih, že jí úplně zevšedněly a ani nejkrásnější vyobrazení nedovedlo vzбудiti v ní trochu opravdového zájmu. Mnohem raději by si byla pohrála s dětmi, ale to bylo snad jediné její přání, kterého jí matka nesplnila, přikazujíc jí výslovně: „Nehraj si s tou žebrotou!“

Když Miladka vychodila domácí školu, dali ji rodiče do vyšší dívčí do velkého města. Učení její nemělo od začátku žádného jiného účele, než jen aby se vzdělala a obrousila. Vždyť věno bude mít velike, hezká také je a proto se jistě vdá. Hlavní zřetel věnovala tomu, aby se naučila hráti na piano, mluviti německy a francouzsky a dovedla ozdobně vyšívati.

Když se vrátila, byla skoro již dospělá, mnohem krásnější než dříve, otec jí koupil nové piano, a matka až slzela radostí, když Miladka prvně na ně hrála a zpívala. Dojatá maminka byla by celý den ji poslouchala.

A paní doktorovou zvlášť pozvala, aby přišla poslechnout, jak Miladka krásně hraje.

Miladka začala chodit do plesův. Rozumí se samo s sebou, že o přízeň tak bohaté nevěsty pořádali kandidáti ženitby právě dostihy. Konečně jeden z nich našel milost v očích jejích, a příčiny toho byly tyto: Byl mladý, hezký, krásně bavil, byl doktorem práv a státním úředníkem. Také Miladku dostal. Byl nadmíru šťasten, neboť se mu podařilo získati to, o co mnozí jiní marně se pokoušeli a co mu celé město závidělo.

Mladí manželé najmulí si byt s několika pokoji a nádherně se zařídili. Mladá paní vzala si kuchařku a služku. Bylo toho zapotřebí, neboť sama vařiti neuměla. Každodenně poručila k obědu alespoň trojí jídlo. Šatů měla plné skříně, nejemnějšími voňavkami bylo vše prosyceno, a klobouk měla nový několikrát za rok, neboť žena státního úředníka nesmí býti v modě pozadu. Pořádala „čajové večírky“, neboť žena státního úředníka se musí representovati. Na výlety jezdili v automobilu, který si dlužili za značný poplatek.

Muž začínal sice už z prvního sladkého opojení přicházeti k rozumu, ale netroufal si se ozvati — jednak měl svou paní opravdu rád a jednak stále od svého „papá“ dostávala mimořádné přídavky.

Ale pojednou na obchod se oženil Miladčin bratr, otec mu vše předal a dcerušce jednou provždy řekl, aby už na něm nic nechtěla, že už jí nic dávat nemůže. Pramen vedlejších příjmů vyschnul tedy nadobro.

Když Miladčin muž viděl, že je odkázán výhradně jen na své příjmy, chtěl domácí přepych omezovati, ale ženuška byla už naň až příliš zvyklá, než aby mohla od něj upustiti, a když jí muž řekl: »Ženuško, tolik příjmů nemáme«, odsekla mu: »Tak jsi si mne neměl brát. Vědels, že jsem na to zvyklá.« A začala vybírat z věna a dosazovati.

Muž již byl netrpělivý a ve svém bystrozraku viděl v mlhách v dálce smutné konce...

Věna valinou ubývalo, až došlo úplně. A nepomohlo ani, že muž byl povýšen do vyšší hodnostní třídy a že příjem jeho se zvýšil. Panička jela ve vyjezděných kolejích, neboť od lepšího k horšímu obrátiti, k tomu je třeba velké mravní síly, a Miladka neměla vůbec žádné...

Začala dělati dluhy. V domácnosti začali se hádati a křičeti, ona omdlávala, a on utíkal do hospody.

V tom stavu je ono manželsví právě nyní. Ona je nešťastna, on dvojnásob. A jaké budou dítky? Počkejme — budoucnost nám i tuto otázku zodpoví, ale nebudme na odpověď tu příliš zvědaví...

A příčina všeho toho zla? — pochybení domácí výchova.

39. Uč dítky pravdomluvnosti.

V jihočeské vesničce sedící na kraji velkého lesa bydlil chalupník Štípal. Měl asi deset měr pozemku. Poněvadž byl vyučen i zedníkem a poněvadž malé hospodářstvíčko mladá a zdravá jeho žena snadno obdělala, chodil na léto na práci do Vídně. Na podzim přinášel si vždy s sebou domů asi 150 korun ušetřených. V zimě zase chodil porážet dříví do lesa. Měl tedy výdělek celý rok, dloužek, který mu na chalupě váznu, zmizel brzy úplně.

Nejstarší jeho dítě byl Jan. Byl to čiperný klučina, ale jako skoro všechny děti náchylný ku lži. A matka místo, aby ho od této ošklivé náklonnosti osvobodila, nerozumnou výchovou ho ještě více zapletla do osidel této neřesti.

Jeníček rozbil jednou — bylo mu tehdy asi půl čtvrtá roku — skleničku. Tušil, že se bude matka zlobiti, až uhlídá střepiny, a proto svedl to na kočku. Matka viděla sice, že kočka ani ve světnici není, ale přijmula mlčky lež za pravdu a sousedce se ještě chlubila, jaký je její Jeníček chytrák. Podaří-li se děcku první samostatný krůček, už potom brzy chodí trvale a podaří-li se mu

první lež, obyčejně už stále lže. A Jeníčkoví se první lež podařila. Od té doby statečně lhal, zapíral a vymýšlel si věci možné i nemožné, a maminka se mu smávala, říkajíc, že si to tak pěkně dovede vymyslet, že je to až »k popukání.«

Když byl Jeníček větší, leckdy, nezdálo-li se mu jít do školy, počal se svíjeti a naříkati, jak ho bolí břicho, a zůstal doma. Také mnohdy místo do školy chodil na raky a v neděli místo kostela honil po lese veverky. Skoro každý den žádal na matce nějaký krejcar říkaje, že jim pan učitel poručil, aby si přinesli na péra a na písanky — zatím však si u kupce kupoval mlsky.

Když byl někdy otec doma a nechtěl mu peníze dáti, podstrčila mu je matka, ale přísně mu nakazovala: »Tatínkovi to neříkej!«

Když si ho jednou místo školy nechala doma chovat, a pan učitel jí vzkázal, že chování dětí není dostatečnou omluvou, rozkřikla se na hochu: »Ty hlupáku, měl jsi říci, že tě bolela hlava!«

O žalobách, které na malého nezbedu přicházely, otci se nezmiňovala, před ním je zapírala ano i Jeníčka chválila. Dokonce mu jednou poručila, až tatínek se z Vídně zase vrátí a otáže jako obyčejně, byl-li hodný, aby odpověděl: »Ano tatínku! Ma-

mínku jsem poslouchal, pilně jsem se učil a chodil do školy i do kostela.«

Matka napřed ze zaslepující lásky všechny lži Jeníčkově odpouštěla, mnohdy uvěřila mu i tehdy, když lež zřejmě z jeho řeči vystrkovala rohy, a stále sebe samu konejšila, že Jeníček přestane lháti, až přijde k rozumu. Potom teprve ho vyplatí, neposlechne-li.

A opravdu již jednou za nějakou lež jala se ho plísňiti. Ale Jeník jí odsekl: »Vždyť vy také přelháváte tatínka! Nedávno jste mu psala do Vídně, aby nám poslal na chléb, ale zatím jste koupila flky a perník.« Tak Jeník rázně odrazil ruku, která již ku trestu se schylovala. A když měl býti jindy bit, utekl do lesa a schoval se v houštině.

Otci se teprve otevřely oči, když mu jednou od kupce přišla upomínka na několik korun, a vyšlo na jevo, že ten dluh udělal Jeník. Tehdy ho důkladně vyplatil.

Když Jeník vyšel školu, dali ho rodiče do města na učení.

Ale asi za tři měsíce přiběhl zpátky, že prý u mistra nebude, že se tam ani nenají, že ho mistr bije a tovaryš tahá za uši.

Druhý den přišlo od mistra psaní otci, aby tam ihned přijel. Vypravil se tedy a v předtuše nemilých zpráv jel do města. Tam mu teprve mistr nalil pravého vína: »Hloch je neposlušný, nespolehlivý a pro-

lhaný. Místo do pokračovací školy chodil večer za bránu, kradl mi peníze a sváděl to na tovaryše, a když jsem ho poslal s peněžní poukázkou na poštu, peněz neodevzdal, nýbrž si je nechal a řekl, že potvrzenku cestou ztratil. Nic se mu nesmí svěřiti a věřiti.

Otec div se nedal do pláče. Zaplatil zpronevěřené peníze, aby uvaroval sebe a hocha dalších nemilých následků a smutně vracel se k domovu.

Když doma vše vypravoval ženě, teprve z ní vylezlo, že Jeník už také jednou peníze z Vídně poslané od listonoše přijmul, utratil a ji neodevzdal.

Pokud byl otec doma, hoch ze strachu před ním poslouchal a pracoval, ale jakmile odešel neb odejel, potuloval se a nechtěl ani pracovati ani poslouchati. Chtěla-li ho matka bít, vzepřel se jí — přerostl už ji přes hlavu. Kradl doma oves a prodával židovi. Když se ho matka ptala, kam ho dal, řekl že králíkům. Když ho poslala v neděli do kostela, vrátil se a vypravoval jí, jaké měl pan farář kázání, ale zatím místo kostela seděl v hospodě. V houštinách ličil na koptve, ale když ho hajný honil, vymlouval se, že sbírá houby.

Ve lži vyrostl, lež vyrostla s ním, a čím hrneček načichne, tím páchne pořád — lhal jako když tiskne. A čím dále tím více. Byl

otupělý, že už se ani nečervená, když byl ze lži usvědčen. Ano i křivé přísahy se jednou dopustil.

Co z něho bude? Jisto jest, že především rádná metla na maminku. Ji to ovšem neškodí, neboť, jak si vychovala Jenička, takového má Jana, ale proč má společnost lidská trpěti za hříšnou nerozumnost takové matky?

40. Uč dívky poslušnosti.

Loni o masopustě přivdala se k nám do vesnice na Buřilů statek selská dcerka ze sousední vesnice.

Mezi »starou« a »mladou« zpravidla povstává v takových případech řevnivost a tajné neb i zjevné nepřátelství, ale Buřilovic tvořili výjimku ze všeobecného pravidla — snášeli se vzájemně všichni velmi dobře. Muž a jeho staří rodiče nemohli si ji vynachváliti. A co bylo toho příčinou? Hlavní příčina byla, že mladá manželka ve všem svého muže a jeho rodičů poslouchala.

Matka nevěsty přicházela k nám často ze sousední vesnice na návštěvu.

Jednou jsem se s ní sešel, když zase šla k Buřilovům. Šel jsem s pole. Cestou hned těšila se ze štěstí své dcery a vypravovala o tom, jak je šťastna. Znal jsem velmi dobře,

jaká nebeská spokojenost u Buřilů sídlí a že vlastní příčinou toho je naprostá poslušnost »mladé«. A za řeči nadhodil jsem otázku: »Ale prosím vás, povězte mi upřímně, jak jste ji k takové poslušnosti vychovala?« A statná panínáma mi vypravovala: »Od maličkosti jsem Mařenku k poslušnosti přidržovala, neboť jsem věděla, že poštěstí-li se mi ji naučiti poslouchati, podaří se mi ji i dobře vychovati. A s touto výchovou začala jsem skoro již v kolébce, neboť nikde snad jinde není osudnějším slovo »počkám, až bude větší« jako právě při výchově k poslušnosti. Nepoddá-li se malý stromeček, strom už se nepoddá. Jakmile učíme dítě chůzi tělesné, máme je učit i chůzi duševní.

Mařence jsem vštěpovala, že nesmí řídit se vůlí svou, ale vůlí svých rodičů. Mnohdy se také vzpírala a vzdorovala, ale metličkou jsem jí vzdory vyháněla, až se naučila podrobovati se úplně. Jednou, když jí byly asi čtyry roky, hrála si s nějakým ústřížkem látky a tu mladší její bratříček přiskočil a vytrhl jí ho. Dala se do křiku. Mně nastala povinnost udělati mezi rozváděnými pořádek. Mladšímu jsem hadřík vzala a dala Mařence, neboť jí právem patřil, ale ona plakala a stále křičela: »Já už to nechci.« Napřed zkoušela jsem po dobrém, aby si ho zase vzala, a když jsem nepochodila, notně jsem ji vyplatila. Když se muž vrátil

s pole, a vypravovala jsem mu to, ještě ji přidal. A od té doby už se nic podobného neodvážila, neboť vzdorovitost její v začátku byla zlomena. Dítě nesmí viděti u rodičů slabost a povolnost — zvítězí-li jednou křikem, pláčem nebo vzdorem, proraziti a zvítěziti se snaží i podruhé.

Od malička jsem přísně na ni požadovala úplnou a ochotnou poslušnost. Netrpěla jsem, abych jí musila poroučeti několikrát, nýbrž jeden rozkaz musil stačiti. Dovolila jsem jí nevinně si hráti a skotačiti, ale zavolala-li jsem ji, musila hned nechat hry a přiběhnouti.

Nezakazovala jsem jí věci dovolené a neporoučela jsem jí nikdy nic příliš těžkého, neporoučela jsem bez rozvahy, ale co jsem poručila, musila vždy vykonati do podrobnosti a přesně. Věděla už předem, že ani hrozbami ani křikem ani pláčem odvolání nebo zmírnění rozkazu nevynutí, a proto se o to ani nepokoušela. Každý můj rozkaz byl jí svatým. Řekla-li jsem jí »Jdi se modlit«, ihned šla, řekla-li jsem : »Mařenko podej mi lžičku,« hned ji podala, řekla-li jsem jdi políbit kmotříčkovi ruku, hned poslechla.

Prosila-li o něco, bylo-li možno, vždy jsem jí vyhověla, přání a stesky její vyslyšela, ale někomu poroučeti jsem jí nedovolovala. Ani služce ani ostatním dětem poroučeti nesměla. Také si vzpomínám, jak,

jsem ji naučila vstávat. Ráno nechtělo se jí obyčejně z postýlky a proto jsem ji naučila básničku K. Vinařického:

Bílý den,
z peřin ven!
Nebeské oko,
zlaté sluníčko,
bude brzyčko
státi vysoko.
Bílý den,
z postele ven!

A když se jí zase někdy nechtělo vstávat, řekla jsem: »Mařenko, odříkej tu básničku!« A jakmile začala říkat, rozjasnila tvář, zbystřila zrak a už vylézala z postýlky.

Čas od času jsem ji také za úplnou poslušnost odměnila.

V jejím mládí svými rozkazy a zákazy úplně jsem ji vyměřila cestu, kudy jíti má. Je to nutné tak, pokud dítě nemá osvětlejšího rozumu a nevypěstované vůle. Po cestě vyměřené, kterou napřed nastoupila z donucení, kráčela potom ze zvyku. Ovšem jsem se také přesvědčovala, zda opravdu příkazy mé plní a zákazů se vystříhá!

Velikou váhu jsem na to kladla, aby děti vždy poslouchaly otce. Sama jsem ho ve všem poslouchala napřed, a kdykoliv něco poručil, říkala jsem: »Děti, musíme to

udělati — tatínek si to přeje.* Rozkazu otcova jsem neměnila a neodvolávala. I když jsem někdy byla přesvědčena, že nenisprávný neb úplně rozumný, dbala jsem přece, aby ho děti vyplnily — už proto, aby se naučily dokonalé poslušnosti.

S mužem jsme se vždy podporovali navzájem, a děti měly k nám oběma lásku, úctu a poslouchaly nás. Ano bylo mi vždy milejší, když poroučel otec, a také jemu jsem ochotně a ráda toto přednostní právo v rodině postoupila, a poroučela-li jsem, činila jsem tak jen jako v zastoupení otcově a snažíc se doplňovati, co přehlédl neb opomenul.

Když Mařenka chodila do školy, říkal o ní pan učitel, že je hodná a poslušná. Úlohy dělala svědomitě, a co bylo uloženo, vždy se naučila.

Velebný pán se o ní jednou vyjádřil, že poslouchá »jako andělé v nebi«.

Čím více vyrůstala, tím poslušnější byla, a neposlouchala nyní už jen z přinucení nebo ze zvyku, nýbrž z vnitřního přesvědčení, vědouc, že si to Pán Bůh přeje, že je to záslužno, potřebno a nutno.

Pamatuji se, s jakým zvláštním zápalom vypravovala jednou doma, co jim velebný pán o poslušnosti vykládal, že totiž Pán Ježíš poslechl svého Otce nebeského a sestoupil na zemi, že poslouchal svatého Jo-

sefa a Pannu Marii, že Pauna Maria poslechla rozkazu dáti se zapsati, že svatý Josef poslechl anděla a utekl se svatou rodinou do Egypta, že první lidé ztratili z neposlušnosti ráj a někteří andělé krásné nebe.

Když dospívala, mohla jsem se na ni spolehnouti. Už ani poroučeti jsem jí nemusila, neboť vše dobré konala a zlého se varovala bez pobídky, rozkazů a zákazů. Byla vycvičena v kázni a proto snadno dovedla ovládati i vnitřní vášně.

Když jí bylo dvacet let, začal se o ní ucházeti mladý pan mlynář. Byl hezký a líbil se jí, ale když jsem jí řekla: »Mařenko, chodí málo do kostela a mnoho do hospody,« poslechla mne a pustila ho z hlavy. Když se začal o ní ucházeti mladý Buřil a řekla jsem jí: »Mařenko, chodí mnoho do kostela a málo do hospody,« svolila a stala se z ní selka.

Když byla svatba, měli ji už odvážeti na oddavky a loučila jsem se s ní dávajíc jí mateřské požehnání, řekla jsem jí veřejně přede všemi svatebčany: Dítě, s Pánem Bohem! A poslouvej muže a svých nových rodičů.«

Po takových cestách šla tedy mladá Buřivalová od maličkosti, než přišla sem na statek.«

Přicházeli jsme k vesnici. »Šťastná dcera, která má takovou matku a šťastná matka, která má takovou dceru«, myslil jsem si. A podáváje své průvodkyni na rozloučenou ruku, pravil jsem: »Blahopřeji vám, maticko — vaši dceru mají rádi nejen »u Buřilů, ale i všichni lidé celé naší vesnice. S Pánem Bohem.«

41. Uč dívky pracovitosti.

Kdyby matka vychovala dívky sebe lépe v křesťanských ctnostech, kdyby se všemožně o jejich zaopatření postarala, ale nevychovala jich k pracovitosti, nevychovala jich dobře a nepostarala se dobře o jejich budoucnost. Pracovitost je základ spokojenosti, blahobytu a štěstí. Jen ten naučil se žít, kdo se naučil pracovat.

Člověk zrozen jest ku práci a také již od prvních začátků života pracuje. Děcko v peřince hrabe ručkama, a hraje-li si tříleté dítě s kostkami stavíc z nich dům, myslí, že pracuje. Účelné zaměstnání hrou je tedy pro dítě první dobrý stupeň k pracovitosti. Proto rozumná matka dítkám hrát si nezabráňuje, ale hry jejich podporuje a řídí.

Než i velmi záhy dívky ku skutečné práci přidržuje. Již třeba tříleté děvčátko zaměstná v kuchyni, poručí mu stírat prach

se židlí neb utíratí lžice. Dá-li mu kousíček těsta, váleček a poručí-li mu je rozvalovati, malá hospodyňka se domnívá, že je opravdu v kuchyni nepostrádatelnou. Ať někde něco pokazí — mravní zisk je jistě větší než hmotná ztráta.

Snížití se k dětem, myšlením sestoupiti na stupeň jejich myšlenek a vpraviti se do jejich duševního stavu je sice dosti nsnadno, ale je to nutno, a matka milující a pečlivá vzpomínajíc sama na léta svého mládí to dovede.

Žítí není jenom jisti a píti, ale uměti i modliti se a pracovati. Modlitba bez práce je »zbožná zahálka,« a práce bez modlitby je tělo bez ducha. Obé musí kráčetí spolu, vzájemně se posilovati a doplňovati. Ruku k práci, srdce k Bohu. Modlitbou sli duše, prací tělo i duše dítek.

Poněvadž příklad nejlépe učí i vychovává, matka sama ráda pracuje. Žádné práci, byť byla sebe těžší a nepříjemnější, se nevyhýbá.

Poukazuje na výsledky a požehnání práce a o lidech pracovitých mluví před dětmi s úctou a obdivem. Šediny jsou sice vždycky důkazem let, ale ne vždycky důkazem zásluh, a proto zvláště lidí, kteří v práci zestárli, si sama váží a učí i dítky vážití si jich.

O práci budoucí nemluví se strachem, nezlobí se a neláteří, že stále musí »dřít,« nýbrž odhodlaně orá svou brázdu.

Čím je dítě větší, tím má býti i pracovitějším.

Slabému děcku nemá ukládati se práce těžká, a silnému zase ne příliš lehká, nýbrž vždycky věku, pohlaví a silám tělesným nebo duševním přiměřená.

Mají býti vedeny i k tomu, aby ochotně podjaly se práce i nepříjemné.

Někteří hloupí lidé zvykli si dívati se na některou práci jako na »nečestnou.« Co je čestnější: rozhazovati hnůj na poli nebo vzíti si slunečník a jíti na procházku? Zajisté že mnohem čestnější je spolupůsobiti ku větší úrodě obilí nežli neužitečně ubíjeti čas.

Rodiče mají dítkám vštípití touhu, aby samy se živily a na podporu a pomoc cizí nečekaly. Dobře napomínal sv. Pavel Thesalonické: »Prosíme vás však, bratři, prospívejte v tom vždy více a vynasnažujte se žiti pokojně a konati své záležitosti a pracovati rukama svýma, jakož jsme vám byli přikázali, byste žili počestně před těmi, kteří jsou vně, a abyste ničeho (cizího) nepotřebovali.«

Rodiče, kteří opomenuli své dítky vycvičiti v pracovitosti, docházejí zhusta velmi těžkého trestu za svou nedbalost tím, že

musí své dospělé dítky živiti a je podporovati ještě i tehdy, kdyby tomu mělo býti už obráceně.

Pracovitý syn dodělá se včas výdělků a zaměstnání, a pracovitá dcera, byť neměla věna, buďto se vdá nebo si na živobytí vydělá. Proč se Ruth zalíbila tak bohatému Boozovi? Protože mu jeho služebník dal o ní toto vysvědčení: »Sbírala klasy zůstávající, následujíc šlépějí ženců; a od rána až do nynějšího času trvá na poli, a ani na okamžení domů se nenavrátila.« (Ruth 2, 7.) Zajisté Booz nechybil, že si ji vzal za manželku.

Pracovitost je nejlepší a nejbezpečnější věno dítek.

42. Uč dítky šetrnosti.

Třiletý František dostal od kmotřičky dvouhaléř. Běží k mamince a ukazuje ho. Matka mu praví: »Ale neztrať ho! To je peníz. Za peníze kupujeme si šaty, vozík, bič, jídlo a jablka.«

To vše má František rád a váží si penízku, protože jest možno za něj věci, jež mají pro něj tak neobyčejnou cenu, si koupiti.

To jest první stupeň výchovy k šetrnosti — František rozeznává peníze od obyčejných věcí a poznává jejich cenu.

Aby František peněz neztratil, pravila mu maminka: »Schovám je a vrátím ti je, až budeš větší.«

Kdykoliv František od kmotřičky neb od někoho jiného nějaký peníz dostal, donesl si ho hned schovat k mamince.

Když povyrostl, chodil do školy a začínal už počítati, přinesla mu matka jednou z města peněženku. František si do ní vlastnoručně uložil své peníze, které měl dosud schované u matky. Přepočítal si je, dvouhaléře si vyměnil za desetihaléře a peněženku sám si uschoval v matčině skříni. Jak byl rád, že má své peníze.

Za pěknou školní zprávu, za pilnost a mravné chování dávali mu rodiče čas od času nějaký peníz odměnou. Vždyť to dávají svému dítěti. A odměna taková má dvojnásobnou cenu — jednak je pobídkou pro hochy, aby tím horlivěji v dobrém prospívali, jednak se František učí peníze získá vati.

Ze svých úspor kupoval si školní potřeby a na matčinu radu věnoval někdy potřebnému žebrákovi almužnu nebo nějaký příspěvek k nějakému šlechetnému účelu, aby, jak matka říkala, »srdce jeho k penězům nepřirostlo« a nenaučil se lakomství. Ovšem nikdy úspor svých nevyčerpal úplně.

František od maličkosti hospodařil s a m o s t a t n ě , k penězům svým měl stále otevřenou cestu, ale matka bedlivě ho sledovala

a přesně věděla, jak jich získal nebo vydal, jak jich přibýlo neb ubylo, a dbala, aby snad nerozmnožoval jich způsobem nepoctivým nebo neutrácel jich marnotratně.

Když byl František větší, upozorňovala ho časem na obtíže, s nimiž získání peněz je spojeno a se zvláštní zálibou dávala si od něho předčítati z biblické dějeprawy výstražný příběh o marnotratném synu.

Poněvadž František měl již větší úspory, poslala ho uložit si je do spořitelny, aby »doma mrtvě neležely«. I spořitelní knížku uschoval si v matčině skříni a sám si ji pod matčiným dohledem spravoval.

Tak od malička učil se vládnouti penězi, a následek toho byl, že potom nikdy v životě nedal se ovládati jimi. Dovedl jíti zlatým středocestím — byl šetrný, ale nikoliv lakomý.

Lidé, kteří se velikému umění »vládnouti penězi« od mladosti nenaučili, upadají vždycky do výstředností, a to buď si peněz vůbec neváží a jakoby si už byli zvykli bez nich žíti, utratí hned vše, co vydělají nebo dostanou — ti upadají do nešetrnosti a bídy, ale druzí, kteří peněz nikdy dříve neměli, přilnou k nim zase náruživě, hromadí je a snaží se všemožným způsobem jich získati, jakoby dohoniti chtěli, co v mládí obmeškali — upadají do lakomství.

Bylo by tedy zcela pochybno žádných peněz vůbec dítkám nedávati a nesvěřovati. A aby jejich vůle lépe otužována byla, lepší jsou pro děti peněženky, jež si mohou libovolně otevírati, nežli schránky, kterých otevřítí a do nich nahlédnouti nemohou, v nichž vhozený peníz zmizí *jako když ho do vody hodí* a které nutno potom buď vůbec rozbítí nebo donéstí odemknout spořitelně.

Z Františka je dnes velmi zámožný muž, protože s penězi vyrostl, a peníze rostly a vyrostly s ním, poznal brzy jejich cenu, naučil se je vydělávati, udržeti si je a jimi hospodařiti.

43. Uč dítky dobrosrdečnosti.

Paní Králová, manželka krejčího v menším venkovském městečku, byla žena velice dobrosrdečná. Byla šetrná, ale ráda poskytla almužny chudému, opuštěným dětem dávala šaty a chléb, když někdo vyhořel a nebyl pojištěn, přispěla mu, čím mohla, a vůbec srdce její bylo sídlem lásky, soucitu a dobroty. Proto ji také všichni měli velice rádi.

Dítky dědí po matce vlastnosti dobré i zlé, a děti této dobré ženy přišly na svět s velikým darem — zdědily dobré srdce.

Králová se z toho radovala a vrozené kořínky dobrosrdečnosti v srdcích svých dítek udržovala, vzdělávala a pěstovala z nich

květinu, která se tolik líbí lidem, andělům a Bohu a jejíž plod tolik oblažuje i toho, kdo jej vydává, i toho kdo jej přijímá.

Její dívky učily se dobrosrdečnosti nejen příkladem své matky, ale i výslovným jejím návodem.

Především pečovala o jejich všeobecné vzdělání a zušlechtění srdce, neboť pravé vzdělání k dobrosrdečnosti bezpečně vede. Zušlechtění je vlastně hlavní cíl vzdělanosti, a jenom takové vzdělání pravým vzděláním nazýváti můžeme, které vzdělanosti srdce docílí.

Poněvadž sama k dobrosrdečnosti se klonila a ji tak velice oceňovala, dívky své také výslovně k ní naváděla a je v ní cvičila. Často jim říkala: „Děti, nic tak člověka nekrášlí jako добрota srdce. Krásná je kapka rosny na květu, ale krásnější je slza soucitu v oku lidském. Lépe je dáti nežli bráti. Mějte radost z toho, můžete-li jinému radost způsobiti. Dobrosrdečnost je více než milosrdenství a spravedlnost, neboť milosrdenství vede nás k tomu, abychom pomáhali potřebnému, spravedlnost poroučí dávatí každému, čím jsme mu povinni, ale dobrosrdečnost je stálá náklonnost radosti působiti a prospívati vždycky a každému, ať toho potřebuje nebo ne, ať má na to nárok nebo nemá. Učte se od Pána Ježíše, který chodil od místa k místu „dobře čině“ a od Panny

Marie, která v Káni Galilejské prosila za chudé svatebčany, ač ji o to nikdo nežádal.* Takovými naučeními vzdělávala srdce svých dítek.

Ale i názorně je v dobrosrdečnosti učila.

Když brouček upadl do vody a nemohl se vyhrabati, říkala: »Pomoz mu, chudinkovi!« A dítě tonoucího vytáhlo.

Když vypadla z hnízda mladá vlaštovička, která neuměla ještě litati, pravila k dětem: »Dejte ji zase zpátky do hnízda.*

Když byl mráz a sníh, posílala děti ven, aby ptáčkům nasypaly zrní a drobtů.

Když některé dítě něco od někoho dostalo, říkala: »Dej také ostatním.* A dítě musilo se s bratry a sestrami rozdělit.

Žebrákům dávala almužnu rukama svých dítek, a chudé děti z rukou jejích dětí přijímaly od ní podpory.

Zvláště jemný cit měla v udílení dobrodiní. Vše dávala s láskou a vlností, a malý dar posvěcený laskavostí stával se v jejích rukou darem velikým. Nikdy nikoho nezahanbovala, dobrodiními se nechlubila a jich nevyčítala. A k takovému způsobu naváděla a vychovávala i své dívky.

Z dítek svých vychovala dobrosrdečné lidi, kteří kráčeji ve šlépějích jejích a blažoreči její památce.

44. Uč dívky vděčnosti.

Vlak vjížděl do stanice. Zdvihami jsme se se svých míst, s polic sjímali zavazadla, kladli na lavice, oblékali se a chystali se vystoupiti.

Paní Vsetečková, manželka dámského krejčího z Vídně, jela do svého rodiště navštívit svou starou matku. Ve velké škatuli vezla si s sebou nějaké šaty, v balíku měla nějaké potraviny a dary a kromě toho držela v ruce ještě nějakou mošnu. Inu, však víte, co nosivají ženy škatuli a zavazadel, když cestují.

Vlak se zastavil. Poněvadž jsem byl s paní Vsetečkovou dobře znám, pomohl jsem jí zavazadla z vozu vyndati. A poněvadž nikdo jí naproti nepřišel, sám jsem ničeho nenesl a městečko bylo od nádraží několik minut, nabídl jsem se, že ji pomohu balík domů donést. Po malém zdráhání se nabídku moji přijala.

»To bude mít maminka radost«, navázal jsem cestou řeč.

»Těším se už také na ni nesmírně«, pravila, »vezu jí šaty a nějaké zákusky. Však je to jen malá splátka na veliký dluh...«

»Je to hezké od vás, že jste k ní tak vděčna.«

»Konám jenom to, čemu mne od mládi učila. Od maličkosti mi říkala, že za každé

dobrodiní máme vděčni býti. Říkala, že máme býti vděčni Bohu za všechny milosti a dary, kterých nám uděluje, a lidem za všechna dobrodiní, která nám prokazují. Koupil-li mi otec něco, musila jsem mu z vděčnosti polibiti ruku. Za všechno jsem musela děkovati. Po jídle jsem musila vždy říci »Zaplať Pán Bůh«. Nabádala mne, abych vděčna byla k dědouškovi, babičce, k učitelům, kněžím ano i k panu mistrovi, u něhož jsem se učila krejčovně, když jsem vyšla školu. Často nám dětem říkala: «Děti, vypravuje-li vám někdo něco, pamatujte si to -- zapamatujte si také, jestliže vám někdo něco dobrého prokazuje. Vděčnost je známka ušlechtilého člověka a dobrého vychování.»

A my děti jsme si její napomínání dobře pamatovaly a už z lásky ku své drahé mamince a z touhy učiniti jí radost, byli jsme nejen k ní, ale i ku všem ostatním svým dobrodincům vděчны. Dobře jsme se učily a mravně chovaly, abychom jí způsobili radost a alespoň tou radostí se jí odměnily za její péči o nás. Mohly-li jsme dáti rodičům nějaký dáreček, činily jsme tak a mohly-li jsme je zastati v nějaké práci, neopomenuly jsme toho.

Večer vždycky jsme se za rodiče i modlily.

Čím větší dobrodiní, tím větší zaslouží si vděčnosti — naše maminka prokázala mi

řádnou výchovou dobrodiní nesmírné, jí mám co děkovati, že jsem se vyučila řemeslu a že se mi nyní tak dobře vede, a proto jí také každý měsíc posílám deset korun a každý rok přijíždím ji navštívit. Těším se už, jak se potěší...«

Chvilku jsme ještě o všeličems rozmlouvali a netrvalo dlouho, přišli jsme k domku, v němž ona šťastná stará matka bydlila.

U vchodu předal jsem paní Vsetečkové její zavazadlo a šel jsem dále ku svému domovu. Děkovala mi upřímně za prokázanou laskavost.

Cestou jsem si myslil, že vlastně rodiče prospívají samy sobě, učí-li dítky vděčnosti, neboť, když zestárnou, splácejí jim dítky zase dobrodiní, která jim udělili v jejich mládí. Proto na vypěstění této vlastnosti v duších dětských měli by rodičové zvláštní péči vynaložiti. Vděčnost dítek v stáří je jim nejlepší odměnou za všechny útrapy a nesnáze s výchovou a zaopatřením dítek spojené.

Když jsem přišel domů a nasvačil se, přineslo mi jakési děvčátko několik pomerančů, že prý mi je paní Vsetečková posílá, že jsem ji pomohl nést balík do města.

45. Uč dítky opatrnosti.

Nežli pustíš dítě na moře života, vycvič je v plavbě, aby dovedlo vyhnouti se ne-

bezpečným úskalím, virům a proudům a dovedlo šťastně doplouti k břehům blažené věčnosti — nauč je opatrnosti, neboť sv. Bernard dí, že »opatrnost jest veslo při plavbě života«. Míti ji znamená mítí neocenitelného životního průvodce, a naučiti se jí jest možno právě tak jako učíme se počtům nebo pravopisu.

Dítě má tělo a duši, a proto třeba učití je a zvykati nejen na opatrnost »tělesnou«, ale i »duševní«.

Připomínej mu, že má si uchovati zdraví, že má opatrně zacházeti s ohněm, nelézt na tenký led, nekoupati se v hluboké vodě, nelézt po stromech, nebrati do rukou střelné zbraně a bodajících předmětů, nesbíрати jedovatých hub, nedělati ohňů blízko lidských příbytků nebo lesův, a vůbec pečovati o své zdraví, život, majetek a život a majetek našich bližních.

Uč je dělati vše s rozvahou a nic ukvapeně a nerozvázně.

Vštěpuj mu, aby nevěřilo hned všemu, co slyší nebo čte, nedalo se chytiti na různé lákavé inserty v novinách, nevěřilo hned nabídkám lehkých výdělkův a bylo opatrné v obcování s lidmi. Ať si dá pozor na řeč, nesvěřuje se hned každému se vším a učí se jednati obezřetně!

Kdo se této vlastnosti naučil, je oblíben u lidí, kdo jí nemá, naráží často v obcování

s lidmi a škodí si. Dobře di Písmo, že »písek a sůl a hrudu železa lehčeji jest nésti, nežli člověka neopatrného a pošetilého a bezbožného« (Sir. 22, 18.).

Důležitější než opatrnosti tělesné a pozemské je naučiti dítko opatrnosti nebeské, totiž takové ctnosti, která učí, co má v jednotlivých případech konati, aby jednalo bohumile. Tato ctnost má pro duševní pokrok nesmírnou důležitost. Aristoteles říkal, že bez opatrnosti není ctnosti a beze ctnosti není moudrosti.

Jednou byli u svatého opata Antonína shromážděni mnozí mniši a poustevníci thebajští a rozmlouvali o tom, která ctnost je nejpotřebnější k pokroku a dokonalosti křesťanské. Jeden mysli, že půst a bdělost, druhý opovrhování věcmi vezdejšími, třetí milování samoty, čtvrtý milosrdnost; a tak každá ctnost nalezla svého obhajce co nejpotřebnější ku křesťanské dokonalosti.

Antonín mluvil naposledy řka: »Všecky ctnosti, jež jste jmenovali, jsou záslužné a chvály hodné, ale já z nesčíslných poklesnutí, jichž se mnozí dopustili, přišel jsem k úsudku, že opatrnost je ta ctnost, po které se tážete, neboť opatrnost zachovává všecky ctnosti, řídí je a pomáhá ku všem ostatním ctnostem. Postrádá-li kdo opatrnosti, snadno klesne.«

Proto, milá matičko, dítko své v této
ctnosti cvič. Kdykoliv něco podniká, ať se
radí předem s tebou, otcem, rozumnými
lidmi a s Bohem. Ať nevolí si životní za-
městnání, které nedovoluje neb alespoň ztě-
žuje dokonale sloužiti Bohu, a skutkům,
které spáse duše překážejí, ať se vyhýbá.
Kdykoliv něco podniknouti chce, ať se táže :
»Jaký prospěch z toho bude míti nejen tělo,
ale i duše moje?«

Poučevadž opatrnost je matkou moudrosti
a moudrost je základ štěstí pozemského i
věčného, mají dítky již záhy k opatrnosti
navedeny a čím dále tím více v ní vzdě-
lávány býti.

46. Uč dítky spravedlnosti.

Paní Klimová byla žena spravedlivá a po-
ctivá. Každému nechávala a dávala, co mu
patřilo, nikomu na majetku neškodila a
byla-li povinna někomu něco dáti nebo
službu nějakou prokázati, jistě vše dala a
prokázala.

Největší však její zásluha spočívala v tom,
že i své dítky ku spravedlnosti vychovávala.
Měla tři : desetiletou Ludmilu, osmiletého
Václava a pětiletého Vojtíška. Každé z nich
mělo své hračky a svůj malý majeteček,
na který mělo právo, kterým samostatně

vládlo, který mohlo ostatním dětem sice půjčiti, ale mělo právo jej požadovati zpět.

Nikdo nesměl druhým něco vzítí nebo poškoditi.

Když Václav dostal od kmotřičky jablka, pravila mu matka : »Venoušku, dej Ludmilce a Vojtíškoví, ale oběma stejně!« A Venoušek jistě sestru a bratra spravedlivě podělil. Když dala Ludmilce koláč, řekla jí : »Rozděl jej na tři stejné díly, jeden si nech a druhé dva dej chlapcům.«

Když sama něco mezi děti rozdělovala, dělila spravedlivě, šaty jim řídila se stejnou péčí, stejně je dle zásluhy odměňovala i trestala, nikomu nenadržovala a nikoho neodstrkávala.

Jestliže jim slíbila odměny a zasloužily-li si jí, jistě jim ji dala, pohrozila-li trestem a pohrůžka-li nestačila, jistě dostála slovu a potrestala je.

Právo dětí ctíla a vždy měla na ně náležitý zřetel.

Takovým způsobem budila v nich záhy smysl pro spravedlnost. Současně je učila i rozeznávat, co žádati mohou a co nemohou, na co mají právo a na co ne.

Zvláště jim vštěpovala posvátnou úctu k cizímu majetku. Dětem nedovolovala cizí majetek poškozovati, ničiti nebo brátí. Říkala jim, hlavně když byly už větší, často : »Pán Bůh dal ke každé věci zvláštního hlídače.

Hlídačem svých věcí je si člověk sám, ale hlídačem cizích věcí je přikázání »Nepokradeš! Tohoto hlídače sice nevidíme, ale víme, že jest a že zapisuje vše, co nespravedlivě bereme, a seznam našich nepoctivostí předkládá Bohu, a Bůh ukládá pokuty a tresty. Děti, nikdy nikomu ničeho neberte! Majetek nespravedlivě nabytý nikdy nebyl a nebude požehnaný. Kdo stojí o cizí, přichází o své. S poctivostí nejdál dojdeš. Pamatujte si, co řekl Pán Ježíš: „Dávejte tedy, co jest císařovo, císaři, a co jest Božího, Bohu“ (Mat. 22, 21.). Nikomu nezůstávejte nic dlužni, a kdybyste byly nuceny dluh udělati, zaplatte jej. Kdyby vás někdo vzal do služby a zaplatil vám, pracujte neložené práce svědomitě. Z cizího darů nedávejte a ze svého teprve tehdy, až nebudete mítí samy nikde žádných dluhů nebo závazkův. Buďte sice spravedliví, ale právo své si vždy hajte, neboť člověk má tolik práv, kolik si jich uhájiti dovede.«

Podobná naučení dávala Klímová svým dětem, když dorůstaly, a není divu tedy, že z nich jsou nyní lidé spravedliví a oblibení.

47. Uč dívky statečnosti.

Život lidský je plný překážek, a vychovati člověka dobře pro život znamená vypěstovati

v něm sílu překážky tyto přemáhati. Vypěstovati v mladých srdcích sílu tuto, kterou nazýváme statečností, jest povinností matky.

Proto moudrá matka dívky k statečnosti vychovává. Snaží se vychovati z nich povahy pevné, odhodlané, rázné, samostatné a nikoliv třtiny větrem se klátící a otáčející se tam, kam právě vítr vane.

I když vychovává hrou a loutkami, střeží se vychovati loutky.

Malým dětem nevypravuje nikdy a nedovolí nikomu před nimi vypravovati o strašidlech, poněvadž děti stávají se tím bojácnými, plachými, a povaha jejich se kazí. Učí je nebáti se tmy. Pošetilé jsou matky, které vyhrožují dětem: »Nechod tam, je tam bubák«, nebo »Bubák tě chytí«, nebo »Vyleze na tebe strašidlo«.

Výchova k statečnosti týká se ovšem více duše nežli těla, a právě proto také, ač již od malička nutno jí dbáti, přece hlavně teprve v dospělejších letech dětských třeba ji zdůrazňovati. Proto matka, čím více děti dorůstají, tím k větší statečnosti je nabádá.

Učí je, že žádná překážka nesmí jich odvrátiti od konání dobra a žádný slib nebo naděje na zisk nesmí jich přiměti ku hříchu. Učí je důvěře v Boha, vybízí zachovati mysl klidnou v neštěstích a nezmalomyslněti, povzbuzuje hlásiti se vždy a neohroženě

k církvi a vlasti, a raději všecko ztratiti a vytrpěti nežli ustoupiti od plnění vůle Boží.

Jakým způsobem máš dítky k statečnosti nabádati?

Otevři si, milá matičko, Pismo Svaté a tam najdeš dobrý návod. Vynajdi si v druhé knize Machabejské kapitulu sedmou a přeči si ji. Dočteš se o statečné matce sedmera bratří Machabejských, která napomínala své syny, aby nepodrobovali se hříšnému rozkazu královu a nejedli vepřového masa, poněvadž toho zákon Páně nedovoloval. Syny své jednoho za druhým napomínala, aby muka snášeli trpělivě, a raději smrt podstoupili nežli zhřešili.

Již šest jejích synů před jejíma očima ukrutně usmrceno bylo, a týž osud čekal posledního. Aby slavně dílo dovedeno bylo až do konce, napomínala i tohoto neohrožená matka takto: »Synu můj, smiluj se nade mnou, kteráž jsem tě v životě po devět měsíců nosila a po tři léta ti mléko dávala, a tě krmila, a k tomuto věku přivedla; prosím tě, synu, abys pohleděl na nebe i na zemi, a na všechny věci, kteréž v nich jsou, a poznal, že z ničehož Bůh učinil je, i lidské pokolení; tak se stane, že se nebudeš báti tohoto kata, ale hoden bratří svých, učiněn jsa jich účasten, podstup smrt, abych tě v onom smilování zase s bratřími tvými přijala.« Takovouto řečí povzbuzen i nej-

mladší syn podstoupil mučednickou smrt. •Nejposléze pak po synech konec vzala i matka. •

Velmi dobrou pomůckou vychovávací jsou životopisy svatých, hlavně pak životy svatých mučedníkův. To je velmi prospěšná a výchovná rodinná četba.

Dítka v křesťanské statečnosti vychované a k ní navedené neleká se v životě potom žádných obtíží, ale smýšlí asi tak jak smýšlel sv. Pavel: •Všecko mohu v tom, který mne posiluje. (Fil. 4, 13.).

48. Uč dívky mírnosti.

Dítka od přirozenosti jsou divoké. Řady skotačí, hrají si a běhají. A podobné začátky jako tělo prodělává i duše. Vše, co jest mladé, bývá bujné, a bujnost tuto zkušená ruka má držeti v přiměřených mezích.

Držeti dívky, řídití jejich vlohy a snahy v prospěšných mezích a vychovávatí je k žádoucí mírnosti jest povinností matky.

Není dobře nedopřáti jim volnosti, ale není také dobře popustiti úzdu jejich zvůli.

V letech kypícího mládí, kdy tělo a duše rostou, mohutnosti tělesné i duševní se vyvinují, kdy mladá krev je schopna nejslechetnějších činů právě tak jako i nejhorších, kdy i dobré snahy snadno škodlivými se stávají, poněvadž nezastavily se v žádoucích

mezích, nýbrž překročily do výstřednosti, silná a obezřetná ruka matčina je pro dítky neocenitelným dobrodiním.

Rozumná matka učí je mírnosti v jídle. Dá jim najísti a napítí sdostatek, ale nedovolí jim překračovati míru střidmosti.

I ve hře a zábavách, kterých jim ovšem zplna srdce přeje, učí je zachovávatí mírnost, nedovolí jim hráti si způsobem výstředním a učí je přestati již i tehdy, kdy by si ještě s největší radostí dále hrály. Když hra nejlepší, ustaň.

Větším dítkám nedovolí dlouho se bavit, dlouho tancovati, zpívati a přes míru užívati radovánek.

Hlavní však zřetel obrací již od malička k mírnosti duševní.

Jestliže dítě třeba už ve dvou nebo třech letech zlostně cupe nožkama, vším hází a vše bije, vše chce mít, a dělá-li něco, nedá si v tom brániti, prozrazuje náklonnost k nemírnosti, a takovému má matka zvláštní pozornost věnovati. S dítětem od přirozenosti mírným a poddajným má ovšem práci mnohem snazší.

Velmi těžko, ale přece nikoliv nemožno jest vychovati dítky k tomu, co křesťanská mírnost žádá, totiž naučiti je všecy nedovolené, zvláště všecy smyslné nebo nečisté náklonnosti krotiti a věci dovolených jen mírně užívati. Obtížno je to proto, poněvadž

výchova ta týká se především duše a do duše dítěte ani matka nevidí a neví, co se tam děje. Přece však matka i zde velmi mnoho dobrého zasítí a způsobiti může a to hlavně svým příkladem, dále modlitbou, napomínáním, poučováním a dokonalou náboženskou výchovou. »Zapři sebe sám« (Mat. 16, 24.) — tento rozkaz Kristův více působí než celé knihy učenců světských jednajících o ovládnání sebe.

Uč dívky mírnosti a prospěješ jim dvojnásobně. Předně jim prospěješ tím, že nedopustíš se z nemírnosti žádného činu v mládí, který by je jako olověná koule po celý život tížil, a podruhé naučíš je mírnosti, kterážto vlastnost naučí je rozumně žítí, a životu jejich dodá zvláštní ceny.

49. Škola.

První školou je škola mateřská. Škola tato je všude, kde jsou dívky a matka. Dívky zastupují žáčky, a matka je první jejich učitelkou. Školou je tedy každý dům.

Ale když dívky dospívají k rozumu, posílají je rodiče do zvláštních škol, aby pod vedením učitelovým nabývaly vědomostí, kterých jim rodiče poskytnouti nemohou a které jsou přece pro život neobyčejně potřebny.

Rozumná matka dítko své na školu připravuje. Připravuje cestu škole, škola připravuje cestu životu, život věčnosti Pečuje, aby dítě po škole toužilo a se na ni těšilo, říká: »Ve škole je mnoho dětí, pan učitel jim tam krásně vypravuje, ony ho poslouchají, ukazuje jim obrázky a má hodné děti rád.«

Rádo-li dítě do školy chodit začne, obyčejně rádo chodí i později a zpravidla dobře prospívá, neboť každá práce začatá s chutí a radostí se daří.

Zcela nerozumně jedná matka, jestliže dětem vyhrožuje: »Počkej, až budeš chodit do školy, pan učitel ti dá!« Takové dítě ovšem netěší se na školu a nevidí v ní nic krásného, po čem by mělo toužiti a co by mělo milovati, nýbrž vidí v ní nějakou káznici, kde nějaký zlý muž jen drží rákosku a vyplácí, a před nímž nutno se strachovati. Což divu, že dítě dostává nechut ke škole, ač dosud ani jí nepoznalo!

Nemohu zapomenouti na obrázek, který jsem jednou začátkem školního roku při zápisu dítek spatřil. Jedna pečlivá maminka u dveří školy držela kluka za límec a chtěla ho vtáhnouti dovnitř. Kluk se vzpíral, křičel, plakal a chtěl se jí všemožně vytrhnouti a utéci. Matka byla celá zpocená, rozzlobená a před jinými zahanbená, neboť množství velkých i malých dětí se hned seskupilo

kolem ní, aby na tento roztomilý obrázek se podívaly.

Konečně klučina se ji přece vytrhl a utekl. A měli jste ho viděti, s jakou radostí pádlil k domovu!

Proč jen se té školy tolik obával? Protože maminka mu doma, když jí něco vyvedl, říkala: »Počkej, až budeš choditi do školy, řeknu panu učitelovi, aby tě tam vyplatil!«

Dětky se mají připravovati na školu rozumným poučením a povzbuzením, ale nikoliv výhrůžkami.

Učiti děti před nastoupením školy je zcela zbytečno. Netrap jich slabikářem a ponech jim jejich zlaté mládí nerušené žádnými úlohami. Jsou-li schopny, však ve škole pozadu nezůstanou.

Pamatuj si, že české dítě patří do české školy, a katolické dítě patří do katolické školy.

Když se přiblížil den prvního zápisu, vezmi nového školáčka a doveď ho prvně do školy sama. První cesta do školy je první krok k moudrosti. Když matka vede za ruku děčko do školy, vyvádí je prvně z rodinného hnízdečka a pouští do života.

U zápisu se zeptej, jakých pomůcek, knih nebo sešitů třeba a potřebné ochotně kup. Má-li dítě nějakou vadu tělesnou nebo duševní, udej to při zápisu beze studu a strachu. Rozumný učitel tě za to jen pochválí a zná-li

již předem vady a náklonnosti budoucího žáčka, zařídí dle toho jeho výchovu. Dítě nahluchlé nebo krátkozraké posadí do první lavice, dítě nemocnému snadno omluví jeho nepřítomnost, na dítě těkavé nebo roztržité dá bedlivější pozor.

Dej učiteli výslovné dovolení potrestati dítě, kdyby toho zasloužilo. Dovedný učitel sice obyčejně rákosky nepoužívá, nepotřebuje jí, poněvadž si dovede udržeti kázeň jinak, tělesný trest je ve škole našimi nynějšími školními zákony vůbec zakázán a k jeho zákazu jistě důležité příčiny vedly, ale někdy přece, jak i J. A. Komenský žádal, jako na př. za prolhanost, vzdorovitost a neposlušnost je rákoska účinným a potřebným lékem.

Dítě posílej pilně do školy. Využij co nejvíce dobrodiní, kterého škola poskytuje. Kdo na školu platí, má také právo jí využít. Jestliže dítě místo školy doma pracuje, ztrácí na druhé straně mnohem více než vydělá. Ztráta vzdělání je ztrátou nenahraditelnou.

Nemůže-li dítě pro nemoc do školy, omluv je hned, a není-li to bez obtíží možno, při nejbližší vhodné příležitosti. Zvláště upozorni a oznam, onemocnělo-li na nějakou nemoc nakažlivou.

Mezi rodiči a školou má býti shoda. Rodiče mají podporovati učitele a učitel ro-

diče ve výchově. Jenom tehdy může se zdařiti, podporují-li se a doplňují navzájem. O shodu tu mají pečovati i rodiče i učitelé.

Nerado-li chodí dítě do školy, pátrej po příčině. Prvně se zeptej učitele a poraď se s ním. Pátrej, s jakými dětmi tvé dítě obcuje, a nekazí-li ho špatná společnost. Kup mu všecy pomůcky, které by mu prospěch usnadnily a učení zpříjemnily. Opakuj s ním doma, vyzkoušej je a uč se s ním, aby mu nenaháněl strachu před školou špatný prospěch.

Stále pamatuj, že dítě, i když chodí do školy, není dítětem učitelovým, nýbrž tvým a že tedy o jeho výchovu více musíš dbáti, a pečlivěji se starati než učitel. Chybují matky, které předávajice dítě škoře domnívají se, že s ních už spadáva všecca další starost a péče o jeho vývoj a výchovu. Nespoléhej se jen na školu! Čas od času se zeptej pana učitele, jak se dítě učí a chová, a i školní dítě rozumně sama dále vychovávej.

Přinese-li dítě špatné vysvědčení, vinno jest buďto malé nadání nebo malá píle, nebo nepozornost. Jen nevěř dítěti, když se vymlouvá, že na něm učitel »sedí«! Bez příčiny na něm jistě »nesedí«.

Je-li příčinou špatných známek slabé nadání, neplísni ho, neboť za přirozené vlohy nemůže. Trestu si zaslouží ovšem za špatnou

známku z mravů nebo za špatné známky zaviněné.

Když jsem šel jednou na konci roku ze školy, dva hoši ze sousední vesnice, kteří si nesli špatné známky, vysvědčení na kopci roztrhali a kousky jeho po větru do dalekého světa pouštěli... Jejich rodiče rozhodně za mnoho nestáli, poněvadž by si toho byli jinak jistě hoši nedovolili.

Poněvadž pak na Božím požehnání a na Boží pomoci všechno záleží, modli se za dobrý prospěch svých dětí a uč je modliti se za dar a osvětlení Ducha Svatého.

50. Kostel.

Když se dítě narodí, pečuje matka nejprve o to, aby co nejdříve doneseno bylo do kostela ke křtu.

Brzy potom jde s ním i k úvodu, aby Pánu Bohu poděkovala, že těžkou hodinu šťastně přestála, by obětovala Bohu nejlepší dar, který má, své vlastní dítě a aby si požehnání pro řádnou výchovu jeho vyprosila.

O těchto dvou návštěvách dítě vůbec ani neví, poněvadž rozum jeho dosud spí.

Dokud mladý rozumek jeho se neprobudí, zůstává doma, ale za to matka jeho, může-li, jde vždycky alespoň v neděli a ve svátek do kostela na mši svatou a ji obětuje a do modliteb svých zahrnuje, vždy

nejen sebe, nýbrž i své ditko. A tak i malé ditko prostřednictvím matčiným plní příkázání církevní, že máme každou neděli a svátek celou mši svatou nábožně slyšeti.

Jakmile přichází k rozumu, obrací jeho pečlivá matka zřetel jeho ke kostelu. Asi tak do čtyř let sice dítě do kostela vůbec nebere, aby tam zbytečně jiných z pobožnosti nevyrušovalo, ale po čtvrtém roce tu a tam někdy je s sebou na chvíli do kostela vezme. O Anně, matce Samuelově, praví písmo, že »přivedia jej do domu Hospodinova v Silo. Pachole pak bylo ještě děcko« (I, Král. 1, 24.)

Nenutí ho sice k dlouhé návštěvě, jest opatrná, aby snad na studené dlažbě nenastydlo, ale učí je obracet se k oltáři, nábožně spínati ručky a tiše se chovati. Dítě vidí, že je jinde než doma, vidí obrazy a malby, vidí, že všichni kolem se modlí, slyší varhany, vidí kněze v bohoslužebném rouchu, a to vše na ně blahodárně působí, povznáší jeho ducha a mluví k němu tajemnou řečí o velebnosti Božské . . . Důležité je také, aby si na kostel již od malička zvykalo.

Okolo kostela nemají si děti hráti, křičeti a kamením házet, aby křikem bohoslužby nerušily a oken kostelních nerozbíjely.

Školní dítě má už navštěvovati kostel pravidelně. Proto také obyčejně škola a

kostel bývají vedle sebe, poněvadž k sobě patří. Každá škola, ať jest jakéhokoliv druhu, má kostelem začínati a kostelem končiti. Rozkaz, by žáci chodili do kostela, měl by býti zbytečným, neboť vlastním rozkazem jak pro učitele, tak pro rodiče a žáky je přikázání církevní, které návštěvu kostela předpisuje, a opravdová láska k Bohu a horlivá starost o spásu duší, která nás k časté návštěvě kostelní pobízí!

Paní Klímková nadávala učiteli, že málo děti pobízí do kostela, ale jakmile nastaly prázdniny, ani jednou dětí svých do kostela neposlala, nýbrž nechala jich ve všední i sváteční dny doma se povalovati nebo venku skotačiti. Co si máme o takové »horlivosti«
mysliti? Věru, že by potřebovala, kdyby už nebyla tak příliš velká a stará, nasekati jí rákoskou.

Jiná zase, která sama skoro celý rok do kostela nešla, stěžovala si knězi, že její kluk nechce choditi do kostela a žádala ho, aby ho vyplatil. Matičko, holí se děti do kostela nehoní, nýbrž dobrým příkladem!

A jiná opět, která v kostele tak ráda šeptala, na všechny strany se ohlížela a dopodrobna věděla, jaké má která v kostele šaty, se velice divila, když jí přišla jednou na její dítě stížnost, že je v kostele nepozorná a jiné z pobožnosti vyrušuje . . . Matičko, co dělá kočka, dělává i koťátko,

Děti poučuj, jak se mají v kostele chovati, kup jim modlitební knížky a růženec a řekni jim, že se v kostele mají modliti, že mají jíti až ku předu, nezůstávat mezi dospělými vzadu, nezabíratí starším lidem místa v lavicích, nesedatí po schodech na chor, kostelem volně choditi a nedupatí, Velebnou Svátost oltářní vcházejíce i odcházejíce pokleknutím pozdravovati, na obě kolena klekatí a klečeti vždy zpříma a nikoliv shrbeně, že tam nemají mluvití, ohlížeti se, smátí, jisti, že mají tam vystříhatí se zahálky a plynoucí z ní nudy a že mají choditi do kostela s radostí a z lásky k Pánu Ježíši, který ve Svatostánku s námi přebývá.

Kostel zušlechťuje a vychovává. Celé ovzduší kostelní, obrazy, modlitby, poučení s kazatelný, zpěv a hudba vzdělává a zjemňuje člověka, a už dle zevnějšího jednání a chování se můžeme o člověku usuzovati, chodí-li do kostela čili nic.

Rodiče mají také dítkám opatřiti šaty a obuv, aby do kostela choditi mohly. Pán Bůh sice na šaty nehledí, jako spíše na srdce, a můžeme v jakýchkoli šatech před jeho tvář předstoupiti, ale přece pokud možno máme do kostela choditi v šatech slušných.

Jsou-li děti nemocné, nemají jich rodiče do kostela ani nutiti ani pouštětí.

Také je mají učiti už od mládí přinášeti pro kostel oběti. Svaté ženy, o nichž evangelium vypravuje, že následovaly Ježíše, nešetřily peněz, ale nakoupily vonných mastí a šly pomazat mrtvé Jeho Tělo, aby oběti touto živě naznačily svoji lásku k Němu. Když jde dítě líbat Ježíška v Božím Hrobě, ať jenom položí obětní peníz, ať přispěje nějakým haléřem na kostelní sbírku, na bohoslužebná roucha, na opravu kostela, úpravu oltářů a p. Malý peníz, kterým přispívá, jest penízem výchovným.

Čím jsou dítky větší, tím více mají kostel milovati a tím radostněji navštěvovati.

Dítě milující opravdově kostel, v němž bylo pokřtěno a svatými svátostmi posvěcováno, když odejde do ciziny a přichází do své domoviny na návštěvu, vždycky již se rozplesá a zaraduje, kdykoliv se blíží a již věž „svého“ kostela zdálky prvně uhlídá.

51. Četba dítek.

Vzdělání je pro život velmi potřebno, a hlavním pramenem vzdělání je četba. I ve škole, kde převládá živé slovo učitelovo, důležitou pomůckou je čítanka, katechismus, biblická dějprava a jiné knihy. Jedním z hlavních předmětů ve škole je čtení. Jakmile se dítě naučilo čísti, jsou

mu otevřeny dvěře ku veškeré vzdělanosti, jež v knihách celého světa jest obsažena.

Proto matka především dítěti potřebné knihy školní koupí a je nápomocna, aby se co nejdříve čísti naučilo.

Když dítě dorůstá, četbou jeho vzdělání podporuje, a učí dítě dívat se na četbu nikoliv jen jako na pramen zábavy, ale především jako na pramen poučení. Od pohádek přejíti má dítě brzy ku knihám poučným a vzdělávacím. Četba pouze zábavná nemá významu. Dobrou četbou pro dospělější školní mládež jsou dobré životopisy osob vynikajících a pracovitých, cestopisy, spisy dějepisné a jinak poučné.

Chce-li matka hodně dítěti odměniti, nebo mu radost uděliti nebo je k dalšímu sebevzdělání vésti, přede všemi jinými věcmi koupí mu vždy dobrou poučnou knihu.

Dobrou pomůckou ve výchově dítek jsou i dobré dětské časopisy. Proto matka dítěti takový nějaký dobrý katolický časopis předplatí neb odebíratí dovolí. I ve světských dětských časopisech jsou některá dobrá zrna, ale nezřídka vedle zrn dobrých bývají tam i zárodky plevle. Proto takových časopisů odebíratí matka dítkám nedovoluje a i když je už odebírají, vždy předem je sama přečte, není-li tam nic závadného. Vůbec první pravidlo je: Cokoli čísti mají dítky, má matka přečísti na-

před. Pro dítě nehodí se každý pokrm a nehodí se pro ně každá četba.

Otravnou je pro dívky četba novin, a proto matka dětem novin čísti nedovolí a sama-li je odebírá, nenechá jich ležeti, aby měly děti k nim přístup.

Také jim nedovoluje navštěvovati veřejné čítárny a vypůjčovati si knihy z nějaké »veřejné« nebo »lidové« knihovny. Pro školní dítě jediné je určena školní knihovna a ta úplně dostačí.

Dětem nedovoluj čísti mnoho, neboť někdy i dobro, přeháně-li se, zvrhuje se ve zlo, nedovol jim čísti při špatném nebo nedostatečném světle, jakož i knih s drobným tiskem, aby si nekazily zraku, a nedovoluj jim dívat se do knihy příliš zblízka.

Uč je čísti pomalu, s rozmyslem, raději méně, ale s pochopením a důkladně, nežli mnoho, ale nakvap a povrchně.

Dívky také si mají důležité a pro život potřebné věci z knih vypisovati, aby měly je stále po ruce a tím spíše se jim v paměť vtiskly. Dobrý zápisník je rozšířením paměti.

Dívky mají také čísti účelně a systematicky a nikoliv jen, co se jim právě namane.

Nerozumějí-li něčemu, ať se zeptají.

Čím jsou dívky větší, tím bedlivější pozor má míti jejich matka na jejich četbu. Četba je pramenem požehnání, ale může se snadno

státi i zřídlem zkázy. Proto matka pečuje, aby dítky škole odrostlé četly jenom dobré knihy a časopisy a vystříhaly se četby špatné, která víru a mravnost podkopává. Bohužel tento druhý druh tisku je za naší doby velice rozšířen a má na náboženské lhostejnosti a nevěře a zesurovení dorůstající mládeže lví podíl. Nynější zločinnost mládeže tkví v první řadě ve špatném tisku. Lehkomyslnou bývala mládež vždy, ale zpustlou a zločinnou jako je namnoze nyní, dříve nebývala, protože nebývala kažená špatným, nevěreckým a nemravným tiskem. I zbožná matka, která všechnu péči vynaložila na výchovu svého dítěte, spíná ruce v údivu a pláče nad řečmi a jednáním jeho, když dorostlo. Diví se a nemůže pochopiti, »kde se to v něm vzalo,« ale zapomíná, že v jeho ruku vídala špatnou knihu nebo špatný časopis, nebo že ho vídala choditi do čítárny, kde toho jedu bylo rozvěšeného po zdích a ve skříních leželo celé hromádky. . . Jediná špatná kniha může nadobro zvrátiti dlouholetou práci a dlouholeté úsilí matčino.

Proto, matičko, četbě dítek hlavně dospívajících věnuj neobyčejnou pozornost!

52. Mládež dorůstající.

Školou není ani výchova ani vzdělání dětí ukončeno, ale naopak — je-li výchova malého dítěte uměním velikým, je výchova dítěte školou odrostlého uměním mnohem větším, a to proto, poněvadž vedle pečlivé ruky matčiny, která povahu dítěte tvořila, uplatňují se nyní ještě i činitelé jiní, jako na př. probudivší se smysly dítěte, jeho náklonnosti, jeho okolí, společnost a p.

Proto matka vychovávala-li malé dítě pečlivě, vychovává velké pečlivěji.

Především pečuje, aby se dále vzdělávaly a nezapomínaly, čemu se naučily.

Dále postará se jim o ušlechtilou, náboženskou, mravoučnou, poučnou a vzdělávací četbu a pečuje, aby pravidelně se modlily, do kostela chodily a svaté svátosti přijímaly. Co si máme mysliti o matce, která již dvouleté nebo tříleté dítě do kostela nosí nebo vodí, ale nestará se o to, zda patnáctileté nebo šestnáctileté dítě do kostela navštěvuje? Šťastná matka, která, hledá-li dítě, může jíti hledat je do kostela, jako mohla jíti Panna Maria hledat dvanáctiletého syna do chrámu!

Matka má pečovati, aby její děti zůstaly co nejdéle dětmi. Člověk zůstává dítětem tak dlouho, dokud myslí jako dítě a cítí jako dítě, neboli dokud mysl a srdce jeho

jest dětsky čisto, nevinno a nezkaženo. Mládeži sluší čistota, pokora, povolnost, ústupnost, zdrženlivost, mírnost, a nesluší jí nemravnost, pýcha, domýšlivost, posuzování a odsuzování jiných, hrubost, chlubitost, chvástavost a požívačnost, ku kterýmžto nectnostem ji již vyvinující se tělesné síly a kypící zdraví svádějí.

Dorůstající dívky drží matka pevnou rukou a nenechá jich dělati, co by chtěly. Sleduje bedlivě, co dělají, s kým mluví, co čtou, v jakých spolcích a společnostech se pohybují a jaké jsou jejich zábavy.

Žádoucí je dohled na dívky, jsou-li doma, ale mnohem většího dohledu a bedlivější péče vyžadují, jdou-li z domova, jako na př. na učení, do služby nebo na studie.

Bedlivě si rozmysli napřed a vyzkoumej, komu svěřuješ své dítě! Nesvědomití zaměstnavatelé neb opatrovníci už mnoho dětí zkazili . . . Pečuj, aby se vrátilo domů včas a v cizině zbytečně neprodlévalo. Anna, matka mladého Tobiáše, který do ciziny se odebral, toužila po synu svém a říkala: „Běda, běda mně, synu můj, i proč jsme tě pustili na cestu, světlo očí našich, hůl starosti naší, potěšení života našeho, naděje potomků našich!“ — Na každý den vybíhaje hleděla vůkol, a obcházel po cestách všech, kterýmiž nadála se, že tudy půjde, aby zdaleka uzřela ho, mohlo-li by to býti,

když by se zase vracel (Tob. 10, 4, 7.). Jak toužila tato pečlivá matka po nepřítomném synu! Zajisté s její touhou spojen byl i strach, aby se mu v cizině nic zlého nepříhodovalo.

Zvláště pečuj, aby se ti dospělé dítky nepokazily. Teprve konec korunuje dílo. Vychova zdařila se teprve tehdy, jestliže z dítěte utvořila dokonalého člověka, který je v dobrém upevněn a ničím zviklati se nedá.

Nedopřávej dítěti samostatnosti, nedovede-li jí užívatí a nedopřávej mu svobody, mohla-li by mu býti záhubnou. Vylítne-li ptáče z hnízda dříve než samostatně létati dovede, sežerou je kočky, a pustí-li matka nedospělé dítě do zábav, k muzikám, hrám, do nebezpečných společností a spolků, zkazí se. Jedna dívka, která jako Magdalena zhřešila, ale později jako kajicnice Magdalena pokání činila, říkala: »Já jsem svůj hřích již oplakala a doufám, že mi ho Pán Bůh úplně odpustil, ale mám strach, aby moje maminka netrpěla, že mi tolik svobody poskytl a mne nezkušenou lépe neopatrovala.«

Matka nesmí poskytovatí dětem příležitosti k důvěrnějším stykům s druhým pohlavím, nemá jim býti nápomocnou, aby za zády přísného otce dělaly nepřístojnosti, ale vše nedovolené a hříšné má v zárodku potlačiti, trestati a manželé oznamiti.

Její povinností jest dospívající dítky, hlavně dcery, o věcech pohlavních šetrně a v důvěrnosti poučiti. Vědomí, že je toho zapotřebí, má potlačiti vrozený stud. Vpravdě ctnostný není ten, kdo neví, ale ten, kdo ví a má s dostatek mravní síly se chrániti. Matka má býti dětem nejen vychovatelkou, ale i důvěrnou přítelkyní a upřímnou rádčyní, a děti mají míti k ní důvěru a se vším se jí mají svěřiti. Její rozumné mateřské poučení může zabrániti mnohému zlu a škodě na zdraví dítek i škodě na budoucím potomstvu.

Někdy se u dospívajících dítek hlavně dívek stává, že jsou nedůtklivé, zamyšlené, hledí rády do prázdna, jsou smutné a k pláči náchylné. Lékem proti takovému zvláštnímu duševnímu stavu je vhodné zaměstnání vhodná zábava, práce a modlitba.

Matka, má-li dceru a chce-li, aby se vdala, vychovává ji nejen účelně, pečuje, aby si udržela dobrou pověst, ale i sama o dobré jméno a oblibu u lidí pečuje, neboť ucházeči zpravidla považují dceru za takovou, jakou je matka. I Písmo dí: »Každý, kdo mluví obecné přísloví, říká: Jako matka, tak i dcera její« (Ez. 16, 44.).

Z lásky k dětem buď tedy hodnou a spouštědanou !

53. Budoucnost dítek.

„Malé děti, malá starost,
hrubé děti, hrubá starost.“

(J. A. Komenský.)

Když se narodil sv. Jan, syn Zachariáše a Alžběty, a když při jeho narození stal se zázrak, ptali se všichni přítomní v údivu: »Čím medle bude toto dítě?« (Luk. 1, 66.).

Podobnou otázku nosí matka v srdci svém a mnohdy ještě dříve než dítě přijde na svět ve starostech se ptá: »Čím bude?« A kdykoliv se na rostoucí dítě podívá, každý pohled znova jí klade otázku: »Co z něho bude?«

Čím je dítě větší, tím důrazněji hlásí se tato otázka a chce být zodpověděna.

Dospívající dívky mají si zvoliti stav neboli životní zaměstnání, a matka má jim býti v tomto velmi důležitém rozhodnutí nápomocna. Dívky jsou sice jejími dětmi, ale přece dělají s nimi, co by chtěla, a naložiti s nimi, jak by chtěla, k tomu nemá práva. Nemá za malé dívky dělají slib, neboť podstatou slibu je vlastní dobrovolné rozhodnutí člověka, a nemá jich nutiti ku stavu nebo zaměstnání, které by se jim přičilo a v němž by šťastny býti nemohly. Dívky mají si stav svůj zvoliti dobrovolně samy, a matka může jim jenom raditi nebo volbu jim usnadniti. Hříšně jednají rodiče, nutí-li dívky k něja-

kému zaměstnání hříšnému nebo domnívají-li se, že mají právo i nad dospělými dětmi vládnouti dle libosti nebo je snad vykořisťovati ve svůj prospěch.

Vdova Smerdová byla sice ještě dosti mladá, ale leností sotva chodila. Když její syn, na jehož výchovu dostávala od obce podporu, vychodil školu, dala ho ke kupci do města na učení. Jediné její štěstí bylo, že synáček byl o něco lepší než maminka. Byl příčinnivý, úslužný, poslušný a šetrný. Učil se na tři léta, aby nemusil nic platit, a když se vyučil, zůstal u svého pána ještě nějaký čas jako příručí a začal si ukládati peníze. Ale jakmile se to dověděla matka, posílala mu stále dopisy, v nichž prosila o podporu. Tu a tam jí něco posílal, ale když jí to nedostačovalo, přijížděla za ním, aby prosila ho osobně. Těchto návštěv se vždy nesmírně bál. Styděl se za matku, neboť přijížděla špinavá a mnohdy se za jeho peníze hned ve městě opila. Raději vždy hned jí něco dal a k nejbližšímu vlaku na nádraží doprovodil.

Konečně chtěje se vyhnouti dalším nemilým návštěvám ujel do Ameriky. Dostal dobré místo v obrovském obchodním domě v Chikagu. Ve psaních, které posílal svému pánovi do staré vlasti, zprvu velice si liboval. Až jednou asi za rok přišla stručná zpráva od něho: „Ach, moje štěstí se zhatilo —

moje neštěstí za mnou přijelo.« A od té doby už nepíše... Ubohé dítě, které musí svou matku nazvat »svým neštěstím!...«

Rodiče pečující o blaho svých dětí mají býti prosti všech zisťných úmyslův a veškerého sobectví.

Někteří rodiče zase chybuji, že chtějí mítí ze svých dětí jen »pány«. Vždycky je chvalitebna jejich snaha zajistiti dětem vyšší společenské postavení, ale každý se má natahovati jenom tak daleko, kam až dosáhne jeho příkrývka.

Rolník Pliček dal syna na studie, ač měl četnou rodinu a statek zadlužený. »Však on, až bude pánem, potom ostatním dětem pomůže«, říkával sebevědomě.

Syn studoval, rodiče se dlužili dále, na druhé děti nezbývalo věna. Nyní byli by rádi vzali syna zpět, ale už bylo pozdě.

S bídou syn dostudoval profesuru, potom nějaký rok sloužil bezplatně, potom se oženil, a příjem jeho jen tak zrovna vystačoval na domácnost. A když chtěl něco poslati »domů«, nedovolila mu žena.

Statek utonul v dluhích, a ostatní dítky rozběhly se po službách do světa... Naříkají na rodiče a na bratra.

Na studie dej hochu jen tehdy, máš-li dostatek peněz, je-li nadaný, tělesně i duševně zdravý a má-li k učení chuť.

Když hraběnka Františka ze Sionnazů vypravovala svého syna Františka, potomního velikého světce sv. Františka Sál. na studie, vyvedla ho na výšinu, odkudž bylo viděti věž chrámu, ve kterém byl pokřtěn, a pravila mu : »Křest, který jsi tam obdržel, pokládej vždy za největší slávu svoji. Oči matky tvé nebudou již moci nad tebou bděti ; na tobě samém bude nyní záležeti, aby símě, jež jsem ti vštípila do srdce, přinášelo ovoce ctnosti. Nezapomínej, že bázeň Boží jest počátkem moudrosti. Varuj se lidí zahalčivých, neboť řeči jejich zabíjejí duši. Budeš-li při učení pocítovati jakousi suchopárnost, pospěš do chrámu a tam u oltáře hled obcerstviti srdce své ; tam jistě nalezneš útěchy. Stavem svým a nadějí, již v tebe skládáme, nikdy se nedej pohnouti k pýše ; v očích Ježíše Krista nebudeš ničím, nebudou-li tě zdobiti křesťanské ctnosti ; vše ostatní jest pouhým stínem...«

Jak výborné to naučení matky pro syna odcházejícího na studie !

Někteří rodičové pozorující na stavu kněžském jenom jeho světlé stránky a stinných nevidíce nutí svého syna do semináře. Jednání jejich je nerozumno a zavržitelno. Ať se radují a v srdci plesají, rozhodnul-li se syn sám pro stav tak obtížný, zodpovědný a záslužný, ale ať ho k němu nenutí ! Hlavněž nemají ani dcer nutiti do kláštera. V oby-

čejném životě může člověk právě tak svatým a bohumilým býti jako v klášteře, a církev svatá ctí svaté a světice ze všech stavů — svatá Zita byla služkou, svatá Genovefa pastýřkou a Panna Maria, Královna svatých, měla jednoduchý příbytek svůj v Nazaretě, a když Spasitel se měl naroditi, i ten musila opustiti.

Lidé studování zpravidla chodí slušně oblečení, a někteří z nich docilují vynikajícího postavení.

Poněvadž mnozí rodičové touží, aby se jejich dítkám dařilo lépe než jim samým, mohou-li jenom trochu, dávají své děti na studie. Následek toho je, že studovaných lidí je nadbytek, že nemohou všichni dostati míst, a že povstal jakýsi nový druh lidí »studovaný proletariát«. Tento druh lidí vlasti neprospívá, ale spíše škodí.

Lidé studování vždycky přijímají místa jako různí »úředníci« a »zřizenci«, tedy vždycky jako lidé, kteří pracují pro jiného a kteří jiného také poslouchati musí.

Naši lidé lépe by udělali, kdyby větší pozornost věnovali zaměstnáním samostatným, která jsou také výnosná a výhodná, kdyby se více věnovali rolnictví, řemeslům, průmyslu a obchodu, neboť by tím docílili větší samostatnosti, zámožnosti ano i vážnosti.

Rozumná matka proto také dívky rozumně

poučuje a byť byly nadané, na studie jich nenutí.

Pečlivá matka stará se o budoucí blaho a štěstí svých dětí všemožně. V mládí je pečlivě vychovává, radí jim, hmotně pomáhá, učí je chléb si vydělávati, dbá, aby byly schopny samostatnou domácnost si založiti a řídití, a hlavně se přičiňuje, aby v dobrém, v němž život začaly, dále také setrvaly a pokračovaly touž cestou, kterou je od mládí jako za ruku držíc vedla...

54. Zaopatření dětí.

Hlavní starostí matky jest, aby zaopatřila své **dětky**. Každá pečlivá matka se o to všemožně **přičiňuje**, a podaří-li se jí to, domnívá se, že se jí zdařil **pozemský úkol**.

Zaopatřiti dítky znamená **tak** je vychovati a do takového **postavení** je přivést, aby se samy živiti mohly, a aby zase mohly v budoucnosti své **dětky zaopatřiti**.

Aby rodiče mohli **dětky zaopatřiti**, sami pilně pracují a šetří, aby jim mohli dáti věno. Poskytnouti dětem nějakou hmotnou pomoc do začátku a zařízení jejich nové živnosti je **povinností** rodičův. Nestačí jenom **dětky uvést na svět**, ale třeba jest i také se o ně **postarati**, aby ve světě živý býti mohly.

Mají jim vštípití vědomosti a znalosti budoucího jejich povolání a práci. s ním spo-

jených a naučiti je pracovati a šetřiti. Každé zaměstnání vyžaduje předběžného vzdělání.

I kdyby dítky byly tak zámožny, že by si svůj chléb nemusely těžce vydělávati, přece mají uměti pracovati a živnosti rozuměti. Kdo umí pracovati, může také rozumně poroučeti. A konečně každé rozumné řízení živnosti už je také práci.

Bohatství je věc velmi nestálá a roztřeše se často neočekávaným nárazem. I bohatý člověk má uměti pracovati, aby v případě ztráty svého majetku dovedl se živiti. Není snad vůbec trudnějšího života nad život boháče, který o jmění přišel a pracovati neumí.

Rodiče mají všechny dítky věnem podělití spravedlivě. Působí nenávist k rodičům a vzbuzuje závist k ostatním dítkám, jestliže některé dostane velké věno, jiné malé. Jestliže studie jednoho syna pohltily značně peněz, netřeba mu již dávat, když dostudoval, jestliže na statku vázne výměnek, bylo by přílišné jeho zatížení, kdyby byla naň vložena ještě velká výplata, a dostal-li někdo dobře zavedený obchod, nepotřebuje již peněz.

Nejhlavnější věno dítek je dobrá výchova. Mnozí rodiče chybuji tím, že pro dítky věno všemožně shánějí, ale výchovu jejich zanedbávají. Mnohá matka pečuje, aby prodala mnoho drůbeže, vajec, mléka a másla, aby hodně peněz pro děti našetřila, ale jak rostou nebo co dělají dítky, o to se

málo stará. My Čechové právě tím mnoho chybujeme, že nevychováváme dobře své mládeže. Umíme pracovati, jsme nadaní, umíme nashromáždit majetek, ale předáme-li ho dítkám, neumějí jím vládnouti, jej spravovati a dále rozmnožovati, ale lehkomyslně jej rozhází. Nespravují ho dobře, poněvadž k tomu nebyly vychovány. Proto je velmi důležité dětem nejen věno dáti, ale i vychovati je tak, aby s věnem tím účelně hospodařily a je rozmnožovaly.

Někteří rodiče zase chybují tím, že některá zaměstnání považují za méně čestná. Hezký kabát a zvučný titul se jim více líbí než pracovní oblek a zaměstnání všední. Dceru dají raději úředníčkovi se skrovným platem nežli zručnému živnostníku s výnosným závodem. »Je pod pensi« a »Má své jisté« — to bývá nejhlavnější důvod takových rozhodnutí.

V okresním městě byl domkář, jenž měl více dětí. Jeden z nich vystudoval nějakou třídu a stal se pisařem u soudu. Rodiče i on měli z toho velikou radost, že je na »lehčím chlebě«. Druhý syn se vyučil kovářem a najal si ve městě kovárnu. První chodil si po městě jako pán, šaty měl pěkné a ruce hebké, ale druhý byl umouněný jako kominík, měl koženou zástěru a ruce plné mozolů. Ale kéž bychom mohli nahlédnouti do jejich truhlic. První, protože je »na leh-

čím«, má vymetenou a čistou jako sklo, ale druhý, který těžce pracuje, má tam už několik spořitelních knížek... Není všecko zlato, co se třpytí...

K vůli zaopatření dítek podniknou rodiče mnoho, ano někdy zabíhají až příliš daleko. Poslyšte a řekněte mi, jak se vám líbí tento rozhovor: »Mařenko, jen si ho vezmi, má peníze a budeš do smrti zaopatřena.«

»Ale když je už plešatý, a i ty vlasy, které má, jsou už šedivé.«

»Co na tom? Kdyby umřel, budeš brát pensi.«

»Ne a ne! Toho dědka si za žádnou cenu nevezmu!«

Ano někdy dokonce se i stává, že rodiče k vůli zaopatření dítky své i ku hříšným věcem navádějí. Tací krásného jména rodičův ani nezasluhují.

Zaopatří dítky, ale zaopatří je poctivě a v počestnosti!

55. Známosti dítek.

Známost hochů s dívkou je přípravou na sňatek, a poněvadž sňatek uzavírají teprve lidé dospělí, nemají rodiče nedospělým dětem žádných známostí trpěti.

V letech bujného mládí je výchova nejobtížnější, a dítky jsou v těchto letech poddajnými jen tehdy, jestliže v dřívějších do-

bách byly v bázni Boží a kázni vychovány. Jestliže rodiče opomenuli je z mládí dobře vychovati, v letech dospělejších už sotva s nimi co zmohou, a nezbyvá jim obyčejně už nic jiného, než jen dívati se s pláčem a bolestí na jejich výstřednosti a rozmařilosti, které se velmi často v přestupcích šestého přikázání Božího soustřeďují.

Dítě od mládí dobře vychované je poddajné, poslušné, dá si říci, dá se vésti, a už z lásky k milovaným rodičům se výstředností varuje, aby jich nezarmoutilo. Pracuje a šetří, aby napřed než uzavřítí může sňatek, položilo pevné základy ku blahu a spokojenosti budoucí rodiny.

Když se blíží doba úplné dospělosti tělesné i duševní, rodiče, byť i třeba dítě ještě potřebovali, aby jim pracovalo, nebrání mu v počestnosti navázati styky, které by ku sňatku vésti mohly. Ano nejen nebrání, ale i vhodnou radou a pomocí svých zkušeností a znalostí lidí mu ještě pomohou hledati a voliti.

Známost nemá trvati příliš dlouho, a proto není dovoleno navazovati k ní styky brzy.

Ačkoliv dívka má býti o něco mladší než ženich, přece rozdíl ve věku nemá býti příliš křiklavý.

Nemá býti velký rozdíl ani v rodu, ani ve vzdělání, ani v majetku, neboť ptáci stej-

ného při nejraději k sobě tihnou a nejlépe se spolu srovnávají.

Známosti nemají býti navazovány mezi příbuznými. Církev svatá to zakazuje a k zákazu tomu ji přiměly zajisté velmi důležité příčiny, na př. příčiny zdravotní, by se předešlo mnohým chorobám, i sociální, by se nehromadil majetek, a aby láska tím větší rodiče poutala. Někdy u vzdálenějších příbuzných uděluje na výslovnou žádost dispens, ale u zcela blízkých příbuzných dispense vůbec ani nedává.

Rodiče nemají nutiti dítek ku známostem a sňatkům s osobami, kterých nemají rády.

Známost má býti zachována v naprosté počestnosti. Je-li i jistota, že se vezmou, nesmějí přece proti mravnosti hřešiti.

Poněvadž nejlepší ochranou mravnosti dítek je víra a stálá myšlenka na všudy-přítomnost Boží, mají rodiče dítkám pevné základy víry vštípit a ve víře je i v pozdějším věku udržovati. Dívka ze spořádané katolické rodiny měla známost s mladým »pokrokovým«¹ pánem, který byl by ji rád ku zlému naklonil, ale úsilí jeho bylo bezvýsledno — mluvila s ním a jednala stále jen v uctivé vzdálenosti. Až konečně jal se ji půjčovati knihy, schválně vybíral nevěrecké a nemravné a tak ji jimi zpracoval, že pozbyla víry a brzy i studu a mravnosti.

Poněvadž zdraví těla i duše je základ manželského štěstí, nemá v manželství vstoupovati, kdo není dostatečně zdrav, a rodiče jsou povinni na nemoci svých dětí, neduhy, nebo na vady, které by mohly v budoucnosti způsobiti nelibost, ošklivost neb odpor, druhou stranu předem upozorniti.

Poněvadž základem domácí spokojenosti je víra, nemají rodiče dítě svému svolovati ku známostem s osobami ve víře lhostejnými, víře nepřátelskými, nevěrci a jinověrci.

Farář Kneipp vypravuje, že k němu přišli na faru snoubenci na katechismus. Nevěsta uměla, ženich ne. Farář pravil: »Ženich se musí napřed naučiti katechismu. Přijďte za měsíc opět, dříve nebude žádné svatby.« Smutni odešli. Solva však uplynul týden, byli tu snoubenci opět. »Neřekl jsem vám, že máte přijíti až za měsíc?« tázal se farář Kneipp, poznav nevěstu. »Ale prosím, pane faráři, tento není můj dřívější ženich, toho ani já ani maminka nechtěla, protože ne-uměl katechismu. Ale tento katechismus dobře zná.«

Některá matka opravdově svého syna milující, vidí-li, že tento má známost s některou dívkou, z přílišné úzkosti o něj známosti jeho nepřeje, a jakoby se bála, že syn dosavadní lásku k ní buď rozdělí nebo na jinou přenese, žárlí na jeho nevěstu.

Někdy zase se stává, že matka duševně těsněji se přimkne k dospělé dceři nežli k svému muži a že z obavy před budoucí svojí opuštěností nechce jí z domu pustiti.

Ani jedno ani druhé není správné.

Pro životní štěstí svých dítek přinese pečlivá matka každou oběť, ano i oběť svého vlastního srdce...

56. Nezdárné dítky.

Nerad píši tento článek, ale pro úplnost knihy je ho třeba. Je to bolestná kapitola, ale nemožno se jí vyhnouti.

Nezdárnými stávají se dítky dvojím způsobem — špatnou výchovou a nákazou světa. U malých mluvíme obyčejně jen o rozpuštělosti, a mluvíme-li o dítkách nezdárných, míváme na zřeteli pravidelně už děti dorostlé. Malí jedí chléb, velcí srdce.

Dítky, jak byly od malička vychovány, takovými obyčejně se stávají a zůstávají i nadále. Dobře vychované dítě i kdyby se někdy nějaké lehkomyšlnosti dopustilo, vrací se obyčejně vždy zase do starých dobrých kolejí. A proto matka se slovem »nezdárný« nebo »nezdárná« velice šetří.

Hůře je, jestliže nebyly dobře vychovány od malička — z mladého nešlechtěného plánte vyroste divoký strom. To je zcela přirozeno, a jestliže špatně vychované děti trápí

rodiče, hřeši a zlotřilosti páší, pokračují jen v tom, co konaly dříve, ovšem že nyní v rozmnoženém vydání... Jestliže rodiče nevychovali dobře svých dětí v mládí, později už nikterak nedohoní, co dříve zameškali, a nezbyvá jim nic jiného, než trpělivě nésti pokání za svůj hřích.

Ale někdy se také stává, že dítě dobře vychované se pokazí. Přejde do špatné společnosti, mezi zlé lidi, čte špatné noviny, vstoupí do protináboženského spolku, této v němžší zkáze ještě vydatně napomáhají probouzející se vnitřní vášně, a dílo zkázy je dokonáno. Mladý člověk přestává se modlit, do kostela choditi, věřiti a se zpovídati. Mladý »pán« nese hlavu vzhůru, vše dosavadní je mu špatné, přežité, zpátečnické, pije, kouří, v karty hraje, baví se, hýří, nemravnosti páše, a mladá »slečna« pálí si vlasy, kupuje nové šaty, tancuje a užívá světa.

Co má matka dělati, je-li tak nešťastna, že má nezdárné dítě?

Poslyš, matičko, posad se chvílenku, předvedu ti krásný vzor:

V severní Africe ve městě Tagastě žila ve čtvrtém století zbožná manželka Patriciova Monika. Byla ctnostná, dobře vychovala syna Augustina, ale po smrti otcově vrhl se synáček do víru života — hýřil a páchal nemravnosti. Matka ho napomínala, kárala

prosila, ale syn klesal mravně čím dále hlouběji. V devatenáctém roce ztratil úplně víru.

Ale matka neztrácela důvěry a modlila se za obrácení jeho tím vroucněji a úpěnlivěji. Když prosila biskupa, aby s Augustinem vážně promluvil, řekl jí tento: »Odejdi ode mne a utiš se; není možno, aby navždy ztracen byl syn takových slzí mateřských.« I vrhla se Monika před obrazem Ukřižovaného na kolena a modlila se: »Otče na nebesích, pohleď na zármutek můj! Syn, jež jsi mi dal, je ztracen, jest mrtev tobě i mně. Kdyby byl bez hříchu zemřel, měla bych pokoj a byla bych potěšena, on však žije v nepravostech. Spasiteli, jenž řekl jsi k mrtvému synu vdovy Naimské: Mládenče, vstaň, rci slovo to mému Augustinovi a učíš, aby z hrobu bludův a hříchů svých povstal. Pohleď na slzy moje a smiluj se nade mnou!«

Dlouhá léta modlila se za zbloudilého syna, až konečně modlitbami zmohla jeho obrácení. Když syn její odejel do Říma a odtud do Milána, odjela za ním, a viděla na vlastní oči v neskonale radosti, že její syn r. 387 přijal křest, úplně se obrátil, dokonale polepšil, začal nadmíru bohabojný život, stal se biskupem, nejhlavnějším církevním spisovatelem, učitelem církevním a světcem. Šťastná Monika trávila potom po jeho boku nejšťastnější dny života svého a posluhovala mu jako dcera otci.

Není-liž tato svatá žena dobrým vzorem pro matky, které mají nezdárné dítky?

Mateřské srdce je ze zlata, nezatvrdí se ani nad nezdárným dítětem nikdy, není schopno nenávisti, ale miluje i dítě po-bloudilé. I zbloudilé dítě musí býti pře-svědčeno, že kdykoliv může se zase na ma-teřské srdce vrátiti a že bude přijato.

V povídce »Eva« líčí Julius Zeyer skon-pramáti lidstva. Sedíc u hrobu Adamova očekávala jen zprávu o svém synu Kainovi, ježž sice zavrhla, ale na kterého přece jen s láskou myslila... A skonala teprve tehdy, když se dověděla, že Kain zemřel zasažen střelou do čela právě tam, kde míval své znamení...

Mateřské srdce miluje i syna vedeného na popravu.

57. Nemoc.

Po nebi domácího štěstí přebíhají různé mraky a mráčky. Jedním takovým mrakem jest n e m o c.

Tohoto nemilého hosta, jehož kdosi nazval »služkou smrti«, nutno přijmouti v tr-pělivosti.

Když někdo z domácích vážně onemocní, postarej se především o lékařskou pomoc. Pečlivé hospodyňky Maria a Marta, když se jejich bratr Lazar roznemohl, poslali pro

lékaře s prosbou, aby ho přišel navštívit. Ovšem takoví lékaři, jako byl Pán Ježíš, jenž i mrtvého Lazara vzkřísil, nejsou nyní už na světě, ale přece mnozí lékaři dovedou poskytnouti proti mnohým nemocem vhodného léku.

Různé léky »babské« mnohdy spíše škodí než prospívají.

Také týž lék nehodí se pro všechny nemoci a pro různé lidi. Lék, který jednomu pomohl, uškodil by snad druhému. Co kováři pomohlo, krejčího zabilo. Také jest nutno národu lékařova přesně dbáti.

Je-li nemoc nebezpečna, nutno zavolat i kněze. Nemoc je vždycky vážnou upomínkou na smrt a smrt je začátek věčnosti...

Kdybys sama byla nemocna, buď trpělivá. Neplač a nenaříkej, abys těm, kteří tě milují, nepřidělávala bolestí. Nebuď mrzuta a nespokojena, nýbrž klidna. Křikem a hlasitým vzdycháním dosud nikdo nemoci nezahnal. Nerozumno je od toho, jenž sám trpí, trápit-li a sužuje ještě své okolí.

Je-li nemocen muž nebo dítko nebo někdo jiný z tvých domácích, posluž mu ochotně a laskavě. Obětavost ženy je prvním lékem pro všechny domácí a pro všechny nemoci.

Pečuj o vhodnou výživu, ale nenuť nemocného do jídla, jísti-li nemůže.

Buď sdílná, pobav nemocného vhodným vypravováním, ale neunnavuj ho stálým ho-

vorem. Touží-li po klidu, dopřej mu ho. Potřebuje-li obsluhy, posluž mu.

Když Pán Ježíš šel za parného jarního rána od domu Pilátova cestou křížovou na Kalvárii, viděla ho zámožná paní Veronika, a byvši soucitem naplněna podala mu bílou potní roušku, aby si utřel zkrvavený, upříšený a upocený obličej. A Kristus přijal ji vděčně, utřel se a vrátil ji šťastné majitelce s vytisknutým svým svatým obličejem. Veronika našla Krista — dobrým skutkem nacházíme Ho vždycky...

Slavným lidem stavějí pomníky a často vpisují do nich i jejich zásluhy. A této slavné ženě vystavěno už bylo pomníků na tisíce — šesté zastavení každé křížové cesty jest jejím velkolepým pomníkem, a nápis na něm »Veronika podává Pánu Ježíši roucho« hlásá zásluhy této veliké ženy. Netrvá její památka proto, že měla v Jeruzalémě dům a že byla zámožna, ale proto, že byla soucitna.

Milá matičko! Jak často v úzkém kruhu své rodiny máš příležitost státi se Veronikou! Jenom si nic neošklivuj; umej, osuš a dej čisté prádlo!

Ačkoli návštěva a ošetřování nemocných je skutkem tělesného milosrdenství a ačkoliv ti radím hlavně chudé a opuštěné nemocné navštěvovati, jim posluhovati, pomáhati a tak hojně zásluh pro nebe si získávati, přece nemohu opomenouti tě varovati před ná-

vštěvou nemocných, kteří nemocí nakažlivou stížení jsou. Je to tvrdé a skoro i málo křesťanské, ale je to nutné, aby nakažlivá nemoc se omezila a dále nešířila. Milosrdná sestra, která vše opustila, rodinné svazky přetrhla a ošetřování nemocných se věnovala, může klidně i k takovým nemocným jíti a je ošetřovati, ale matka, majíc na mysli zdraví svých dětí, střeží se zanést nakažlivou nemoc do své rodiny.

Přišla-li nemoc do rodiny a odešla-li zase bez následků, poděkuj za to Pánu Bohu, vyžádala-li si však nějakou oběť, rei : • Hospodin dal, Hospodin vzal : jakž se Hospodinu líbilo, tak se stalo : buď jméno Hospodinovo požehnáno • (Job 1, 21.).

58. Smrt.

Smrt v rodině je vždycky bolestna. Rodina tvoří celek, a když se od tohoto celku některý člen odděluje, rmoutí se ostatní. Odchází-li otec do světa, jde-li syn na učení, vdává-li se dcera, i takové každé loučení působí bolest, ale nejhorším loučením jest a největší bolest celé rodině způsobí, zavolá-li některého člena smrt. Taková rána zaseje do srdcí pozůstalých trpké símě žalu.

Umírají-li rodiče, truchlí dítky, umírají-li dítky, truchlí rodiče.

Milá matko! Život tvůj má býti stálou přípravou na smrt. Žij ctnostně a plň vždy věrně všechny povinnosti ženy a matky. Chtěla bys, abys v hodině smrti byla dokonalou a mohla obohacena jsouc zásluhami a ovocem života vstoupiti přes práh ráje, a proto na smrt pamatuj v životě a žij každý den tak, jako bys zítra měla umřít. Sv. Tomáš Kemp. dí: »Jak šťasten je ten a moudrý, kdo v životě takovým býti se snaží, jakým chce, aby při smrti byl shledán.«

Největší bolest a starost umírající matce působí obyčejně myšlenka: »Co se stane s dětmi?« Uklidni se! Jestliže jsi je dobře vychovala a upřímně se jim věnovala, úkol svůj jsi vyplnila a jiného už Pán Bůh na tobě nežádá. Bůh sám už se o ně postará. »Zda-li není život více než-li pokrm, a tělo více než oděv? Pohleďte na ptactvo nebeské, že neseje ani nežne, ani neshromažďuje do stodol, a Otec váš nebeský živí je.« (Mat. 6, 25—26.)

Když umírala Emmelie, matka deseti dětí, z nichž tři, Basila, Řehoře a Makrinu vřadila církve do počtu svatých, seděla jí u hlav Makrina a u nohou nejmladší syn Petr. Emmelie vzala jejich ruce do svých a pravila: »Pane, Tobě obětuji zde mého života prvotiny (Makrinu) a mého života desátek (Petra). Tobě náleží právem. Na tyto oba sešli své posvěcení.«

Bolestno jest pro dobrou manželku, umírá-li její manžel, neboť umírá hlava rodiny, živitel a společník, s nímž sdílela radost. Bolest od té doby, kdy mu u oltáře před Bohem podala ruku. I takovouto ránu snáší s myslí klidnou a statečnou.

Jestliže si smrt vyžádá za oběť některé dítě, ani tehdy neztrácí mysl. Pro matku je bolestná chvíle, i když dítě přichází na svět i když odchází se světa. Jestliže jsi šťastně přetrpěla chvíli první, nezoufej ani při druhé. Kdyby zármutek tvé srdce příliš svíral, vzpomínej na Bolestnou matku, která měla jediné dítě a to jí katané na kříž přibíli... Pod křížem stála plná žele, ale i plná odevzdanosti do vůle Boží. Od této matky uč se statečností!

Svaté Františke Římské zjevil se mrtvý synáček Evangelista a zanechal jí za průvodčího anděla, jenž s ním přišel. Takovým andělem jest matce osiřelé mysl křesťansky statečná.

Dle litevské legendy, když dítě zemře, duše jeho vzata je do nebeské zahrady, kde Panna Maria dítěta hlídá. Dítka rády by si utrhly květy, ale nesmějí. Jen tenkrát mohou si utrhnouti, když matka jejich na zemi vykoná dobrý skutek. Čím více matka skutky dobré koná, tím více může dítě její kvítky trhati a vázati v kytici. Když matka pak zemře, očekává duši její miláček, na uví-

tání podá jí kytici, již pro ni vil ze skutků dobrých, jež na zemi vykonala. Každý dobrý čin matky jest novou ratolestí dítek v zahradě Boží.

Když někdo z tvých milých zemře, dej mu vystrojiti jednoduchý, ale slušný křesťanský pohřeb, dej upravití hrob a zasad' naň nějaké květiny, které by tam rostly jako naděje budoucího vzkříšení a shledání.

Některé nábožné ženy po smrti Páně šly ke hrobu a nesly vounou mast, navštěvují ty občas hroby svých milých a obětují tam vonné masti svých modliteb.

59. Vdovství.

V Hindustaně, zemře-li muž, do ohně, který spaluje jeho tělo, vrhnouti se musí i jeho žena, neboť tak káže zákon.

Křesťanství jest mnohem milosrdnější a takovéto oběti od ženy nežádá.

Ovšem někdy třeba bylo by pro ni vysvobozením, kdyby mohla odejítí od svízelných, nesnází a trampot, které ji po smrti mužově očekávají, ale z lásky k dětem nesmí si žádati umřítí, nýbrž žítí.

Když zemře otec, přecházejí s něho jeho povinnosti na ni, tíže jejího břemene je dvojnásobná, starost mnohem větší, a statečnější má býti i její mysl, větší duchapři-

tomnost a rozvaha. Vdovství je doba těžké zkoušky.

Sám jsem se nemohl jednou zdržeti slz, když se vdova po pohřbu vrátila z kostela a malé dítě se jí ptalo: »Maminko, kdy se vrátí tatínek?« Rozplakala se a sotva slyšitelně odpověděla: »Dítě, už se nevrátí nikdy . . .«

Vdovám, které ztratily ochranu mužů, poskytl a poskytuje zvláštní ochranu sám Pán Bůh. Výslovně zapověděl jim ubližovati: »Vdově a sirotku nebudeš křivditi. Ublížíte-li jim, budou volati ke mně a já budu slyšeti křik jejich; hněv můj vzplane, budu Vás usmrcovati mečem, takže manželky vaše ovdoví a synové vaši osiří« (Ex. 22, 22.) Utiskování vdov a sirotek je hřích do nebe volající. Svatý Pavel poroučí vdovy ctíti: »Vdovy měj v úctě, ty (totiž), které jsou vskutku vdovami.« (I. Tim. 5, 3.) Modlitby vdoviny vyslyší Pán Bůh spíše než modlitby kohokoliv jiného — Pán »nepohrdne prosbou sirotka, ani vdovou, když bude vyprávěti řeč lkání.« (Sir. 35, 17.)

Proto vdova má Boha si zvoliti za svou záštitu, k němu se úžeji přimknouti a o pomoc Ho úpěnlivěji vzývati.

Vdova je povinna ctnostně žíti. Poněvadž smrti nerozlučitelný její svazek je s mužem rozvázan, je svobodna, a má tak mravně žíti jako panna. Církev svatá modlí se

»všecky svaté panny a vdovy orodujte za nás,« klade panny a vdovy na stejný stupeň.

Svatý František Sál. o vdově krásně dí: »Čistota a jednoduchost jsou dvě ozdoby jejího oděvu, pokora a láska dvě ozdoby jejího jazyka, stydlivost a zdrženlivost dvě ozdoby jejích očí, a ukřižovaný Pán Ježíš jediná láska srdce jejího, slovem pravá vdova jest v Církvi jako jarní fiala přelíbeznou vůni pobožností ze sebe vydávající a vždy pod širokým listem pokory se skrývající.«

Poněvadž smrtí manželovou stává se zase svobodnou, může znova se provdati. Je-li již starší a jsou-li dítky aspoň poněkud zaopatřeny, zůstane raději svobodnou, ale je-li mladší, žádá-li toho prospěch živnosti a vyžaduje-li výchova dítek pevné ruky mužovy, sňatku neodpírá. Vystříhá se ovšem všelike koketnosti a nechodí do zábav. Na posměch bývá vdova, když začne »věřit«.

Ruské přísloví praví: »Šij, vdovo, široké rukávy, budeš mítí več pomluvu klásti.« Tím spíše má se vdova vystříhati, aby jednáním svým skutečně nějaké záminky k pomluvám nedala.

Je-li vdova již poněkud starší, na sňatek nepomýšlí a zamítne muže i kdyby se jí nabízel. Věnuje se cele dítkám a Bohu a pečuje, aby zbytek svého života ztrávila v konání dobrých skutků. Svata Ludmila, patronka česká, ovdověvši, odřekla se vší slávy

a nádhery světské a v tiché zbožnosti a dobročinnosti trávil život svůj.

Hle, vzor pro bohabojnou a rozumnou vdovu.

60. Macecha.

Vezme-li si žena vdovce, který má po nebožce manželce děti, jmenuje ji muž svou ženou, a jeho dívky jmenují ji svou matkou. Není sice matkou jejich pokrevní, ale stala se jejich matkou dnem, kdy stala se ženou jejich otce. I svět měl by ji tak jmenovati, ale uvykl si ji jmenovati »macechou.« Jmenujme ji tedy také tak.

Macecha má přilnouti k novým dětem upřímně a má nahraditi jim, co řízením Božím ztratily. Má je tak milovati jako jejich pokrevní matka. Má-li opravdu ráda muže, už z lásky k němu má opravdu milovati i jeho děti.

A lásku tu má ukazovati nejen na venek, nýbrž má k nim upřímně srdcem přilnouti. Vzpírá-li se proti tomu její srdce, má se přemáhati a Pána Boha prositi o dar srdce lepšího. Dítěm má poskytnouti to, co jest jim povinna poskytnouti jejich vlastní matka: Dobré ošetřování tělesné a dobrou výchovu duševní. Než bohužel některé ženy, stávají-li se macechami, nestávají se matkami. A poněvadž už mnohé tohoto

postavení zneužily neb alespoň povinnosti svých nezastávaly, dostalo slovo »macecha« ošklivou a nahořklou příchutí, ano plíží se za ním skoro stín přihany.

Macecha obyčejně zvláště tehdy nevraží na nevlastní dítky, má-li své. Její dítě je vždy hodné a cizí pravidelně zlé. Svě vezme vždy pod ochranu, ale chyby nevlastních staví na pranýř. Svým odpouští, cizí trestá. Už staré přísloví dí : »Maceše křivdy žalovati, u kata milosrdenství hledati.« Svým by dala nejraději celý majetek věnem, cizím nejraději nic. Dobře zpívají Jeník s Mařenkou v »Prodané nevěstě« : »Jako matka pože-hnáním, takž kletbou macecha zlá, když zanevře na sirotka, slova lásky proň nemá.«

Velmi dojemná jest česká národní píseň o sirotku, jenž se ptá, když přichází do rozumu, kam dal otec matičku, a když zví, že leží na hřbitově, běží tam a na jejím hrobě na macechu žaluje :

»Ach není tak milá.
jako Vy jste byla !
Když má chleba dáti,
třikrát jej obrátí.
Když Vy jste dávala,
máslem jste mazala.
Když hlavičku češe
krev potůčkem teče.

Když Vy jste česala,
Vy jste objímala.

Když nožičky myje,
o škopíček bije.

Když Vy jste mývala,
Vy jste líbávala.

Když košilku pere,
div mne neprokleje.

Když Vy jste právala,
Vy jste zpívala.*

Hřeší macechy, které utiskují ty, jež jsou povinny milovati, ale hřeší naopak zase i ty, které sice dítky milují, ale ze strachu před pomluvou lidskou jim všechno dovoluji. »Nebudu jich trestat — lidé by řekli, že jsem macecha.« Taková řeč a takové jednání je nerozumné. Moudří lidé by ji jen pochválili, že dobře dítky vychovává, a jestliže by ji pomluvili hloupí — inu, hlavní zásada života je: Jednej správně a hloupých lidí nech, ať si mluví, co chtějí.

Také je třeba jako dodatkem k tomuto článku zmíniti se o povinnostech ženy, která není sice dítkou, jež ošetřovati má macechou, ale ošetřovatelkou neboli pěstounkou. Ať již ošetřuje cizí dítě z lásky nebo za peníze, vždycky má je ošetřovati a vychovávati svědomitě jako matka. Zvláště to platí o nalezcích, o těch ubohých stvoře-

ničkách, která za hřích svých matek nemohou a která přece nepřestávají býti lidmi, že v nalezinci se narodila.

Zvláště tehdy má jim ošetřovatelka věnovati péči a lásku všemožnou, jestliže jejich nelidská matka se k nim nehlásí.

61. Tchyně.

Ožení-li matka svého syna nebo provdá-li dceru, manželka synova nebo dceřin muž ji jmenují svou »tchyní.« Namnoze ovšem ji jmenují »maminkou«, ale přece její »úřední« pojmenování je tchyně. Kde je mezi novými přátely dobrá vzájemná shoda, tam se slovo »tchyně« vůbec ani nevyslovuje.

Je zřejmo, že tchyně stává se matka vždycky teprve až ve starších letech, kdy už má ditky dospělé.

Ve východních zemích požívají tchyně dobré pověsti. V Indii je příslovím »býti něžným jako tchyně.«

U nás však zvláštní přízní obyčejně se netěší, a kdo vyřkl poprvé větu »matka s dcerou hlavu sperou«, jistě měl na mysli především zlou tchyni.

Je proti tchyním nezaviněný předsudek světa nebo vskutku si jednáním svým špatnou pověst zasloužily?

Nemožno zapírat, že jsou vskutku některé zlé tchyně, ale nutno i spravedlivě při-

znati, že jsou také dobré a že jest jich mnoho. Všude je koukol mezi pšenici, také je tomu mezi tchyněmi. Je-li žena dobrou matkou, je i dobrou tchyní, je-li matkou špatnou, je i špatnou tchyní.

Jak si má počínati matka, jestliže se stala tchyní?

Především má svého nového »zetě« nebo svou »nevěstu« laskavě a vřídne přijmouti a vyhraditi jim stejné místo v srdci jako svým dětem. Má milovati ty, které její děti milují.

A jako se všemožně stará o blaho svých dětí, má i také o jejich blaho upřímně se starati, a to tím spíše, poněvadž blaho zetovo je i blahem její dcery nebo blaho nevěstino blahem jejího syna.

Má se přičiňovati všemožně, aby mezi »mladými« byla co nejlepší shoda. Mladí lidé bývají často zbrklí a stavi si hlavu pro lecjakou malichernost. Povstane-li mezi mladými manžely nějaké nedorozumění, má jim býti andělem smíru a míru. Trhliny, které snad se na budově domácího manželského klidu objeví, má zhladiti a odstraniti. Nikdy nesmí snažiti se o to, co rozdvouje, nýbrž vždycky o to, co spojuje. Chyby má raději zakrýti a poklesky omluviti, je-li obava, že by domácí klid utrpěl. Nechce jen poroučeti, nýbrž raději poslouchati a podrobiti se. Nesmí domnívati se, že

jen to je správně, co dosud dělala sama a jak to sama dělala, nýbrž že i jiný způsob může býti dobrý, ano že může dokonce býti i lepší. Nesmí se stále jen domnívati a obávati, že jejímu milému dítěti se ubližuje.

Jestliže přivádá se do rodiny »nevěsta«, velmi často mezi »starou« a »mladou« nastává revnivost. Někdy je vinna »stará« někdy »mladá«, ale poněvadž stará má míti více rozumu, má všem mrzutostem předejíti, a kdyby povstaly, je odstraniti. Aby se spolu dobře srovnávaly, je velmi řídký zjev. Žijí-li odděleně, nebývá tolik příčin a příležitosti k nepříjemnostem, ale žijí-li pohromadě, bývají mrzutosti na denním pořádku, nejsou-li totiž obě dosti rozumné. Takové ženy v domácnosti vždycky mi připadají jako dvě královny v jednom úle. Vylíhne-li se mladá, nastává mezi ní a starou revnivost, neboť trvale vládnouti může jenom jedna. Pronásledují se, a ovládne-li stará, mladou usmrtí, a včely jí na její rozkaz z úlu vyhodí, je-li mladá dosti silná a má-li v úle přízeň, vystěhuje se stará se svou družinou a založí novou samostatnou domácnost. Je-li dovoleno velké věci k malým přirovnávati, takovýto boj bývá v mnohých domácnostech, jenom že není obyčejně možno, aby podobným způsobem se skončil.

Rozumná tehdy vidouc, že domácí klid

je první podmínkou domácího štěstí, snaží se všemožně, aby tento klid jako posvátný poklad byl střežen a uchován, a je-li nutno, k jeho udržení přinese ochotně i oběť své vlastní vůle.

62. Babička.

Výměnkářka Vrátilová byla již staříčkou. V obličeji její vryla léta hojně vrásek a vlasy její zbarvila na bílo. Rostla již »do země.« Jako v mládí člověk roste do výše, tak v stáří schyluje se ke hrobu. Chodila shrbeně. Byla bledá a hubená. Ruce její byly upracované, neboť zvyklá byla od malička práci, a ač nemusila, přece jen pracovala i nyní, jak a co mohla.

Dítky vyvdala a sama žila na chalupě »na výměnku.« Chovala vnoučata a opatrovala je. Chovala skoro celý život — napřed chovala své mladší bratry a sestry, potom své děti a konečně děti svého syna. Tyto měla snad raději než své vlastní a říkala, že je to druhé pokolení jejích dítek. Vypravovala jim pohádky, učila je o Pánu Ježíši, pomáhala jim trhati na louce květiny a dělati z nich věnečky pro kapličku na návsi. Každé z nich již ve čtvrtém nebo v pátém roce umělo několik básniček a pěkných průpovědek, jako na příklad :

Když byl svatý Václav maličký,
rád dlíval u své dobré babičky.
Babička jeho svatá Ludmila
všemu dobrému ho učila.

Zpívala jim starodávné písně, vypravovala různé příběhy z mládí, a děti se zatajeným dechem ji poslouchaly. A jaká byla jejich radost, když jim otevřela starou »truhlu« se zásobami starodávných krajek, a různých roztodivných památností.

V neděli, nemohla-li jít do kostela, nasadila si brejle a modlila se dlouho z »nebeklíče.« Růženec měla ovinutý kol ruky kudy chodila a jistě alespoň jednou za den se ho pomodlila.

Děti zaopatřila všechny dobře. Všechny ji navštěvovaly, přinášely jí dárky, líbaly ji mozolné ruce, a ona jim radila, těšila je v souženích a nabádala k modlitbě a práci a přinesenými dárky za dobré chování podělovala vnoučata.

V letě sedávala před chalupou na lavičce pod lípou a opatrovala děti, v zimě u kamen a drala peří.

Děti své vychovala dobře a dobře vychovala i vnuky a vnučky.

Jednou v zimě se roznemohla. Syn dojel jí pro kněze a se slzami v očích na faře oznamoval: »Babička nám stůně . . .« A dále mluvit nemohl . . .

Pan farář ji zaopatřil.

Brzy potom shasla. Nevěděli vlastně ani kdy určitě to bylo . . .

Dozněly pohádky v chaloupce naší,
schoulené v akácích pod strání,
do srdce vňoučátek smutek se snáší,
zvoneček s vížky mu vyzvání.

Shasla jsi, stařenko, pěnkavko sivá,
i tvoje písničky pro děti,
a všechno teplo, co po tobě zbývá,
jako ta vlaštovka odletí.

Zbude jen vzpomínka, trpělka tichá,
zatikne pod okny bolestí.
Dobře's nám říkala, v světě že míchá
slzička lidem se do štěstí.

Dozněly pohádky v světničce chudé,
zvoneček s vížky jim vyzvání.
Kdo pak nás písničkou uspávat bude,
až tebe uloží ke spaní?

(A. Šalamoun).

Na pohřeb sešlo se velké množství lidu.
Přišly všechny její děti i se svými dětmi a
mnoho známých i cizích z celého okolí.

Pochovali ji.

A k jejímu hrobu chodí se dosud modlit
její děti a její vnoučata.

63. Doslov.

Milá matko ! Dočetla jsi tuto knihu až do konce ? Nezdála se ti příliš suchopárnou ? Není to ani zajímavá povídka ani napínavý román — jsou to prostá poučení pro život, a taková naučení u většiny čtenářů netěší se valné oblibě. Jestližeš měla trpělivost a dočetla tuto knihu až do konce, děkuji ti za to. Zvláště ti děkuji, jestliže jsi již mezi čtením již již byla na vahách, máš-li ji odložit či nic a přemohla-li ses a četla dále.

Knihu tuto uschovej, nedávej ji dětem, aby si s ní hrály, nýbrž dej si jí svázati a za čas přečti si ji znova.

Půjč-li ji některé jiné matce ku čtení, vykonáš dobrý skutek.

Učiň ji svou přítelkyní, společnicí a učitelkou.

Nevím, zda se mi podařilo vystihnouti dobře povinnosti matčiny, a nevím, zda všecko je prospěšno, o čem jsem se zmínil, ale doufám přece, že aspoň nějaké zrno prospěje a přinese užitek, a byť i u někoho padlo na skálu nebo mezi trní, přece u jiného padne na půdu úrodnou.

Povinností každého člověka je moudře žíti, ale moudře žíti je největší povinností matčinou, poněvadž matkou žije svět. Jednotlivec umírá, ale matka žije, i když umřela

Jestliže zasila dobro, žije, a množí se dobro
skrze ni.

Na světě stálého a pevného štěstí mít
nemůžeme — pevné, trvalé a veliké štěstí
jest jenom jedno — věčná blaženost.

Přeji ti z plna srdce dosažení tohoto ne-
skonaleho štěstí.

Jestližeš vyplnila svůj celý úkol na zemi,
můžeš mít oprávněnou naději, že složí ti
Pán jednou korunu spravedlnosti.

Staniž se !

O B S A H.

	Strana
1. Úvod	3
2. Manželskú věrnost	5
3. Manželská láska	9
4. Manželská poslušnost	16
5. Byt	20
6. Domácnost	23
7. Hospodárnost	28
8. Péče o čistotu a pořádek	33
9. Křesťanský řád	36
10. Posty	40
11. Památné dny v rodině	42
12. Rodina	45
13. Matka	47
14. Nový člen rodiny	51
15. Láska k dětem	55
16. Získej si důvěru dětí	59
17. Zachovej si úctu dítek	61
18. Nauč dívky vážit si otce	65
19. Nauč dívky vážit si starých lidí	68
20. Tělesná výchova	70
21. Hry a zábavy dítek	76
22. Zvyk	81
23. Dobrý příklad	83
24. Pečuj, aby se dívky nepokazily	86
25. Napomínání a výstrahy	89
26. Trest	91
27. Odměna	96
28. Výchova duševní	101
29. Pěstování rozumu	104
30. Výchova vůle	109
31. Výchova svědomí	113
32. Výchova citu	116

	Strana
33. Výchova povahy	120
34. Uč dívky plniti povinnost	124
35. Uč dívky plniti přikázání křesťanské lásky	129
36. Uč dívky pobožnosti	133
37. Uč dívky stydlivosti	136
38. Uč dívky skromnosti	139
39. Uč dívky pravdomluvnosti	143
40. Uč dívky poslušnosti	147
41. Uč dívky pracovitosti	153
42. Uč dívky šetrnosti	156
43. Uč dívky dobrosrdečnosti	159
44. Uč dívky vděčnosti	162
45. Uč dívky opatrnosti	164
46. Uč dívky spravedlnosti	167
47. Uč dívky statečnosti	169
48. Uč dívky mírnosti	172
49. Škola	174
50. Kostel	179
51. Četba dítek	183
52. Mládež dorůstající	187
53. Budoucnost dítek	191
54. Zaopatření dítek	196
55. Známosti dítek	199
56. Nezdárné dívky	203
57. Nemoc	206
58. Smrt	209
59. Vdovství	212
60. Macecha	215
61. Tchyně	218
62. Babička	221
63. Doslov	224

Zprávy o Dědictví Svatojanském.

I. Přehled členů v roce 1917.

Zakladatelů jest	8
Spoluzakladatelů	66
Členů první třídy	30
Členů druhé třídy	135
Členů třetí třídy	33.841

Úhrnem zapsáno členů žijících i
zemřelých 34.080*)

Mezi těmi jest členů *stálých* :

1. rodů 6199
2. škol, obcí, bratrstev, knihoven,
konventův a spolků 1481

Členů duchovního stavu jest . . 4071

 Členů stavu kněžského snažně žádáme, aby, jak veškeří členové očekávají, *mezi oktávem sv. Jana Nep. obět mše sv.*

*) *Spoluzakladatel* se vkladem 200 K (jednou pro vždy) obdrží ročně 4 výtisky podílu; člen I. třídy se vkladem 80 K 3 výtisky; člen II. třídy se vkladem 40 K 2 výtisky; člen III. třídy se vkladem 20 K 1 výtisk. Kdo nejméně 10 K věnuje, uznán za dobrodince Dědictví. Doplněním vkladu možno postoupiti do třídy vyšší.

za živé i mrtvé členy našeho Dědictví každoročně obětovali. Ostatní členové nekněžů s tímž nábožným úmyslem buďtež v označeném čase přítomni mši svaté. *U hrobu sv. Jana Nepomuckého v Praze* slouží ředitel Dědictví každého roku ve dnech svátku sv. Jana Nep. blízkých dvě zpívaná rekviem, jedno za všechny v Pánu zesnulé členy, kteroužto pobožnost založil a nadal zvěčnělý kanovník-strážce Václav Pešina z Čechorodu, kdysi ředitel Dědictví Svatojanského, a druhé za Ant. Hanikýře, zakladatele Dědictví.

II. Poučení o přístupu nových členův a odebrání knih.

O vzniku Dědictví připomínáme novým členům toto: Antonín Hanikýř, urozený v Praze dne 21. března 1753, bývalý jesuita, pak kaplan v Sedlci u Votic, v Klokotech, Lindř. Hradci a exposita v Čiměři, posléze ve výslužbě v Plané a v Táboře, umínil si r. 1829, že na památku první stoleté slavnosti prohlášení Jana Nepomuckého za svatého založí ústav, jímž by dobré, vzdělávacelné knihy v jazyku českém v levné ceně byly vydávány. O zřízení podniku požádal roku 1831 knížecí arcibiskupskou konsistoř v Praze. Položiv jakožto základ 1000 zlatých ve stříbře, vyžádal sobě, aby podnik nešl

jméno : »Dědictví sv. Jana Nepomuckého«, a veškeré obecenstvo aby bylo ku přistoupení vyzváno. Zbožný zakladatel zemřel v Táboře dne 15. března roku 1833 v 80. roce věku svého a byl na tamějším hřbitově pochován, kdež mu nákladem »Dědictví« pomník byl postaven. Po dosaženém potvrzení započalo »Dědictví« r. 1835 svou činnost a ze zrnka hořčičného vzrostlo v mohutný strom. I bylo od slavné paměti papeže Pia IX. dne 13. ledna l. P. 1855 apoštolským požehnáním a pro oktáv Svatojanský plnomocnými odpustky obdařeno. Odpustků těch, jež i duším v očištcí přivlastněny býti mohou, získají členové, vykonají-li v některý deu oktávu toho sv. zpověď, přijmou-li Svátost oltářní a navštíví-li některý kostel neb veřejnou kapli dle libosti, tam pak se na úmysl sv. Otce zbožně pomodlí.

Ze stanov klademe sem následující poučení:

1. Kdo k Dědictví Svatojanskému v Praze přistoupiti hodlá, nechť *poštovní poukázkou* aneb ve vyplaceném psaní (franko) aneb jinak příležitostně s nápisem: **Ředitelství Svatojanského Dědictví v Praze IV. (Hradčany)** své jméno, příjmení a stav, pak svou osadu farní a diecési, ke kteréž přináleží, udá a zároveň i peníze zašle. Jde-li o členství rodu, budiž udáno *jméno jak manžela tak manželky* i s jejím příjmením, jež

mělu za svobodnu. Vklad za člena třetí třídy obnáší *jednou pro vždy 20 K* (mimo to 2 K na zásilku starších knih darem dávaných a 2 K za diplom, celkem tedy jednou pro vždy **24 K**), za rod, školu, obec, spolek, knihovnu a pod. platí se *jednou pro vždy 40 K* (mimo to 2 K za zásilku knih darem dávaných a 2 K za diplom, celkem tedy **44 K**), které možno splatiti i *ve dvou letech* ve dvou splátkách (u členů jednotlivých obnáší první splátka 14 K, druhá 10 K, u rodů atd. obnáší první splátka 24 K, druhá 20 K. Diplom a lístek na odbírání knih obdrží člen po zaplacení celého vkladu.

2. Každý nově přistoupivší člen ať si *lístek* na odebrání knih dobře uschová a následujícího roku, jakož i potom v budoucích letech před vyzdvihnutím nového podílu od svého správce duchovního podepsati dá. Na tento lístek může si pak člen, žije-li v Čechách, podílné knihy **v knihkupectví B. Stýbla v Praze** na Václavském náměstí č. 30 n. **vyzdvihnouti** (lístky mají barvu *zelenou*), jen že musí připojiti 6 h, kterýžto peníz přísluší za práci a obálku. Pro členy v olomouckém arcibiskupství platí totéž, jen že knihy své vybírají **v knihkupectví R. Prombergera v Olomouci** (lístky jsou barvy *červené*); členové pak brněnského biskupství nechť se o knihy své hlásí v c. a k. dvorním knihkupectví **Karla Winikera v Brně** (lístky

jsou barvy *žluté*). Ostatním členům v jiných diecésích, *pokud nemají lístku na určité knihkupectví znějícího*, zasílají se knihy buď přímo z Prahy od ředitelstva (mají-li lístky barvy *bílé*), u něhož však dlužno o ně každý rok se přihlásiti, nebo si je vyberou u toho *knihkupectví*, jež mají na lístku udáno. Kdo by žádal, aby mu knihkupec knihu *poštou zaslal*, připoj mimo oněch 6 h, knihkupci náležejících, ještě 12 h na poštovní adresu průvodní *). Výlohy poštovní hradí si arci sám. Členové *„Dědictví z Ameriky“* nechť složí si v knihkupectví **B. Stýbla v Praze** jistou část peněz jako zálohu na další zasílání ročních podílův.

3. Přestěhuje-li se některý člen z Čech na Moravu, aneb odeběře-li se z brněnského biskupství do olomouckého anebo naopak, *ať to vyplaceným listem oznámí ředitelství*, připojí svůj lístek posavadní, načež mu ředitelství *nový lístek* na odebírání knih pošle, aby mu pak v příslušném *knihkupectví* vydávány byly.

4. Poněvadž členský či podílňý lístek může se *ztratiti* aneb i *odecizen býti*, každý si číslo jeho pro takový případ na jiném místě, na př. v modlitební knížce, zaznamenej;

*) Žadatelé knih uspoří si výloh, ohlásí-li ve svém dopise správně adresu a poslední poštu, komu a kam knihkupectví podíly zaslati má.

když skutečně ztráta se udála, požádej ředitelství o *nový lístek s udáním čísla lístku neb aspoň čísla diplomu*, a s připojením 50 h, poplatku to za vydání listu nového, a 10 h na poštovní výlohy, *tedy uhrnem 60 h* (třeba v rakouských známkách poštovních). Připomínáme však, že kdyby se potom pohřešovaný lístek zase našel, týž žádné platnosti již nemá. Podobně kdo by z jiné příčiny potřeboval lístek nový, na př. je-li posavadní lístek jeho již *vyplněn*, ať pošle ředitelství starý lístek ve vyplaceném psaní a přiloží *60 hal.* (třeba v rakouských známkách poštovních), načež mu bude zaslán lístek nový. *Peníze ty posílají se předem.*

5. Když člen *umřel*, žádáme suazně pozůstalých přátel, aby, když si na jeho lístek podíl *posledního* roku (třeba i po smrti členově) vybrali, úmrtí člena toho na lístek ten poznamenali a *ředitelství* přímo nebo též skrze příslušné knihkupectví zaslali, aneb poprosili svého pastýře duchovního, aby lístek ten *ředitelství* Dědictví zaslal. Jména zemřelých členů Dědictví uveřejňují se v podílu každého roku, arci jen těch, o nichž byla ředitelství podána úmrtní zpráva.

6. Knihy za *rod* se berou, pokud se jméno rodu toho neztratí. Synů-li není, odebírají knihy dcery zakladatele rodu, dokud žijí;

dítky pak jejich, *jiné* jméno již nescuci, nemají práva tohoto; *rod vymřel*.

7. Spojí-li se *manžel s manželkou svou* v jeden toliko vklad (24 K), vydávají se knihy *jenom do úmrtí jednoho z nich*. Tolikéž, spojí-li se v jeden vklad *bratr s bratrem* nebo *sestra se sestrou*, neb *bratr se sestrou* a podobně, vydávají se knihy jen do úmrtí toho, jenž *první* jest napsán na přijímací listině (diplomu).

8. Při členech pohlaví ženského, kteří provdáním *jiného jména* nabyli, budiž, kdykoli za nový lístek *žádají*, udáno jméno jejich rodové (po otci), neboť jinak nebývá možno jméno v matrice naléztí a lístek vydati.

Připomínáme, že se členové Dědictví hlásiti musí každoročně o své podíly v tom knihkupectví, které jim na členském lístku označeno jest, a nikoliv u ředitelství.

Vklady nových členů, *žádosti* o nové členské lístky, prosby o *darování* knih, nabídky o *koupi* knih a *peníze za ně* — to vše přijímá Ředitelství Svatojanského Dědictví v Praze IV. (Hradčany).

Rukopisy spisů přijímá Dr. Ant. Podlaha, metropol. kanovník u sv. Víta v Praze - IV., ředitel Dědictví Svatojanského.

III. Od 1. ledna do 31. prosince 1917 přistoupili tito členové. P. T.:*)

Cis. dipl.:

33028. Harant Miloš, žák c. k. česk. gymn.
v Plzni, arcid. Praž.

Pokorný Julius, žák c. k. česk. gymn.
v Plzni, arcid. Praž.

33030. Spal Ladislav, žák c. k. česk. gymn.
v Plzni, arcid. Praž.

Kvarda Karel, žák c. k. česk. gymn.
v Plzni, arcid. Praž.

Konrád Vladimír, žák c. k. česk. gymn.
v Plzni, arcid. Praž.

Mašková Kateřina v Brně, Sirotčí ul.
č. 22, diec. Brn.

Hrbatova Marie v Hrochově, fara Sukdol-
Jednov u Konice, arcid. Olom.

33035. Vochidnová Marie v Uhřinově, pošta
v místě, diec. Brn.

Pospíšilová Blažena v Uhřinově, pošta
v místě, diec. Brn.

Sloupa Vojtěch, rolnický syn v Milav-
čicích č. p. 33, pošta Domažlice, diec.
Bud.

Crkva Martin, staniční mistr v Šluknově.
Nádraží, diec. Litom.

*) Zde uvedeni jsou jen ti členové, kteří za-
platili (nebo doplatili) **celý** vklad 24 K nebo u
rodův, spolkův atd. 44 K, *jelikož pak stávají se
skutečnými členy >Dědicství<.*

Straka Josef v Těšenově, fara Nový Rychnov, diec. Bud.

33040. Ševčík Rudolf, kooperátor v Tuřanech u Brna, diec. Brn.

Mašek Václav, syn rolníka v Nechalově č. p. 3, pošta Borotice u Dobříše, arcid. Praž.

Třeštíková Anna v Bolešinech č. 12 u Klatov, diec. Bud.

Mariánská družina paní a dívek v Křeňovicích u Brna, diec. Brn.

Kula Josef, syn statkáře v Hlavně Kostelním č. p. 31, pošta Dřísy, arcid. Praž.

33045. Šanová Teresie v Kostelní Myslové u Telče, diec. Brn.

Dušek Jan v Třebějicích č. 12, pošta Dírné u Soběslavi, diec. Bud.

Tomšíková Aloisie z Oplocan č. 49, pošta a fara Tovačov, arcid. Olom.

Hrnčíř Karel, rolnický syn v Rusku č. 28, fara a pošta Pouchov, diec. Kr. Hr.

Beran Vojtěch ve Voříkově u Sedlčan, arcid. Praž.

33050. Říha Josef, rolník v Sovenicích, fara Bošín, pošta Křinec, diec. Litom.

Doležal Karel, syn majitele pilnickářského závodu na Kladně, arcid. Praž.

Gabrielová Marie v Uhlíř. Janovicích, pošta v místě, arcid. Praž.

Zachystal Bohdan, lékárník v Praze č. 602-III., arcid. Praž.

Hoffmannová Anna v •Růžencové Vý-
robně v Praze-I., Konviktská ulice,
arcid. Praž.

33055. Okresní chorobinec Karlínský v Dol-
ních Počernicích (věnováním vdp. fa-
ráře Vendel. Englera), arcid. Praž.

Sýkorová Anna v Myšenci, pošta Pro-
tivín, diec. Bud.

Rod Hnaníčka Jana, rolníka ve Štítné
u Valaš. Klobouk, pošta v místě, ar-
cid. Olom.

Beneš František, kooperátor ve Vojnově
Městci u Chotěboře, diec. Kr. Hr.

Kolínová Johanna, dcera rolníka ve Chvo-
jenci u Chvojna, pošta a fara v místě,
diec. Kr. Hr.

33060. Hendrych Václav ve Chvojenci u
Chvojna, diec. Kr. Hr.

Stejskalová Marie v Dolních Kšelích u
Čes. Brodu č. 13, arcid. Praž.

Kellner Vojtěch, farář v Dolní Lukavici,
okres Přeštice, diec. Bud.

Holík František ve Všemíně č. 98, pošta
Vizovice, Morava, arcid. Olom.

Habarta Methoděj, kooperátor na Hu-
tisku u Rožnova p. R., arcid. Olom.

33065. Houřilová Marie, dcera rolníka v To-
vačově č. 362, arcid. Olom.

Holubníček Josef, kooperátor v Místku,
arcid. Olom.

- Fišer Alois, syn chalupníka v Bystrém u
 Nového Města n. M. č. 6, diec. Kr. Hr.
 Rod Mejzlíka Viléma, mlynáře v Šibo-
 rově, fara a pošta Uhřinov, diec. Brn.
 Richtrová Emilie v Slavkově, diec. Brn.
 33070. Chlumská Marie v Slavkově, diec. Brn.
 Stojarová Božena v Slavkově, diec. Brn.
 Rod Vlacha Adolfa a Mathildy v Hodě-
 jicích u Slavkova č. p. 17, diec. Brn.
 Střešíková Marie v Hodějicích u Slav-
 kova, diec. Brn.
 Sestry sv. Kříže v Napajedlích, Morava
 arcid. Olom.
 33075. Nejezová Marie v Tišnově, pošta
 v místě, diec. Brn.
 Šimonek Václav Vladimír, studující
 v Praze, arcid. Praž.
 JUDr. Čech Petr, ředitel pojišťovny
 v Praze II., Spálená ul. č. 76, arcid.
 Praž.
 Rod Holoubka Františka a Františky
 v Hodějicích u Slavkova č. p. 196,
 diec. Brn.
 Kocianová Marie ve Slavkově u Brna,
 diec. Brn.
 33080. Příkrylová Marie v Hodějicích u Brna,
 diec. Brn.
 Kuglerová Emma ve Slavkově u Brna,
 diec. Brn.
 Volgemut Jan v Němčanech, fara Slav-
 kov, diec. Brn.

Anderla Jan v Němčanech, fara Slavkov, diec. Brn.

Rod Krchňáka Ladislava ve Světlé č. 1., fara v Cetkovicích u Jevíčka, diec. Brn.

33085. Rod Duroně Antonína, rolníka v Lovčicích č. 288 u Žďánic, Morava, diec. Brn.

Mikulecký Josef, syn mlynáře v Končinách, fara Sloupnice u Litomyšle, diec. Kr. Hr.

Nádvorníková Marie v Petříkově č. 2, fara Velké Popovice, arcid. Praž.

Korynta Augustin v Praze II., arcid. Praž.

Němec Jan, kaplan v Radostíně, Morava, diec. Brn.

33090. Dvořák Jan, ministrant v Černovicích u Tábora, diec. Bud.

Šťastný Ladislav, studující v Praze II., arcid. Praž.

Cech Arnošt, ministrant u sv. Apollináře v Praze II., arcid. Praž.

Jírová Marie a Ludmila v Praze II., Karlovo nám. č. 30, arcid. Praž.

Hrozek Bohumil v Němčanech č. 140, fara Slavkov, diec. Brn.

33095. Rod Uhlíře Felixe a Karoliny ve Slavkově, diec. Brn.

Rod Šimáčka Jana a Marie ve Slavkově, diec. Brn.

- Lang Karel v Křenově, fara a pošta Staňkov u Horšova Týna, diec. Bud.
- Vlček Josef v Křenově, fara a pošta Staňkov u Horšova Týna, diec. Bud.
- Jiřík Jan v Lohové, fara a pošta Staňkov u Horšova Týna, diec. Bud.
33100. Rod Kouřila Valentína, rolník v Dubčanech, fara a pošta Cholina u Litovle, arcid. Olom.
- Rod Čamka Antonína, rolník v Odrlicích, fara a pošta Cholina u Litovle, arcid. Olom.
- Lička Petr, kooperátor v Cholině u Litovle, arcid. Olom.
- Mariánská družina paní a dívek v Cholině u Litovle, arcid. Olom.
- Šiková Marie, rolnice v Nových Dvorech č. 25, fara a pošta Jesenice u Sedlce, dr. Fr. J., arcid. Praž.
33105. Šika Josef, syn rolník v Nových Dvorech č. 15, fara a pošta Jesenice u Sedlce, arcid. Praž.
- Brandejs Josef ve Chvojenci, fara a pošta Chvojno, diec. Kr. Hr.
- Vášek Josef, rolnický syn ve Studnicích č. 25, fara a pošta Hlinsko v Čechách, diec. Kr. Hr.
- Klimešová Karolina v Modřanech č. 123, arcid. Praž.
- Vlach Vincenc ve Frankové Zhorce, fara Uhřinov, diec. Brn.

33110. Pospíšilová Božena v Uhřinově, diec. Brn.

Rod Marka Adolfa a Auny, ve Velkých Židlochovicích, diec. Brn.

Řeháčková Františka v Těžkovicích, arcid. Olom.

Lizner Josef, ministrant v Mnichovicích, arcid. Praž.

Rod Štěpánové Marie v Třešovicích č. 12, diec. Bud.

33115. Martínek Josef v Nových Dvorech č. 17, arcid. Praž.

Brychtová Vlasta ve Velkých Popovicích, arcid. Praž.

Šedivý Karel, c. k. ředitel česk. vyšš. reálky v Praze I., arcid. Praž.

Hendrych Jaroslav ve Chvojenci, diec. Bud.

Šimr Josef, syn domkáře ve Vlčkově, diec. Kr. Hr.

33120. Špás František, ministrant ve Vápně, diec. Kr. Hr.

Rod Kouřila Antonína, rolník v Cholině u Litovle, arcid. Olom.

Dlouhý Eugen, kooperátor v Břeště u Hulína, arcid. Olom.

Pavlík František, ml. v Čejkovicích, diec. Brn.

Hradilová Anežka v Čejkovicích, diec. Brn.

33125. Veselská Františka ve St. Podvorově,
diec. Brn.

Farní úřad v Čičově, arcid. Praž.

Pechuška Jan, kooperátor v Sudoměřicích,
diec. Bud.

Rod Suchana Františka, krejčího v Sudoměřicích č. 36, diec. Bud.

Sobotka Josef, rolník v Jablonci, arcid. Praž.

33130. Hlušková Marie v Předměstí Uh.
Ostrohu č. 539, arc. Olom.

Skiba František a Viktorie v Žandově,
Prus. Slezsko, arcid. Olom.

Seget Josef, farář v Zubří, arcid. Olom.

Susa Jaroslav, syn domkáře ve Voříkově,
arcid. Praž.

Zemanová Božena v Horních Radclavicích,
diec. Brn.

33135. Bednářová Františka v Brně, Hötzen-
dorfova ul. č. 15, diec. Brn.

Štulpova Josefa v Brně Novosadní ul.
č. 27, diec. Brn.

Rod Musila Jana a Františky v Herti-
cích, č. 13, arcid. Olom.

Rod Zapletala Stanislava a Jenovéfy
v Loučce u Lipníka, arcid. Olom.

Šotová Otylie v Mochtíně č. 18, diec.
Bud.

33140. Chaloupková Kateřina Marie v Kydli-
nách č. 40, diec. Bud.

Míšek Václav, studující v Kydlinách
č. 4, diec. Bud.

Tůma Jan, ministrant v Předměřicích,
arcid. Praž.

Petr Bohumír, žák c. k. gymnasia v Plzni,
arcid. Praž.

Vlach Jan, žák c. k. gymnasia v Plzni,
arcid. Praž.

33145. Jirotka Eustach, žák c. k. gymnasia
v Plzni, arcid. Praž.

Nečásek František, c. k. dozorce, bytem
v Lázních-Železnice, diec. Kr. Hr.

Prudík Stanislav, farář v Moravských
Prusích, arcid. Olom.

Rod Haranyje Josefa v Kaňovicích č. 32,
arcid. Olom.

Janouškovcová Marie, manželka rolníka
v Štichovicích, arcid. Praž.

33150. Žemličková Anna ve Štichovicích č. 23,
arcid. Praž.

Sinkule Václav, studující v Praze, arcid.
Praž.

Novák Vítězslav, studující v Praze, arcid.
Praž.

Filek Antonín v Břevnově, Vincentinum,
arcid. Praž.

Chudík Antonín, kaplan v Dřevohosti-
cích, arcid. Olom.

33155. Tůma Zdeněk, studující v Praze,
arcid. Praž.

Fojt Karel, rolník v Metánově, diec. Bud.

Rod Codla Petra, mistra kovářského
v Novosedlech, diec. Bud.

Fara katol. v Sebranicích u Litomyšle,
diec. Kr. Hr.

Střiteská Anna, dcera rolníka v Sebra-
nicích, diec. Kr. Hr.

33160. Srch František v Bělé u Bezděze,
diec. Lit.

Frydrych Václav, v Hustopeči, arcid.
Olom.

Lenc Antonín v Libotýně, diec. Bud.

Potměšilová Marie v Opolanech, arcid.
Praž.

Šimon Antonín, ministrant v Českém
Brodě, arcid. Praž.

33165. Najnar Jindřich ve Staňkově u Hor-
šova Týna, diec. Bud.

Dvořáková Marie v Třebějicích č. 14,
diec. Bud.

Jarkovský Jaroslav, v Kamenici č. 16,
Diec. Kr. Hr.

Kalous Norbert, O. Praem. v Nové Říši,
diec. Br.

Pachr Ludvík, rolnický syn v Červeném
Hrádku, diec. Brn.

33170. Barviř Hroznata, v Radíkově, arcid.
Olom.

Nátrová Marie v Hunčovicích u Olo-
mouce, arcid. Olom.

Svoboda Václav a Jan v Chrástanech,
arcid. Praž.

Hradil Josef, duchovní správce v Podhoří, arcid. Olom.

Křížovi Aloisie a Jaroslav, učitel obecné školy v Nosislavi, diec. Br.

33175. Skálová Anna ve Strupině, arcid. Praž.

Šatavová Marie, učitelka v Březové, arcid. Olom.

Kotačova Filomena ve Velké Blatnici, arcid. Olom.

Rod Lusarův v Něm. Kravaři, č. 117, arcid. Olom.

Šimonek Oldřich, žák obecné školy na Mělniku, diec. Lit.

33180. Šašek Stanislav, studující v Praze, arcid. Praž.

Rod Tobeka Jana a Marie v Němčanech, diec. Brn.

Homolová Božena ve Slavkově, Špitálka, diec. Brn.

Vondruška Karel, zemský úředník v Nuslích, arcid. Praž.

Frydryšek Josef, syn mlynáře v Podhoří, arcid. Olom.

33185. Václavek Josef, ministrant ve Votěradech, diec. Kr. Hr.

Hlinecký Karel v Čejkovicích č. 78, diec. Brn.

Boček Karel, rektor bisk. semináře v Čes. Budějovicích, diec. Bud.

Zetek František a Marie ve Valašském
Mezeříčí, arcid. Olom.

Žilinská Kristina a Rosina v Krhové,
arcid. Olom

33190. Pernická Ludmila, Barbora a Anna
ve Mčenovicích, arcid. Olom.

Frenzl František v Janovicích, diec.
Bud.

Odražka Albin, kooperátor v Horní Rudě,
arcid. Olom.

Štefek Antonín a Františka v Pastvinách
č. 15, diec. Kr. Hr.

Národní Jednota katolická na Smíchově,
arcid. Praž.

33195. Sobotka František v Jablonci, arcid.
Praž.

Mlynářová Františka v Pusté Kamenici,
diec. Kr. Hr.

Trávníčková Marie v Oldřiši č. 56, diec.
Kr. Hr.

Bis Jan, syn rolníka v Dol. Újezdě,
diec. Kr. Hr.

Hurych Jan, syn rolníka v Hor. Újezdě
č. 94, diec. Kr. Hr.

33200. Zlka Karel ve Štaňkově, diec. Bud.

Kohout Jindřich ve Višňové č. 38, diec.
Bud.

Šramková Marie v Libníkovcích č. 16,
diec. Kr. Hr.

Černý Jan, kaplan v Místku, arcid.
Olom.

- Carbalová Františka v Malých Kundi-
cích, arcid. Olom.
33205. Rod Handrycha Josefa, domkáře
v Bernarticích, arcid. Olom.
Molenda Sylvestr a Julie v Karvině
č. 385, diec. Vrat.
Ctib. sestra M. Krescentie Šrubařová ř.
sv. Dom. v Jenšovicích, arcid. Praž.
Rychtářova Aloisie v Hlubotci č. 77,
arcid. Olom.
Preisova Viléma ve Slavkově, diec. Brn.
33210. Rod Havrana Václava, rolníka v Po-
hoří č. 76, diec. Kr. Hr.
Capoušek František, studující gymnasia
v Litomyšli, diec. Kr. Hr.
Kyšperská Albína v Brně, diec. Brn.
Brožová Karolina v Brně, diec. Brn.
Klokočka František, rolník v Doublo-
vičkách č. 2, arcid. Praž.
33215. Toman Antonín, učeň obuvnický v Li-
botíně, diec. Bud.
Rod Němečkův ve Vykání, arcid. Praž.
Křovák Ladislav, ministrant v Předmě-
řicích, arcid. Praž.
Marianská družina dívek v Myslošovi-
cích, arcid. Olom.
Chlebounova Žofie, dcera rolníka ve
Sloupnici, diec. Kr. Hr.
33220. Starý Josef v Morašicích č. 4, diec.
Kr. Hr.

Pešek Rudolf v Čejkovicích č. 16, diec.
Kr. Hr.

Dychtl Bedřich ve Velešíně č. 18, diec.
Bud.

Klíma František ve Velešíně č. 32, diec.
Bud.

Dichtl Karel ve Velešíně č. 56, diec.
Bud.

33225. Kadlecová Marie ve Velešíně č. 30,
diec. Bud.

Holá Marie ve Velešíně č. 131, Bud.

Rod Kouřila Stanislava, rolníka v Odr-
licích, arcid. Olom.

Rod Scholastra Karla a Jenovéfy v Jin-
dřichově, arcid. Olom.

Libánský Jaroslav, bohoslovec české
koleje, t. č. v Praze, arcid. Praž.

33230. Molenda Alois a Josefa v Karvině,
arcid. Olom.

Vrůbelová Ludvina v Nových Dvorech
č. 365, arcid. Olom.

Šrůtková Anna v Červeném Kostelci
č. 388, diec. Kr. Hr.

Macek Alois, ministrant v Bohuslavicích
č. 150, diec. Kr. Hr.

Walter Josef, rolnický syn v Černčicích,
diec. Kr. Hr.

33235. Ježek František, rolnický syn v Čern-
čicích, diec. Kr. Hr.

Hořán František a Žofie v Žandově,
arcid. Olom.

Hynková Alžběta v Domažlicích, diec. Bud.

Jirota Josef, rolník v Teplejšovicích č. 30, arcid. Praž.

Mariánská družina žen a dívek ve Staré Bělé, arcid. Olom.

33240. Stuchlý František ve Staré Bělé, arcid. Olom.

Tůma Bohuslav, kaplan v Mutějovicích, arcid. Praž.

Jarolímek Antonín, bohoslovec, t. č. ve Vilně, diec. Bud.

Opatrný Jan, bohoslovec česk. koleje, t. č. v Praze, arcid. Praž.

Bureš Karel, jáhen v Olomouci, arcid. Olom.

33245. Absolon Josef, kaplan ve Šternbergu, arcid. Olom.

Petržela Cyrill, bohoslovec v Olomouci, arcid. Olom.

Absolon Josef, bohoslovec v Olomouci, arcid. Olom.

Vrána František, bohoslovec v Olomouci, arcid. Olom.

Horut Adolf, bohoslovec v Olomouci, arcid. Olom.

33250. Motál Josef, bohoslovec v Olomouci, arcid. Olom.

Složil Josef, jáhen v Olomouci, arcid. Olom.

Lukeš František v Neobuzi, arcid. Olom.

Kovářova Anna v Neobuzi, arcid. Olom.
 Maršálková Aloisie v Neobuzi, arcid.
 Olom.

33255. Horák Karel, studující reálky v Kladně,
 arcid. Praž.

Mácha František ve Zbelitově, diec. Bud.
 Rod Bršlice Josefa a Anny v Nivnici,
 arcid. Olom.

Boula Josef v Trokavci č. 34, arcid.
 Praž.

Hrušková Otilie, industriální učitelka
 v Praze IV., arcid. Praž.

33260. Bydlo Rudolf, bohoslovec v Bohdanči,
 diec. Kr. Hr.

Rod Urbana Josefa a Marie v Lesnici,
 arcid. Olom.

Zindulka Václav v Hochvaldě, diec.
 Kr. Hr.

P. Haszák Kazimír O. Cap. v Pozinku,
 Uhry.

Kudrna Josef, syn rolníka a starosty
 v Krňanech, arcid. Praž.

33265. Schüller František v Praze II., Joha-
 neum, arcid. Praž.

Fulík František, rolnický syn v Hor-
 ním Újezdě, diec. Kr. Hr.

Vaněk Václav, žák obecné školy ve
 Stratově, diec. Lit.

Čermák Václav v Sánech, arcid. Praž.

Kváča Bedřich, studující v Praze II.,
 arcid. Praž.

33270. Pl. Dr. Štěpánek Josef, c. k. profesor
v Praze VII., arcid. Praž.

Lindovská Marie, dcera rolníka v Hlu-
botci, arcid. Olom.

Buben Josef v Nových Hradech, diec.
Kr. Hr.

Janda Antonín, studující kníž. arcib. gym-
nasia v Bubenči, arcid. Praž.

Konečný Quala, provinciál řádu Domi-
kánského v Praze I., arcid. Praž.

33275. Prokeš Adolf, sirotek v Johaneu
v Praze II., arcid. Praž.

Bešťák Karel, studující kníž. arcib. gym-
nasia v Bubenči, arcid. Praž.

Farní knihovna v Opočně, diec. Kr. Hr.
Návratová Františka a Antonín v Žan-
dově, arcid. Olom.

Vilášková Johanna a Marjána v Žan-
dově, arcid. Olom.

33280. Aigelová Johanna a Josef v Žan-
dově, arcid. Olom.

Klečka Václav v Manetině, arcid. Praž.

Tikovský František v Mnichovicích,
arcid. Praž.

Slípka Hugo, studující gymnasia na Žiž-
kově, arcid. Praž.

Lacinová Marie ve Vršovce, diec. Kr. Hr.

33285. Pitašová Marie ve Vršovce, diec.
Kr. Hr.

Sychrovský Josef ve Vršovce, diec. Kr. Hr.

Protant Jan, ministrant v Chelčicích,
diec. Bud.

Kahovec Karel, ministrant v Chelčicích,
diec. Bud.

Küller Ladislav, učitel v Zábři, diec.
Kr. Hr.

33290. Kálal Jaroslav, bohoslovec IV. roč.
v Praze, arcid. Praž.

Haitl Hilarius, převor řádu Dominikán-
ského v Českých Budějovicích, diec.
Bud.

Rod Nováka Václava, rolníka ve Zvě-
stoníně, diec. Bud.

Novák Antonín, syn rolníka ve Zvěsto-
níně, diec. Bud.

Rod Matějíčka Josefa, rolníka v Plechově,
diec. Bud.

33295. Škaloudová Anna, zákyně v Šesta-
jovicích, arcid. Praž.

Stašek Bohumil, vikarista na Vyšehradě,
arcid. Praž.

Loula Bohumil, žák k. arc. gymnasia
v Bubenči, arcid. Praž.

Rybová Růžena v Praze, arcid. Praž.

Červín Alois, katecheta na Smíchově,
arcid. Praž.

33300. Hradil Antonín, kooperátor v Olešnici,
diec. Brn.

Rod Fišera Ignáce, rolníka ve Lhotce,
diec. Kr. Hr.

Marková Anna v Kostelci, diec. Kr. Hr.

Voříšek Josef, studující reálky v Praze,
arcid. Praž.

Vraný Bohumil na Král. Vinohradech.
arcid. Praž.

33305. Knafelj Ignác, kněz řádu sv. Františka v Brezje, Kraňsko.

Kvapil Jan na Smíchově, arcid. Praž.

Klimakovská Marie v Mukařově, arcid.
Praž.

Tille-ová Vlasta, choť primáře jub. nemocnice v Klatovech, diec. Bud.

Čermák Josef, syn obchodníka ve Sloupnici, diec. Kr. Hr.

33310. Dastych Josef, ministrant v Litni,
arcid. Praž.

Limpouch Alfons v Plzni, arcid. Praž.

Bučil František, bohoslovec ve Smolotelech, arcid. Praž.

Kohout Josef, studující VII. reálky na Kladně, arcid. Praž.

Zvěřina Ladislav, syn rolníka ve Vel. Studcích, diec. Lit.

33315. Holá Marie v Sumrakově, diec. Brn.
Sdružení katolické mládeže v Pastvinách, diec. Kr. Hr.

Hanáčková Antonína v Topolné, arcid.
Olom.

Vondra František, správce chorobince v Pelhřimově, diec. Bud.

Paroubek Vilém, syn lesmistra v Trhánově, diec. Bud.

33320. Papežová Růžena v Bohuslavicích,
diec. Kr. Hr.

Rod Jirochové Anny ve Vrcovicích, diec.
Bud.

Kohoutová Kateřina, domkářka v Blsku,
diec. Bud.

Rod Píchy Václava, rolníka v Kranicku,
diec. Bud.

Bezpalcová Kristina, hospodyně na faře
v Blsku, diec. Bud.

33325. Farní knihovna ve Vranové Lhotě,
arcid. Olom.

Hnaníček Josef, kooperátor ve Vranové
Lhotě, diec. Olom.

Brudna František v Borovně č. 17, ar-
cid. Praž.

Korda Bohumil v Borovně, arcid. Praž.

Kobylík Alois v Slušovicích, arcid. Olom.

33330. Machalíčková Marie na Veselé, arcid.
Olom.

Klemšová Marie v Březové, arcid. Olom.

Trunkátová Amalie v Březové, arcid. Olom.

Šmakalová Marie v Březové, arcid. Olom.

Kaněrová Helena v České Skalici, diec.
Kr. Hr.

33335. Stoklasová Marie v Hlubotci, arcid.
Olom.

Božková Anastasie, choť pošt. zřízence
v Plzni, arcid. Praž.

Švenková Marta v Komárově, diec. Lit.

Tichý Josef, kaplan v Ústí n. Orlicí,
diec. Kr. Hr.

Rod Zajice Františka, učitele hluchoněmých ve Valaš. Mezeříčí, arcid. Olom.

33340. Šedenková Ludmila ve Vyskovicích,
arcid. Olom.

Rod Soukupa Václava, rolníka v Bazejovicích, diec. Bud.

Rod Fárové Josefy, rolnice ve Svořšči,
diec. Bud.

Dolejší Josef, rolník ve Svořšči, diec. Bud.

Čipera František, syn rolníka ve Svořšči,
diec. Bud.

33345. Křiklán Jan, rolník ve Svořšči, diec.
Bud.

Procházka Josef, syn domkáře ve Svořšči, diec. Bud.

Kolář František, syn domkáře v Rrtci,
diec. Bud.

Benda František, syn rolníka v Hodkově, diec. Bud.

Čipera František, rolník v Chlumě, diec.
Bud.

33350. Kubec Stanislav, krejčí v Jistebnici,
diec. Bud.

Peterka Jan, domkář v Pohoří, diec. Bud.

Merell Jan na Král. Vinohradech, arcid.
Praž.

Beduář Josef v Čermné, diec. Kr. Hr.

Marková Štěpánka v Jilemnici, diec.
Kr. Hr.

33355. Zejda František v Komárově, diec. Brn.
 Zejdová Marie v Žabovřeskách, diec. Brn.
 Drda Josef v Novém Městě n. Metují,
 diec. Kr. Hr.
 Moravec František v Novém Městě n.
 Metují, diec. Kr. Hr.
 Bencová Marie, dcera rolníka ve Svět-
 nově, diec. Brn.
33360. Szabová Františka, vdova v Praze-VII.,
 arcid. Praž.
 Lencová Marie v Českých Budějovicích,
 diec. Bud.
 Komáš František, kaplan ve Vel. Čako-
 vicích, arcid. Praž.
 Oliva Jan, syn truhláře ve Voděradech,
 diec. Kr. Hr.
 Živný Maximilian v Praze-I., arcid. Praž.
33365. Příbýl Jan, rolnický syn v Černešo-
 vicích, diec. Bud.
 Matura Petr, žák měšťanské školy v Se-
 milech, diec. Lit.
 Rod Krále Josefa, rolníka v Žabokrkách,
 diec. Kr. Hr.
 Šinfák Viktor, studující v Hradci Krá-
 lové, diec. Kr. Hr.
 Pohl Josef, kooperátor v Nassiedelu, Pr.
 Slezsko, arcid. Olom.
33370. Flašková Marjána a † rodiče v Ol-
 dříšově, arcid. Olom.
 Vehovská Marie, služebná v Oldříšově,
 arcid. Olom.

Vajsová Augustina v Praze, arcid. Praž.
 Ryboňová Anna v Pusté Polomi, arcid.
 Olom.

Legát Josef a Anastasie v Sudoměřicích,
 diec. Bud.

33375. Geisler František, syn provazníka ve
 Zlíně, arcid. Olom.

Adášková Alžběta v Kostelní Lhotě,
 diec. Lit.

Rod Hudcka Václava a Marie v Budyni,
 diec. Bud.

Rod Pavlíčka Vojtěcha a Marie, rolníka
 v Pivkovicích, diec. Bud.

Čtenářsko-ochotnický spolek v Jisteb-
 nici, diec. Bud.

33380. Dvořáková Kristina, žákyně v Jisteb-
 nici, diec. Bud.

Nováková Marie ve Zvěstoníně, diec. Bud.

Mácha Václav v Jistebnici, diec. Bud.

Jelinková Johanna v Jistebnici, diec. Bud.

Rod Pecháčka Cyrilla v Čermné, diec.
 Kr. Hr.

33385. Rod Cejnára Vincence v Čermné,
 diec. Kr. Hr.

Štěpánek Antonín ve Verměřovicích,
 diec. Kr. Hr.

Hrdinová Barbora v Čermné, diec. Kr. Hr.

Vávrová Marie v Čermné, diec. Kr. Hr.

Koldová Marie v Mistrovicích, diec. Kr. Hr.

33390. Sdružení venkovské Omladiny v Uher-
 čicích, diec. Brn.

Formánek František, studující na Král.
Vinohradech, arcid. Praž.

Kučera Jan, kaplan v Přemyslovicích,
arcid. Olom.

Pár Josef v Nymburku, diec. Lit.

Slunečková Marie v Jistebnici, diec. Bud.

33395. Voňásková Růžena ve Vlásenici, diec.
Bud.

Sedláčková Kristina v Sudoměřicích,
diec. Bud.

»Vlastimila«, spolek katolických paní
a dívek pro Liboc, arcid. Praž.

Mazal Jan v Oldřiši, diec. Kr. Hr.

Buhr František v Břevnově, arcid. Praž.

33400. Bartíková Josefa v Piňovicích, diec.
Bud.

Msgre Šelbický Adolf, kanovník v Lito-
měřicích, diec. Lit.

Holub Josef a František v Drahobudi-
cích, arcid. Praž.

Jiruš Václav, katecheta v Praze - VII.,
arcid. Praž.

Musil Jan, žák a ministrant v Ledči n.
Sázavou, diec. Kr. Hr.

33405. Bitman František, syn rolníka v Le-
dečkách, diec. Lit.

Cédl Ludvík, syn obchodníka v Rakov-
níku, arcid. Praž.

Farní lidová knihovna ve Stříbrné Ska-
lici, arcid. Praž.

Fidlerová Marie, dcera rolníka ve Ždírci,
diec. Kr. Hr.

Kylián Cyrill, ministrant v Bělčicích,
diec. Bud.

33410. Stehlik Josef, ministrant v Bělčicích,
diec. Bud.

Šafránek Josef, ministrant v Bělčicích,
diec. Bud.

Maštalář Vilém, ministrant v Bělčicích,
diec. Bud.

Bartoš Jan, ministrant v Bělčicích,
diec. Bud.

Peroutková Růžena v Bělčicích, diec. Bud.

33415. Sládková Antonie v Bělčicích, diec. Bud.

Holá Antonie v Bělčicích, diec. Bud.

Rod Krátkýho Bernarda v Čermné, diec.
Kr. Hr.

Javůrková Anna ve Verměřovicích, diec.
Kr. Hr.

Marková Filomena v Čermné, diec. Kr. Hr.

33420. Bednářová Marie v Čermné, diec.
Kr. Hr.

Truhlář Antonín, syn rolníka v Kunštátě,
diec. Brn.

Kabiček Jaroslav, studující na Král.
Vinohradech, arcid. Praž.

Farní knihovna děkanství Kladenského
na Kladně, arcid. Praž.

Vávra Vojtěch, farář v Rudolfově, diec.
Bud.

33425. Fr. Handlák Navigius, člen řádu Milosrdných Bratří v Novém Městě n. Metují, diec. Kr. Hr.

Radiměřská Božena, žákyně měšť. školy v Poličce, diec. Kr. Hr.

Šuránek Antonín, studující gymnasia v Uh. Hradišti, arcid. Olom.

Marianská družina paní a dívek v Cernoušku, arcid. Praž.

Kirchnerová Josefa v Mnichově, diec. Lit.

33430. Strnad František, farář ve Slivenci, arcid. Praž.

Pírek Josef, kooperátor ve Staříči, arcid. Olom.

Cabrnich Josef, ministrant ve Velími, diec. Kr. Hr.

Klouda Karel, ministrant ve Velími, diec. Kr. Hr.

Bartoš Václav, ministrant ve Velími, diec. Kr. Hr.

33435. Skála Jaroslav, ministrant ve Velími, diec. Kr. Hr.

Šťastný Jan, ministrant ve Velími, diec. Kr. Hr.

Rod Žáka Emila a Josefy ve Vranové Lhotě, arcid. Olom.

Rod Svece Františka a Františky ve Vranové Lhotě, arcid. Olom.

Rod Dostála a Josefy ve Vranové Lhotě, arcid. Olom.

33440. Rod Kočího Ladislava a Anastazie
ve Vranové Lhotě, arcid. Olom.

Rod Pokorného Jana a Jany ve Vranové
Lhotě, arcid. Olom.

Rod Votavy Františka a Julie ve Vra-
nové Lhotě, arcid. Olom.

Bárta Šimon, gymn. professor a biskup-
ský notář v Českých Budějovicích,
diec. Bud.

Štěpán Václav, kaplan v Charvátcích,
arcid. Praž.

33445. Minářik Jan a Marie v Kelníkách,
arcid. Olom.

Vacková Anna v Čermné, diec. Kr. Hr.

Vávrová Marie v Čermné, diec. Kr. Hr.

Strach Jan, kaplan ve Mšeci, arcid. Praž.

Jakubů Bohumil, kaplan v Liboci, arcid.
Praž.

33450. Kristlíková Anna, soukromnice v Praze
II., arcid. Praž.

Šorejs Jaroslav, kaplan ve Mšeně, diec. Lit.

Klouček Josef v Novém Bydžově, diec.
Kr. Hr.

Kaner Martinian P. O. Cap. v Opočně,
diec. Kr. Hr.

Vacek Josef, rolník v Horních Přívorech,
arcid. Praž.

33455. Dvořák Karel ve Struhách, diec. Lit.

Krátký František ve Vanovicích, diec. Lit.

Klacková Josefa ve Vanovicích, diec. Lit.

Pekelský Zdeněk, studující v Jaroměři,
diec. Kr. Hr.

Novák Bohuslav, studující v Jaroměři,
diec. Kr. Hr.

33460. Kubeček Jindřich, studující v Jaroměři, diec. Kr. Hr.

Regálová Marie v Ondřejově, arcid. Praž.

Hantonová Barbora v Oseku, arcid. Praž.

Skybová Františka v Jaroslavicích, arcid.
Olom.

Dobeš František ve Vidni-XV.

33465. Poživil Josef a Vladimír ve Vanovicích, diec. Lit.

Michlová Marie a Věra ve Vanovicích,
diec. Lit.

Zeman František, mistr kamenický
v Proseči, diec. Kr. Hr.

Zbořil Stanislav v Peteticích, arcid. Olom.

Šaučová Antonie v Brně, diec. Brn.

33470. Štulpová Marie v Brně, diec. Brn.

Petr Julius, farář v Domaslovicích, arcid.
Olom.

Rod Benešů ve Rvištích, diec. Kr. Hr.

Dvořáková Antonie v Jistebnici, diec. Bud.

Pavlovič Josef, majitel závodu krejčovského v Čenčicích, diec. Lit.

33475. Houška Stanislav, vrchní úředník
městské spořitelny v Praze-III., arcid.
Praž.

Černý Jan, syn rolníka ve Světlově,
diec. Brn.

Pochop František, rolník v Dědové, diec. Kr. Hr.

Rod Koučela Františka v Hněvkovicích, diec. Kr. Hr.

Krumpová Marie v Chelčicích, diec. Bud.

33480. Rod Navrátila Jana a Marie, rolníka ve Vranové Lhotě, arcid. Olom.

Čeledová Růžena v Tuchlovicích, arcid. Praž.

Kostelník farního chrámu Páně sv. Prokopa v Zábři, diec. Kr. Hr.

Kostelník filiálního kostela sv. Kateřiny v Zábři n. L., pošta v místě, diec. Kr. Hr.

Texler Václav, ministrant v Myšenci, pošta Protivín, diec. Bud.

33485. Jaroš František, rolnický syn v Se-libově, fara Myšenec, diec. Bud.

Našincová Anna v Talíně, diec. Bud.

Hovorková Eleonora, služebná v Myšenci, diec. Bud.

Klouček Josef, kaplan na Kladně, arcid. Praž.

Habětín Václav, ministrant na Kladně, arcid. Praž.

33490. Rohla František, žák v Kročehlavech, arcid. Praž.

Kaňka Ladislav, syn rolníka ve Valech č. 17, fara Vlasy, pošta Mladá Boleslav, diec. Lit.

Stryc Eduard, farář v Beneticích u Třebíče, diec. Brn.

Felbřiová Josefa v Oldřišově, kraj Ratibor, arcid. Olom.

Kudelová Marie v Oldřišově, kraj Ratibor, arcid. Olom.

33495. Skalník Václav, studující v Záběhově n. Lab., diec. Kr. Hr.

Vlk Josef, kooperátor v Hostěradicích u Mor. Krumlova, diec. Brn.

Hrbáček František, kooperátor ve Füllsteinu, Slezsko.

Bahomková Ludmila v Mokřých Lazcích, arcid. Olom.

Zub František ve Vrchotických čís. 23, arcid. Praž.

33500. Kropáčková Ludmila v Nelahozevsi, arcid. Praž.

Smitková Marie v Minicích, arcid. Praž.

Švecová Anežka v Lukavci u Pacova, diec. Kr. Hr.

Nevečeřal Antonín, rolnický syn v Petrkově č. 1. u Chrudimi, diec. Kr. Hr.

Medunová Marie Emilie v Krásné u Chrudimi, diec. Kr. Hr.

33505. Jírová Milada, dcera statkáře ve Vrátném, diec. Litom.

Zámek v Manetíně, arcid. Praž.

Prokop Jaroslav v Bříství u Č. Brodu, arcid. Praž.

Vojířová Marie, žákyně dívčí školy v Hoře
Kutné, diec. Kr. Hr.

Bajer Karel, ministrant v Kasejovicích,
diec. Bud.

33510. Lávička František, ministrant v Ka-
sejovicích, diec. Bud.

Keller Václav, ministrant v Kasejovicích,
diec. Bud.

Krejča Bohumil ve Zboři u Milevska,
diec. Bud.

Čimák Josef ve Zboři u Milevska, diec.
Bud.

Kabourek Alois, farář v Počáplech u
Berouna, arcid. Praž.

33515. Krásná Ludmila v Milavči u Do-
mažlic, diec. Bud.

Šipková Anežka v Klášterci n. Orlicí,
diec. Kr. Hr.

Zelenková Marie v Jesenici u Sedlce,
arcid. Praž.

Zlámal Alois, farář v Myslovicích u Pro-
stějova, arcid. Olom.

Havlas František, kaplan v Domaslavi-
cích, arcid. Olom.

33520. Dokoupil František, korreferent kon-
sistoře v Olomouci, arcid. Olom.

Kolenec Josef, farář v Měnině u Židlo-
chovic, diec. Brn.

Fabiánek Vavřinec, kurát ústavu choro-
myslných v Brně, diec. Brn.

- Jakubčíková Božena, vrchní ošetřovatelka v Brně, diec. Brn.
- Vlčková Františka v Brně, diec. Brn.
33525. Skoupá Julie, ošetřovatelka v Brně, diec. Brn.
- Palasová Antonie, ošetřovatelka v Brně, diec. Brn.
- Derka František, kaplan v Mor. Ostravě, arcid. Olom.
- Farní lidová knihovna ve Skuhrově, diec. Kr. Hr.
- Ústav ku vzdělání učitelek v Praze-II., arcid. Praž.
33530. Kupcová Marie v Praze-II., arcid. Praž.
- Kvášová Marie v Praze-II., arcid. Praž.
- Rod Mundry Josefa, ředitele poštovního úřadu v Karlíně, arcid. Praž.
- Vybulková Marie, zákyně ob. školy na Kladně, arcid. Praž.
- Kapustová Marie v Slušovicích, arcid. Olom.
33535. Herold Antonín, oficiál k. a. kons. kanceláře v Praze-IV., arcid. Praž.
- Kratochvíl Pavel, ministrant ve Velími, diec. Kr. Hr.
- Rod Macháčka Františka a Anny, rolníka z Kranicka, diec. Bud.
- Selský statek v Kranicku č. 14, diec. Bud.
- Kovářík Václav v Hradišti, diec. Bud.
33540. Janotová Anna v Kasejovicích, diec. Bud.

Katolická Jednota ve Mšeně, diec. Lit.
 Mikeš Jaroslav v Kolíně, diec. Kr. Hr.
 Dymáková Ludmila v Krásné, diec. Kr. Hr.
 Fiřtová Marie, dcera rolníka v Drásově,
 arcid. Praž.

33545. Volf Josef, syn domkáře v Drásově,
 arcid. Praž.

Pokorná Marie, dcera domkáře v Sudoměřicích, diec. Bud.

Šidlejová Josefa, žákyně III. tř. v Počenicích, arcid. Olom.

Machulová Antonie ve Staré Vsi, arcid. Olom.

Pospíšilová Josefa v Hor. Radclavicích, diec. Brn.

33550. Němečková Marie, žákyně ob. školy ve Všejanech, diec. Lit.

Vrabcová Marie v Lipníku, diec. Lit.

Slavíková Marie v Petrkově, diec. Kr. Hr.

Kláster sester sv. Kříže v Mor. Ostravě,
 arcid. Olom.

Sestry sv. Kříže v nemocnici v Mor. Ostravě, arcid. Olom.

33555. Richtrová Marie ve Mšeně, diec. Lit.

Houžvicová Anna ve Vrátném, diec. Lit.

Hluchá Marie ve Mšeně, diec. Lit.

Kalivodová Anna ve Stránce, diec. Lit.

Zítová Božena ve Stránce, diec. Lit.

33560. Stárková Milada, žákyně V. tř. ob. školy v Jaroměři, diec. Kr. Hr.

Šlemendová Josefa v Praze - III., arcid. Praž.

Kincl Václav, kooperátor v Louce, diec. Brn.

Neubertová Marie v Kročehlavech, arcid. Praž.

Dlouhý Jaroslav, vikář a farář v Loukovci, diec. Lit.

33565. Velich František Josef, studující v Praze, arcid. Praž.

Ježek Josef, bohoslovec pap. české koleje v Praze, arcid. Praž.

Hlaváček Karel, žák v Kročehlavech, arcid. Praž.

Vacek Josef, syn rolníka v Brtci, diec. Bud.

Novák Václav v Hůrce, diec. Bud.

33570. Maňák Jindřich v Nehoníně, diec. Bud.

Farní úřad v Laškově, arcid. Olom.

Maštaliř Vojtěch, syn domkáře na Hrázku, diec. Lit.

Andltová Božena, dcera zahradníka ve Mšeně, diec. Lit.

Horáková Aloisie v Proseči, diec. Kr. Hr.

33575. Horník Stanislav v Bojanově, diec. Kr. Hr.

Onlehle Eduard, mlynář v Jistebnici, diec. Bud.

Novák František, syn hostinského ve Zvěstoníně, diec. Bud.

Martínková Růžena ve Zbelítově, diec. Bud.

- Hošek Jan v Dubicku, arcid. Olom.
33580. Karásek Břetislav, ministrant v Kolíně, arcid. Praž.
- Velková Anděla, dcera učitele v Prádle, diec. Bud.
- Kašparová Marie v Borešnici, diec. Bud.
- Bártová Anna v Měcholupech, diec. Bud.
- Douša Antonín. žák obecné školy v Tachlovicích, arcid. Praž.
33585. Rulí Antonín v Tachlovicích, arcid. Praž.
- Farní knihovna v Mutějovicích, arcid. Praž.
- Loprais Tomáš, kooperátor v Kvasicích, arcid. Olom.
- Kozák Karel, žák V. tř. v Berouně, arcid. Praž.
- Rod Jurečky Jana a Marie v Zábřestní Lhotě, arcid. Olom.
33590. Farní úřad v Ohařích u Kolína, arcid. Praž.
- Chládek Matěj, professor náboženství v Třebíči, diec. Brn.
- Farní knihovna řádu Křižovníků v Dobřichovicích, arcid. Praž.
- Rod Fořta Josefa a Anny v Kovářově, diec. Bud.
- Zachová Anna v Hradišti, diec. Bud.
33595. Prokopius Václav, ministrant v Kasejovicích, diec. Bud.

Rod Vondráčka Josefa, rolníka ve Vo-
lenicích, diec. Bud.

Šollová Anežka v Hradišti, diec. Bud.

Hásek Ferdinand, žák měšť. školy v Ka-
sejovicích, diec. Bud.

Rod Svobody Františka a Josefy, rol-
níka v Biskupkách, arcid. Praž.

33600. Paleček Václav Ondřej, rolnický syn
v Dolanech, diec. Bud.

Altman František v Dolanech, diec. Bud.

Mottlová Anna, dcera rolníka v Chej-
nicích, arcid. Praž.

Burda Ladislav, kaplan v Sezemicích,
diec. Kr. Hr.

Zajíček Ferdinand, děkan v Holici, diec.
Kr. Hr.

33605. Buryšek Josef, kaplan v Hradci Krá-
lové, diec. Kr. Hr.

Raimann František, ministrant ve Vel.
Popovicích, arcid. Praž.

Žížala Josef, ministrant ve Vel. Popovi-
cích, arcid. Praž.

Lazáková Marie v Nemyčevsi, diec. Kr. Hr.

Foltýn Augustin, žák ob. školy v Po-
čenicích, arcid. Olom.

33610. Hrabačka František v Moravské Nové
Vsi, diec. Brn.

Krutiš Cyrill v Lukovanech, diec. Brn.

Rod Hudce Jana a Hedviky, rolníka
v Kobeřicích, diec. Brn.

Badoučková Marie, žákyně obch. školy
v Kolíně, arcid. Praž.

Emlarová Anna v Jaroměři, diec. Kr. Hr.
33615. Springlová Marie ve Vrátném, diec. Lit.

Jizbová Anastasie ve Mšeně, diec. Lit.

Kaslová Anna v Mukařově, arcid. Praž.

Raus Jan, farář ve Starém Rousínově,
diec. Brn.

C. k. vyšší reálka v Mladé Boleslavi
diec. Lit.

33620. Mariánská družina studujících středo-
školských v Praze-II., arcid. Praž.

Nováková Františka v Krásném, diec.
Kr. Hr.

Benák František, rolník ve Vorlově,
diec. Bud.

Pešek Stanislav, syn měšťana v Jisteb-
nici, diec. Bud.

Nováková Antonie, rolnice ve Zvěsto-
nině, diec. Bud.

33625. Kaiser Prokop v Příbramě, arcid. Praž.

Ansel Josef v Příbramě, arcid. Praž.

Bláha Jindřich ve Strážci, diec. Kr. Hr.

Čermáková Terezie a manžel v Jesing-
hasenu, Vestfálsko.

Židek Josef, kaplan v Dolní Kalné, diec.
Kr. Hr.

33630. Marek Cyrill v Čermné, diec. Kr. Hr.

Filáček Ladislav v Čermné, diec. Kr. Hr.

Blá Marie v Čermné, diec. Kr. Hr.

Kužilková Ludmila v Čermné, diec. Kr. Hr.

Prchal Lohel, farář ve Vojslavicích, diec.
Kr. Hr.

33635. Lom František, farář v Miessu, Štýrsko.
Zrůstová Marie v Chrudimi, diec. Kr. Hr.
Peroutková Alžběta, žákyně měšť. školy
ve Spál. Poříčí, arcid. Praž.

Voříšek Josef, domkář v Léči, arcid. Praž.
Farní knihovna v Nechvalicích, arcid.
Praž.

33640. Nový Otokar, superior v Klatovech,
diec. Bud.

Bureš František ve Žďárce, diec. Kr. Hr.
Soukup Vojtěch, rolník ve Volešně, diec.
Bud.

Flegel Emil v Nuslích, arcid. Praž.

Jána Josef, katecheta v Rožmitále, diec.
Bud.

33645. Vacovský Václav v Těchovicích, diec.
Bud.

Jungman Antonín, revident státních
drah v Karlíně, arcid. Praž.

Vašina Josef, bohoslovec v Brně, diec.
Brn.

Vanešová Marie v Brně, diec. Brn.

Farní knihovna ve Slapech, arcid. Praž.

33650. Řádková Marie ve Světnově, diec.
Brn.

Fidlerová Františka ve Ždírci, diec. Kr. Hr.

Novák Josef, sluha ústředí Reiffeisenek
v Brně, diec. Brn.

- Bojanovský Václav, gymnasista v Brně,
diec. Brn.
- Stupka Vladimír, studující v Brně, diec.
Brn.
33655. Trávníčková Albína v Mor. Prusích
arcid. Olom.
- Němečková Josefa, choť učitele v Drno-
vicích, diec. Brn.
- Foltýn Rostislav v Počenicích, arcid.
Olom.
- Čech Tomáš v Uhřicích, arcid. Olom.
- Foltýn Stanislav v Počenicích, arcid.
Olom.
33660. Dr. Štancel Antonín, profesor nábo-
ženství v Kroměříži, arcid. Olom.
- Černý Václav, bohoslovec v Praze, arcid.
Praž.
- Majer Bohumír, bohoslovec v Praze,
arcid. Praž.
- Janát Jan, bohoslovec v Praze, arcid.
Praž.
- Řízek Rudolf, bohoslovec v Praze, arcid.
Praž.
33665. Vágner František, bohoslovec v Praze.
arcid. Praž.
- Dolejš Karel, bohoslovec v Praze, arcid.
Praž.
- Havlíček Václav, bohoslovec v Praze,
arcid. Praž.
- Kydlíček Karel, bohoslovec v Praze,
arcid. Praž.

- Vachek Josef, bohoslovec v Praze, arcid. Praž.
33670. Bláha František, bohoslovec v Praze, arcid. Praž.
- Kabeláč František, bohoslovec v Praze, arcid. Praž.
- Kopal Josef, bohoslovec v Praze, arcid. Praž.
- Prokůpek Vladimír, bohoslovec v Praze, arcid. Praž.
- Staníček Jaroslav, bohoslovec v Praze, arcid. Praž.
33675. Vítěk Vilém, bohoslovec v Praze, arcid. Praž.
- Zeman Antonín, bohoslovec v Praze, arcid. Praž.
- Böhm Jan, bohoslovec pap. koleje v Praze, arcid. Praž.
- Čulík Antonín, bohoslovec pap. koleje v Praze, arcid. Praž.
- Kohout Ladislav, bohoslovec pap. koleje v Praze, arcid. Praž.
33680. Smolík Jan v Živohoušti, arcid. Praž.
- Bouzková Marie, žákyně V. třídy v Předslavi, diec. Bud.
- Vaňková Marie v Ševětíně, diec. Bud.
- Koula Václav, kaplan v Počepicích, arcid. Praž.
- Chýlová Marta, vrchní opatrovnice u prof. Deyla v Praze, c. k. všeobecná nemocnice arcid. Praž.

33685. Novotný František v Praze, arcid.
Praž.

Liřková Emilie ve Velkém Újezdě, diec. Lit.

Bendová Marta ve Stránce, diec. Lit.

Folprechtová Božena ve Skramouši, diec.
Lit.

Benda Cyril ve Stránce, diec. Lit.

33690. Hesperle Josef ve Skramouši, diec. Lit.

Horčic Bohumil v Hrázku, diec. Lit.

Žalková Růžena v Proseči č. p. 17, diec.
Kr. Hr.

Pešková Marie v Krásném, diec. Kr. Hr.

Hospodyňská škola v klášteře »Porta
coeli« v Předklášteří, diec. Brn.

33695. Příbylová Marie v Jabloněch, diec.
Brn.

Kuncová Marie v Doubravici, diec. Brn.

Mocová Anežka v Holešíně, diec. Brn.

Polák Cyrill v Doubravici, diec. Brn.

Kadlec Stanislav v Doubravici, diec. Brn.

33700. Řezníček Rudolf v Doubravici, diec.
Brn.

Rod Mrázka Františka v Doubravici,
diec. Brn.

Okáč Robert v Doubravici, diec. Brn.

Rod Kalý Jana v Doubravici, diec. Brn.

Bursa Josef v Oboře, diec. Brn.

33705. Havíř Josef v Oboře, diec. Brn.

Barák Jan v Oboře, diec. Brn.

Borek František v Oboře, diec. Brn.

Sehnal Bedřich v Oboře, diec. Brn.

- Sehnal František v Újezdě, diec. Brn.
 33710. Fojt Josef v Doubravici, diec. Brn.
 Lášková Pavlina, choť obchodníka v Jaroměři, diec. Kr. Hr.
 Škoda Václav, rolnický syn v Kuklích, diec. Bud.
 Janda Jan v Brtci, diec. Bud.
 Krejčí Jan v Hůrce, diec. Bud.
 33715. Podzimek Karel ve Vorlově, diec. Bud.
 Dostal Kašpar, kooperátor v Šilperku, arcid. Olom.
 Klos František, bohoslovec v Olomouci, arcid. Olom.
 Bašný Josef, bohoslovec v Olomouci, arcid. Olom.
 Přidal František, bohoslovec v Olomouci, arcid. Olom.
 33720. Řičina František, bohoslovec v Olomouci, arcid. Olom.
 Rozsypal Rafael, bohoslovec v Olomouci, arcid. Olom.
 Zdražila Václav, bohoslovec v Olomouci, arcid. Olom.
 Spisar Josef, bohoslovec v Olomouci, arcid. Olom.
 Peprla Oldřich, bohoslovec v Olomouci, arcid. Olom.
 33725. Srovnalík František, bohoslovec v Olomouci, arcid. Olom.
 Zátopek Vilém, bohoslovec v Olomouci, arcid. Olom.

Křištof Julius, bohoslovec v Olomouci
arcid. Olom.

Grigarzík Karel, kaplan v Něm. Kravaři, arcid. Olom.

Nadanská Monika v Něm. Kravaři, arcid.
Olom.

33730. Reiská Viktorie v Bojanově, arcid.
Vrat.

Korbelová Rosalie v Hájku, arcid. Praž.

Diviš Jan, rolník v Petrovicích, diec.
Bud.

Pecháčková Emilie, v Dol. Dobrouči,
diec. Kr. Hr.

Kostelecký Karel ve Vidni XX., arcid. Vid.

33735. Javůrek Bedřich, žák obecné školy,
v Ořechu, arcid. Praž.

Švanda Bohumil ve Studnicích, diec.
Kr. Hr.

Syneček Oldřich, syn majitele uhel. dolů
v Nebřemi, arcid. Praž.

Farní knihovna ve Vranově, arcid. Praž.

Volman Antonín v Zaboří, diec. Kr. Hr.

33740. Ziegler Václav ve Spáleném Poříčí,
arcid. Praž.

Kasal Václav v Myšově, arcid. Praž.

Fiala Jan v Myšově, arcid. Praž.

Krýslová Marie ve Spáleném Poříčí,
arcid. Praž.

Rod Matuly Jana a Růženy ve Větrkov-
vicích, arcid. Olom.

33745. Rod Buska Františka a Tekly ve Větrkovicích, arcid. Olom.

Berger František, farář v Nových Valteřicích, arcid. Olom.

Veselý Jaroslav v Michově, diec. Brn.

Čejka Josef v Michově, diec. Brn.

Štěpánová Josefa v Michově, diec. Brn.

33750. Růžicková Jaroslava v Michově, diec. Brn.

Petrová Jaroslava v Michově, diec. Brn.

Krátká Františka v Michově, diec. Brn.

Čejková Josefa v Michově, diec. Brn.

Přichystalová Josefa ve Střebetíně, diec. Brn.

33755. Maradova Žofie v Bystříně, arcid. Olom.

Pokorný František, farář v Dol. Vystovicích, diec. Brn.

Gurzan Karel v Markersdorfu, arcid. Olom.

Kučera František, kooperátor v Bystrici, diec. Brn.

Tichý Josef v Nechanicích, arcid. Praž.

33760. Hájková Marie v Sulicích, arcid. Praž.

Karlík Oldřich, kníž. arcib. ceremonář v Olomouci, arcid. Olom.

Mosnicková Marie v Libini, arcid. Praž.

Klimeš Vojtěch, studující gymnasia v Plzni, arcid. Praž.

Martínek Libor, studující gymnasia v Plzni, arcid. Praž.

33765. Šubrt František, studující gymnasia v Plzni, arcid. Olom.
 Šitra Karel, studující gymnasia v Plzni, arcid. Praž.
 Teuschl Jan, studující gymnasia v Plzni, arcid. Praž.
 Ritter Karel, studující gymnasia v Plzni, arcid. Praž.
 Forejt Jaroslav, studující gymnasia v Plzni, arcid. Praž.
33770. Kuchař František, kněz řádu Lazaritů ve Vídni VII., arcid. Vid.
 Vychytilová Vlastimila ve Chvalnově, arcid. Olom.
 Tuček František, rolník v Bazejovicích, diec. Bud.
 Urban Jan, syn rolníka v Bazejovicích, diec. Bud.
 Hron František, rolník ve Zbelítově, diec. Bud.
33775. Hošek Vojtěch, studující v Praze, arcid. Praž.
 Janíková Anežka v Ottonovicích, arcid. Olom.
 Chvilíček Martin, rolník ve Vlčnově, arcid. Olom.
 Kepl Alois, účetní v Okříšku, diec. Brn.
 Šproc Václav, farář v Košířích, arcid. Praž.
33780. Vladyka Josef, bohošlovec česk. pap. koleje v Praze, arcid. Praž.

Prikner Karel, syn správce velkostatku
v Pátku, arcid. Praž.

Deneš Edmund v Dřínově, arcid. Olom.

Horák Arnošt v Teteticích, arcid. Olom.

Horák František v Teteticích, arcid.
Olom.

33785. Horáková Marie v Teteticích, arcid.
Olom.

Penčíková Emilie v Počenicích, arcid.
Olom.

Dolečková Marie v Teteticích, arcid.
Olom.

Dolečková Anežka, v Teteticích, arcid.
Olom.

Kubitová Františka v Počenicích, arcid.
Olom.

33790. Slavíková Pavlína v Teteticích, arcid.
Olom.

Dolečková Ludmila v Teteticích, arcid.
Olom.

Barnetová Marie v Teteticích, arcid.
Olom.

Králíková Marie v Počenicích, arcid.
Olom.

Stavinohová Anna v Teteticích, arcid.
Olom.

33795. Štětínová Anna v Počenicích, arcid.
Olom.

Čelechovská Jaromíra v Počenicích,
arcid. Olom.

Janatková Blažena ve Mšeně, dioc. Lit.

Hájková Marie v Rožďalovicích, diec. Lit.
 Širůček Miloš ve Mšeně, diec. Lit.

33800. Mareček Josef ve Skramouši, diec. Lit.
 Polívková Blažena v Sedlci, diec. Lit.
 Katolicko-vzdělávací beseda »Svornost«
 v Tuřanech. diec. Brn.

Novotná Terezie, vdova ve Slavči, diec.
 Bud.

Šesták Josef, řezník v Chrástově, diec.
 Bud.

33805. Volánková Augustina, choť měšťana
 v Kutné Hoře, diec. Kr. Hr.

Urbanová Růžena, žákyně v Kutné
 Hoře, diec. Kr. Hr.

Konvent řádu sv. Voršily v Kutné Hoře,
 diec. Kr. Hr.

Jarolímek Ferdinand, farář ve Vranové
 Lhotě, arcid. Olom.

Štěpánek František, tovární dělník ve
 Vranové Lhotě, arcid. Olom.

33810. Rod Dostála Aloise a Marie ve Vra-
 nové, arcid. Olom.

Berger Otto v Kašavě, arcid. Olom.

Prchlik Emil, kaplan v Zášové, arcid.
 Olom.

Blaháček Alois, farář v Hodslavicích,
 arcid. Olom.

Koupil František, kanovník v Kroměříži,
 arcid. Olom.

33815. Rod Ježka Františka, domkáře v Hu-
 šicích, diec. Bud.

Arnold Josef, rolnický syn v Tachlovicích, arcid. Praž.

Linhart Antonín, rolnický syn v Tachlovicích, arcid. Praž.

Milosrdné sestry u sv. Karla Bor. v Příbrami, arcid. Praž.

Rod Ambrože Jana, rolníka v Dasným. diec. Bud.

33820. Reissner Josef, kaplan v Janovicích, diec. Bud.

Severa Josef v Perálcí, diec. Kr. Hr.

Dlabač Václav ve Hlubíně, diec. Bud.

Kovářová Aloisie, služebná v Praze I. arcid. Praž.

Bufka Jakub v Malých Luženicích, diec. Bud.

33825. Konopík Jan, katecheta na Kr. Vinohradech, arcid. Praž.

Veverka Jan, žák měšť. školy v Be-
rouně, arcid. Praž.

Pokorná Eva, choť lékaře v Příbrami, arcid. Praž.

Tobišová Jarmila, dcera statkáře v Pohledských Dvořácích, diec. Kr. Hr.

Opatrná Božena, vdova po nadlesním v Kamenném Újezdě, arcid. Praž.

33830. Chalupecký Jan, kaplan v Kněževsi, arcid. Praž.

Masníčková Marie v Mukozubech, diec. Kr. Hr.

Antochová Anna v Mlíkozubech, diec.
Kr. Hr.

Doubek Jan v Buřanech, diec. Kr. Hr.
Soběslavský Karel František, studující
v Praze, arcid. Praž.

33835. Kotíková Aurelie, úřednice Živno-
stenské banky v Praze, arcid. Praž.

Cvrk Karel v Pohoří, diec. Bud.

Veselský Ladislav, žák a syn učitele
měšťanské školy v Kladně, arcid. Praž.

Tylčer Václav, kooperátor v Šenově,
arcid. Olom.

Kaláb Stanislav, kooperátor v Ratajích,
arcid. Olom.

33840. Mandřáková Emilie ve Slušovicích,
arcid. Olom.

Čtveráková Františka v Proseči, diec.
Kr. Hr.

Korečková Františka na Chlumě, diec.
Kr. Hr.

Buderová Marie v Dolánkách, diec.
Kr. Hr.

Machková Aloisie v Křenku, arcid. Praž.

33845. Kořínek Bohumil v Křenku, arcid,
Praž.

Klímová Antonie ve Lhotě, arcid. Praž.

Dejlová Anna ve Staré Boleslavi, arcid.
Praž.

Machková Růžena v Křenku, arcid. Praž.

Vend Václav, studující v Křenku, arcid.
Praž.

33850. Hoférek Jan, farář v Jezernici, arcid.
Olom.

Rod Klvače Jana v Bošovicích, diec.
Brn.

Štěrbá Josef v Bezděkově, diec. Kr. Hr.
Skupina katolické »Omladiny« v La-
vičkách, diec. Brn.

Rod Píchy Josefa v Sedleci, diec. Bud.
Zelenka Vojtěch ve Vosově, arcid. Praž.

33855. Větvička Adolf, ve Vosově, arcid.
Praž.

Losman František ve Výžině, arcid.
Praž.

Barchánek Jan v Nových Dvořích, arcid.
Praž.

Skopový Václav v Lažovicích, arcid.
Praž.

Skála Václav ve Velkém Chlumci, arcid.
Praž.

33860. Krákora Václav ve Velkém Chlumci,
arcid. Praž.

Husáková Marie ve Vosůvku, arcid. Praž.

Nováková Marie v Nových Dvořích,
arcid. Praž.

Mottlová Anna v Nových Dvořích, arcid.
Praž.

Kolářová Terezie, literní učitelka ve
Spál. Poříčí, arcid. Praž.

33865. Davídková Sales z kongr. Škol. Sester
de N. D. v Poděbradech, diec. Kr. Hr.

Rod Davidka Josefa a Marie v Železném Újezdě, arcid. Praž.

Skalický Jaroslav, syn kupce v Nedrahovicích, arcid. Praž.

Zajíc Rudolf, Kostelník ve Velharticích, diec. Bud.

Ludvíčková Ludmila v Zádolí, diec. Kr. Hr.

33870. Kanský Josef, rolnický syn v Ličně, diec. Kr. Hr.

Lochman Václav, ministrant ve Viticích, arcid. Praž.

Rod Skuhrovce Josefa, obchodníka v Jablonné, arcid. Praž.

Svoboda Stanislav, farář v Dol. Hbitech, arcid. Praž.

Sládečková Magda, žákyně lycea v Hradci Králové, diec. Kr. Hr.

33875. Lehrlová Johanna v Kozojedech, arcid. Praž.

Kochová Marie z Heřmanče, diec. Bud.

Chmelařová Marie v Praze, arcid. Praž.

Hájková Aloisie v Mukařově, arcid. Praž.

Hrabík Josef, c. k. revisor v Linci, arcid. Praž.

33880. Rod Pavlíčka Josefa a Františky v Koščkách, diec. Kr. Hr.

Cyprín Bohumil, domský vikář a kap. ceremonář v Praze, arcid. Praž.

Zavadilová Marie v Žižkově, arcid. Praž.

Socharová Milada v Praze II., arcid. Praž.

Suchánek Josef v Novém Městě, diec.
Kr. Hr.

33885. Bartoň Oldřich, ministrant v Novém
Městě, diec. Kr. Hr.

Kanzová Marie v Oudolnici, arcid. Praž.

Vomáčková Marie ve Vranově, arcid.
Praž.

Šustová Anežka v Čistci, arcid. Praž,

Moudříková Růžena v Bezděkově, arcid.
Praž.

33890. Sislová Marie v Bezděkově, arcid.
Praž.

Roškotová Marie ve Vranové Lhotě,
arcid. Praž.

Zvolská Anna ve Vranové Lhotě, arcid.
Praž.

Zimová Marie ve Vranové Lhotě, arcid.
Praž.

Roubíčková Josefa v Doubravici, arcid.
Praž.

33895. Bakosová Marie v Klokočné, arcid.
Praž.

Procházková Helena v Klokočné, arcid.
Praž.

Čísařová Marie v Bučině, arcid. Praž.

Vaništa Václav na Levíně, arcid. Praž.

Hula Josef, v Čistci, arcid. Praž.

33900. Ježek Josef, v Čistci, arcid. Praž.

Sahula František v Čistci, arcid. Praž.

Luxenburk Stanislav, ministrant ve Vra-
nově, arcid. Praž.

Vnouček Jaroslav, ministrant ve Vranově, arcid. Praž.

Fiala Josef v Doubravici, arcid. Praž.

33905. Dvořák Hynek v Přestavlkách, arcid. Praž.

Oulovský Josef v Cistci, arcid. Praž.

Žák Emil, syn vlakvedoucího v Nuslích-Údolí, arcid. Praž.

Pučálková Božena v Selci, diec. Lit.

Švejdová Anna ve Stránce, diec. Lit.

33910. Kozlíková Antonie ve Mšeně, diec. Lit.

Mazancová Marie ve Stránce, diec. Lit.

Tůmová Anna ve Višnové, diec. Bud.

Rod Berkovce Josefa a Marie v Měcholupech, diec. Bud.

Marianská družina v Klatovech, diec. Bud.

33915. Javůrek Josef, studující gymnasia v Klatovech, diec. Bud.

Rod Tupýho Jana, rolník v Březnici, diec. Bud.

Zachář Josef ve Sloupnici, diec. Kr. Hr.

Zachář Jiří ve Sloupnici, diec. Kr. Hr.

Šnoblová Marie v Chrástanech, arcid. Praž.

33920. Gottfried Josef, poštovní manipulants v Tachlovicích, arcid. Praž.

Vítová Milada, dcera úředníka v Ořechu, arcid. Praž.

Vlk Josef, farář v Nížboru, arcid. Praž.

Jehlička Stanislav ve Studnicích, diec. Kr. Hr.

- Cernický František, studující v Říčanech,
arcid. Praž.
33925. Mařha Josef, studující tamtéž.
Dlabač Josef, ministrant tamtéž.
Smolík Ladislav, ministrant tamtéž.
Rod Krejčího Františka, rolníka v Sy-
řenově, diec. Kr. Hr.
Šimsová Josefa v Hradišti, diec. Bud.
33930. Vaníková Anna v Kasejovicích, diec.
Bud.
Horký Josef, administrátor v Třebeni-
cích, diec. Lit.
Svobodová Františka v Dymokurách,
diec. Kr. Hr.
Konečný František, administrátor ve
Frýdku, arcid. Olom.
Čtenářsko - pěvecký spolek »Hlahol«
v Rozvadovicích, arcid. Olom.
33935. Vodáková Kamila v Michálkovicích,
arcid. Olom.
Pírek Karel, kooperátor ve Starém Hro-
zenkově, arcid. Olom.
Valeriánová Marie ve Veselé, arcid. Olom.
Rod Rumlera Rudolfa, řídícího učitele
v Cholině, arcid. Olom.
Kvasigrochová Františka v Zábřehu,
arcid. Olom.
33940. Slepánek Josef, studující VII. tř. k. a.
gymnasia v Kroměříži, arcid. Olom.
Grepl Vincenc, krejčí v Hrochové, arcid.
Olom.

- Rambousek František, stud. gymnasia
v Jinošově, diec. Brn.
- Nedělková Anna ve Světnově, diec. Brn.
- Štěpánková Anna v Brně, diec. Brn.
33945. Rod Semeráda Františka a Marie
v Červené Lhotě, diec. Brn.
- Svoboda Arnošt, farář v Petrovicích,
diec. Brn.
- Rambousek Fr. ve Svitávce, diec. Brn.
- Rod Šipolta Martina ve Smolinsku,
diec. Brn.
- Hlávková Františka v Penčicích, arcid.
Olom.
33950. Toupalík František, úředník v Praze-I.,
arcid. Praž.
- Nedbálková Marie ve Veselé, arcid. Olom.
- Dvořáčková Marie v Mezeříčku, diec. Brn.
- Tajovská Alžběta v Mezeříčku, diec. Brn.
- Valentová Anna v Mezeříčku, diec. Brn.
33955. Striová Anna v Mezeříčku, diec. Brn.
- Kovářová Aloisie v Mezeříčku, diec. Brn.
- Tomanová Františka v Mezeříčku, diec.
Brn.
- Hlová Františka v Zabludově, diec. Brn.
- Nečasová Anežka tamtéž.
33960. Hrušková Marie tamtéž.
- Podsedníková Josefa tamtéž.
- Kaderková Růžena v Babolkách, diec. Brn.
- Dvorská Marie tamtéž.
- Richterová Františka tamtéž.
33965. Čapková Emilie tamtéž.

- Pelišková Anežka v Noviči, diec. Brn.
 Havránková Filomena v Noviči, diec. Brn.
 Kittnerová Marie v Noviči, diec. Brn.
 Kittnerová Marie v Noviči, diec. Brn.
33970. Janoušková Marie v Trávníku, diec. Brn.
 Nečas František v Zabludově, diec. Brn.
 Havránek Josef v Zabludově, diec. Brn.
 Hruška Otakar v Zabludově, diec. Brn.
 Chmelař František v Noviči, diec. Brn.
33975. Vrána František v Noviči, diec. Brn.
 Krejčíř František v Noviči, diec. Brn.
 Vrána František v Noviči, diec. Brn.
 Kolář Stanislav, studující v Praze, arcid.
 Praž.
- Rod Houšky Jana a Anny ve Spál. Po-
 řiči, arcid. Praž.
33980. Rod Fialy Václava a Karoliny tamtéž.
 Rod Fialy Jana a Barbory tamtéž.
 Rod Nováka Kašpara a Anny tamtéž
 Horák Ladislav, strojní zámečník tamtéž.
 Laštovková Marie tamtéž.
33985. Karásková Josefa tamtéž.
 Pondělík Alois, zámečník tamtéž.
 Pobuda Karel, holič tamtéž.
 Kovářik Karel, studující tamtéž.
 Šula František, šafář tamtéž.
33990. Havránková Barbora, zákyně tamtéž.
 Milt Václav, obuvník tamtéž.
 Šarochová Marie, zákyně tamtéž.
 Davídek Václav, žák v Lipnici, arcid. Praž.
33995. Krůta Josef, žák v Lipnici, arcid. Praž.

Eismanová Vlasta v Lipnici, arcid. Praž.
 Ebenländer Josef v Lipnici, arcid. Praž.
 Rod Chocholouška Václava na Vysokém
 Chlumci, arcid. Praž.

Moucha František, ministrant v Loučeni,
 diec. Lit.

34000. Jedlička Josef, ministrant tamtéž.

Hanuš Josef, ministrant tamtéž.

Šimoničková Růžena ve Mšeném Lázních,
 arcid. Praž.

Rod Nechojdoma Čeňka, rolníka v Opa-
 tovicích, diec. Kr. Hr.

Doležalová Marie v Rychmburku, diec.
 Kr. Hr.

34005. Tůkálková Filomena v Hluboké, diec.
 Kr. Hr.

Lorencová Marie v Hluboké, diec. Kr. Hr.

Talacková Anna v Hluboké, diec. Kr. Hr.

Janko Josef v Hluboké, diec. Kr. Hr.

Zavadil Bohumil v Jesenici, arcid. Praž.

34010. Mrázek Ant. v Podhájí, arcid. Praž.

Rod Písaříka Františka a Josefy v Radči,
 arcid. Praž.

Šmejkalová Anna v Nových Dvorech,
 arcid. Praž.

Nájemník Jan ve Vosůvkách, arcid. Praž.

Anděl Stanislav ve Velkém Chlumci,
 arcid. Praž.

34015. Brambora Bohumil v Bezděkově, arcid.
 Praž.

Vlas František v Pročevilech, diec. Bud.

Papež Karel v Neveklově, arcid. Praž.
 Salaquarda Josef v Malči diec. Kr. Hr.
 Rod Jedličky Aloise, rolníka v Blsku.
 diec. Bud.

34020. Sladká Markéta v Malých Luženicích,
 diec. Bud.

Zachová Marie v Hradišti, diec. Bud.
 Kašpar Rudolf v Bolehošti, diec. Kr. Hr.
 Kašliková Anna v Praze, arcid. Praž.
 Vosecký Frant. v Klucově, arcid. Praž.

34025. Mrázková Františka ve Šmolovech,
 diec. Kr. Hr.

Rod Samka Jana a Julie v Oustrašíně,
 diec. Bud.

Beran Vojtěch v Janově, diec. Kr. Hr.
 Novotná Zdeňka v Nučicích, arcid. Praž.
 Rod Dopity Františka v Drahanovicích,
 arcid. Olom.

34030. Vysloužilová Ludmila v Nelešovicích,
 arcid. Olom.

Králík Frant. v Počenicích, arcid. Olom.
 Rod Šebáka Pavla v Bilnici, arcid. Olom.
 Rod Vírka Jana v Zámorskách, arcid. Olom.
 Vrbatová Marie ve Velkém Meziříčí,
 diec. Brn.

34035. Mach Jan, ministrant v Červeném
 Kostelci, diec. Kr. Hr.

Janoušek Jan v Žižkově, arcid. Praž.
 Rod Kuncka Karla, k. a. stolního v Olo-
 mouci, arcid. Olom.

Rod Strouhala Františka a Františky,
ve Střebeticích, arcid. Olom.

Rod Hřebabeckého v Malovidech, arcid.
Praž.

34040. Rod Lejčků v Malovidech, arcid. Praž.

Procházka Jan, kooperátor v Batelově,
diec. Brn.

Pravzová Anna v Sinkově, diec. Kr.

Podolník Václav v Třebechovicích, diec.
Kr. Hr.

Novák Václav tamtéž.

34045. Fabián Ludvík tamtéž.

Šrámková Růžena tamtéž.

Kupkova Vilemína tamtéž.

Probošt František tamtéž.

Runstuk Václav tamtéž.

34050. Svatáková Marie tamtéž.

Markova Marie tamtéž.

Hájek Josef tamtéž.

Zahálka Josef, rolník v Bědovicích, diec.
Kr. Hr.

Gec Alois, farář v Porubě, arcid. Olom.

34055. Horáček Alois, kooperátor v Luha-
čovicích, arcid. Olom.

Filip Petr, ministrant v Kocňovicích,
diec. Lit.

Rohlová Marie v Jaroměři, diec. Kr. Hr.

Rod Dědka Václava v Jičínovsi, diec.
Kr. Hr.

Vostrá Františka v Nemyčevsi, diec.
Kr. Hr.

34060. Moravec Josef v Rychnově, diec. Kr. Hr.
 Nosková Marie, dcera rolníka v Jaroměřu, diec. Kr. Hr.
 Beková Marie, dcera řezníka v Jaroměřu, diec. Kr. Hr.
 Fejtek Josef, syn domkáře v Jaroměřu, diec. Kr. Hr.
 Pejcha Rudolf, v Proseči, diec. Kr. Hr.
34065. Zínek Jaroslav v Proseči, diec. Kr. Hr.
 Strouhalová Anna ve Vršově, diec. Kr. Hr.
 Jelínková Antonie ve Vršově, diec. Kr. Hr.
 Jiráňková Olga, žákyně měšť. školy v Žižkově, arcid. Praž.
 Bárta Václav, kaplan v Jindřichově Hradci, diec. Bud.
34070. Plašil Jan, rolnický syn ve Vysoké Lhotě, diec. Bud.
 Podobský Josef, kaplan v Dobrovici, diec. Lit.
 Nedbal Jan v Držovicích, arcid. Olom.
 Medunová Marie v Lipkově, diec. Kr. Hr.
 Mrkos Alois, dělník v Střemchovi, diec. Brn.
34075. Vávra Jan v Čermné, diec. Kr. Hr.
 Macháček Josef v Čermné, diec. Kr. Hr.
 Maršová Marie v Čermné, diec. Kr. Hr.
 Applová Marie v Čermné, diec. Kr. Hr.
 Hlaváčková Marie ve Verměřovicích, diec. Kr. Hr.
34080. Štěpánková Marie tamtéž.
- Úhrnem 1053 členů.

IV. Seznam členů „Dědictví Svatojanského“.

kteří roku 1917 nebo dříve zemřeli a jichž úmrtí bylo ředitelství do konce roku 1917 oznámeno.

1. *Arcidiecése Pražská.*

Dufek Ferdinand v Praze-IV.
Chramosta Antonín v Selci.
Dr. Ant. Jedlička, kaplan v Obříství.
Klokočka Frant. v Doublovičkách.
Kreibichová Anna v Praze-VII.
Matěj Petr v Praze.
Novák František, povozník v Mochově.
Štěpánek Frant. v Zálesí.
Urksová Mathilda v Břevnově.

2. *Diecése Králové-Hradecká.*

Dočkalová Anna v Osíku.
Francová Barbora ve Vidicích.
Gregarová Mathilda v Čes. Třebové.
Macek Josef v Hronově.
Vdp. Pour František v Kutné Hoře.

3. *Diecése Litoměřická.*

Ječná Alžběta v Rytířové Lhotě.
Krejčíková Anna ve Vrutici.
Pavel Václav, rolník ve Všelibicích.
Rozkovec Josef z Rovně (padl na bojišti).

4. *Diecése Budějovická.*

Bartík František v Piňovicích.

Vldp. Bláha Jan, farář v Neurazech.

Fuksa Matěj v Kadešicích.

Rod Němce Tomáše a Kateřiny v Oujezdci.

Němec Vojtěch z Oujezdce (padl na bojišti).

Vdp. Vacek Frant., biskupský vikář emer.
v Čes. Budějovicích.

Zátka Josef v Trhoníně.

5. *Arcidiecése Olomoucká.*

Ettl Jan (fráter Optát) v Olomouci.

Havelka Vincenc v Biskupství.

Rod Hejduška Frant. a Mariany v Hluso-
vicích.

Konečná Mariana v Laškově.

Kouřil Josef v Odrlicích.

Neumann Antonín v Dolněmčí.

Opluštilová Anna ve Smržicích.

Satory Kristýna v Mor. Ostravě.

Vdp. Staněk Valentin, profesor náboženství
z Kyjova.

Štamberský Frant., mariánský sodál na Vele-
hradě.

6. *Diecése Brněnská.*

Vldp. P. Cyrill Grebeníček ve Znojmě.

Rod Kříže Frant. a Marie v Oboře.

Rod Přídala Jana a Františky v Oboře.

Všech v Pánu zesnulých členů, pokud do konce roku 1917 ředitelství oznámeni byli, jest tedy 38, kteřížto zbožným modlitbám živých členů se doporučují.

Modleme se! Bože, všech věrných Stvořiteli a Vykupiteli, dej duším služebníkův a služebnic svých odpuštění všech hříchův, aby zbožnými prosbami došli shovění, jehož si vždycky žádaly. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Odpočinutí věčné dej jim, Pane, a světlo věčné ať jim svítí! Odpočívajte v pokoji! Amen.

V. Návěšti.

Roku 1917 přistoupil neobyčejně veliký počet nových členů, totiž **1053**. Jest zjevem potěšitelným, že i v nynější těžké době k »Dědictví« našemu přistupuje hojně nových členův. Také knihy »Dědictvím« vydané dobře jdou na odbyť, těšíce se u čtenářstva veliké oblibě.

Ředitelství »Dědictví« obdrželo také během tohoto roku několik srdečných dopisů, v nichž vysloveno bylo o činnosti »Dědictví« lichotivé oznáni.

Přistupujte za členy »Dědictví« a jiné k tomu povzbuzujte!

Čím více bude přibývati členů, tím bohatší podíly bude moci »Dědictví« udiim svým dávati.

Diplom »Dědictví Svatojanského« jest výborným dárkem do vinku, k sv. biřmování, ke dni oddavek, k sv. Mikuláši, k Ježíšku, ke jmeninám, v odměnu žákům a žákyním, ministrantům a pod. Též katolické organizace, sdružení, spolky, knihovny atd. měly by se státi členy »Dědictví«.

Členský vklad pro osobu obnáší jednou pro vždy 24 K (20 K vklad + 2 K za zásilku knih darem dávaných + 2 K za diplom); pro rod, spolek, knihovnu, školu, obec a pod. 44 K (40 K vklad + 2 K za zásilku knih darem dávaných + 2 K za diplom).

Čím dříve kdo k »Dědictví« za člena přistoupí, tím jest to pro něho výhodnější. Jest pak to tím snažší, že možno vklad splatiti též **ve dvou ročních lhůtách, z nichž první obnáší 14, druhá 10 K,** po případě u rodů, spolků, knihoven a pod. **první lhůta 24 K, druhá 20 K,** při čemž, jakmile se zašle první polovice vkladu, obdrží dotyčná osoba (spolek, knihovna a pod.) podíl toho roku, v němž se první splátka stala, a zároveň některé starší knihy; **diplom však a členský lístek na vybírání knih obdrží po složení druhé (poslední) splátky.**

Menších splátek nelze přijímati. Kdo by tedy jen po menších ještě částkách mohl vklad spláceti, ať si sám peníze strádá, a pak splátku pošle.

Každý nově přistoupivší člen dostane mimo podíl toho roku, kdy se přihlásil, ještě *darrem dle ustanovení ředitele některé starší knihy* »Dědictvím« vydané, *vyjímajíc Bibli Českou, Ekertovu »Církev vítěznou«, Sýkorův překlad Nového zákona, spisy Baarovy a Tomáše Kempenského »Následování Krista.«*

O další podíly musí se člen každoročně sám hlásiti, a to přímo u toho knihkupectví, které má na členském lístku označeno a nikoliv u ředitelství, kteréž členům podílů jejich nezasílá!

Letošní podíl (na rok 1918) má čtyři knihy v ceně 14 K. *Jak veliký to úrok z 20 K vkladu!* »Dědictví« přes nesmírně vzrostší náklad na papír a tisk vynasnažilo se i letos podati údům podíl neobyčejně *bohatý!*

Kdy vyjde podíl na rok 1919, nelze pro nesnáze v tiskárnách předem určití. Vyjití podílu oznámí se svého času v novinách. Dříve tedy podílu nereklamujte.

Od r. 1907 dává »Dědictví« členům podílem *několik* nevázaných knih různého obsahu. *Nutno tudíž, aby členstva stále přibývalo.*

Kdo ve dvou letech knih podílných na členský lístek si nevybere, o tom se předpokládá, že se práva svého k nim vzdává a ke jmění »Dědictví Svatojanského« je věnuje. Příslušné knihkupectví mohlo by je tudíž vydati členu takovému jen se svolením ředitelství »Dědictví«, ovšem pokud by byly ještě v zásobě.

Vklady členské i peníze za knihy u »Dědictví objednané možno zapraviti *složným listem poštovní spořitelny* na šekové konto čís. 73.292.

Jak velikým dobrodiním „Dědictví Svatojanské« jest, vidno i z té okolnosti, že ve *válečné době* mohlo do rozličných vojen. *nemocnic a lazaretů* zaslati do nynější doby již přes 24.000 *knih* pro raněné a nemocné vojiny české. Vítili je všude s láskou a četli je rádi pro osvěžení, útěchu a posilu mysli i srdce. Hle, jak i z této příčiny potřebuje naše »Dědictví« hojně přátel a příznivců! A co knih dostalo se darem nově přistoupivším členům!

Dědictví Svatojanské vydává v novém překladu a poznámkovém výkladu Písmo sv. Starého zákona. Formát této »*Bible České*« je týž jako posavadní, ale úprava jest mnohem vkusnější; vydává se na zvláštním, dřeva prostém, lehkém a trvanlivém papíře. Práce svěřena slovuťnému učenci a znalci Písem, c. k. universitnímu

professoru Dru. *Janu Hejčlovi* v Olomouci. K překladu Starého zákona bude připojen ve velikém formátě i prohlédnutý překlad Nového zákona z pera slavného biblisty, c. k. universitního profesora Dra. *Jana L. Sýkory* v Praze. Tato »Bible« není podílem členským. Náklad jest veliký, a proto jest třeba, by hojně bylo nových členů, jakož i aby počet odběratelů »Bible« byl neobyčejně veliký, má-li obrovská a svědomitá práce tato, která má nahraditi celý výklad Písma sv., býti záhy a zdárně uskutečněna.

Vydán jest právě sešit patnáctý. Cena sešitu obnáší 1 K, pro členy »Dědictví« 80 h, ač má každý sešit 6 archů. Možno též poslati předplatné na 5 seš. 5 K, na 10 seš. 40 K. Členové »Dědictví« předplácejí na 5 seš. 1 K, na 10 seš. 8 K. Ročně vyjde 4 až 6 sešitů. Předplatné na »Bibli českou« neposílá se na ředitelství, nýbrž podadressou »**Administrace Bible České v Praze-IV.-35.**«

 Vydán byl právě nový, v barvách provedený diplom dle malby akademického malíře Fr. Urbana. Jest to krásné umělecké dílo, jež hodí se k zarámování a k výzdobě každého příbytku. Za tento diplom s krasopisně vepsaným jménem zapraviti jest doplatek 2 K.

Kdo ze starších členů by sobě přál míti tento nový diplom, nechť zašle diplom starý

a poplatek 2 K, načež mu nový diplom bude zaslán.

IV. Knihy svatojanského Dědictví.

(Viz seznam jich na obálce čísel 1., 2. a 4. letošního podílu.)

Knihy »Dědictvím« vydané lze objednat přímo u ředitelství Dědictví sv. Jana Nep. v Praze IV. (Hradčany); možno však je obdržeti po případě též skrze jiné knihkupectví. *Ředitelství však přijímá objednávky* a vydává knihy objednané *jen za hotové* a vyřizuje je vždy hromadně až v několika dnech; *obratem pošty, jak se někdy žádá, nemůže knihy zasilati.* Také přihlášky členské vyřizují se vždy hromadně za několik dní. Ředitelství samo opatří balení a dopravu zásilek na poštu nebo na dráhu; *poštovné však zaplatí objednatel sám.*

Při objednávce knih u ředitelství budiž příslušný obnos zapraven vždy předem, a to jak od jednotlivců, tak od knihkupectví. Na úvěr nebo na účet, aneb na dluh knih nevydáváme. Cena knih, u veliké většiny jich *co nejvíce snižená,* udána v seznamu na obálce 1., 2. a 4. čísla letošního podílu.

Spis »*Církev Vítězná*« dostanou členové za poloviční cenu (8 K za všechny 4 díly).

Nově přistupující členové »Dědictví«, kteří by si přáli mítí posud vyšlé svázky Podlahových »*Posvátných míst král. Českého*« a »*Pamětí Vavákových*«, obdrží je přímo u ředitelství za ceny *zvláště snížené*, ačť pokud zásoba stačí.

Knihy v seznamu neuvedené nejsou již na skladě.

Dr. Antonín Podlaha,
kanovník u sv. Víta na hradě Pražském,
ředitel »Dědictví Svatojanského.

Od Krkonoš. Krátké povídky z pohorského kraje. Napsal J. Ježek	2 K — h
Rozvětvená rodina. Povídka. Napsal Alois Dostál	2 „ — „
Fabiola neboli církev v katakombách. Napsal Wiseman, přel. Dr. K. Vrátný	3 „ 50 „

Všechněm čtenářům vřele doporučujeme:

Nový Zákon Pána našeho Ježíše Krista.

Podle Vulgaty se stálým ohledem na text původní (řecký) přeložil a úvody i výklady opatřil Dr. Jan Sýkora.

Část první: Evangelia (neváz.) 1 K — h

(s frankov. zásilkou 1 K 20 h; v celoplátěné vazbě se zásilkou 2 K 20 h; v celokožené vazbě se zlatou ořízkou 6 K 50 h).

Část druhá: Apoštolář či skutky a listy apoštolské se Zjev. sv. Jana (neváz.) . . 2 K 40 h

(s frankov. zásilkou 2 K 70 h; v celoplátěné vazbě se zásilkou 4 K.)

Oba díly Nového Zákona vázány dohromady se zásilkou stojí: v celoplátěné vazbě 5 K 50 h; v kožené vazbě se zlatou ořízkou 8 K.

Při objednávkách bud vždy udáno, v jakých vazbách snad si kdo knihu přeje.

Objednejte tyto knihy u „Ředitelství sv. Jana Nep.“ v Praze-IV. (Hradčany) čís. 35.

Příslušný obnos zašlete předem!

Dědictví sv. Jana Nep. v Praze, založené r. 1835, jest ústav k vydávání dobrých knih českých pro lid. Rokem 1907 počínajíc vychází nákladem tohoto Dědictví každého roku knih několik.

Členem Dědictví se stává, kdo složí jednou pro vždy 20 K. Rod, škola, obec, spolek nebo knihovna stávají s údy, složí-li jednou pro vždy 40 K. Vklad možno té splatiti ve dvou ročních lhůtách po 10 K (u rodů, spolku atd. po 20 K).

Nově přistoupivší člen dostane mimo podíl toho roku kdy se přihlásil, ještě darem některé starší knihy, dle ustanovení ředitele „Dědictví“. Na zásilku těchto knih však zaslati jest předem 2 K.

Přistupujte hojně k našemu „Dědictví“ a jiné k tomu povzbuzujte!

 Vydán byl právě nový, v barvách provedený diplom dle malby akademického malíře Fr. Urbana. Jest to krásné umělecké dílo, jež hodí se k zarámování i k výzdobě každého příbytku. Za tento diplom s krásou písně vepsaným jménem zapraviti jest doplatek 2 K.

Kdo ze starších členů by sobě přál míti tento nový diplom, nechť zašle diplom starý a poplatek 2 K, načež mu nový diplom bude zaslán.

Upozornění. Nově přistupující údové tedy od nyní nejska nechť zasílají celkem 24 K (20 K vklad + 2 K za zásilku starších knih darem dávaných + 2 K z diplomu)!

Veškerý zásilky adresovati jest: „Ředitelství Dědictví Svatojanského v Praze-IV. 35.“

Ředitelem „Dědictví Svatojanského“ jest Dr. Ant. Podlaha, metropolitní kanovník u sv. Víta v Praze-IV. číslo 35, jenž také přijímá rukopisy pro „Dědictví“.

 Ku povšimnutí! Podíl za rok 1919 vyjde během roku 1919, aniž by bližší lhůta mohla býti stanovena. Jakmile bude podíl dotištěn, oznámí se to v novinách. Nechť každý úd tedy vyčká dříve o podíl se nehlásí!